

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Årsrapport 2022

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	8
3 Årets aktiviteter og resultater	10
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	10
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	10
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	12
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	13
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	14
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	15
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	15
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	19
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	20
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	21
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	22
3.1.1.6 Andre oppdrag	26
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	26
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	27
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	28
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	29
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	31
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	32
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	36
3.1.1.14 Andre oppdrag	40
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	41
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	41
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	43
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	44
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	45
3.1.2.5 Andre oppdrag	46
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	46
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	46
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	48
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	51
3.1.3.4 Andre oppdrag	54
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	54

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	56
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	56
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	69
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	70
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	70
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	73
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	73
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	73
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	73
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	73
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	73
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	73
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	73
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	73
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	73
3.2.9 Landbruksdepartementet	73
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	73
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	117
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	118
3.6 Andre forhold	118
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	119
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	119
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	119
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	119
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	120
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	120
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	120
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	121
5 Vurdering av framtidsutsikter	123
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	123
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	123
5.3 Andre forhold	124
6 Årsregnskap	125
7 Vedlegg	126

1 Statsforvalterens beretning

2022 ble nok et år kjennetegnet av beredskapsarbeid. Russlands angrepskrig mot Ukraina gjorde vår samordningsrolle viktig også dette året. Ankomst av flyktninger, risiko for atomhendelser og cybersikkerhet har preget samspillet med kommuner, fylkeskommune, helseforetak og andre statlige og private aktører. Publikums egenberedskap er ettertrykkelig satt på dagsordenen.

Tilliten mellom forvaltning og innbyggere er en verdi vi skal forvalte med største omhu. Den er et viktig skjold mot autoritære regimer som kan tenkes å ha interesse av å destabilisere vårt samfunn.

De mange hundre klagesakene embetet behandlet i 2022, enten det gjelder helse og omsorg, oppvekst og barnevern eller plan- og byggesak, er nettopp med på å bygge tillit mellom folk og forvaltning. Embetet er en viktig rettssikkerhetsinstans for kommunenes innbyggere, ikke minst gjennom adgangen til å få enkeltvedtak prøvet hos overordnet myndighet.

Jeg tror det har stor betydning for befolkningen at Statsforvalteren representerer én felles klagesaksadresse, på tvers av en rekke tjeneste- og fagområder, og som er enkelt og kostnadsfritt tilgjengelig.

Gjennom klage- og kontrollordninger Stortinget og regjeringen har lagt til embetene, speiler Statsforvalteren i stor grad kommunenes førstelinjeansvar for både tjenester og myndighetsvedtak.

Klagesakene gir slik et helt nødvendig erfaringsmateriale for veiledning til kommunene og for tilbakemelding til sentrale myndigheter om hvordan nasjonal politikk virker i kommunene. Den norske forvaltningsmodellen legger på denne måten til rette for en systematisk læringsløype mellom forvaltningsnivåene.

I desember 2022 ble en internasjonal naturavtale inngått i Montreal. Norges tilslutning til avtalen understreker betydningen av den direkte styringskjeden Statsforvalteren står i på naturforvaltningsområdet; fra Stortinget og regjeringen, via departement og direktorat, til kommunene, der planmyndigheten ligger.

I Vestfold og Telemark er 12 prosent av arealet vernet etter naturmangfoldloven. Naturverdiene på de resterende 88 prosentene forvaltes etter plan- og bygningsloven. Det betyr at plan- og bygningsloven kanskje er det viktigste verktøyet for å begrense tap av naturverdier. Statsforvalteren er sikkerhetsnettet som gjør at en utstrakt myndighet kan ligge hos kommunene.

I våre innspill til kommunale planer har vi også et oppdrag om å ta hensyn til det lokale handlingsrommet og selvstyret. Det gjør vi gjennom vår ambisjon om å være tidlige, tydelige og forutsigbare i samhandlingen med kommunene, og ved å legge vekt på at utfordringene er ulike i en by i sterk vekst og et lokalsamfunn med nedgang i folketallet. Et velfungerende lokaldemokrati er avgjørende for en høy grad av tillit mellom borgere og myndigheter, det vil si for et stabilt, motstandsdyktig samfunn.

Inntektssystemet skal legge til rette for et likeverdig tjenestenivå i landets kommuner. Det er Stortingets mål. Men inntektssystemet realiserer ikke dette målet. Til det er inntektsforskjellene mellom kommunene altfor store. I vår høringsuttalelse til inntektssystemutvalgets rapport bemerker vi nettopp dette. En noe større utjevning i kommunenes skatteinntekter enn i dag, er etter min oppfatning nødvendig for å nå målet om mer likeverdige tjenester.

Kommunene med lavest inntekter har gjennomgående innbyggere med et lavt gjennomsnittlige inntektsnivå. Dette er et paradoks, når nettopp disse innbyggerne generelt må antas å ha et større behov for kommunale tjenester enn innbyggere i mer inntektsterke kommuner.

Vi deler kommunenes bekymring for tilgangen på helse- og omsorgspersonell i årene fremover. Vi har gjennom fjoråret tatt opp denne utfordringen med kommunene. Her gjenstår det mye, og feltet må følges opp videre med uforminskert styrke. Vi har distriktskommuner som minner om at hjemmebasert omsorg er en krevende løsning når innbyggerne bor spredt. Å skaffe nok helse- og omsorgspersonell blir utfordrende, og særlig i de minst sentrale kommunene. Det blir ekstra krevende dersom mye av helse- og omsorgspersonellens arbeidstid må brukes i bil mellom brukere som bor langt fra hverandre, og ikke på direkte brukerkontakt.

Høsten 2016 anbefalte både Fylkesmannen i Telemark og Fylkesmannen i Vestfold at de nye embetene burde følge regionmodellen. Det ble gjort i høringsuttalelser. Vi mente at denne løsningen ville gi faglig mer solide embeter, uten at avstandsulempene ble for store. Fra 2019 ble embetene slått sammen.

DFØ-rapport 2022:5 "Færre og bedre", slår fast at fagmiljøene etter sammenslåingene er blitt sterkere, helt i tråd med ambisjonene for sammenslåingen. Det betyr positiv effekt både for rettssikkerhetsoppgavene og for samhandling med og veiledning til kommunene. Det er blitt rom for mer spesialisering, og den faglige sårbarheten er redusert.

Dette bekreftes i denne årsrapporten. Med betydelig færre ansatte har vi levert resultater som er bedre enn summen av de to gamle embeter. Kommuneundersøkelsen til DFØ viser da også at kommunene er tilfredse med oss. De rangerer vårt embete høyest av de sammenslåtte embetene, og nest høyest av samtlige embeter.

Til tross for de ekstraordinære tidene etter sammenslåingen i 2019, med pandemi og krig i Europa, har organisasjonen klart å sette seg og å orientere seg i vårt nye og mer mangfoldige kommunelandskap. Embetet har fått god kjennskap til alle de 23 kommunene og deres situasjon. Vi kanaliserte vår faglige oppmerksomhet i stor grad dit behovene er størst.

Kommunene i Vestfold og Telemark er svært ulike. Det gjelder demografi og geografi, naturgrunnlag og næringsliv, arbeidsliv og levekår. Det gjør den faglige oppfølgingen av kommunene både utfordrende og interessant, og embetet til et mer attraktivt sted å arbeide.

Til slutt: Jeg er stolt av embetets medarbeidere, som hver dag løser oppgaver av stor betydning for innbyggere, natur og næringsliv. Jeg er stolt av medarbeidere som tar vare på rettssikkerhet og demokrati. Jeg er stolt av å være del av et faglig sterkt kollegafellesskap, med mange smil og mye godt humør. Jeg vil berømme de ansatte for evnen og viljen til å realisere målene med sammenslåingen i 2019.

For institusjonen og for medarbeiderne ville det være godt om vi kunne fortsette det gode arbeidet – til gagn og beste for Vestfold og Telemark.

Tønsberg, 28. februar 2023

Fred-Ivar Syrstad (sign.)

statsforvalter (fung.)

Forsidebildet viser Stoltenbergparken og Statsforvalterens lokaler i Tønsberg. Foto: Statsforvalteren.

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens formål, rolle, tilknytning til KDD og fagdepartementene, forutsetninger og krav til statsforvalterens ledelse, krav til organisering og krav til samordning og samhandling er regulert i Statsforvalterinstruksen. Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn. Noen oppgaver er faste, enten ved at forvaltningsansvaret er hjemlet i lovverket eller det er oppgaver av varig karakter som statsforvalteren har ansvar for. En oversikt over disse framkommer i kapittel 5 i hovedinstruks for statsforvalteren. Statsforvalteren er et ordinært statlig forvaltningsorgan.

Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

2.2 Organisasjon og ledelse

Ledergruppa hos Statsforvalteren. Fra venstre: Per Arne Andreassen, Jan Erik Glad, Olav Sandlund, Kari Evensen, Fred-Ivar Syrstad, Ingvild Aartun, Sigmund Skei og Grethe Helgås. (Foto: Birgit Brosø / Statsforvalteren i Vestfold og Telemark)

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er lokalisert med hovedkontor i Tønsberg og et avdelingskontor i Skien. Embetet er organisert i fem fagavdelinger, administrasjonsenhet, beredskapsstab og samordningsstab.

Embetsledelsen

Statsforvalter Per Arne Olsen døde 18. november 2022. Assisterende statsforvalter Fred-Ivar Syrstad ble fra samme tidspunkt fungerende statsforvalter og leder av embetet. Syrstad har også fungert som statsforvalter andre deler av året. Fra 18. november er Olav Sandlund fungerende assisterende statsforvalter.

Oppvekstavdelingen

Avdelingen skal bidra til rettssikkerhet innenfor områdene barnehage, barnevern og skole i form av klagesaksbehandling og tilsyn. I tillegg føres tilsyn etter introduksjonsloven, og avdelingen har også tilsyn med kriesentra og familievernkontorene. Avdelingen har store samfunnsoppdrag og veiledning knyttet til statlige satsinger. Avdelingen er lokalisert i Skien og ledes av direktør Kari Evensen.

Helse- og omsorgsavdelingen

Avdelingen behandler saker etter helse- og sosiallovgivningen. Det omfatter blant annet å ivareta innbyggernes rettsikkerhet på helseområdet og sosialområdet og gi råd og veiledning til pasienter, pårørende, helsepersonell og brukere. Avdelingen gjennomfører tilsyn med helsepersonell, helsetjeneste og sosiale tjenester og behandler klager etter lov om pasient- og brukerrettigheter og lov om sosiale tjenester i NAV samt enkeltklager på helsepersonell eller helsetjenester. Avdelingen følger opp hendelser som gir mistanke om svikt i pasientsikkerheten. Helse- og omsorgsavdelingen har oppgaver med lokal iverksetting av statlig politikk som gjelder rus, psykisk helse, omsorgstjenester og sosiale tjenester i NAV. I tillegg avgjør avdelingen saker om dispensasjon på grunn av helseforhold etter førerkortforskriften. Avdelingen er ledet av fylkeslege Sigmund Skei.

Justis- og vergemålsavdelingen

Avdelingen arbeider i hovedsak med juridiske spørsmål. Avdelingen behandler klager på kommunenes vedtak innen fagområder som plan og bygningsrett, forvaltningsrett, vergemål, alkoholoven (skjenkebevillinger og åpningstider), offentlighetsloven, gravferdsloven osv. Avdelingen har også ansvar for å behandle søknader om fri rettshjelp, separasjon og skilsmisse, askespredning og tilskudd til trossamfunn. I tillegg veileder avdelingen personer og kommuner i offentligrettslige spørsmål. Avdelingen ledes av direktør Per Arne Andreassen.

Miljøavdelingen

Avdelingen skal ivareta det biologiske mangfoldet, sikre bærekraftig arealbruk, håndtere forurensningssaker, bidra til en god vannforvaltning og være en pådriver i klimaarbeidet. Ansvar for forvaltning av verneområder i Vestfold og Telemark er en viktig oppgave. Avdelingen forvalter ulike tilskuddsordninger, frivillig skogvern, utvalgte naturtyper, prioriterte arter, tiltak mot fremmede arter, samt forvaltning av villrein, rovdyr og anadrom fisk. Miljøavdelingen avgir uttalelser i saker etter plan- og bygningsloven, og er involvert i store samferdsels- og infrastruktur prosjekter, som jernbane og vei. Avdelingen behandler søknader som førsteinstans fra bedrifter og kommuner om tillatelser etter forurensningsloven og tilhørende forskrifter, samt fører tilsyn etter samme regelverk. Miljøavdelingen har også ansvar for å skaffe og kvalitetssikre data for vannkvaliteten i området og gi en oppdatert miljøstatus for de ulike vannområdene. Avdelingen ledes av direktør Grethe Helgås.

Landbruksavdelingen

Avdelingen skal bidra til å gjennomføre den nasjonale landbruks- og matpolitikken i fylket. Oppgavene omfatter både saksbehandling og utviklingsarbeid innen jordbruk, skogbruk og bygdeutvikling. Avdelingen er et kompetansesenter for kommunene og bidrar til at kommunene opprettholder god forvaltningspraksis. I tillegg er avdelingen en viktig pådriver og samarbeidspart med spisskompetanse innen nærings- og bygdeutvikling og vi deltar i det regionale partnerskapet innen landbruksbasert næringsutvikling. Landbruksavdelinga har et ansvar for å ivareta hensynet til jordvern og kulturlandskap i arealforvaltningen. Avdelingen fører kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket og er klageorgan innen lov- og tilskuddsforvaltning. Avdelingen ledes av direktør Olav Sandlund.

Beredskapsstaben og samordningsstaben

Beredskapstaben er delegert ansvar for å ivareta fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks og oppgavene med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket, og samordning av dette arbeidet.

Samordningsstaben arbeider med oppgaver på tvers av fagavdelingene, blant annet kommunal styring og fornying, kommunedialog, kommuneøkonomi, herunder veiledning, kommunikasjon, samarbeid med næringslivet, oppgaver for Slottet og statsborgerseremonier.

Begge stabene ledes av direktør Ingvild Aartun. Hun har også rollen som fylkesberedskapssjef.

Administrativ enhet

Administrativ enhet bidrar til å administrere den daglige driften av embetet, herunder budsjett og regnskapsansvar. Enheten engasjerer seg i kortsiktig og langsiktig planlegging og legger til rette for at virksomheten skal nå sine fastsatte mål. God organisering, effektive støtte og kvalitetssystemer understøtter dette arbeidet. Administrativ enhet omfatter økonomi, personal og servicetjenester. Administrativ enhet ledes av administrasjonsdirektør Jan Erik Glad.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Embetet hadde et budsjettavvik på 2,6 % i forhold den totale tildelingen. Avviket er noe større enn det vi signaliserte i tertialrapporteringen. Dette skyldes flere forhold. Vi har hatt flere langtidsfravær som følge av sykdom og dermed større refusjoner fra NAV enn det som var forventet. Utgiftene til SPK ble mindre enn det vi hadde budsjettet med. En del eksternt finansierte prosjekter hadde et mindreforbruk som ble ført som inntekt på eget driftskapittel. Mindreforbruket søkes overført til 2023.

Kap. 0525 post 01 driftsutgifter

Den manglende finansieringen på kapittel 0525.01 blir dekket opp med administrativ kostnadsdekning fra ulike prosjekter. Prosjektfinansieringen fra våre oppdragsgivere (departement/direktorat) varierer noe fra år til år. Vi opplever imidlertid at det å ha en finansieringsform der store deler av tildelingene ligger utenfor den ordinære tildelingen er krevende, uoversiktlig og lite formålstjenlig.

Ansatte og årsverk

Vi jobber kontinuerlig med effektivisering og forbedringer for å tilpasse oss den nye budsjettfinansieringsmodellen. Lønn utgjør hovedvekten av driftsutgiftene våre med 78,3 %. Vi hadde en turnover på 8,7 % i 2022, noe som er en liten nedgang fra 2021. Vi har samtidig hatt en reduksjon på 6 årsverk for å tilpasse oss den nye budsjettfinansieringsmodellen. Disse tas ved naturlig avgang. Andel ansatte som jobber med administrasjon er redusert fra 7,3% i 2020 til 4,9 % i 2022. Det er økt arbeidspress på alle fagområder som følge av bemanningsreduksjonene. Vi er nødt til å foreta ytterligere reduksjoner i bemanningen i 2023.

Sykefravær

Vi hadde et sykefravær på totalt 7,5 %, noe som er lagt over vårt interne målkrav på 4 %. Mye skyldes koronapandemien. Vi har også hatt mange ansatte med langtidssykefravær.

Husleie og driftsutgifter

Husleie utgjorde 15,9 % av de totale driftsutgiftene i 2022. Dette er en økning på 1,6 % fra 2021. Dette skyldes i økning av utgifter til strøm og fjernvarme. Vi hadde også engangskostnader i forbindelse med tilbakestillelse av de gamle kontorlokale i Skien. Samtidig er de øvrige driftsutgiftene redusert med 5,4 mill.

Journalposter

Antall inngående journalposter på vergemål har økt med om lag 5500 journalposter, og utgående journalposter har økt med om lag 14500. Dette er i all hovedsak tilknyttet prosjektet med digitalisering av vergefullmakter, FUFINN-prosjektet. Vi har endret omlag 3700 saker med vergemål i løpet av 2022. Sakene innebar utsendelse av brev med varslinger, vedtak/oversendelsesbrev til verger, vergehavere og pårørende, samt utstedelse av nye fullmakter i samtlige saker. Det er videre mottatt tilbakemeldinger og kartleggingsskjemaer i flere av sakene, som har medført en økning av journalposter inn. FUFINN ble ferdigstilt innen utgangen av 2022, slik at antall journalposter i 2023 antas å bli redusert til et nivå tilsvarende tidligere år. I embetet for øvrig har vi hatt en økning på 830 journalposter fra 2021. Totalt antall journalposter i 2022 var 116 029.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2022	2021
Antall ansatte	192.0	198.0
Utførte årsverk	167.0	176.1
Turnover (%)	8.7	9.0
Sykefravær (%)	7.5	4.2
Samlet tildeling alle poster	359 337.0	448 557.0
Budsjettavvik (%)	2.6	2.2
Driftsutgifter (brutto)	145 514.0	150 919.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	78.3	79.6
Lønnsutgifter per årsverk	943 127.0	914 889.0
Husleie (tusen kr)	21 023.0	19 238.0
Journalposter (totalt)	116 029.0	93 978.0

2.4 Andre forhold**Ansvarsfordeling og samarbeid med STAF**

STAF er delegert ansvar for styrings-, drifts og utviklingsoppgaver innen dokumentforvaltning og IKT. Det innebærer at statsforvalterne skal følge de instruksjoner som gis av STAF på dette området. STAF er delegert ansvar for alle tjenester innenfor områdene IKT og dokumentforvaltning.

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF. Statsforvalteren har allikevel et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet hos statsforvalteren.

På anskaffelsesområdet har STAF ansvar for å gjennomføre anskaffelser som er felles for alle embetene og anskaffelser over terskelverdi som dekker behovet til ett eller flere embeter som ikke er dekket av Statens innkjøpscenter.

Videre skal STAF være kompetansesenter for embetene. STAF skal rådggi embetene om deltakelse i statlige fellesavtaler og samordne deltakelse i innkjøpsgrupper hos Statens innkjøpscenter.

Embetene kan rådføre seg med STAF ved anskaffelser under terskelverdi, men det er det enkelte embete som skal gjennomføre anskaffelsen. Nærmere beskrivelse kommer frem av tjenestebeskrivelsen for fagområdet.

STAF er en underlagt virksomhet av KDD. KDD har ansvaret for etatsstyringsmøter og formell styringsdialog med STAF. Statsforvalteren skal ha en hensiktsmessig og god dialog med STAF, herunder møter tilpasset behov og risiko.

Generelt har vi et godt samarbeid med STAF på alle områder hvor de leverer tjenester til oss. Vi er spesielt fornøyd med på arbeidet som er gjort for å sikre datasystemene våre.

STAF har jobbet med en ny organisering av dokumentforvaltningen i egen organisasjon. Dette har i ikke vært godt nok kommunisert ut til embetene i

forkant og skapt unødvendig uro.

Utrulling av Elements til erstatning ePhorte ble løst på en strålende måte. Her var det lagt ned store ressurser til gjennomføringen. Gjennom 2022 har det vært flere tilfeller av feil i Elements, typisk feil ved lagring, dokumenter som forsvinner, feil i digital utsendelse osv. Som følge av dette har betydelig arbeidstid gått tapt i embetet. Dette er en utfordring som gjelder alle embeter, og som kanskje rammer noen fagområder tyngre enn andre, for eksempel der det skrives lengre vedtak, tilsynsrapporter osv.

Leverandøren av møteromssystemet Starleaf gikk konkurs noe som har skapt store utfordringer lokalt. Sammen med STAF jobbes det nå med et konkurransegrunnlag skal gi grunnlag for en anskaffelse av nytt møteromsutstyr til embetene.

Vi er avhengig av at alle digitale systemer fungerer slik det er forventet for at vi skal kunne levere på våre oppdrag.

STAF begynner nå å få på plass mange gode rammeavtaler på vegne av embetene. Konkurransegrunnlaget utarbeides ofte i samarbeid med representanter fra embetene, noe som er bra, men dette har krevd betydelige ressurser fra Statsforvalterne. Vi ser at behovet for rammeavtaler på miljøområdet har vært særlig stort. Det ville derfor vært fornuftig om Miljødirektoratet ble ansvarliggjort for en større andel av denne kostnaden.

Vi har flere ulike møtearenaer med STAF, både formelle og uformelle. De formelle møtearene har tidvis hatt uklare ansvarslinjer mellom KDD, STAF og embetene. Vi tror derfor det er fornuftig at man ser på denne organiseringen på nytt.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Styringssignaler til kommunene

Vi har også i 2022 brukt det årlige forventningsbrevet til å formidle sentrale styringssignaler til kommunene i Vestfold og Telemark.

De månedlige digitale møtene med kommuneledelsene har også blitt brukt som arena for å formidle andre styringssignaler til kommunene. Selv om kontakten med kommuneledelsene var enda hyppigere i pandemien, har den også vært tett i 2022.

Kommunedialogen

Pandemien la føringer for kommundialogen i starten av året, da vår konferanse i januar i samarbeid med KS, rettet mot kommuneledelsene, måtte gjennomføres digitalt på Teams. Tilsvarende konferanse i august ble imidlertid gjennomført fysisk i Larvik. Det er liten tvil om at dialogen i digitale møter blir mer begrenset enn ved fysiske samlinger.

Også i fjor hadde vi, som en forlengelse av møtepunktene om pandemihåndteringen i 2020 og 2021, månedlige digitale møter med kommuneledelsene. Dette har gitt oss en fleksibel og effektiv ramme for å ta opp aktuelle fagtemaer med dem.

Å legge til rette for gode samhandlingsarenaene med kommunene fremover er utfordrende. Det har blant annet sammenheng med reduserte budsjettammer til reising og møtevirksomhet. Samtidig er det et uttalt ønske fra mange kommuner om flere fysiske møter.

Vi har i 2022 hatt kommunesamtaler med fem kommuner. I disse dialogmøtene møter embetsledelsen og, avhengig av dagsordenen, aktuelle avdelingsdirektører hos oss, mens kommunene stiller med både politisk og administrativ ledelse, gjerne med både formannskap og kommunalsjefer. Som grunnlag for disse møtene har vi utarbeidet kommunebilder i det digitale verktøyet for embedene. Vi opplever at kommunebildene har bidratt til gode og strukturerte forberedelser til kommunesamtalene, både fra kommunenes side, som mottar et utkast til kommunebilde på høring i forkant av møtet, og fra vår side. Møtene blir derfor nyttige for oss og, etter tilbakemeldingene å dømme, tilsvarende også for kommunene. Vi vil derfor fortsette å utarbeide kommunebilder til fremtidige kommunesamtaler.

De fem nevnte kommunebildene er ferdigstilte, men ikke publiserte. Det har sammenheng med bruken av trafikklys. Vi har ved flere anledninger ytret et ønske om en bedre løsning i verktøyet for å kunne gjøre grundige, faglige vurderinger av de ulike fagområdene – og kommunisere disse til kommunene – men uten å måtte bruke trafikklysfarger, som kan ha noen mindre heldige sider.

Som en del av kommundialogen inviterer vi til møter med nyansatte kommundirektører i fylket. I 2022 hadde vi ett slikt møte, med fem nye kommundirektører. Disse møtenes formål er å bygge ned barrierer for å ta kontakt og bygge tillit. Vi ønsker god dialog med kommunene, for å bygge felles forståelser for hverandres roller og oppgaver, og slik styrke samarbeidsrelasjonen og forebygge misforståelser. Vi opplever møtene som nyttige og verdsatt av kommundirektørene. Vi vil derfor fortsette med slike møter i 2023 ved eventuelle kommundirektørskifter.

Ut over dette legger vi opp til at kommunene til høsten, som vanlig etter lokalvalg, skal få tilbud om folkevalgtopplæring på kommune-relevante temaer fra embedet. Regionrådene i Telemark – både som politisk organ og som tjenestefellesskap - vil bli fulgt opp. I tillegg kommer utstrakt kontakt og dialog på fagnivå.

Oppsummert:

I 2022 nærmet vi oss en normalsituasjon, men som sagt med noen utfordringer med pandemien i begynnelsen av året. Ukraina-krisen har naturligvis preget året. Vi har kunnet gjenoppta fysiske møter. Å finne balansen mellom fysiske og digitale møter er krevende. Fysiske møter gir bedre muligheter for dialog. På grunn av avstander er det imidlertid ofte nødvendig å kombinere dette med digital deltakelse også. Vår erfaring så langt er at slike hybridmøter ikke blir optimale, verken for de som er til stede fysisk eller digitalt.

Bærekraftmålene

Nasjonal politikk innenfor bærekraftmålene bør være godt kjent i kommunene. I 2022 ble forventningene kommunene først og fremst kommunisert gjennom planarbeidet. I tillegg ble forventninger innenfor areal, energi og matsikkerhet formidlet og diskutert på en bærekraftkonferanse på høsten som ble meget godt mottatt av både kommuner, organisasjoner og næringsliv.

Arealplan

Gjennom uttalelser i plansaker, dialog i planforum, plannettverk og møter med kommuner har vi bidratt til å formidle nasjonal politikk. Antall planer Statsforvalterens fagavdelinger har fremmet innsigelser til ligger på samme nivå som 2021. Hovedårsakene er mangelfulle utredninger for tema som naturmangfold og støy, samt at arealbruken ikke tar hensyn til jordverninteresser og naturverdier. Innsigelsene blir i hovedsak løst gjennom dialog og slik at nasjonale interesser blir ivaretatt. Kommunene vurderes samlet sett å ha middels god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser på planområdet.

Natur og miljø

Nasjonal politikk knyttet til naturmangfold formidles i stor grad gjennom arealplansaker. Kunnskapsgrunnlaget styrkes kontinuerlig og har fått økt oppmerksomhet i kommunene. Vi erfarer allikevel at naturen ofte taper i interesseavveininger, til fordel for kommunenes ønsker om vekst og utvikling. Imidlertid har vi gode resultater i arbeidet med frivillig vern av skog og vi har opprettet en god dialog med flere kommuner med tanke på supplerende vern av natur.

Vi har bidratt til at tiltaksplanen for Oslofjorden er godt kjent i fylket og opplever at det er stort engasjement for å bedre miljøtilstanden i fjorden og vassdragene. Det har særlig vært oppmerksomhet knyttet til utslipp fra kommunale avløpsanlegg og nye rensekrav. Kravene vil fordre store økonomiske investeringer av kommunene i årene fremover. Vår erfaring er at kommunene både erkjenner og forstår utfordringene og behovet for tiltak, og engasjementet er stort. Rensekravet vil uansett bli krevende for kommunene både når det gjelder fremdrift og økonomi. Miljøavdelingen er i dialog med kommunene.

Gjennom å stille strenge krav i tillatelser til drift av forurensende virksomhet, å pålegge opprydding i forurenset grunn og sjøbunn og ved å føre tilsyn bidrar vi til at utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn reduseres og at flere aktører har kunnskap om og etterlever miljøregelverket. Vi har høyere tilsynsaktivitet enn foregående år, noe som bidrar til at brudd på miljøregelverket i større grad avdekkes.

Landbruk

Økt bevilgning i Regionalt miljøprogram øremerket Oslofjorden var vi raskt ute med å formidle til bøndene. Det resulterte i økt interesse for tiltak mot avrenning. Vi har startet arbeidet med å vurdere innføring av forskrift med regionale miljøkrav i jordbruket i Vestfold og Telemark

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fortsatt aktivitet knyttet til pandemien og ikke minst invasjonen av Ukraina i februar i fjor har betydd noe reduksjon i enkelte av våre ordinære kommunerettede aktiviteter som øvelser og fysiske fagdager. Hoveddelen av våre ordinære aktiviteter er likevel opprettholdt. Den tette oppfølgingen vår av samfunnssikkerhet i plansaker er videreført. De mange ekstra møtearenaer og annen dialog pandemien og invasjonen har medført både mot kommunene og våre regionale samarbeidspartnere, er også nyttig for å formidle andre forventninger til arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Samlet har fjoråret betydd mer kontakt med administrativ og politisk ledelse i kommunene. Dette er viktig for forankringen av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Vi har også styrket det sivil-militære samarbeidet og totalberedskapsarbeidet både regionalt og i kommunene.

To utsatte kommunerettede tilsyn og de planlagte seks tilsynene i fjor er gjennomført etter planen, og vi er ajour i forhold til tilsynsplanen for perioden 2019-2022.

Vi har holdt oppe kompetansehevings- og samordningsaktivitet gjennom en rekke regionale digitale fagdager/fagdripp. Vi fikk etter to års koronarelatert pause gjennomført Beredskapsdagen, vår regionale konferanse med rundt 250 deltakere. Det er også gjennomført en todagers konferanse for de kommunale beredskapskoordinatorene og sentrale samarbeidspartnere. Vi har og økt aktiviteten som del av Egenberedskapsuka, blant annet med en særskilt kampanje i sosiale medier, på stands og i møter/konferanser rettet mot ungdom / unge voksne. Veilednings- og kampanjemateriellet er distribuert til alle kommunene, og vi har registrert at dette i stor grad er tatt i bruk.

Kommuneøkonomi

Som foregående år er driftsbalansene i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden fram til 2026 svakere enn ønskelig.

Flere kommuner har satt i gang betydelige omstillingsprosjekter for å stoppe denne utviklingen. Disse må gi resultater for å oppnå bærekraftige driftsbalanser. I økonomiplanene til flere kommuner gir disse prosjektene seg utslag i bedre driftsbalanser i løpet av perioden.

Pandemien og delvis flyktningssituasjonen har forsinket kommunenes arbeid med omstilling. Det er krevende og går utover kommunene med det vanskeligste økonomiske utgangspunktet. Det betyr at vi ikke kan utelukke at flere kommuner i fylket havner på Robek-lista i løpet av få år.

Vi arrangerte en fagdag kommuneøkonomi, med en kombinasjon av fysisk og digital deltakelse, våren 2022. Veiledning på kommune-økonomi, som spesielt har vært rettet mot Kviteseid, Midt-Telemark og Kragerø, har vært gjennomført med både fysiske møter, men også noe digitalt, der store reiseavstander har gjort det hensiktsmessig.

Kommunikasjon

Embetet har svært begrensede ressurser knyttet til kommunikasjon, men har en velfungerende kommunikasjonsgruppe bestående av ansatte på tvers av avdelinger og staber. Disse møtes jevnlig.

Det er gjort et betydelig løft på intern kommunikasjon, og miljø- og landbruksavdelingene har hyppig god og målrettet kommunikasjon på sosiale medier.

Krisekommunikasjonsplanen er oppdatert og gjennomgått i løpet av året, med erfaringer fra både pandemihåndtering og Ukraina-krigen. Det ble, som nevnt over, gjennomført et særskilt målrettet kommunikasjonsarbeid overfor unge mennesker i forbindelse med Egenberedskapsuka, hvor sosiale medier som vanligvis ikke er i bruk i embetet, ble benyttet. Målinger viser at budskapet nådde målgruppa.

Barn og unge

Vi har hatt mye kontakt med kommunene i 2022. I tillegg til fysiske møter, har vi nå, ved hjelp av Teams, hyppigere kontakt med kommunene enn noen gang før. Det gjør at vi når fram med mye informasjon knyttet til barnevernsreformen, samhandlingsregelverket. Vi har fulgt opp skole- og

barnehagesektoren med utfordringer knyttet til hva pandemien forårsaket. Vi har også fulgt opp innføringen av LK20. Vi vurderer at kommunene er godt kjent med nasjonal politikk på barnevern- og utdanningsfeltet.

Heles og omsorg

På helseområdet brukes faglige og regionale nettverk til formidling av nasjonal politikk. Vi samarbeider også med kompetansesentre (KORUS, USHT, RVTS m.fl.) for å gjøre nasjonal politikk kjent for våre kommuner. Vi har regelmessige møter og årlige konferanser og kurs med både kommunenes toppledelse og med fagpersoner knyttet til de ulike nasjonale satsningene.

De statlige forventningene forsterkes gjennom embedets forventningsbrev til kommunene.

Embedet har et ekstra oppmerksomhet på utviklingen og bruken av de to helsefelleskapene i vårt fylke, og deltar i sentrale møtearenaer her.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Samordningsoppgavene er påvirket av den regionale statens fragmenterte og mindre sammenfallende inndeling. Samordningen i dag er mer knyttet til oppgavene til fagavdelingene, med bl.a. mye bruk av digitale plattformer, konferanser og møter i samarbeid med fylkeskommunen, KS og kommunene, næringslivet og andre statlige etater.

Samordning av statlige innsigelsesmyndigheter

Vi har i 2022, med utgangspunkt i vår rolle som samordningsmyndighet, tatt initiativ til og arrangert to samarbeidsmøter med ni statlige innsigelsesmyndigheter. Tema for møtene har vært samordning av statlige innsigelser og FNs bærekrafts-mål. Vi erfarer at våre initiativ bidrar til å styrke koordineringen mellom de relevante statlige virksomhetene, til nytte for etatene selv, men først og fremst for kommunene, på plan- og arealfeltet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Den interne samordningen mellom beredskapsstaben og fagavdelingene fikk et kraftig løft de første pandemiårene. Den har fortsatt å utvikle seg positivt gjennom fjoråret. Dette gjelder ved den videre pandemi-håndteringen. Der har både fagavdelinger og administrativ enhet tatt mange løpende oppgaver. Fagavdelinger og samordningsstaben har avgitt personell til å delta i vakthavenderollen. Og det gjelder ved bred og aktiv deltakelse i håndteringen av følgene av invasjonen i Ukraina.

Samordningsrollen og beredskap som tema er generelt mer i fokus i ledermøter, og fagavdelingene jobber mer med sine beredskaps-oppgaver enn tidligere.

Samordningen med de regionale statsetatene styrkes fortsatt ved at vi håndterer to kriser, fra og med invasjonen av Ukraina og de praktiske og sikkerhetspolitiske følgene av den. Både pandemi-håndtering / generell smittesituasjon / personellmangel i helsesektoren og invasjonen medfører gjensidige orienteringer, deling av rapporter, møteaktivitet og planutvikling i et annet omfang og med lavere terskel for deltakelse enn i normalsituasjonen.

Særsilt for fjoråret så vil vi framheve løftet det sivil/militære samarbeidet har fått, da først og fremst gjennom nettverksarbeid og jevnlig arbeidsmøter mv. med politiet og Forsvaret.

Utfordringen med at statens regionale apparat for samfunns-sikkerhet, spesielt rundt Oslofjorden, er organisert med svært mange ulike geografiske inndelinger, samt at flere i tillegg er helt eller delvis funksjonsorganisert, er søkt håndtert gjennom økt samarbeid, for vår del særsilt med Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Innreisekjeden, der noen nye modeller for midlertidig innkvartering ble iverksatt pga. kapasitetsmangel på mottakssenteret i Råde, medførte også avvikende ad hoc-løsninger med tanke på ansvars plassering (hos statsforvalterne), noe som fungerte dårlig.

Samordning av statlige tilsyn og kommunal egenkontroll

Fortsatt pandemi-håndtering og invasjonen av Ukraina har virket inn på omfanget av tilsyn, først og fremst gjennom manglende personellkapasitet. Budsjett-situasjonen generelt har også hatt betydning for tilsynskapasiteten, både ved manglende personell og gjennom de direkte kostnader ved tilsynsgjennomføring.

Som for tidligere år så vurderes manglende samordningsgrunnlag å være den aller største utfordringen. Slikket er nå har statsetatenes tilsynsplanlegging gjennomgående for kort horisont (kunne med fordel være flerårig slik som for den kommunale egenkontrollen, og synkronisert med denne). Tilsynsoppdragene for det enkelte år kommer i liten grad på plass innen den nasjonale fristen 1/12 året før. Tvert i mot så kommer flere av tilsynsoppdragene inn gjennom året. Samordningen blir derfor i praksis bare å løpende styre klar av andre tilsynsdatoer.

Samarbeid mellom stat og næringsliv

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom mange år hatt gode erfaringer med samarbeid mellom statsetater, næringsliv, kommuner og fylkeskommune. Stat-næringslivssamarbeidet ble etablert i år 2000 med mål om at

statlige etater skulle yte gode og samordnede tjenester. Akrim-samarbeidet (Medbyggerne) - et samarbeid mellom bygge- og anleggsbransjen, kommuner, fylkeskommune og statlige etater - ble overført til skatteetaten fra 2021. Statsforvalteren sitter fremdeles i styringsgruppen og det utredes nå fremtidig varig struktur. Det jobbes fremdeles tett med Universitetet i Sørøst-Norge.

Barn og unge

Vi har som tidligere samarbeidet med KoRus, RVTS og BUP Øst og Sør for å bistå kommunene på en samordnet måte.

På tilsynsområdet har vi bidratt til samordning gjennom møter med øvrige avdelinger, og gjennom arbeidet med nasjonal tilsynskalender.

Gjennom utstrakt samarbeid om barn og unge på tvers av avdelinger, har vi samordnet oss knyttet til mange temaer vedrørende barn og unge. Eksempler på dette kan være oppdrag relatert til barnevernsreformen, de nye samordningslovene m.m.

Landbruk

Vi deltar aktivt i det regionale partnerskapet med fylkeskommunen og Innovasjon Norge knyttet til næringsutvikling. Vi opplever at vår kompetanse er etterspurt. Vi har god kontakt og godt samarbeid med Mattilsynet i arbeid med dyrevelferd, plantesykdommer og autorisasjonsordningen for plantesertifikat. Innad samarbeider vi med de andre fagavdelingene der det er naturlig.

Vi har vært med å rigge et nasjonalt nettverk for alle statsforvaltere på tema næringsutvikling. Det gjennomføres rundt seks Teams-møter i året og en større samling hvor flere fra embetene deltar.

Helse og omsorg

Regional velferdsarena sør bidrar til sammenheng mellom sosial boligpolitikk og nasjonale satsninger og sikrer et bedre samarbeid mellom kommuner og statlige etater. Regional arena vil gjennom å samordne regionale aktører i møte med kommunene arbeide for å løse kommunene sine sammensatte velferd utfordringer.

Etablert samarbeid med NAV fylke på sosialområdet er videreført gjennom Samordningsforum.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Klager, plan og bygg

Plan- og bygningsretten er et omfattende regelverk i stadig endring. Behandling av klager på byggesaker forutsetter god kompetanse for at sakene kan behandles effektivt og riktig. Vi erfarer at enkelte kommuner har god kompetanse, mens denne kan være mangelfull i andre. Små kommuner kan ha større problemer med å rekruttere og beholde rett kompetanse enn større kommuner.

Vi ser i praksis at det kan være ulik forståelse av regelverket fra kommune til kommune. Statlig klagebehandling i regi av statsforvalteren sikrer i stor grad at sakene blir behandlet i samsvar med regelverket.

Utfallet av en byggesak er i stor grad styrt av reglene i plan- og bygningsloven. Det er få regler som overlater vurderinger til kommunens frie skjønn. Utfallet styres i tillegg av kommunens egne planer.

I hovedsak er altså vår klagebehandling av byggesaker en prøving av kommunens rettsanvendelse og av faktum, og i liten grad en overprøving av kommunens frie skjønn. Der hvor utfallet av en byggesak beror på skjønnsmessige vurderinger, f.eks. når det gjelder visuelle kvaliteter på bygninger og bygningers høyde/plassering, er vi svært tilbakeholden med å overprøve kommunens skjønn, jf. kravet i forvaltningsloven § 34 andre ledd om plikten til å legge stor vekt på det kommunale selvstyret. Dersom slike saker oppheves, er det fordi kommunene har utredet og begrunnet vedtaket for dårlig, evt. lagt til grunn feil faktum. Regelverket slik det er i dag ivaretar derfor det kommunale selvstyret der hvor dette er relevant. Det er regelverket som styrer hvor det er rom for kommunens skjønn, ikke hvilket organ som behandler en klage. I praksis ser vi at kommunene, og da i hovedsak politikere, mangler god nok kunnskap om når det er rom for et fritt forvaltningsskjønn og når det er tale om rettsanvendelse som kan prøves fullt ut av klageinstans og domstol.

Den statlige prøvingen av det frie skjønnet er som regel begrenset til å kontrollere at kommunen har lagt vekt på riktig faktum og at det ikke er lagt vekt på utenforliggende hensyn, drevet usaklig forskjells-behandling og at det ikke er fattet et grovt urimelig vedtak. Dette er en viktig kontroll med forvaltningen for å sikre tillit til at det ikke skjer myndighetsmisbruk. For innbyggerne er det trolig mer tillitvekkende at denne kontrollen skjer i et uavhengig organ enn f.eks. av en klagenemnd underordnet kommunestyret. SFVT får jevnlig tilbakemelding fra parter om at de er glade for at saken behandles av et organ uavhengig av kommunen.

SFVT fatter sjelden omgjøringsvedtak, det vil si fatter vedtak med et annet resultat enn kommunen. Dersom det foreligger saksbehandlingsfeil ved kommunens vedtak og de ikke lar seg reparere ved å be om flere opplysninger/vurderinger, oppheves vedtaket og kommunen får behandle saken på nytt. Det presiseres alltid at Statsforvalteren ikke legger føringer for det endelige resultatet i saken. I de sakene vi omgjør, er det typisk fordi kommunens rettsanvendelse er feil og saken er godt nok opplyst til at vi kan behandle saken ut fra en riktig forståelse av regelverket. Partene er i de tilfellene tjent med at saken får et endelig resultat.

Merknader til behandlingen av klager på reguleringsplaner:

Reguleringsplaner er utslag av kommunens planfaglige skjønn som Statsforvalteren i praksis svært sjelden overprøver.

Merknader til behandlingen av klager etter offentleglova:

Vi har merket oss at det ikke lenger rapporteres på antall klagesaker etter offentleglova. Dette er saker som ofte er ressurskrevende og som skal behandles raskt. Underinstansene gjør ofte feil ved vurderingen av innsyns krav, og vi har en større prosentvis oppheving/omgjøring av underinstansens vedtak enn på andre saksområder. Feil som går igjen er mangelfull forståelse av regelverket og derfor feil rettsanvendelse samt mangelfulle vurderinger

av det konkrete dokumentet eller de konkrete opplysningene. Der det er relevant å vurdere merinnsyn, ser vi ofte at vurderingen mangler helt eller er mangelfull. Ofte unntas det mer enn det det er rettslig adgang til.

Oppsummering:

Statlig klagebehandling er uavhengig den kommunale behandlingen, og saksbehandlerne har spesialkompetanse på fagfeltene. Dette sikrer tillit til forvaltningen og at sakene blir behandlet i samsvar med regelverket. Klageordningen sikrer lik behandling uavhengig av kompetansen i den kommunen som først har behandlet saken.

Barn og unge

Vi har også i år gjennomført alle tilsyn i tråd med våre oppdrag og behandlet de fleste klagesakene innen fristen på fire uker. Dette er med på å ivareta rettssikkerheten og er en viktig del av vår måloppnåelse. Vi har videre hatt mye intern kvalitetssikring av tilsyn og klager med tanke på enhetlig utførelse av samme saksfelt. Vi samarbeider i regionen (3f-samarbeidet), med mål om enhetlig praksis på tvers av embeter.

Helse, omsorg og sosial

Avdelingen har prioritert å løse klagesaker knyttet til pasientrettigheter, tvang og makt, sosiale tjenester og klagesaker på tilsynsområdet. Det er gjennomført tilsyn med virksomheter hvor vi har hatt opplysninger som tilsa reell fare for pasientsikkerheten. Det er gjennomført risikobaserte tilsyn på kap 9. Forhold knyttet til psykisk helsevernloven er fulgt opp.

Landbruk.

Vi har gjennomført forvaltningskontroller av jord- og skogbruksordninger i 11 av fylkets 23 kommuner i 2022. Kommunene arbeider med internkontroll. Ikke alle har alt på plass, men skriftlige rutiner og risikovurderinger er forbedret de siste årene.

Gjennom kompetansesamlinger for kommunene, forvaltningskontroller og klagesaksbehandling uten unødvendig lang saksbehandlingstid er rettssikkerheten ivarettatt for tilskuddsordninger og lovforvaltning. Behandling av pelsdyrkompensasjonen er et unntak, siden den pågår fremdeles.

Prinsippene for klagebehandling nevnt over, gjelder også på landbruksområdet. Enhetlig forvaltning på tvers av statsforvalterne ivaretas gjennom faglige nettverk som jurist- og arealnettverkene i regi av Landbruksdirektoratet, regionale nettverk som Østlandsskogbruket og dialog med naboembetene. I desember 2022 planla landbruksdirektørene ledersamling for Innlandet, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark. Den ble gjennomført tidlig i januar 2023.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Landbruk

Vi har tatt opp med sentrale myndigheter likviditetsutfordringene som veksthusnæringen får når utbetaling av strøms støtte skjer hver tredje måned og kun etterskuddsvis. Veksthusnæringen opplever også strøms støtten som lite forutsigbar, noe som er en utfordring for en næring som bestiller frø og planter nesten ett år i forkant av sesong.

Vi har opplevd det utfordrende at bønder som etter frostskaadene i frukt i 2021, raskt fjernet døde trær og ryddet opp, ikke er berettiget til økt tilskudd (50%) til etablering av nye trær når de plantet nye i 2021 eller 2022. Ordningen kom på plass først i 2023 etter jordbruksoppgjøret 2022, og omfatter ikke tiltak som er gjennomført. Det var under befaringen i juli 2021, med statssekretær fra departementet, representanter fra LMD og regional og kommunal forvaltning det ble enighet om at rask fjerning av døde trær og opprydding var det viktigste plantesanitære tiltaket for å redde de deler av frukthagen som ikke var skadet. Målet var i tillegg å få på plass nye trær og få opp produksjonen så raskt som mulig.

Barn og unge

Vi fikk i 2022 flere henvendelser om elever i videregående opplæring som hadde utfordringer med å få legeattester for å dokumentere fravær, jf. fraværsgrensen. Dette medfører en risiko for at elever som ikke får dokumentert sitt fravær av helsegrunner ikke får den vurdering de har krav på.

I en tid med stor belastning på fastlegesituasjonen burde ungdom uten alvorlige sykdommer og behov for helsehjelp neppe belaste helsetjenesten, men heller kunne dokumentere fravær ved egenmelding eller melding fra foresatte.

Vi har også fått flere henvendelser hvor det stilles spørsmål ved om betaling for legeattester bryter med gratisprinsippet. Praksisen med at elever i løpet av et skoleår kan måtte betale til dels betydelige beløp for å få nødvendige legeattester er uheldig.

Vi er spesielt bekymret for at sårbare elevgrupper ikke vil ta seg råd til å gå lege, og at dette dermed kan føre til økt frafall for disse elevgruppene.

I tilknytning til det store behovet for å bosette ukrainere, har kommunene strukket seg langt når det gjelder bosetting (anmodninger). Vedtak om bosetting tar hensyn til kommunenes kapasitet på omsorgs- og oppvekstområdet. Kommunene opplever det som en ekstra belastning når det uten deres involvering etableres ressurskrevende mottak.

På barnevernsområdet har vi store bekymringer knyttet til mangel på differensiert tilbud til barn som har behov for tilbud fra Bufetat. Det er skrikende mangel på fosterhjem, og især spesialiserte fosterhjem.

Vi er også svært bekymret for barn med tyngre diagnoser knyttet til psykiatri og/eller utviklingshemming. Slik vi ser det er barnevernsinstitusjonene ikke

fullt ut rigget, eller har den nødvendige kompetanse, til å ivareta disse barna. Vi er også bekymret for barn som har begått alvorlig kriminelle handlinger. Når de kommer ut av varetekt, er det forventet at det står et barnevernstiltak klart, noe som er særlig utfordrende for barneverntjenestene/Bufetat.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Vi formidler forventning om oppfølging av FNs bærekraftsmål, som grunnlag for samfunns- og arealplanleggingen. Dette i tillegg til de nasjonale forventningene til planleggingen. Dialogen skjer gjennom skriftlig tilbakemelding til kommunale og regionale planer, samt gjennom møter med kommunene.

Embetets arbeid med planer skjer via plangruppa, lokalisert i miljøavdelingen, som igjen har kontakt med og samordner tilbakemeldinger til kommunene. Dette bidrar til å ivareta og samordne de nasjonale interessene i den kommunale planleggingen.

Kommunenes bevissthet knyttet til arealforvaltning og ivaretagelse av dyrket og dyrkbar mark er gjennomgående god. Vi ser at i kommuneplaner tas arealer ut som har ligget inne for utvikling lenge, uten at noe skjer. Dette skyldes generelt økende bevissthet hos administrasjon og politikere, men også fordi vi tydelig formidler nasjonal politikk tidlig, tydelig og forutsigbart.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Det er store ulikheter mellom kommunene i Vestfold og Telemark, med store bykommuner med større fagmiljø og til små kommuner med lite ressurser på planområdet. Alt i alt har kommunene stort sett i middels grad tilstrekkelig kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser i planleggingen.

Vi har god kontakt med kommunene, og opplever generelt at vi har stor gjennomslagskraft for våre tilbakemeldinger til kommunene. Det ser vi ved at våre innspill blir fulgt opp, samt at det er relativt få planer som blir møtt med innsigelser fra Statsforvalteren.

Dialogen med kommunene i formidling av nasjonale og viktige regionale interesser skjer i form av skriftlig tilbakemelding til kommunene i de enkelte plansakene, samt i møter med kommunene.

Videre har vi møter med kommunene på forespørsel, både med administrasjon og politisk utvalg. Vi deltar i webinarserien "Plan og utvikling" sammen med fylkeskommunen, der vi bidrar med ulike temaer. Statsforvalteren arrangerte bærekraftseminar i høst, som ble svært godt mottatt av kommunene.

Vi har hatt særlig fokus på temaene strandsone langs sjøen, villreininteresser, naturmangfold, støy, dyrka/dyrkbar mark, samordnet areal- og transportplanlegging, og samfunnsikkerhet.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i middels grad i sine vedtatte planer. Her er det noen ulikheter kommunene imellom, men særlig politisk nivå ønsker i noen grad å utfordre nasjonale interesser.

Nasjonale interesser er synliggjort i planprogram i middels grad. Her har vi i 2022 hatt særlig prioritert å formidle behov for ny kartlegging av naturmangfold der det ikke har vært godt nok kunnskapsgrunnlag for planleggingen.

Generelt opplever vi at vi får forståelse for og gjennomslag administrativt i kommunene når vi formidler nasjonale interesser.

Vi har forbedringspotensial i vår dialog med kommunene, og har ønske om å utvikle møtepunkt for bedre dialog og formidling. Det er imidlertid ressurskrevende.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Vi foretar gjennom samordningen av innsigelser en samlet vurdering av alle innsigelser, og vurderer ulike samfunnsinteresser opp mot hverandre, herunder hensynet til lokaldemokratiet.

I noen tilfeller tar vi kontakt med kommunen i høringsperioden for å forsøke å finne løsning. Kapasitet og relativt korte tidsfrister legger begrensninger på

muligheten til å finne løsninger før høringsperioden går ut.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Beredskapsstaben påser at den kommunale beredskapsplikten er ivaretatt i kommunene og er tett påkoblet vurderingen av planer etter PBL som gjøres av faggruppe plan i embetets Miljøavdeling.

Temaet samfunnssikkerhet og beredskap inngår gjennom hele planleggingsdialogen vår med kommunene.

I uttalelser til samfunnsdelen av kommuneplanen påser vi at kommunene legger til grunn en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i tråd med krav i Sivilbeskyttelseslovens § 14.

Ved utarbeidelsen av arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner vurderer vi alle ROS-analyser, både ut fra metodikk og innhold. Dette er gjennomgående fra varselfasen med planprogram, i utarbeidingsfasen dersom vi blir trukket med i planarbeidet, og til høringsfasen.

Der det av sjekkliste/grovanalyse fremkommer behov for ytterligere faglige utredninger følger vi opp at disse gjennomføres eller sikres oppfølging gjennom plankart/planbestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE i forhold til de tema der de er fagmyndighet, og har sterkt fokus på å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Statsforvalteren følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, samt ved rulling av kommuneplanens arealdel. Oppfølgingen inkluderer å varsle og om nødvendig å fremme innsigelse.

Der det er aktuelt og relevant oppfordres også kommunen til helhetlige vurderinger som inkluderer å legge til rette for relokalisering av eksisterende virksomhet på steder der urbaniseringen har kommet tett på.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i planleggingen.

Kommunene er ulike, og følger opp nasjonale føringer i ulik grad. Samlet er vurderingen at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale og viktige regionale føringer. Begrunnelsen for vurderingen er at særlig politisk nivå ønsker å utfordre nasjonale interesser til fordel for lokale interesser.

Vi bruker rundskriv T-2/16 aktivt i vår dialog og tilbakemeldinger til kommunene, både i tidlig planfase dersom vi varsler nasjonale interesser, og i høringsfasen, særlig når vi vurderer om det skal fremmes innsigelse. Vi har generelt inntrykk av at rundskrivet er godt kjent i kommunene.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Fire av 23 kommuner vedtok ny samfunnsdel av kommuneplanen i 2022. Vi har gitt høringsuttalelser. Planene tar utgangspunkt i den demografiske utviklingen. Alle planene har som mål at eldre innbyggere skal kunne bo lengst mulig hjemme. Kommunene har overordnet mål om å tilrettelegge for aldersvennlige bo- og nærmiljøer.

De fire kommuneplanene beskriver overordnede mål for boligpolitikken. Vi vurderer at boligsosiale hensyn ivaretas i *middels grad* og med ulik tydelighet. Planene beskriver i *liten grad* de konkrete tiltakene. Det er et forbedringspotensial i å gjøre planene mer konkrete.

Foruten mål om å ivareta de eldres situasjon og boligbehov, har de fire kommunene i sum slike målsettinger:

- sikre kapasitet og variasjon i boligbyggingen
- arealstrategi som sikrer varierte boligtilbud
- tilgang til boliger for alle
- vanskeligstilte får dekket sine boligbehov

- forsterke innsatsen overfor barnefamilier og unge som ikke bor bra
- mulighet til å eie bolig
- gode bolig-leieforhold
- variert, godt boligtilbud mtp uteområder og sosiale fellesskap

Demografisk utvikling i kommunal planlegging har vært tema fra oss gjennom flere år, bl.a. i "Leve hele livet".

I møte med kommunalsjefene innen helse- og omsorg presenterte vi Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021-2024). Vi understreket føringene i CRPD om personer med nedsatt funksjonsevne.

Vi samarbeider med NAV i kommunene og Husbanken, bl.a. om en større boligsosial konferanse . Vi samarbeidet med NAV, Bufetat, Husbanken, fylkeskommunen og kommunene om boligsosialt arbeid for utsatte barnefamilier.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Det står generelt lite spesifikt i kommuneplanenes samfunnsdel om rekrutterings- og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgssektoren.

Kommunene ser utfordringen med å tilpasse tjenester til stadig flere eldre. Samtidig uttrykker kommunene at det er nødvendig med satsing på aldersvennlige lokalsamfunn, boliger, kulturtilbud, velferdsteknologi m.v. for å redusere behov for institusjonsplasser.

I 2022 har følgende kommuner hatt kommuneplanens samfunnsdel til uttalelse:

Holmestrand kommune: - Godkjent plan er overordnet og kortfattet. Samfunnsdelen omtaler kort under kapitlet "bærekraftige kommunale tjenester" at kommunen må styrke fagkompetanse i tjenesteyting for å være rustet til å møte behov hos økende antall eldre.

Kragerø kommune: - Godkjent plan er overordnet og kortfattet. Under kapitlet "Aktiv alderdom" står det at "kommunen må ha fokus på gode helse- og omsorgstjenester, tilpasset demografisk situasjon".

Horten kommune: - I planutkastet står det at "innbyggerne skal være trygge på at den dagen de er i behov for bistand vil kommunen yte sine lovpålagte tjenester."

Porsgrunn kommune: - Har hatt et mer generelt planprogram på høring. Omtaler kort at kommunen må forberede sine tjenester til å møte stadig flere eldre innbyggers behov.

Notodden kommune: - Vedtatt plan. Det står at kommunene må sikre nødvendig kompetanse til tjenesteproduksjon.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

SPR-BATP er generelt godt kjent i kommunene. De nasjonale retningslinjene er konkretisert gjennom regionale planer: Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) for Vestfold, Areal- og transportplan for Telemark og Areal- og transportplan for Grenland. Kommunene ivaretar de nasjonale føringene i middels grad. Særlig de større kommunene med by-/tettstedsenter følger opp de nasjonale føringene, mens distriktskommunene i mindre grad følger opp føringene i SPR-BATP. Distriktskommunene har større ønske om spredt utbygging og mindre forståelse for behov for fortetting og høy arealutnyttelse. Videre opplever vi at det er stort press på og ønske om etablering av ny næringsvirksomhet i tilknytning til E18, noe som utfordrer de nasjonale føringene.

Vi har særlig fokus på overordnet planlegging i vår oppfølging av SPR-BATP, og påser at lokalisering ulike arealformål ikke kommer i strid med de nasjonale føringene.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Vi gir innspill om og følger opp massehåndtering i vår behandling av planer. Det er økt bevissthet i reguleringsplanlegging om å forsøke å oppnå massebalanse for å unngå store deponier, særlig i større veiplaner.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Vi har kystsoneplan for Vestfold, mens Telemarkskommunene ikke har tilsvarende. Det gjør at bevisstheten om og oppfølgingen av de nasjonale føringene for strandsonen er tydeligere i Vestfold-kommunene. Ut fra dette vurderer vi at Vestfoldkommunene ivaretar de nasjonale føringene i betydelig grad, mens Telemarkskommunene ivaretar disse i middels grad.

Fylkeskommunen har startet arbeidet med rullering av kystsoneplan for Vestfold og utarbeiding av kystsoneplan for Telemark. Vi deltar inn i dette arbeidet og sikrer at de nasjonale føringene blir lagt til grunn for dette arbeidet.

Når det gjelder vassdragsforvaltning, er det mindre bevissthet i kommunene om strandsoneforvaltning langs vassdrag, samt verna vassdrag. Vi har et forbedringspotensial i å sette økt fokus på dette temaet.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Regionale planer for villreinområdene har langsiktige grenser for områder som er viktige for villreinens leveområde, og følges opp i kommuneplanens arealdel i de ulike kommunene (med enkelte unntak). Bit-for-bit-utbygging i fjellområdene er likevel en stor trussel for villreinen. Verken kommunale eller regionale planer har satt generelle, langsiktige grenser for fjell- og utmarksområdene. Generelt vurderer vi at kommunene i liten til middels grad følger opp de nasjonale føringene for fjell og utmark.

Det er stort press på utmarks- og fjellområdene, særlig opp mot grensene for villreinens leveområder. For kommunene er hyttebygging og turisme en viktig næring. Samtidig ser vi en økende forståelse for at videre hytteutbygging i enkelte områder med stor utbygging ikke er ønskelig, både ut fra hensynet til villreinen, men også friluftslivsinteresser. Framover er lokalisering av store hytteområder, utnyttingsgrad og kanalisering av ferdsselen viktig, både for villreinen og for hensynet til friluftsliv, klimagassutslipp og beitebruk. Vi ser økende fokus på lys som forurensning i fjellområdene.

Hytteveilederen er nyttig som verktøy i planarbeidet for formidling av verdien av fjell og utmarksområdene.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

Bidra til å nå målet i nasjonal jordvernstrategi, om at omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 daa per år innen 2025.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer knyttet til jordvern i middels til betydelig grad. Vi fremmet i 2022 innsigelse til 6 områder i to kommuneplaner. Vårt mangeårige arbeid med jordvern gir resultater, jf. nedgangen i omdisponering.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
421	540	173	231	224	173	332	225	273	145

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Kommunene er opptatt av folkehelse. Minst tre større kommuner med kommuneplanens samfunnsdel på høring 2022 viser dette, samt uttrykker mål om hensyn til sosiale helseforskjeller.

Samfunnsdelen har bl.a. fokus på aktivitetsvennlige nærmiljø, samt tilrettelegging for gange, sykling og ivaretagelse av grønnstruktur.

Vi viser til regjeringens Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-29 i våre planuttalelser.

Statsforvalteren samarbeider med fylkeskommunen i kontakt med kommunene om aldersvennlige lokalsamfunn. Universell utforming er et viktig prinsipp. Vi utveksler med fylkeskommunen oversikt over kommunenes systematiske folkehelsearbeid.

Statsforvalteren deltar i folkehelsenettverket til fylkeskommunen/kommunene.

Vi har ikke grunnlag for å gi en samlet vurdering av om kommunene "har en aktivitetsvennlig samfunnsutvikling". Dette er et stort, tverrsektorielt spørsmål.

Men ulike kommunale planer har mål om å fremme fysisk aktivitet i befolkningen.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Vi har videreført den gode samhandlingen med kommunene gjennom 2022, med større fokus på dagens sikkerhetssituasjon og betydningen for kommunenes egenberedskap. Måloppnåelsen er god, og felles situasjonsforståelse og godt planverk er godt ivaretatt.

Vår aktive og støttende beredskapsrolle opparbeidet gjennom pandemien gir fortsatt Statsforvalteren legitimitet. Samhandlingen knyttet til konsekvensene av krigen i Ukraina har forsterket dette ytterligere. Dette ikke minst i forhold til administrativ og politisk ledelse.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er tilpasset kommunenes behov.

Den individuelt rettede og systematiske aktiviteten rettet mot den enkelte kommune består av at vi minimum hvert 4. år, oftere ved vurdert behov (risikovurdering) gjennomfører:

- tilsyn (fellestilsyn med helse/sosial)
- øvelse for krise-/beredskapsledelse

Hvert år gjennomfører vi:

- todagers samling for beredskapskoordinatorene
- en større konferanse (Beredskapsdagen)
- deltakelse i og bidrag til møter i kommunale beredskapsråd
- deltakelse i og bidrag til regionale beredskapsnettverk
- fagdager (fysiske) og fagøkter (digitale)
- utsending av selvangivelsen, en enkel årlig internkontroll for det kommunale beredskapsarbeidet der resultatene sammenstilles i Beredskapstrappa
- kvartalsvise digitale møter med beredskapskoordinatorene
- kvartalsvise varslings- og prosedyretreningsøvelser
- løpende dialog/veiledning

Utover dette er samfunnssikkerhet og beredskap et viktig og ofte inkludert tema i embetets overordnede kommunedialog gjennom individuelle kommunemøter og ved fysiske og digitale samlinger, herunder de som gjennomføres sammen med KS og fylkeskommunen. Tema er og en del av Forventningsbrevet - sentrale statlige forventninger til kommunene - der det samarbeides med andre regionale statsetater i utarbeidelsen.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

I 2019 gjennomførte vi individuelle kommuneøvelser etter planen, mens vi i 2020 bare rakk 2 slike øvelser før pandemien rammet oss.

Det gode resultatet for 2021 skyldes en særskilt regional satsing på atomberedskap med ABU-øvelse (Øvelse Vindpust) i bakkant av en øvingsøkt for kommunene (Øvelse Gufs) der 21 av 23 kommunale krise-/beredskapsledelser deltok.

I 2022 ble kriseledelsene i Færder og Tønsberg øvet sammen med fylkeskommunen, vegvesenet og nødetatene gjennom en diskusjonsøvelse med scenario svikt i fastlandsforbindelsen mellom Tønsberg og Nøtterøy, som er et scenario i FylkesROS og etter handlingsplanen skulle følges opp med en øvelse.

Det er også gjennomført sambandsøvelse med storparten av kommunene, der Nødnett, sikringsradio og satellittelefon ble prøvd ut. Øvelse med alternativ ekom vil vi satse videre på, og prøve å ha utfall av ekom med som element i de fleste øvelsene fremover.

For 2023 planlegger vi individuelle øvelser for kriseledelsene som et element i tilsynene (5 stk planlagt).

Utover dette har vi gjennomført og planlegger med en god del digitale øvelser med to timers varighet rettet mot et utvalg av eller alle de kommunale kriseledelsene - som et svært effektivt supplement til enkeltvise fysiske dagsøvelser. Dette også som en parallell eller sekvensiell del av øvelse for egen Krisestab og/eller ABU/FBR.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

Ar	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	6	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2020	23	2	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2021	23	21	Teste og bli kjent med planverk for atomberedskapshendelser
2022	23	2	Styrke evnen til å håndtere bortfall av kritisk infrastruktur (Kanalbroa i Tønsberg)

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene følger i all hovedsak opp plan- og bygningsloven når det gjelder prosess og saksbehandling. SF prioriterer å gi innspill i varselfasen, med mål om å være tidlig, tydelig og forutsigbar. Videre prioriterer vi kommuneplaner, samfunns- og arealdel.

Vi kan likevel se forskjeller mellom kommunene i fylket på hvordan prosesser og saksbehandling er ivarettatt, noe som kan bunne i både manglende kompetanse men også ressurser/kapasitet på planområdet.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

På dette punktet er det store forskjeller kommunene imellom. De større bykommunene langs kysten har i betydelig grad oppdaterte både samfunnsdel og arealdeler. Det er særlig de mindre distriktskommunene som ikke i tilstrekkelig grad har oppdaterte overordnede planer.

Statsforvalteren har kommunebesøk i alle kommunene i løpet av en valgperiode. I slike dialogmøter blir dette temaet tatt opp for de kommunene som ikke har oppdaterte planer. Det vil også være tema i kommende tilbakemeldinger på planstrategier framover.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

God og rask klagesaksbehandling

I 2022 behandlet vi 36 klager på reguleringsplaner der samtlige ble stadfestet. Antallet behandlede saker har gått ned fra 2021, da vi behandlet 46 saker. Saksbehandlingstiden har gått noe opp, og vi hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 69 dager. 26 av sakene ble behandlet innenfor 12-ukersfristen. Ved årsskiftet sluttet to erfare saksbehandlere, som begge behandlet plansaker. Samtidig hadde vi to langtidsfravær gjennom mesteparten av 2022 og tre saksbehandlere under opplæring på plan- og bygningslovsfeltet. Vi hadde derfor en utfordrende ressursituasjon gjennom hele året. I 2023 ser ressursituasjonen noe bedre ut, i hvert fall andre halvår, og vi har derfor en forventning om å overholde saksbehandlefristen i flere saker enn i 2022. Flere saksbehandlere bør inn på sakstypen, noe vi ikke lyktes med i 2022 fordi det var et enda større behov for å få nyansatte i gang på byggesaksfeltet. Tradisjonelt er klager på reguleringsplaner en sakstype som embetet prioriterer, noe vi vil fortsette med i 2023.

Erfaringen er at kommunen følger prosessreglene for reguleringsplaner og at det er sjelden at det gjøres feil som fører til oppheving.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Vi gjennomgår bestemmelsene til kommuneplanens arealdel når disse er på høring. Vårt fokus er på å avdekke bestemmelser som mangler hjemmel i plan- og bygningsloven eller som har et uklart innhold slik at de kan bli vanskelig å anvende i praksis. Vi veileder også om forskjellen på bindende bestemmelser og retningslinjer.

I 2022 har vi hatt en betydelig økning av kommuneplaner på høring. Vi har gjennomgått bestemmelsene til seks planer, mot to i 2021. Det er et ressurskrevende arbeid. Gjennomgangen gjøres av en saksbehandler som også behandler byggesaker fra den aktuelle kommunen, slik at vedkommende har kjennskap til gjeldende plansituasjon samt til eventuelle utfordringer som er oppdaget i forbindelse med klagesaksbehandlingen.

Kvaliteten på planene er av middels kvalitet. Det er ingen kommuner som har liten grad av kvalitet. I de planene som er gjennomgått i 2022 har vi avdekket flere bestemmelser som mangler hjemmel, bestemmelser der det er uklart hva kommunen ønsker å oppnå eller at ordlyden kan tolkes på ulike måter. Vi har funnet tekst i retningslinjer som inneholder materielle krav og omvendt – bestemmelser som kun gir føringer. Flere kommuner tar inn egne saksbehandlingsregler og ulike varianter av unntaksregler som alternativ til dispensasjonsbestemmelsen i pbl. § 19-2.

Gjennom året får vi henvendelser fra kommunene om planjuridiske spørsmål som vi svarer ut. Vi har imidlertid tidligere meldt tilbake at arbeidsdelingen mellom fylkeskommunen og Statsforvalteren på det planjuridiske området fremstår som uklar. Vi savner en klarere forventning når det gjelder hvilke oppgaver Statsforvalteren skal utføre på dette området, slik at vi kan planlegge ressursbruk og sørge for å inneha den kompetansen det er behov for.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriftens utredningskrav følges i middels grad opp i kommunenes arbeid med reguleringsplaner. De fleste kommuner gjør en vurdering av om det er krav om konsekvensutredning som slår ut jf. KU-forskriften § 10. Ved varsel om oppstart av reguleringsplaner følger vi rutinemessig opp om kommunene har foretatt slik vurdering av om det er krav til å utarbeide konsekvensutredning av en plan.

Kvalitet på konsekvensutredninger (fra kapittel 3.1.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på konsekvensutredninger som følge av gode plan- og utredningsprogram

Ved varsel om oppstart av planer med tilhørende planprogram på høring, går vi gjennom og gir tilbakemeldinger på tema og metodikk som er omtalt i planprogrammene. Dette gjelder først og fremst overordnede planer, mens det i mange tilfeller på reguleringsplannivå ikke er krav om planprogram selv om det er krav om konsekvensutredning etter KU-forskriften.

Vi har i 2022 særlig hatt fokus på å gi tilbakemeldinger der vi ser at kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold ikke er godt nok, og bedt om nye kartlegginger etter anerkjent metodikk. Dette for å sikre forutsigbarhet i mulighet for gjennomføring av planlagt arealbruk, og ikke utsette avklaringer til reguleringsplannivå.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

- 17 kommune fører digitalt planregister i betydelig grad, 5 kommuner i middels grad og 1 kommune i liten grad. Fra spørreundersøkelse til kommunene i samarbeid med Kartverket og SF.
- I 12 kommuner er ledelsen pådriver og kjent med gevinster for digitalt planregister. For de resterende kommunene er dette i liten grad forankret.
- SF har kun utført en spørreundersøkelse til kommunene om føring av digitalt planregister og geosynkronisering av planer. I samarbeid med Kartverket skal dette følges opp i 2023, se [fylkesgeodataplan for Vestfold og Telemark](#).
- I spørreundersøkelse til kommunene kommer det frem at kommunene ønsker kompetanseheving og har utfordringer med tid, ressurser og forankring i ledelsen. SF må samarbeide tettere med Kartverket særlig innen kompetanseheving.
- Kartverket holder kurs/seminar om digitalt planregister i 2023 som etterspørres av kommunene. Det er flere leverandører av digitale planregister og disse må tas med videre i arbeid med å øke kompetansen til kommunene.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

For å bidra til økt kunnskap om de sosiale tjenestene i NAV har vi i tillegg til generelle opplæringstiltak etablert ulike arenaer for dialog og erfaringsutveksling.

Opplæringstiltakene har vært målrettet og tilpasset behovet til NAV-kontorene. Vår vurdering er at tiltakene har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Vi har gjennomført kompetanstiltak i ulike former og på ulike arenaer for å kunne tilpasse flere behov. Opplæringen har blitt gjennomført digitalt og ved fysiske møter og fagdager.

Alle NAV-kontorene har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter. Individuelle vurderinger har vært en naturlig del av alle opplæringsaktivitetene våre. Ivaretagelse av barne- og familieperspektivet har vært tema i flere sammenhenger og spesielt i en fagsamling for alle som godkjenner vedtak etter sosialtjenesteloven.

Vi har gitt nyansatte i NAV en innføring i sosialtjenesteloven gjennom Ny i NAV i samarbeid med NAV Fylke.

Alle NAV-kontorene har fått tilbud om opplæring i kvalifiseringsprogrammet. Opplæringen har vært tilpasset hvert enkelt kontor og er beskrevet i eget rapporteringspunkt knyttet til TB punkt 7.3.1.1. Tilbud til alle NAV-kontorene om opplæring i økonomisk rådgivning er beskrevet i eget rapporteringspunkt knyttet til TB punkt 7.3.1.3.

Alle NAV-kontorene som har fått tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV, har deltatt på vår tilskuddskonferanse. Prosjektene ble presentert, og det ble tilrettelagt for erfaringsutveksling. Alle tilskuddskommunene har fått tilbud om å delta på digital opplæring i prosjektledelse. Alle har også fått tilbud om å delta i nettverk spesielt tilpasset målgruppen i det enkelte prosjekt.

NAV-kontorene har ofte de samme utfordringene i praktiseringen av regelverket om de sosiale tjenestene. Mange av opplæringsaktivitetene som er beskrevet under rapporteringen til punkt 3.1.2.1.1.2 i TB, om opplæring til NAV-kontor som vurderes å ha særskilte utfordringer, har derfor vært tilbudt representanter fra alle NAV-kontorene.

Vår vurdering er at NAV-kontorene har generelt god kunnskap om innholdet i de sosiale tjenestene, men at det er noen mangler i lovforståelsen. De fleste NAV-kontorene har behov for å styrke forvaltningskompetansen.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	17	17

NAV kontor med lav kunnskap tilbys tilpasset opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Godt tilpasset opplæring til NAV- kontorene.

Innholdet i opplæringen vi har tilbudt, har vært bestemt ut fra områder hvor vi ser mangler i lovforståelsen. De fleste NAV-kontorene har de samme utfordringene. Opplæringen har derfor i hovedsak blitt tilbudt alle NAV-kontorene.

Vi har gjennomført digitale informasjons- og spørretimer. Vi har tatt opp aktuelle temaer som stønad til flyktninger fra Ukraina, ny bestemmelse om barnetrygd og nye tolkningsuttalelser. I tillegg har vi tatt opp temaer som NAV-kontorene har spilt inn til oss på forhånd, som refusjon, innhenting og vurdering av opplysninger, utbetalingshyppighet, trekk i ytelser med mer.

Vi har hatt opplæring på to dagssamlinger for alle ansatte som godkjenner vedtak etter sosialtjenesteloven. Vi tok opp temaer som NAV-kontorene selv opplever som vanskelig. Vi tok også opp ytterligere temaer som vi vurderer at NAV-kontorene trenger økt kompetanse om, som blant annet saksbehandlingsregler/omgjøring av vedtak, utlendingers rett til sosialhjelp, midlertidig botilbud og barneperspektivet i NAV.

Vi har arrangert to samlinger for NAV-ledere og avdelingsledere. Til den ene samlingen var også kommunalsjefer med ansvar for sosiale tjenester invitert. Vi har blant annet tatt opp forbedringsområder innenfor de sosiale tjenestene.

Vi vurderer at den største utfordringen for NAV-kontorene er manglende forvaltningskompetanse. Vi ser for eksempel at mangler ved utredningen av en sak ofte fører til følgefeil i vurderingen og beslutningen, noe som kan gi brukeren et feil resultat.

Oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor med særskilte utfordringer er fulgt opp.

Vi skriver fortløpende og systematisk ned forhold vi ser i vår behandling av klagesaker fra NAV-kontorene som det kan være grunn til å følge opp. Vi skriver også ned forhold vi blir gjort kjent med på annen måte, som ved henvendelser fra NAV-brukere.

Mange av forholdene vi registrerer, finner vi igjen i flere NAV-kontor. Vi har derfor valgt temaer ut fra dette til felles opplæringsaktiviteter.

Vi har opprettet tilsynssaker der vi har funnet grunn til det.

I klagesaker, hvor vi har sett mindre alvorlige forhold, har vi gitt veiledning til saksbehandlere/avdelingsledere på telefon om saksbehandlingen. Dette har vært veiledning som ikke har vært egnet for å ta inn i vår behandling av klagesaken. Vi har også gitt skriftlig veiledning i brev til NAV-kontor om saksbehandlingen, med tilbud om opplæring.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Innledning

Inntrykket vi har gjennom vår kontakt med kommunene og ulike samarbeidspartnere, samt fra klage- og tilsynssaker og media, er at flere kommuner, både mindre og større, sliter med rekruttering av nøkkelpersonell og økonomi til å sikre nødvendig kapasitet, tilgjengelighet, pasientsikkerhet og kvalitet i tjenestene. Andre kommuner har innsett at alvorlige utfordringer vil innhente dem innen få år, dersom de ikke iverksetter tiltak og foretar større omlegginger nå. Arbeidet med å gjøre kommunene oppmerksomme på dette er sentralt arbeidet med Leve hele livet.

Flere kommuner sliter også med etterslep og ringvirkninger etter pandemien, og tjenestene er satt under et ytterligere press på grunn av økt bosetting av flyktninger i 2022, på bakgrunn av krigen i Ukraina. IMDI anmodet totalt om nær 2 000 bosatte flyktninger i fylket, og ved utgangen av november var nær 1 900 bosatt. Dette er et betydelig høyere tall enn året før (cirka 300). Overordnet tilbakemelding fra kommunene har vært at den største utfordringen har vært å klare å tilby allmennlegetjenester til gruppen. Flere av flyktningene får anledning til å velge fastlege, men får i praksis ikke dette da det ikke er overskudd i ordningen. Man blir dermed stående i lang kø i påvente av listeplass. Noen av kommunene har valgt å etablere egne helsetjenester for gruppen, utenfor rammen av fastlegeordningen.

Et av tiltakene vi iverksatte i 2022, var å arrangere en todagers konferanse for alle kommunene i samarbeid med USHT'ene. Tittelen på konferansen var *"Kvalitet, kompetanse og kapasitet - Hvordan sikre bærekraftige tjenester i tiden fremover?"* Det var nær 200 deltakere med ledende roller i helse- og omsorgstjenestene i kommunene.

Planarbeid

I 2022 var det fire større kommuner som rullerte samfunnsdelen av planverket. Samtlige omtalte den demografiske utviklingen, men behovet for kapasitet og kompetanse som en direkte følge av dette var for det meste beskrevet mer overordnet (les mer om dette i punkt 3.1.1.1.6.1).

Via innsendte søknader om tilskudd til kompetanseheving er det flere kommuner som har lagt ved kompetanseplaner. Noen fremstår som strategiske og langsiktige, og politisk forankret, mens andre er mer kortsiktige, og synliggjør ikke at det er tatt utgangspunkt i et konkret fremtidsbilde. Formuleringene er mer overordnet, slik som «vi får en stadig eldre befolkning», uten at det vises til hva dette må føre til av endringer.

Vi ser at det er et vedvarende behov for kompetanseheving i sykehjem og i tjenester til personer med utviklingshemming. Det utgjør en betydelig risiko at det i tjenestene til de mest sårbare brukerne ofte er mange ufaglærte, og personell med begrensede norskkunnskaper. Strategisk kompetanseplanlegging er sentralt fremover, dersom målene skal nås. Dette trenger mange av kommunene bistand til.

Samarbeidspartnere

For å bistå kommunene med å få til å øke kvalitet, kompetanse, pasientsikkerhet og tilgjengelighet i tjenestene anser vi KS og de to USHT'ene i vårt fylke som svært sentrale samarbeidspartnere, i tillegg til KORUS. I 2022 har vi utvidet samarbeidet ytterligere, og funnet flere områder og aktiviteter der det er naturlig å samarbeide. Et eksempel er kartlegginger. Vi er blitt mer oppmerksomme på å samstemme aktivitetene våre overfor kommune, for å unngå dobbeltarbeid.

Det jobbes godt med blant annet kontinuerlig forbedringsarbeid, pasientsikkerhet og gode pasientforløp i fylket, blant annet i regi av kompetansesentra og utviklingssentra, og i regi av helsefellesskapene. Vårt bidrag er at vi støtter opp under arbeidet, både gjennom formidling av signaler og føringer, med å oppfordre til at kommunene benytter seg av ulike tilbud, ved direkte samarbeid om fagdager/konferanser, og gjennom etablering/ deltakelse i faglige nettverk. Tildeling av tilskudd bygger opp om satsningene, og er et av våre viktigste virkemidler.

Tilskuddsmidler

De ulike tilskuddene vi forvalter, men i særdeleshet tilskuddet til kompetanse og innovasjon er av stor betydning for kvalitetsutviklingen i de kommunale tjenestene, og oppfattes som uvurderlig for kommunene. Vi legger derfor mye arbeid ned i å bistå kommunene med å søke og rapportere, blant annet med informasjon på nettsidene og også direkte informasjon til kommunene, samt ved å arrangere en årlig heldags tilskuddskonferanse. Vi legger også mye arbeid ned i å prioritere søknadene, da det søkes om så mye mer enn det vi har å fordele. (Se punkt 7.3.3.2 for informasjon om fordeling av beløp.)

Prosjektskjønnsmidler

Utover tilskuddet til kompetanse- og innovasjon, har vi i 2022 prioritert å tildele en betydelig andel av kommunenes prosjektskjønnsmidler til prosjekter som har til hensikt å øke kapasiteten, kompetanse, kvaliteten og tilgjengeligheten i helse- og omsorgstjenestene. Vi vil særlig trekke frem prosjektet som sykehuset i Vestfold (SiV) samarbeider med vestfoldkommunene om; "Multisyke - Et samhandlingsprosjekt" (senere omdøpt til Vitality) og Kommune 3.0 - velferdsteknologiprojekt i Vestfold og Telemark, som begge fikk større beløp.

Multisyke-prosjektet har to målgrupper: Eldre pasienter over 75 år som skrives ut fra sykehus, med stor risiko for reinnleggelse, dersom det ikke iverksettes særlige tiltak, og eldre med endring i helsetilstand, som søker om trygghetsalarm eller rullator. Prosjektet har som mål å legge til rette for elektronisk samhandling mellom aktørene, og også elektronisk medisineringsstøtte og avstandsoppfølging der det er aktuelt.

Kommune 3.0 dreier seg om å styrke kommunenes ressurser til å jobbe videre med utvikling og implementering av velferdsteknologiske løsninger. Prosjektet er en del av det nasjonale velferdsteknologiprogrammet. Kommunene i Vestfold og Telemark ønsker å videreføre arbeidet, og beholde organisering, struktur og moment som velferdsteknologiprojekt Vestfold og Telemark gir.

Helsefellesskap

Alle kommunene i fylket er deltakere i helsefellesskapene, selv om det er visse forskjeller i innsats. Innretningen er noe ulik i de to ulike helsefellesskapene i vårt fylke, og de utvikler seg ulikt. Vi foretok sensommeren 2022 en kartlegging for å undersøke status i helsefellesskapene, og konklusjonen er at de er i god fremdrift, men at det fortsatt er knyttet litt usikkerhet til funksjon, mandat og innsatsområder, spesielt i de faglige samarbeidsutvalgene. Kartleggingen viste også at ikke alle kommunene hadde oppfattet at det å lage en avtale for hvordan de skal utvikle tjenestene i samarbeid med helseforetaket, var et pålegg. Vi inviterte representanter fra sekretariatene i begge helsefellesskapene til å orientere om status høsten

2022, for på den måten å støtte opp om satsningen.

Videre har vi i vårt forventningsbrev til kommunene understreket at kommunene skal utvikle tjenester i fellesskap med spesialisthelsetjenesten, og bygge opp nødvendig kompetanse innenfor tjenestene til de prioriterte pasientgruppene.

Økt tilgjengelighet

Tilgjengelighet hører nært sammen med kapasitet og ressurstilgang. Det handler også om at helsetjenestene er lett å komme i kontakt med for publikum, at tilbudene er kjent internt i kommunene, for pasienter, brukere og pårørende og for eksterne samarbeidspartnere. Vi har derfor prioritert å tildele midler til flere prosjekter som har til hensikt å bidra til at tjenestene blir mer tilgjengelige for innbyggere. For eksempel så har vi gitt midler til opprettelse og drift av demensnettverk i regi av USHT. I dette nettverket har det i 2022 blitt prioritert å jobbe med kommunens hjemmeside for å sikre at informasjon om tjenester og tilbud til personer med demens og deres pårørende blir gjort tilgjengelig for innbyggere og ulike samarbeidspartnere, for eksempel fastleger.

Vi har også gitt av innovasjonsmidler til et prosjekt der en kommune skulle gjennomgå sine nettsider og ulike digitale løsninger, for å gjøre de mer brukervennlige for personer med nedsatt kognitiv funksjon. Videre har vi gitt tilskuddsmidler til prosjekt der målet var å igangsette mer oppsøkende arbeid ute blant barn og unge.

Vi har også prioritert å gi tilskudd til prosjektet Digital hjemmeoppfølging/medisinsk avstandsoppfølging i Larvik kommune. Pasientene utfører her avtalte målinger, og svarer på spørsmål om helsetilstanden via et nettbrett eller mobil. Sykepleierne utvikler en plan sammen med pasienten, fastlegen og sykehuset, der pasienten får konkrete tiltak ved sykdomsforverring og informasjon om hva pasienten kan gjøre daglig for å holde seg frisk lengst mulig.

Pasientsikkerhet

Svært mye av utviklingsarbeidet som pågår i fylket er rettet mot å bedre pasientsikkerhet og kvaliteten i tjenestene. Vi har bidratt i dette arbeidet på ulike arenaer ved å bidra til å spre informasjon om ulike måter å jobbe på. Vi har tildelt midler til prosjekter vi mener vil kunne bidra til å løfte hele regionen, enten direkte, eller ved at det legges til rette for erfaringsdeling og videre uttrulling/ spredning i etterkant.

Fokus på forbedringsmetodikk i oppfølging av tilsyn

I 2022 har man tatt i bruk ny tilsynsveileder hvor fokus på forbedringsmetodikk er sentralt. Dette har vært tema på møter, kurs og konferanser med kommuneoverleger, kommunens ledelse og ansatte med ansvar for kvalitet og drift. Gjennom arbeid med tilsynssaker, spres også denne kunnskapen i virksomhetene.

Smittevern

Sentralt i pasientsikkerhetsarbeidet i tjenestene er arbeidet med smittevern. Vi har bidratt til opprettelse og videre drift av smittevern-nettverk som ledes av USHT'ene, og bidratt med finansiering og faglig innlegg på fagdag innen smittevern for kommunene i Telemark.

NOKLUS

For å støtte opp under arbeidet med å øke kvaliteten på laboratorievirksomheten i hjemmetjenesten, prioriterte vi i 2022 å gi tilskuddsmidler til NOKLUS for at de kunne gi tilsvarende opplæring til hjemmetjenestene i kommunene i Vestfold over to år, som er blitt gitt til Telemarks-kommunene i 2020-2021. NOKLUS hadde ikke lenger bevilgning over statsbudsjettet. Vi mener dette var et viktig tiltak for å sikre gode og likeverdige helsetjenester i regionen.

TryggEst

Vold og overgrep er et betydelig problem i tjenestene til sårbare voksne som er mottakere av kommunale tjenester. Derfor har vi prioritert å orientere om TryggEst, både via våre nettsider, på et eget møte med kommunalsjefene for helse- og omsorg i fylket, samt gjennom forventningsbrevet til kommunene.

VR-teknologi

I vårt fylke har det i de siste ti årene vært en satsning på bruk av VR-teknologi i opplæring, og vi har prioritert å støtte opp under prosjektene som ledes av de to USHT'ene i vårt fylke. Videre har vi prioritert å tildele tilskudd til de kommunene som ønsker å investere i simuleringsrom og ta i bruk virtuelle metoder i sin opplæring og forbedringsarbeid. Det har vært jobbet mye med vold og trusler rettet mot ansatte i helse og omsorg. Vår vurdering er at dette fører til kvalitetsutvikling i tjenestene, samt gir bedre pasientsikkerhet og også bedre arbeidsmiljø i tjenestene.

Trygghetsstandard i sykehjem

Et viktig tiltak for å sikre bedre kvalitet og pasientsikkerhet i sykehjem, men også øvrige hjemmetjenester, er innføring av Trygghetsstandard i sykehjem. På vår høstkonferanse hadde vi dette som et tema.

Ernæringsarbeid

Vi har valgt å sette et særlig fokus på ernæringsarbeidet i fylket, blant annet som et hovedtema på vår høstkonferanse. Etter konferansen kom det frem at flere av kommunene har tatt fatt på et mer systematisk ernæringsarbeid i sine tjenester.

For å sikre forsvarlig ernæring til pasienter med svelg-problematikk har vi prioritert å tildele midler til gjennomføringen av et kompetansehevingskurs om dysfagi, samt i forlengelse av dette å etablere et fagnettverk innen dysfagi. Dette har skjedd i et samarbeid med USHT Telemark og sykehuset i Telemark (STHF). Nettverket har bidratt til å heve kompetansen om et fagområde der det generelt var lite kompetanse i de kommunale tjenestene.

Kompetansedeling

Kompetansebroen.no er en digital plattform som er tatt i bruk i opptaksområdet for Sykehuset i Vestfold HF (men er tilgjengelig for alle). Plattformen har de senere årene utviklet seg til å bli en av de mest sentrale plattformene for kompetansedeling for helsepersonell. Her tilbys svært mange emnekurs og opplæringsvideoer i for eksempel ulike prosedyrer. Kort vei til kompetanse er avgjørende for å sikre god kvalitet i de kommunale tjenestene.

Kapasitet

Leve hele livet

Sentralt i det å sikre nødvendig kapasitet og tilgjengelighet i tiden fremover er arbeidet med LHL. Sammen med støtteapparatet har vi gjennomført netverksmøter med kommunene, der bl.a. demografisk utvikling og kommunal planlegging har vært tema. Videre har vi utført en kartlegging av fremdrift/status i arbeidet med LHL i kommunene, brukt som grunnlag for rapporteringen til Helsedirektoratet i september.

På høsten hadde statsforvalteren et kort møte med øverste administrativ og politisk ledelsen i kommunene (ordførere og kommunedirektører) for å understreke viktigheten av at arbeidet med å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester fremover må gis høyeste prioritet.

Vi erfarer at det gradvis har skjedd en modning hos kommunene når det gjelder forståelsen.

Mangel på personell

Arbeidsmarkedet er utfordrende i fylket, med en vekst i ledige stillinger innen helse- og omsorgstjenestene. Det er samtidig et økende antall sykepleiere som søker seg til stillinger utenfor helse.

Vi ser med bekymring på den vedvarende utfordringen med å rekruttere nøkkelpersonell som sykepleiere, vernepleiere og leger i flere kommuner.

I flere av de store kommunene i vårt fylke er legetjenesten under stort press. Det samme gjelder for en del mindre kommuner.

Det har vært stort fokus på manglende og ustabil fastlegedekning i fylket. Mangelen på leger i fastlegeordningen har ført til at det i 2022 var et økende antall pasienter uten fastlege. Det er et imidlertid et fåtall av fastlegelister som ikke har hatt lege. Vi har bidratt til kunnskapsoverføring og samarbeid om tiltak mellom kommunene. Dette har til en viss grad sikret nødvendig kapasitet og i noen tilfeller medført at nabokommuner ikke har utkonkurrert hverandre. Vi har også i samarbeid med ALIS sør bidratt til opprettelsen av en rekke nye ALIS stillinger. Vi vil fortsette å følge utviklingen innen legetjenestene tett, også i 2023.

Overføring av ansvar og oppgaver til kommunene

Kommunene tar stadig over et større ansvar fra spesialisthelsetjenesten, og bygger ut sine tilbud slik at de kan levere gode tjenester som et alternativ til sykehusinnleggelse. Vi har prioritert å tildele tilskudd til å utdanne sykepleiere i avansert klinisk sykepleie (AKS) for å få opp andelen som besitter slik kompetanse i tjenestene. Vi har også tildelt midler til et prosjekt «Forsterket hjemmetjeneste» i Skien kommune der det etableres en egen enhet som tilbyr tjenester i hjemmet til pasienter som har behov for høy tilstedeværelse, medisinsk behandling og intensiv innsats. Her er det utstrakt bruk av trygghets- og helseteknologi i samarbeid med sykehuset (STHF) og kommunens Responssenter er vesentlig for å kunne ivareta brukers behov. USN er også koblet på for forske på prosessen, utvikle målbare indikatorer for effekt og øvrige resultater som fremkommer.

Kvalitet

TØRN og heltidskultur

Kvalitet er nært knyttet opp til kapasitet, ledelse og organisering. Vi har tildelt midler til en kommune i fylket (Sandefjord) har deltatt i KS sitt prosjekt, TØRN. Det å bidra til å spre gode eksempler på organisering og tjenesteutvikling, og det å stimulere kommunene til å utvikle heltidskultur som ledd i det å sikre kapasitet, kompetanse og økt pasientsikkerhet har vært prioritert på dette på flere av våre konferanser de siste årene. Vi ser nå at flere kommuner har jobbet systematisk med å utvikle heltidskultur, bl.a. med oppfølging fra KS.

Tiltak for å heve kvaliteten på kommunal saksbehandling

God saksbehandling er viktig for å kvalitetssikre tildelingen av tjenester, for å tilby riktige tjenester til rett tid, og i tilstrekkelig omfang. Vår erfaring gjennom klagesaksbehandling og kontakt med kommunenes saksbehandlere, er at det er et kontinuerlig behov for økt forvaltningskompetanse. Det er store variasjoner i kommunenes kompetansenivå. Vi arrangerte høsten 2022, 5 samlinger på Teams, for kommunenes tildelings- og tjenestekontor. Det deltok opptil 200 deltagere per gang. Opplæringen hadde utgangspunkt i Helsedirektoratets veileder om saksbehandling, IS 2442, med temaer som saksbehandling (grunnleggende og for viderekomende, brukerstyrt personlig assistanse, vergemål, samtykke, foreldre og pårørendes rolle, aktuelle lovendringer (f.eks. om samarbeid, samordning og barnekoordinator mv.). Vi hadde også en egen samling med drøfting av konkrete spørsmål og problemstillinger og info om våre erfaringer fra behandling av klagesaker. Vi erfarte at kommunene var positive til opplæringen vi gav, og vi tror at den kan ha effekt på framtidig saksbehandling. Samtidig er dette kunnskap som må holdes ved like.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Vi har ikke en fullstendig oversikt over hvor mange kommuner som har utarbeidet skriftlige, politisk vedtatte planer for å sikre nødvendig kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Planene som kommunene har utarbeidet i forbindelse med Leve hele livet omhandler deler

av løsningene for dette.

I 2022 var det fire større kommuner som rullerte samfunnsdelen av planverket sitt, og vi fikk disse oversendt for uttalelser. Vi fant at samtlige planer hadde omtalt den demografiske utviklingen, men at behovet for kapasitet og kompetanse som en direkte følge av dette for det meste var beskrevet mer overordnet. Vi viser her også til rapporteringen i punkt 3.1.1.1.6.1, der det er rapportert på hvorvidt rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet gjør seg gjeldende i kommunenes samfunnsplaner.

Via innsendte søknader om tilskudd til kompetanseheving i 2022 hadde 10 av kommunene vedlagt sine kompetanseplaner. Av disse igjen var bare et fåtall strategiske kompetanseplaner, og svært få planer/ingen var vedtatt politisk. Vårt inntrykk er at kvaliteten på planene er varierende. Noen fremstår som mer langsiktige, mens langt de fleste er mer kortsiktige, og synliggjør ikke at det er tatt utgangspunkt i et helt konkret fremtidsbilde basert på framskrivninger og vedtatte planer for utvikling av tjenestene. Formuleringene er mer overordnet, slik som «vi får en stadig eldre befolkning», uten at det vises til hva dette må føre til av endringer i tjenestene. Vi ser derfor at det er en fare for at kommunene ikke i følger opp kompetansebehov med økonomiske bevilgninger, eller at kompetansebehovet ikke er tilpasset den retningen utviklingen av helsetjenestene må ha fremover, med et mye større fokus på forebygging, sosial og fysisk aktivitet, fysisk tilrettelegging av omgivelsene, rehabilitering og tjenester som kan gi pasienter ulike mestringsstrategier. Potensialet i å satse sterkt på disse tjenestene er ikke godt nok fanget opp av kommunene, slik vi vurderer det.

Sentralt i det å sikre nødvendig kapasitet og tilgjengelighet i tiden fremover er arbeidet med LHL. (Vi har hatt redusert kapasitet til å jobbe med dette i 2022. Den sentrale personen i LHL-arbeidet hos oss sluttet halvveis i året, og ikke ble erstattet.) Sammen med støtteapparatet har vi gjennomført nettverksmøter med kommunene, der bl.a. demografisk utvikling og kommunal planlegging har vært tema, etter ønske/ innspill fra kommunene.

På høsten 2022 hadde statsforvalteren også et kort møte med øverste administrativ og politisk ledelse i kommunene (ordførere og kommunedirektører) for å understreke viktigheten av at arbeidet med å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester fremover må gis høyeste prioritet. Vi presiserte at i tillegg til den omleggingen som må skje innenfor helsetjenestene (slik som å ta i bruk velferdsteknologiske løsninger, øke volumet av de forebyggende og mestringsfokuserte og ressursutlørende tjenestene, og de tjenestene som befinner seg nederst i den kommunale innsatstrappen), så må vel så mye innsats settes inn utenfor helsetjenestene. Det ble kommunisert at å lage planer for dette allerede nå er helt essensielt for å bremse etterspørselen etter kommunale helse- og omsorgstjenester i tiden fremover, og forhindre kollaps i fremtiden. Vi merker at det gradvis har skjedd en modning hos kommunene når det gjelder denne forståelsen, noe som selvfølgelig ikke bare er vår fortjeneste. KS har gjort mye viktig informasjonsarbeid her, og også gjort ulike verktøy tilgjengelig for kommunene. Vi ser at flere andre aktører, slik som KS, fylkeskommunen og utviklingssentrene, men også Senter for omsorgsforskning og Aldersvennlig Norge har hatt mye å bidra med overfor kommunene i dette arbeidet. Videre satsning på dette arbeidet er en forutsetning for å sikre nødvendig tilgjengelighet og kapasitet i tiden fremover.

Slik vi har oppfattet det, så er alle kommunene deltakende inn i Helsefellesskapene, selv om det nok er visse forskjeller i innsats. Innretningen er noe ulik i de to ulike helsefellesskapene i vårt fylke. Vi har formidlet forventningen om at kommunene skal bidra til å utvikle tjenester i fellesskap med spesialisthelsetjenesten, og bygge opp nødvendig kompetanse og kapasitet opp mot de prioriterte pasientgruppene bl.a. gjennom utsendelse av vårt Forventningsbrev til kommunene for 2022. Her understreket vi bl.a. viktigheten av at kommunene prioriterer arbeidet i helsefellesskapene, og henviste til nytt regelverk som sier at kommunene og spesialisthelsetjenesten sammen skal planlegge hvordan de skal utvikle tjenester sammen. En kartlegging viste imidlertid at ikke alle kommunene synes å ha oppfattet at det å lage en avtale for hvordan dette arbeidet skal gjøres var en føring.

Vi registrerer at det foregår mye positivt utviklingsarbeid knyttet til de fire prioriterte pasientgruppene. (Vi viser her til vår rapportering på Helsefellesskap til Helsedirektoratet per 01.09.22.) Vi har også prioritert utviklingsprosjekter som er knyttet opp til de prioriterte pasientgruppene i vår tilskuddstildeling, og vi vil her særlig trekke frem prosjekter rettet mot:

- Skrøpelige eldre - se omtale av prosjekt som fikk prosjektskjønnsmidler under punkt 3.1.3.1. og
- Personer med flere kroniske lidelser - se omtale av innovasjonsprosjekt under punkt 3.1.3.1.

3.1.1.6 Andre oppdrag

Intet å rapportere

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Økosystemene i regionen har vært utsatt for menneskelig påvirkning gjennom lang tid. Den største utfordringen for det biologiske mangfoldet er tap av leveområder. I Vestfold og Telemark er det et stort arealpress langs kystsona, og til dels i høyfjellet. Dette fører til fragmentering og tap av leveområder for enkelte arter. Vi har fokus på en langsiktig og bærekraftig planlegging av arealbruken i fylket, og mener det vil være avgjørende for å unngå framtidig tap av biologisk mangfold. Kommunene er i større grad enn tidligere bevisste på eget "arealregnskap", og ønske om å oppnå "arealnøytralitet".

Til tross for dette er vår oppfatning at utviklingen er negativ sett i et flerårsperspektiv.

For vann ser utsiktene lysere ut etter vår mening. På tross av varierende miljøtilstand leverer Ytre Oslofjord verdifulle økosystemtjenester i form av fiske- og skaldyrfangster samt rekreasjonsverdier for over 1 mill. mennesker på Østlandet. Det arbeides målrettet for å bedre økosystemfunksjonene i Oslofjorden og ferskvannsforekomstene.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Vi har i 2022 fulgt opp tidligere igangsatte prosjekter på fremmede arter, og begynner nå å se en god effekt av bekjempelsestiltakene i de områdene hvor vi har holdt på i noen år. På grunn av begrenset med kapasitet har vi ikke mulighet til å sette i gang mange nye prosjekter, men de som settes i gang er enten i i truede naturtyper eller der det er risiko for spredning inn i verneområder. Vi har blant annet satt i gang et prosjekt med å utarbeide en tiltaksplan for åpen grunnlendt kalkmark som vi mener vi gi svært nyttig informasjon for å sette i gang bekjempelsestiltak i denne naturtypen (både innenfor og utenfor verneområdene). På grunn av størrelsen på problemet er effekten av den innsatsen vi gjør for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet begrenset, men i de områdene vi setter i gang tiltak ser vi en god effekt.

Oslofjorden friluftsråd fikk midler til å fjerne sitkagran ved Nevlungstranda, og gjorde en svært stor egeninnsats i forbindelse med dette tiltaket, noe som også førte til større måloppnåelse. Vi har også sent ut informasjonsmaterieell til småbåthavner og kommuner i fylket i forbindelse med oppdagelsen av japansk sjøpung (havnespy) på Kosterøyene i Sverige (økt sannsynlighet for forekomster i Oslofjorden).

Vi har ellers et god samarbeid med de ulike aktørene, og gir blant annet ut midler til tiltak mot fremmede arter til flere kommuner. Dette bidrar til at flere prosjekter blir satt i gang og øker oppmerksomheten om problemet innad i kommunen og hos innbyggerne. Men vi ser også at det er behov for en god del veiledning i forbindelse med slike tiltak. Vi har derfor satt i gang et informasjonsprosjekt for å produsere korte videoer om fremmede arter som skal brukes i veiledning av kommuner (og publikum, entreprenører ol.). Vi har også et svært godt samarbeid med fylkeskommunen i forbindelse med oppfølging av handlingsplan mot stillehavsøsters.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene er forbedret.

Status for vannforekomstene i fylket er i stor grad som i 2021, med 77% i god eller svært god tilstand. Vi vurderer at vår innsats gjennom forvaltningsarbeid og innspill i arealplanleggingen har medvirket til at tilstanden i vannforekomster ikke har blitt forverret, men i noen grad forbedret. Arbeidet har også bidratt til bærekraftsmål 6 Rent vann og 14 Livet i havet.

I samarbeid med vannområdene gjennomfører vi omfattende overvåkingsprogrammer i elver og innsjøer. Data blir lagt inn i Vannmiljø så fort som praktisk mulig og miljøtilstanden for vannforekomstene i Vann-Nett oppdateres sammen med vannområdekoordinatorene. I 2022 kom organiseringen av vannområdeforum ordentlig i gang og vi oppfatter dialogen mellom vannområdene, vannregionmyndigheten og statsforvalteren som svært god.

Ny regional vannforvaltningsplan for 2022-2027 ble godkjent 31. oktober 2022, og vi legger derfor opp til oppfølging av egne tiltak fra og med 2023.

I 2022 har vi gjennomført kalking i ca. 320 Vannforekomster. Det er også tatt vannprøver i om lag 400 innsjøer for analyser av vannkjemi i samarbeid med lag og foreninger. Det er også gjennomført biologisk overvåking i kalka vassdrag.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Det er for tidlig å si at miljøtilstanden i Oslofjorden er bedret, men arbeidet med å få til en bedre forvaltning rundt fjorden er kommet godt i gang i løpet av 2022, og vil forhåpentligvis gi resultater på sikt.

SFVT har fått 2 nye prosjektstillinger til å jobbe med Oslofjordplanen i 2022/23, og har ansatt to personer i disse.

Den ene jobber generelt med oslofjordarbeidet hos statsforvalteren og i miljødirektoratets styringsgruppe. I vår fylke har vi bidratt til at arbeidet er godt kjent i kommunene og hos fylkeskommunen. Det er lagt vekt på å synliggjøre koblingen mellom vanndirektivet og Oslofjordplanen, fordi dette er to sider av samme sak, særlig for innlandskommunene, og vi deltar og informerer om planen der det er behov for det.

Den andre stillingen bidrar i arbeidet med avløpssaker hvor tilsynsaksjon for å kartlegge kommunenes arbeid med avløp i spredt bebyggelse har vært en hovedprioritet høsten 2022.

Statsforvalteren har fylt ut Tiltakskort for de tiltakene vi er hovedansvarlig for, og rapporterer på gjennomføring av disse tiltakene årlig.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Vi kjenner ikke til at noen naturtyper er utryddet i Vestfold og Telemark i løpet av 2022, men en kartlegging av strandmurerbie på Jomfruland i 2021 og 2022 viser at arten sannsynligvis har utgått på denne lokaliteten (og med dette i hele fylket). For de fleste truede og nær truede arter og naturtyper er det begrenset konkret kunnskap om bestandsutviklingen i Vestfold og Telemark i løpet av 2022. Utviklingen i Norsk rødliste for arter viser at flere arter blir

registrert som truet i regionen, noe som kan indikere en negativ utvikling. Vi opplever at vår innsats er med på å bremse denne utviklingen, blant annet gjennom arbeidet med bevaring av leveområder (opprettelse av vern, arealplan, og målrettede tiltak, restaurering av natur etc).

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur.

Tilstanden for flere av naturtypene i fylket har samlet sett en negativ utvikling, fordi en rekke forekomster (både innenfor og utenfor naturvernområder) er påvirket av gjengroing, fremmede arter og andre negative faktorer. Vi har derfor satt i gang et større prosjekt for å utarbeide en tiltaksplan for lokaliteter med åpen grunnlendt kalkmark i fylket slik at vi har et godt grunnlag for prioritering av lokaliteter for restaureringstiltak.

Vi har gjennom skjøtsel i naturvernområder forbedret tilstanden for truede arter og naturtyper i mange enkeltområder. Dette gjelder spesielt strandenger/semi-naturlige strandenger og kalkområder (kalkskog og åpen kalkmark).

For en lang rekke truede arter, spesielt dem som ikke omfattes av prioritert oppfølgingsplan, mangler vi kunnskap om forekomst og eventuelle trender i tilstand. Dette gjelder blant annet flere kritisk trua arter knyttet til gammel skog, slik som biller knyttet til gammel/grov eik, furu og bøk som har viktige forekomster nasjonalt i Vestfold og Telemark. Det samme gjelder flere kritisk trua arter knyttet til åpne habitater langs kysten, både blant moser og insekter slik som f.eks. striglegulmose og storbladskjærrerbie. Generelt for alle disse artene må det likevel antas at den nåværende trenden er at tilgjengelig habitat har en pågående negativ utvikling blant annet som følge av hogst/skogbruk og gjengroing.

Antall av den prioriterte arten eremitt *Osmoderma eremita* på Tønsberg gamle kirkegård er omtrent som tidligere år (påvist i 22 trær i 2022, totalt påvist i 25 i løpet av årene). Utsettingsprosjektet på Søndre Berg har blitt gjennomført også i 2022. Det ble flyttet 2 voksne individer (hanner), samt 5 larver fra trær på Tønsberg gamle kirkegård. Individene ble satt ut i samme tre som tidligere utsatte individer på Søndre Berg.

Den sterkt truede arten strandmurerbie har blitt søkt etter på Jomfrulund i 2021 og 2022, uten å bli gjenfunnet. Det er nå antatt at arten er utgått fra denne lokaliteten og dermed fra fylket (Jomfrulund var eneste lokalitet).

Gjennom vårt initiativ til utarbeidelse av skjøtselsplaner for slåttemark, samt tildeling av tilskudd til truede naturtyper og dermed stimulering til at eier/driver gjennomfører skjøtsel, er tilstanden for mange slåttemark og arts mangfold tilknyttet disse, gradvis i bedring. Samtidig antar vi at en rekke slåttemark fremdeles har en negativ utvikling grunnet opphørt hevd og pågående gjengroing. Det finnes ikke tilstrekkelig kunnskap til å gi noen vurdering av om tilstanden til slåttemarkene i fylket sett under ett har oppnådd forbedret tilstand totalt sett.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Bestandsmålet i region 2 er 12 familiegrupper av gaupe. Målet har vært nådd i mange år. Gaupebestanden reguleres gjennom kvotejakt. Ordningen fungerer godt. Bestanden av kongeørn er god, og vi merker en svak økning i konflikt med beitenæringen for denne arten. Men det er dokumentert lite tap til ørn. Ulv forekommer sporadisk, men får mye oppmerksomhet når de vandrer inn i regionen. Lisensfelling av ulv har vist seg å være effektivt, mens skadefelling i barmarkssesongen (beitesesong) er utfordrende. Det ble felt en ulv på skadefelling i regionen i 2022.

Det blir gitt ut midler til forebyggende tiltak, men effekten av tiltakene er begrenset med tanke på tap til gaupe. Tap til gaupe skjer gjennom hele sesongen (også på innmarksbeite). I en del skogsområder er det utfordrende å holde oversikt over beitedyr og å finne kadaver. Dette medfører at det er utfordrende å dokumentere tap. Radiobjeller pekes på av næringen som et nyttig verktøy i så måte. FKT-midler har en konfliktdependende effekt.

De siste årene har tapstallene gått ned, men enkelte besetninger har fortsatt for store tap.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Supplerende vern: Arbeidet med supplerende vern/ "Bevering av verdifull natur" er i en tidlig fase i regionen. Det er foretatt dialogmøter med et utvalg kommuner for å informere om ordningen, og bestemme hvilke arealer som er aktuelle for videre i prosess.

Det er for tidlig å si om utviklingen under dette delmålet går i riktig retning, men foreløpig er inntrykket at kommunene er positive til mer vern.

Frivillig skogvern: Skogvernet i fylket er i godt driv med mange områder i prosess. Det ble i 2022 vedtatt 5 nye skogreservat i Vestfold og Telemark, og 2 utvidelser av eksisterende reservat. Fire av disse verneområdene er vurdert som nasjonalt verneverdige. Totalt utgjør disse områdene til sammen 15 440 dekar nytt verneareal. På grunn av manglende midler på statsbudsjettet ble det vernet færre områder i fylket enn antall områder vi har klargjort og tilrådt Miljødirektoratet for vern.

Naturresevatene fører til en større dekning av skogtyper som mangler i skogvernet, og bidrar til å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur.

Samtidig bidrar vernet til bevaring av sjeldne og trua arter og naturtyper. Effekten av vernet er at skoglevende arter blir ivaretatt på lang sikt.

Vi meldte oppstart på 12 nye tilbudsområder i 2022, videre ble 7 områder tilrådd for vern til Miljødirektoratet.

I tillegg til A og B områdene (hhv. ca. 39 og 35 områder) har vi en rekke tilbud som ikke er i videre prosess enda, men som enten er kartlagt eller blir kartlagt i 2023.

I 2022 fikk vi i oppdrag å iverksette nye retningslinjer for å avveie skogvernet mot konsekvensene for skog- og trenæringen og legge disse til grunn i vårt arbeid med skogvern. På bakgrunn av at avveilingen gjelder tilbud som ble mottatt etter 1.2.2022, samt brev fra Miljødirektoratet 25.5.2022 om bremsing av arbeidet med skogvern, har retningslinjene foreløpig ikke blitt brukt i praksis. Vi har imidlertid etablert rutiner for jevnlig statusmøter mellom miljø- og landbruksavdelingen hos oss, noe som er nødvendig for å sørge for god informasjonsflyt og involvering av skogfaglig kompetanse.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

To myrer er ferdig restaurert. Samlet areal for disse var 85 daa i 2022. Naturlig myrutvikling er satt i gang, med god virkning for naturmangfold og redusert utslipp av klimagasser og begrenset positiv virkning for flomdemping. Ei myr på 50 daa er under arbeid for redusert utslipp av klimagasser og for naturlig myrutvikling. Tre myrer på 14 daa er under restaurering for å gjenopprette bedre levestrukturer for truede arter. 4 tiltak er under planlegging for å restaurere levestrukturer for truede arter knyttet til vann; åpning av lukkede bekker, gjenoppretting av vannspeil.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Utviklingen under dette delmålet går etter vår vurdering i riktig retning. De siste årene har vi særlig prioritert regulering av utslipp fra kommunalt avløp gjennom krav i tillatelser. Både rensekraft og krav til avløpsnett er skjerpet i samsvar med nasjonale føringer. Generelt oppleves at kommunene har en større bevissthet rundt forurensning fra avløp. Her har Oslofjordplanen hatt vesentlig betydning. Vi ser og at tilsyn og informasjon har en positiv effekt som bidrar til økt kunnskap og forståelse for behov for å redusere forurensende utslipp.

Utslippskravene til andre virksomheter og bransjer skjerpes også gradvis inn ved nye tillatelser og endring i tillatelser blant annet i tråd med vedtatte BAT-konklusjoner.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Vi har iverksatt tiltak for å redusere utslippene fra avløp innen vårt myndighetsområde og har ført tilsyn innen kommunenes myndighetsområde.

Siden 2020 er flere tillatelser til kommunale renseanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14 revidert og kravene innskjerpet i tråd med nasjonale føringer. Vi har hatt dialog med flere kommuner som jobber med søknad om tillatelser til nye og oppgraderte anlegg. Disse vil bli fulgt opp med saksbehandling i 2023.

Vi har vi sendt informasjon til alle kommuner om at det må forventes krav om nitrogenfjerning. Dette vil bli fulgt opp i 2023 med individuelle varsler om pålegg om nitrogenrensing. I tråd med tiltaksplan for Oslofjorden har vi utarbeidet et varsel om pålegg om tiltaksorientert resipientovervåking til avløpsanlegg omfattet av kapittel 14, og som ikke allerede har dette som krav. Varselet sendes ut tidlig i 2023 og følges opp med vedtak om pålegg.

Vi har i samarbeid med SFOV sendt brev til alle kystkommuner om plikten til å sørge for nødvendige mottaksordninger for båtseptik. Det opprinnelige oppdraget til kommunene om å etablere lokale forskrifter er satt på vent, ettersom Miljødirektoratet utreder et nasjonal forbud mot tømning av båtseptik.

Som første ledd i å redusere næringssaltutslipp fra veksthusgartnerier, har miljøavdelingen og landbruksavdelingen hatt informasjonsmøter med næringen. Landbruk har veiledet konkret om utslippsreduserende tiltak. Miljø har informert om forbudet mot å forurense, plikten til å vite hva som slippes ut, begrense utslipp og å søke om tillatelse om nødvendig. Neste trinn vil bli pålegg om opplysninger og eventuelt undersøkelser, og deretter tillatelser med grenseverdier.

Vi har økt vår kapasitet innen avløpsfeltet og med oppfølging av tiltaksplanen for Oslofjorden og har i 2022 blant annet kunnet prioritere ikke-gebyrbelagt tilsyn med kommunenes oppfølging av forurensningsforskriftens kapittel 12. Prioritering av arbeidet med avløp har medført at saker som gjelder strengere regulering av andre typer virksomheter med eutrofierende utslipp av ressurshensyn ikke tas til behandling eller får lang

saksbehandlingstid.

Landbruk

Regionalt tiltaksprogram for Vestfold og Telemark 2022-2027 inneholder oppgraderte og forsterkede tiltakspakker for jordbruket. Tiltakene skal gjennomføres ved hjelp av flere virkemidler:

1. Styrket informasjon til gårdbrukerne om miljøtiltak i samarbeid med vannområdene, kommunene, landbruksrådgivningen, faglaga m.fl.
2. Høyere satser for tilskudd til frivillige miljøtiltak i RMP og SMIL
3. Frivillig miljøavtale for hele Vestfold og for Gjerpendalen
4. Vurdere å fastsette forskrift med regionale miljøkrav i jordbruket

Regionale miljøkrav

Prosesen følger "Instruks om utredning av statlige tiltak". Kunnskapsgrunnet om miljøtilstand og påvirkningsgrad er godt. Konsekvensutredninger må anskaffes bl.a. for virkningene av foreslåtte tiltak for matproduksjonen. Hvilke områder i fylket som er aktuelle for miljøkrav og hvilke tiltak som skal gjelde må utredes mm.

Vi hadde oppstartsmøte 14. desember med bred deltagelse, for å sikre informasjon og involvering tidlig i prosessen. Dette var særlig viktig siden et medieoppslag i september, med feilinformasjon om status for pålagte miljøkrav, skapte uro i landbruksnæringen. Denne ressursgruppa bestod av: Faglaga, vannområdene, kommunene, landbruksrådgivningen, fylkeskommunen + SF miljø og landbruk. Landbruksdirektoratet bidro og SF Oslo og Viken hadde innlegg. Arbeidet er organisert slik:

Arbeidsgruppe: Fagpersoner fra SF landbruk og SF miljø som har jevnlig møter i 2023 - gruppa er i gang

Styringsgruppe: Landbruksdirektør og direktør for miljø hos SF

Ressursgruppe: Bredt sammensatt - se over

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	1 975	113	0	0

Ifølge Vann-Nett når 1975 vannforekomster innen gitt frist, 113 har utsatt måloppnåelse for økologisk tilstand til neste planperiode, mens 77 har mindre strengt miljømål. Det er foreløpig ikke innført regionale forskrifter for noen vannforekomster, og det er ikke avklart hvor mange som vil få egen forskrift, det skal vi jobbe med i 2023.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har oversikt over egne lokaliteter med grunnforurensning.

21 av 23 kommuner i fylket har bruker(e) i Grunnforurensning, noe som tilsvarer 91,3%. Grunnforurensning benyttes i varierende grad i kommunene, men vi opplever likevel at databasen i større grad enn tidligere benyttes. Det fremkommer av oversikten vi fikk fra Miljødirektoratet 03.12.2021 at det av kommunene i fylket er kun Nissedal og Kvitesund som er uten bruker i databasen.

Forurensning fra nedlagte skytebaner (fra kapittel 3.1.4.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Forurensningen fra nedlagte sivile skytebaner skal ikke føre til skade på helse og miljø.

Vi har satt oss inn i sluttrapporten på nedlagte sivile skytebaner og sendte vår vurdering til Miljødirektoratet innen fristen.

Opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)

Rapportere på

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft.

Statsforvalterens rapportering på status skjer årlig gjennom databasen grunnforurensning. Vi har god framdrift i arbeidet og har rapportert innen fristen.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Den økonomiske situasjonen i kommunene

Vi hadde ved årsskiftet ingen kommuner i Robek. Kviteseid kommune ble meldt ut i fjor vår.

Vi hadde én kommune med opparbeidet merforbruk i regnskapet. Midt-Telemark sto i fare for å bli meldt inn i Robek på grunn av dette, men ekstra skatteinntekter i 2021 bidro til å dekke det tidligere merforbruket.

Netto driftsresultat var i 2021 bra samlet sett for kommunene i fylket. De fikk høyere skatteinntekter enn ventet på slutten av året. Hjartdal kommune var den eneste med negativt driftsresultat på -3,9 %. Fire kommuner hadde et netto driftsresultat på mellom 1,2 % og 1,7 %, de resterende hadde fra 2,1 % og opp til Tinn som lå høyest med 10,3 %. Vi er likevel bekymret for økonomien i flere av kommunene i årene som kommer, på grunn av veksten i utgifter som følger av demografiutviklingen. Dette gjelder bl.a. Kragerø, Midt-Telemark og Kviteseid. Flere av kommunene har små disposisjonsfond og er derfor sårbare for uforutsette utgiftsøkninger.

Som foregående år er driftsbalansene i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden fram til 2026 svakere enn ønskelig. Flere kommuner planlegger negative eller svært svake driftsbalanser i kommende økonomiplanperiode.

Flere kommuner har satt i gang betydelige omstillingsprosjekter for å stoppe denne utviklingen. Disse må gi resultater for å oppnå bærekraftige driftsbalanser. I økonomiplanene gir disse prosjektene seg utslag i bedre driftsbalanser i løpet av perioden.

Pandemien og delvis flyktningssituasjonen har forsinket kommunenes arbeid med omstilling. Det er krevende og går utover kommunene med det vanskeligste økonomiske utgangspunktet.

Ovenstående gir grunn til å frykte at flere kommuner i fylket havner på Robek-lista i løpet av få år.

Generell veiledning om kommuneøkonomi

Koronasituasjonen endret på måten vi kunne følge opp veiledningsarbeidet også i 2022.

Vi har hatt innlegg om kommuneøkonomi på både fysiske og digitale møter med kommunene på bakgrunn av analyser av de aktuelle kommunene, bl.a. Midt-Telemark, Kragerø og Kviteseid. Vi har også i 2022 brukt noe av kapasiteten på området i embetet på å følge opp situasjonen i kommunene, jf. oppdraget i tildelingsbrevet med å bistå departementet med å ha oversikt over kostnader knyttet til pandemien i kommunene, flyktningssituasjonen fra Ukraina og fordeling av skjønnsmidler, herunder innhenting av informasjon fra kommunene og rapporteringer til departementet. Vi har også hatt digitale fagsamlinger og møter med kommunene.

En av de sentrale oppgavene våre er å formidle kunnskap om budsjett- og regnskapsbestemmelsene i lov og forskrift. Dette er en oppgave som til vanlig blir løst løpende – i stor grad ved å besvare forespørsler fra kommunene.

Informasjonsarbeidet knyttet til kommuneproposisjonen og statsbudsjettet ble i 2022 gjennomført digitalt.

Kommuneøkonomi var også tema på møter med nyansatte kommunedirektører i fylket sist sommer.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022.

Vi har som ambisjon å bidra til å forebygge økonomisk ubalanse, heller enn å måtte reparere i etterkant. Det er målet vårt at ingen kommuner i Vestfold og Telemark skal være registrert i ROBEK-registeret. Vi hadde en kommune i Robek ved inngangen til 2022 pga. uspesifisert innsparing i budsjettet for 2021 og økonomiplanen til 2024, men den ble meldt ut på våren etter en kontroll av budsjettet for 2022.

På overordnet nivå følger vi kommunene ved å gå gjennom regnskaper og vedtak om budsjett og økonomiplaner. Kommunene vi er bekymret for følger vi nøye gjennom økonomirapporter og budsjettjusteringer. Her vil vi også ha kontakt med administrasjonen, ved økonomiansvarlig først og ev. kommunedirektør, for så å ha dialog om hva vi kan tilby, enten generell veiledning eller – som vi opplever som et godt virkemiddel overfor kommunestyrene – ved å la Statsforvalteren selv snakke til politisk ledelse eller kommunestyret.

Kort sagt har vi størst oppmerksomhet rettet mot små og mellomstore kommuner med relativt lave inntekter. Dette er de kommunene med det klart vanskeligste utgangspunktet samlet sett, både med hensyn til økonomi, kompetanse og demografisk utvikling.

Kviteseid var innmeldt i Robek ved inngangen til 2022 pga. uspesifiserte innsparinger i budsjett og økonomiplan. Kommunen hadde altså ikke merforbruk i regnskapet. Vi er likevel bekymret for at kommunen ikke tar nødvendige grep for å unngå merforbruk på litt sikt. Vi gjennomførte en lovlighetskontroll av budsjett og økonomiplan for 2022-2025, og ga kommunen tilbakemelding på vår vurdering av den økonomiske situasjonen de står i og kan forvente seg de nærmeste årene, i forbindelse med at vi meldte dem ut av Robek. Vi ba kommunen ta hensyn til de demografiske endringene når de utformer sin tjenesteproduksjon. Vi understreket at tjenesteproduksjonen må følge behovet til innbyggerne – innenfor kommunens økonomiske rammer, og ba kommunestyret i lys av dette vurdere behovet for strukturendringer i tjenestene.

Vi er altså likevel bekymret for at kommunen ikke tar de grepene som er nødvendig for å få en god driftsbalanse framover. Felles virkelighetsforståelse for administrasjonen og kommunestyret er helt nødvendig, men manglende sådan kan trolig bidra til å forklare situasjonen kommunen er i. Vi er derfor

nødt til fortsatt å ha god dialog framover med kommunen.

Vi hadde i tillegg én kommune i fylket med merforbruk i regnskapet. Det er Midt-Telemark, men de fikk som følge av ekstraordinært høye inntekter i 2021 dekket inn det oppsamlede merforbruket. De er derfor ikke i umiddelbar fare for å bli meldt inn i ROBEK. Vi har hatt god og løpende dialog med kommunedirektøren og økonomiansvarlig i 2022.

Det gjenstår likevel å se om kommunen unngår ROBEK. De er i en svært krevende situasjon.

Midt-Telemark er også en av kommunene som har understreket overfor oss at pandemien har forsinket effektiviserings- og omstillingsarbeidet. Denne effekten av pandemien går sterkest ut over nettopp de kommunene som har størst behov for omstilling.

Vår vurdering er at Midt-Telemark likevel, i større grad enn Kviteseid, synes å gjøre nødvendige tilpasninger i driftsøkonomien.

Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022	- 1	1	0

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Et flertall av kommunene bruker KOSTRA-tall, og annen statistikk, i en eller annen form i sine styringsdokumenter. Omfanget av bruken varierer mye.

Mange kommuner bruker KOSTRA som en del av en situasjonsanalyse med hensyn på utgifter og tjenestenivå, og sammenligner gjerne med tilhørende KOSTRA-gruppe, nabokommuner eller andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. I tillegg legger mange kommuner frem framskrivninger av folketall og demografi, som et grunnlag for å vurdere endring i behovene for tjenestene.

I tillegg til utgifter og tjenestenivå, bruker enkelte kommuner KOSTRA-statistikk for å sammenligne med KOSTRA-gruppa med hensyn til nøkkeltall i regnskapet, som for eksempel utviklingen i netto driftsresultat og disposisjonsfond.

KOSTRA og annen statistikk legger altså føringer for den økonomiske planleggingen i mange kommuner. Det gjelder likevel ikke alle. Vi har en svært heterogen kommunegruppe med hensyn til antall innbyggere og inntektsnivå.

Det er etter vår vurdering en klar sammenheng mellom kapasitet og kompetanse i kommunene, og bruk av KOSTRA, og dermed også mellom sistnevnte og kommunestørrelse. Det er likevel ikke en-til-en-sammenheng.

Vi arrangerte en fagdag våren 2022 med tema økonomiplanlegging. Dette var en oppfølging av fagdag om KOSTRA fra 2021. Her hadde bl.a. økonomisjefen i Kragerø kommune et innlegg om budsjettprosessen og styringsdokumenter. Kragerø utarbeider svært grundige analyser av situasjonen i kommunen som grunnlag for kommunestyrets budsjettbehandling. Målet med fagdagen var at andre kommuner, både store, mellomstore og små, kunne få nyttige tips og inspirasjon til utarbeidelsen av nye økonomiplandokumenter.

Generelt bruker embetet KOSTRA-data i styringsdialogen med kommunene. Som regel bruker vi KOSTRA sammen med annen fagstatistikk. Det nye verktøyet Kommunebilde bruker i stor grad data fra KOSTRA og andre kilder. Det er vår erfaring at en aktiv bruk av slike data øker graden av legitimitet i styringsdialogen. Vi oppfordrer ellers kommunene særlig til bruk av KOSTRA-data i styringsdokumentene sine og ulike analyser internt.

Vi kan foreløpig ikke si at vi ser store endringer i økonomiplandokumentene så langt. Dette er nok et arbeid som krever innsats over lengre tid før vi ser resultater. Noen av kommunene har god økonomi og er foreløpig ikke i en situasjon som krever tøffe prioriteringer. De har da i mindre grad behov for å sammenlikne seg med andre kommuner for å finne innsparemuligheter. Noen kommuner får analyser av eksterne som blir brukt i budsjettprosessen, uten at dette legges inn i økonomiplandokumentene.

I dette arbeidet videre har vi hovedsakelig to perspektiver. Den viktigste informasjonen til kommunestyrene framover er knyttet til forventet befolkningsutvikling og endringer i behovene i tjenesteproduksjonen som følger. Det er viktig at dette kommer tydelig fram i økonomiplandokumentene. Mange kommuner har god kontroll på dette, men vi løfter fram dette perspektivet i alle relevante sammenhenger, som for eksempel kommunebildene.

Det andre perspektivet er knyttet til kapasitet og kompetanse. Vår innsats framover bør hovedsakelig rettes mot de kommunene som i dag i minst grad bruker KOSTRA og annen statistikk i sine styringsdokumenter, slik at disse bedre kan synliggjøre utfordringene som kommunene står overfor. Vi opplever dette likevel som en utfordrende del av vår veiledning, og kan så langt ikke vise til at dette arbeidet har ført til klare resultater.

Overordnet er inntrykket at de som bruker KOSTRA best også er de som har den beste økonomistyringen. Det betyr likevel ikke at de nødvendigvis har de beste økonomiske resultatene, fordi inntektsnivået til kommunene varierer. Særlig gjør variasjonen mellom de små kommunene store utslag i så måte. Behovet for gode styringsdokumenter for å oppnå en bærekraftig økonomi, varierer derfor betydelig.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Matkontakten representerer Vestfold og Telemark inn i prosjektet til Fjellnettverket: Mat og opplevingar i fjellet. Vi bruker vår spisskompetanse på

lokalmat og landbruksbasert reiseliv inn i arbeidsgruppa for prosjektet og har mer enn 20 års erfaring fra lokalmatarbeid og kan dele av et stort nettverk som kommer nye prosjekter til nytte.

Offentlig innkjøp av lokal mat og drikke har vært et viktig tema i flere fora i 2021. Vår erfaring og kunnskap på dette området er brukt av flere etater utenfor vår organisasjon og har fått resultater i form av nye samarbeid i 2022:

BOLO (Bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat) er et oppfølgingsprosjekt til DigiFood (Digitale matnettverk) som eies av Universitetet i Sørøst Norge (USN). Vi samarbeider med USN og tilfører kompetanse fra landbruk og marked tilbake. Vi har fått tilslag på Regionale Forskningsfond søknad, og vår deltakelse og innsikt er utførelse for tilslaget.

Mulighetsstudie urbant landbruk i by- og stedsutvikling i Vestfold og Telemark: VT fylkeskommune inviterte oss med i 2022 til å søke på dette prosjektet. Vi bidrar med arbeidstimer og er prosjektleder. Prosjektet var avhengig av vår kompetanse på dette feltet. Vi har etter invitasjon fått på plass en kontaktperson på urbant landbruk i hver kommune, enten fra plan eller landbruk. De samordner internt i kommunen.

Som del av arbeidet med urbant landbruk arbeider vi også med å løfte satsingen på skolehager i fylket. Vi bidrar med å synliggjøre verdien av skolehagen som unik læringsarena for økt bærekraft, vi løfter fram de gode eksemplene og vi arbeider med å etablere nettverk og samarbeidsformer på tvers. Vi har også deltatt i en intern arbeidsgruppe i regi av LMD.

Vi samarbeider med Statsforvalteren i Oslo og Viken i en felles jordgruppe. Resultater av dette for 2022 er innspill til ny RMP, økologisk handlingsplan og bruk av felles nettverk og besøk hos gårdbrukere som satser på jordhelse. Fra disse besøkene følger vi opp utfordringer i bruk av fangvekster i åkerkulturer og vi ser at bevisstheten om jordhelse øker.

Robust småskala grønt er et prosjekt satt sammen av mange aktører fra hele landet. Ett av delprosjektene - nasjonalt nettverk - har gjennomført 4 webinarer med 80 - 100 deltakere. Oppsløsninger, sesongforlenging med veksthus og tunnel, etter høsting, salgskanaler og logistikk er tema vi har gjennomgått og tema koordineres med tilsvarende kurs NLR har. All info deles på markedshage.no. Nasjonal nettverksamling på Sogn jord- og hagebruksskole ble gjennomført i 2022. Vi jobber på tvers av fylker og sammen med Bondens Marked, faglag, NLR, Økologisk Norge og 4 statsforvaltere.

Oppstartprogram for markedshager i Tønsberg og Færder ble startet opp i 2022. Vi har sørget for landbruksfaglig nettverk og kompetanse inn i arbeidet. Det er på slutten av 2022 allerede sendt inn søknader til Innovasjon Norge om etablering. Flere av dyrkerspirene er nå i gang med felles innkjøp av driftsmidler.

Øke kunnskapen om lokalmat og satsinger som har fungert fra 2001 til i dag. Vi har laget oversikter og vurderinger til partnerskapet. Matarbeidet: Bistått partnerskapet med erfaring fra matarbeid og nettverk inn i ny satsing på matregion Vestfold og Telemark.

Prosjekt enøk i Veksthus: Veksthus har en stor kapasitet for varmelagring i sommerhalvåret, samtidig som det har et stort behov for energi i form av lys og varme i vinterhalvåret. Dette var bakgrunnen for et prosjekt vi var med å initiere i 2022 og som er støttet av hovedutvalget for klima, areal og plan hos fylkeskommunen i Vestfold og Telemark. Ekstern prosjekteier er Gjennestad Drift og samarbeidspartnere er Norsk Gartnerforbund og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Prosjektet har fått stor interesse nasjonalt i veksthusnæringen lys av dagens høye strømpriser.

Fagskole frukt og bær som vi var med å initiere sammen med fruktmiljøet i Telemark har nå begynt å få sin endelige form og vil starte opp i januar 2024. Det er nå et godt samarbeid med Fagskolen Vestlandet. Fagskolen i Innlandet er eier av fagskolen frukt og bær. Studiestedene vil være på Sør i Telemark og Hjeltnes i Hardanger. Fagskolen gjennomføres som en kombinasjon av fysiske samlinger og digital undervisning.

Vi har tatt initiativ til å utvikle en veileder for bærekraftig arealbruk. Kunnskap om arealbruk, klima, og biologisk mangfold er viktig som avgjørelsesgrunnlag når vi bestemmer oss for hvordan vi skal forvalte arealer. Derfor er kommunen, både politisk og administrativt den viktigste målgruppe for veilederen. Utviklingen er finansiert av hovedutvalget for klima, areal og plan hos fylkeskommunen.

Vi har ikke vært en del av et Inn på tunet-løftet 2, men vi har dialog med aktørene i vår region. Tilbakemelding fra kommunene for å etablere nye IPT -tiltak er utfordrende økonomi. Gjennom deltagelse i SF sitt arbeid med Leve hele livet reformen får vi satt fokus på Matglede for eldre.

Bosetting og boplikt opptar kommunene i Vest-Telemark. De opplever at regelverket ikke i tilstrekkelig grad ivaretar deres formål om å beholde fast bosetting og unngå at eiendommer blir brukt som fritidsbolig. Vi har i utvalgsmøte i Vinje kommune orientert om regelverket.

Skogbruk

Vi samarbeider tett med næringsaktørene i skogbruket for å sikre at produksjonsevnen på skogarealene blir utnyttet og skogbrukets bidrag til verdiskaping og karbonbinding blir størst mulig. Arbeidet med foryngelse blir godt fulgt opp av tømmerkjøperne i forbindelse med hogsten. Aktiviteten innen ungskogpleie ligger langt under antatt behov i fylket. I 2022 ble det startet et prosjekt med aktivitetsmål, som skal gjøre det lettere å stille krav til, måle og følge opp de sentrale næringsaktørene, entreprenører og skogeiere. Prosjektet vil være i hovedfase i 2023.

Tørke i vekstsesongen ser ut til å inntreffe hyppigere enn før, og granskogen har dårlig helsetilstand i deler av fylket. Vi er et viktig bindeledd mellom skogeiere, næringsaktører og forskning i arbeidet med å finne frem til strategier for foryngelse og skogskjøtsel som fremmer høy produksjon av kvalitetsvirke og samtidig reduserer skaderisiko.

Skogbruksplanlegging er viktig verktøy for å ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag som sikrer bærekraftig utnyttelse av skogressursene. I påvente av kommunesammenslåinger var det i noen år liten aktivitet innen skogbruksplanlegging i vårt fylke. Nå er det mange prosjekter i gang, og fylket har stort behov for tilskuddsmidler til skogbruksplanlegging. For å legge til rette for bedre planlegging av datafangst, koordinering med Geovekst og forutsigbarhet

for tilbydere av skogtaksering, har vi laget et [kartverktøy](#) som er tilgjengelig på våre nettsider

Bruer på skogsbilveier i Vestfold og Telemark er gjenstand for et prosjekt hvor alle bruer i skogsbilveinettet får inspeksjon. Prosjektet er delt i fire regioner, hvor den første ble ferdig kartlagt i 2021. I 2022 ble andre del av prosjektet gjennomført med inspeksjon av 256 bruer i kommunene Nome, Midt-Telemark, Notodden, Tinn og Hjartdal. Bruer i kommunene i Vest-Telemark skal inspiseres i 2023. Rapportene fra inspeksjonene blir levert til skogeiere og veilag/veiforeninger. I rapportene gis det blant annet råd om vedlikehold og beskrivelse av behov for ombygging eller utskifting av bru. Hovedmålet med prosjektet er å påvise bruer som utgjør en sikkerhetsrisiko og utløse ombyggings- og nybyggingsprosjekter som sikrer effektiv og bærekraftig tømmertransport. Effekten av prosjektet kan måles i at del 1 av prosjektet allerede har resultert i flere nybygde og ombygde bruer.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer.

Vi deltar aktivt i Regionalt partnerskap for landbruk i Vestfold og Telemark. Det har i 2022 vært 2 møter i partnerskapet, vi har vært representert med både skogbruk- og jordbrukskompetanse. Det er en arbeidsgruppe i partnerskapet hvor vi sitter sammen med fylkeskommune og Innovasjon Norge, det er jevnlig møter i løpet av året. Det utarbeides et årlig handlingsprogram, og det enighet om at RNP 2019-2022 prolangeres til 2025, i lys av fylkessplittingen.

Vi bidrar med vår spisskompetanse inn i partnerskapsarbeidet, basert på kunnskapen til den enkelte ansatt og kunnskapen vi tilegner oss gjennom forvaltning av ordningene ut mot landbruket. Vi er ofte med i tidligfase av prosjekter som søker støtte av de regionale tilretteleggingsmidlene, som en sparringspartner eller vi bidrar med å koble inn aktuelle personer fra vårt nettverk.

Det er vanskelig å måle effekten av utviklingsarbeidet, men vi er aktivt med i flere prosjekter, både regionalt og nasjonalt. Vi er interessante ressurspersoner inn i flere forskningsprosjekt i regi av Universitet i Sørøst-Norge, Nibio og NMBU, men ikke alle prosjektene kommer igjennom det lange nåløyet til Norsk forskningsråd. Vi deler av vårt nettverk, og bidrar med vår kompetanse.

Det regionale partnerskapet fungerer godt mellom IN, SF og FK. Vi har funnet en form på samarbeidet mellom IN, FK og SF som gjør at vi utfyller hverandre på en god måte. IN, SF og FK har 5-6 møter i året på saksbehandlernivå, hvor vi blant annet diskuterer prosjekter slik at vi ikke bevilger overlappende med de offentlige midler vi tre aktørene forvalter.

I vår rolle som kompetansesenter for kommunene gjennomførte vi tre kompetansesamlinger med tema "landbruksbasert næringsutvikling i kommunen, i et bærekraftperspektiv". Kompetansesamlingene ble gjennomført i samarbeid med IN og FK. Det ble godt mottatt av kommunene. I etterkant er det initiativ fra enkelte landbrukskontor på å samle aktuelle samarbeidspartnere for å se på mulige utviklingsprosjekt.

Vi har ikke lenger de regionale tilretteleggingsmidlene eller oppdraget på å saksbehandle disse. Vi ser i etterkant av at disse midlene gikk over til fylkeskommunen, at det er mer utfordrende å være tidlig ute med å bidra inn i regionalt prosjektarbeid. Det er avgjørende med en god dialog, forståelse for vår rolle, og at FK bruker SF som kompetansesenter. Det er viktig med et tydelig styringssignal fra LMD om at Statsforvalteren fortsatt har en rolle i temaet verdiskaping i landbruket.

Skal vi svare ut de nasjonale føringene på landbruksbasert næringsutvikling og landbruk over hele landet, er det viktig med rammer som legger til rette for tilstedeværelse over hele landet/regionen. Det kan være utfordrende med en strammere økonomi som ikke gir det samme handlingsrommet for reise og tilstedeværelse.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Kommunene er fulgt opp gjennom brev om foryngelseskontrollen og resultatkartleggingen, som ble sendt 1. april, påminnelser i det ukentlige informasjonsbrevet til kommunal landbruksforvaltning og individuell oppfølging av kommuner som ikke var på jour med oppgaver innen fristene vi hadde satt. Kommunenes kontrolloppgaver i skogbruket har vært tema på to kompetansesamlinger i 2022.

Vi satte frister for oppfølging av foryngelseskontrollen med egenmeldingsskjema, purringer og registreringer i fagsystemet ØKS. 15. oktober ble satt som frist for gjennomføring av resultatkartlegginger og feltkontroller i tilknytning til foryngelseskontrollene.

Jevnlig oppfølging av kontrolloppgavene i kompetansesamlinger, i informasjon ut til kommunene og ved individuell veiledning av den enkelte kommune gjennom flere år har ført til at kommunene leverer meget godt arbeid med foryngelseskravet. Alle felter med resultatkartlegging er fulgt opp. I foryngelseskontrollen er 5 av 232 felter ikke fulgt opp. Av feltene som er fulgt opp med egenmeldingsskjema og purringer og/eller feltkontroll, er det 23 hvor det mangler tilbakemelding fra skogeier, 3 som skal kontrolleres/følges opp videre og 30 som "bør kontrolleres".

Oppfølging av foryngelseskontrollene, når skogeier ikke responderer eller første trinn i prosessen viser at foryngelsen ikke er tilfredsstillende, er krevende for kommunene. Fremdeles ligger for mange uavsluttede saker i fagsystemet. Oppfølging av foryngelseskontrollene vil få mer oppmerksomhet i tiltak overfor kommunene kommende år. Noen kommuner har gjort seg erfaringer med prosessen med pålegg om tiltak, og vi vil bidra til møtepunkter

hvor disse kan overføre kompetanse til andre kommuner.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.6	Antall sluttført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	132	48	132	0	86
Foryngelseskontroll	232	112	172	5	172

Resultatkartlegging: Utgatte felt, felt med færre planter enn anbefalt, men over miste lovlig antall, og felt med antall under minste lovlig er ikke tatt med i "antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11". På 16 felt var foryngelsesplikten ikke oppfylt. 5 felt var utgått. Foryngelseskontroll: I avviket mellom uttrukket antall felt og antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11 ligger alt fra saker hvor skogeier har opplyst at det er bestilt planter for utplantning kommende år, til saker hvor skogeier ikke har respondert på egenmeldingsskjema og purring.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2022	2	1
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Middels	Middels
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	Digitale kompetansesamlinger, én vår og én høst, kompetansesamling ute høst	Etter behov

Effekt av gjennomførte felles tiltak for kommunene er satt til middels, fordi kommunene fremdeles ikke har god nok evne til å følge opp og avslutte foryngelseskontroller. For resultatkartlegging er effekten høy. Kommunene er både flinke til å gjennomføre alle kartleggingene i tide og å følge opp avvik med overføring til foryngelseskontrollen for videre oppfølging.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

Gjennomførte tiltak og aktiviteter: Se tabell.

Kompetansesamlinger gjennomføres vanligvis med både kommuner og næringsaktører (først og fremst skogeiersamvirkene) til stede. Det er viktig for å sikre at de to instansene som treffer skogeierne er enige om målsetninger, prioriteringer og hva som skal kommuniseres ut til skogeierne.

Kommunene gjennomfører i all hovedsak godt arbeid med saksbehandling og kontroll av de økonomiske virkemidlene. Inntrykket er bekreftet gjennom forvaltningskontrollene og revisjonene av skogfond i 2022 (rapportering under punkt 3.3.1.2.1.2).

Den store utfordringen er å oppnå ønsket effekt av virkemidlene i form av økt aktivitet. Det gjelder særlig ungskogpleie, hvor aktiviteten er betydelig lavere enn estimert behov. At skogarealene følges opp med ungskogpleie etter at foryngelsen er etablert, er avgjørende for å sikre god tilvekst av kvalitetsvirke, høyt karbonopptak og å oppfylle målet om at skogarealets produksjonsevne skal utnyttes i et langsiktig perspektiv. I 2023 blir gjennomføring av prosjektet om aktivitetsmål (beskrevet under punkt 3.1.1.12) viktig for å bedre måloppnåelsen.

For skogsveier er det avgjørende at veiene blir bygd solid og varig og med tilstrekkelig planlegging av vannveier for å tåle økte nedbørsmengder og hindre skade på nedenforliggende terreng, infrastruktur og bebygde områder. Bruk av sprengt fjell i alle lag i veikroppen sikrer også intens uttransport av tømmer i de periodene dette skjer, siden tømmerdriftene er blitt mer konsentrerte og med større mengder pr. drift enn for 10 - 15 år siden. For å oppnå dette er bruk av sertifiserte planleggere avgjørende og oppfølging av byggingen underveis. Dette er en utfordring for enkelte kommuner fortsatt, men klare forbedringer ses gjennom fokus på dette gjennom mange år.

For skogsveier i 2023 vil det bli lagt vekt på fortsatt informasjon om bruk av sertifiserte veiplanleggere, ferdigstilling av skjemaer for effektiv og resultatorientert vedlikeholdskontroll og forbedre kommunenes synliggjøring av økonomiske kalkyler og kostnadsoverslag for skogsveianlegg som Statsforvalteren allerede har utarbeidet skjemaer for.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	23	20	3
Skogkultur	23	18	5
Miljøtiltak	5	5	0

Skogkultur: I kommunene med mulighet for forbedringer, er hovedutfordringen at det gjennomføres for få feltkontroller. Miljøtiltak: Antall kommuner i fylket er satt til det antall kommuner som hadde saker i ordningen i 2022. Skogsveier: De fleste kommunene bruker sertifiserte veiplanleggere for skogsbilveianlegg og bygger med høy byggekvalitet. Enkelte kommuner har utfordring med oppfølging av behov for veiplaner og veiprosjekt, prioritering av byggekvalitet og overordnede veiplaner.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	23	20	3
Skogkultur	23	0	23
Miljøtiltak	23	0	23

Skogkultur: Antall dekar ungskogpleid areal er langt under estimert behov for å utnytte skogens produksjonsevne og produsere virke av høy kvalitet. I lys av det, kan ingen av kommunene sies å ha tilfredsstillende resultatoppnåelse. Miljøtiltak: Bruk av ordningen er mest aktuell i kommuner hvor det nylig er levert nye skogbruksplaner. Mer bruk av ordningen er ønskelig, og dermed har alle kommuner muligheter for forbedringer. Skogsveier: Enkelte kommuner har fortsatt behov for økt oppfølging med underveisbefaringer av skogsveianlegg under bygging for sikring av god byggeteknikk og sluttresultat, samt forbedre kontinuiteten over oversikten over tilskuddsbehov.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Skogkultur har vært tema på to kompetansesamlinger og en fagtur. Skogfond ble viet en egen kompetansesamling. Kommunene har jevnt over god forvaltning av virkemidlene i fagsystemet og kontrollarbeidet, men alle kommuner sliter med å få opp ungskogpleieaktiviteten. I 2022 har vi startet et arbeid med å sette aktivitetsmål og stille forventninger til de ulike aktørenes bidrag til ungskogpleiearealet. Gjennomføring av prosjektet vil bli en hovedsatsing i 2023.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Statsforvalteren har utarbeidet 4 veiledere til kommunene på powerpoint for detaljert bruk av ØKS til registrering av byggesøknader, tiltak i veibank, tilskuddssøknader, veiarb og utbetalinger av tilskudd. Det er arrangert fagsamling i felt i Bamble med tema veivedlikehold og spesielt med tanke på utfordringer ved økt nedbør og intens bruk av skogsbilveinettet.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Vi har hatt miljøtiltak som deltema på én kompetansesamling. Vi har mange skogbruksplanprosjekter under arbeid og i oppstartfase. Fra 2023 vil vi sette i system informasjon og oppfølging av miljøtiltaksordningen i forbindelse med planleveranser.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Regionalt miljøprogram (RMP), regionalt skog- og klimaprogram (RSK) og andre relevante tilskuddsordninger er viktige verktøy for å stimulere til at gård- og skogbrukere tar gode valg slik at landbruket utvikler seg i en retning som er i tråd med FN's bærekraftsmål. Vi er bindeledd mellom næringen, forsknings- og undervisningsmiljøet, offentlige aktører og forbrukere og kan se helheten og sammenhenger i systemet. Med denne kunnskapen har vi mulighet til å adressere utfordringer og problemstillinger i landbruket, har en helhetlig tilnærming, og vi kan iverksette tiltak som kan bringe oss nærmere måloppnåelse.

Med utgangspunkt i Stortingsmelding nr. 40 har vi vurdert, og beskrevet med hvilke oppgaver vi bidrar til spesifikke bærekraftsmål. Å relatere oppgavene til bærekraftmålene er kontinuerlig arbeid.

Helhetlig tilnærming

I arbeidet mot et miljømessig bærekraftig landbruk er det også viktig å inkludere de sosiale og økonomiske dimensjoner, og se sammenhengen mellom det miljømessige, det sosiale, og det økonomiske. Jord- og skogbruksvirksomheter har en sosial verdi, spesielt i bygda, og leverer spesifikke tjenester for samfunnet. I tillegg er en forsvarlig økonomi i primærnæringen viktig for å kunne bidra til miljømessige og samfunnsmessige tjenester, og landbruket har også en stor økonomisk ringvirkning.

I arbeidet med å utvikle landbruket bærekraftig støtter vi også på dilemmaer. Det som støtter opp under ett bærekraftsmål, kan virke negativt for et annet. Å balansere konsekvensene av tiltak på en kunnskapsbasert og målrettet måte er en del av jobben vår, og vi opplever at denne delen har blitt større og mer krevende.

Et eksempel er vurdering av å innføre miljøkrav for jordbruket. Dette er en sammensatt problemstilling hvor både positive og negative konsekvenser av miljøkrav bør være godt utredet.

I skogbruket er det også krevende å balansere hensynene til ulike bærekraftsmål opp mot hverandre. Vern av skog for å ta vare på natur er det ene ytterpunktet, og så er det mange former for skogskjøtsel, skogsdrift og bruk av skogen som ligger mellom dette og det andre ytterpunktet, som er høyintensiv produksjon av tømmer i ensartede bestander. Vi er opptatt av at skogforvaltningen skal fylle mange forventninger til bruk og bærekraft, og det er ikke gitt noen politiske føringer som sier at ett bærekraftsmål skal veie tyngre enn et annet.

Det er viktig at det prioriteres midler til frivillig skogvern, slik at verneprosessene kan ha god fremdrift og skogeiere som har tilbudt arealer til frivillig vern får raske avklaringer. I 2022 sendte Miljødirektoratet brev til embetene om bremsing av arbeidet med skogvern. Det innebærer blant annet økte krav til naturfaglig kvalitet i områder som blir tilrørt for frivillig vern, og noen av områdene som er i prosess for frivillig vern vil ikke bli ført frem til vernevedtak. Det er viktig at skogeiere som har spilt inn arealer som ikke holder høy nok kvalitet til å bli vernet, får rask tilbakemelding om dette, slik at det skapes forutsigbarhet for skogeier.

Den delen av skogarealene hvor det prioriteres intensiv produksjon av tømmer må følges opp, slik at produksjonspotensialet blir utnyttet. Når en skogeier har tatt beslutning om hogst på et areal, har skogeier samtidig påtatt seg en forpliktelse til å forynge arealet. Forryngelsesplikten blir godt fulgt opp av kommunene, men det er for mange felter som ikke har tilfredsstillende plantetetthet tre år etter hogst. Den største utfordringen er imidlertid at forryngelsesfeltene ikke i stor nok grad følges opp med ungskogpleie. Ungskogpleie er helt avgjørende for å etablere stabile bestander av ønsket treslag, med god produksjon av kvalitetsvirke. Vi arbeider med et prosjekt for å øke ungskogpleieaktiviteten, jf. punkt 3.1.1.12.

Det er viktig å opprettholde god tilgang til skogsvirke som fornybart, karbonbindende råstoff. Forvaltningen av de tømmerproduserende skogarealene vil trolig bli noe endret fremover, på grunn av klimatilpasning, utfordringer med skogskader, hensynet til viktige arter og risikospredning. Det er behov for mer kunnskap om hvordan skogen best kan skjøttes for å oppnå stabile bestand med høy produksjon av god kvalitet. Forskning er viktig, og vi vil fortsette med

å ha tett kontakt med forskningsmiljøer, skogeiere og skogeiersamvirker for å initiere og støtte gode forskningsprosjekter.

Bruk av virkemidler

Juridiske og økonomiske virkemidler kan brukes til å bidra til et bærekraftig landbruk. I tillegg har vi en rolle som kunnskapssenter, bindeledd og pådriver for utviklingen i landbruket. I den rollen vi organiserte vi i 2022 en stor bærekraftkonferanse 'BEREDUS', hvor et av hovedtemaene var matsikkerhet. Her deltok omtrent 175 deltakere fra forvaltningen, næringslivet, og forsknings- og undervisningsmiljøet. Konferansen var viktig for å få en fellesforståelse av bærekraftbegrepet, og var en inspirasjon til videre aktiviteter. Et annet eksempel er at vi har utviklet og publisert nettsiden

www.bærekraftigmatproduksjon.no, som er et godt formidlingsverktøy.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

RMP tilskudd

Avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene er en stor miljøutfordring i Vestfold og nedre deler av Telemark, med store areal åpen åker og erosjonsutsatte areal under marin grense. Mange vassdrag i jordbruksområdene har ikke god nok miljøtilstand. Denne utfordringen er det lagt stor vekt på i RMP-tilskudd. Jordbruksareal under marin grense er valgt ut som prioritert område for vannmiljøtiltak, og er gitt høyest tilskuddssatser i RMP.

Vi har valgt å ikke ha med tiltakene 'Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer' og 'gras på flomutsatte arealer'. Tiltakene er ønskelig å ha med, men vi vurderer at vi ikke har et godt nok kartgrunnlag til å kunne forsvare målrettet bruk av midlene. Vi anbefaler å prioritere utarbeiding av gode kart for flomutsatte jordbruksarealer.

Rammen som ble bevilget til i jordbruksoppgjøret var mye høyere enn foregående år (62,7 mill. kroner, hvorav 11 mill. er øremerket tiltak mot avrenning til vann i Vestfold delen av fylket. I juni økte vi de foreløpige satsene til tiltak som vi fortsatt kunne påvirke gjennomføringen av på dette tidspunkt. Det var satsene til direktesådd høstkorn, fangvekster som underkultur, fangvekster sådd etter høsting, og ingen jordarbeiding om høsten. Økte satser gjaldt for alle prioriterte områder. Ved fastsetting av endelige satser i februar 2023 skal satsene økes ytterlige.

Alle tiltak mot avrenning til vann har økt i omfang i 2022. Den viktigste ordningen for å redusere avrenning er "ingen jordarbeiding om høsten". Omsøkt areal i 2022 er økt med 12 %, sammenlignet med 2021, til omtrent 442 000 daa.

Arealet som får tilskudd til fangvekster (både sådd etter høsting, og som underkultur) er økt sammenlignet med året før. Omtrent 5 % av åpen åker-arealet blir tilsådd med fangvekster. Men med tanke på klimaavtalen mellom næringen og Regjeringen, er dette en lav andel. For å kunne nå målet fra klimaavtalen bør omtrent 30 % av åpen åker arealet være tilsådd med fangvekster i 2030.

Arealene med miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel øker for hvert år. Størstedelen av husdyrgjødsel på disse arealene blir i tillegg spredd med tilførselslange.

Det kom inn 28 søknader om klimarådgiving, som er en stor økning sammenlignet med året før.

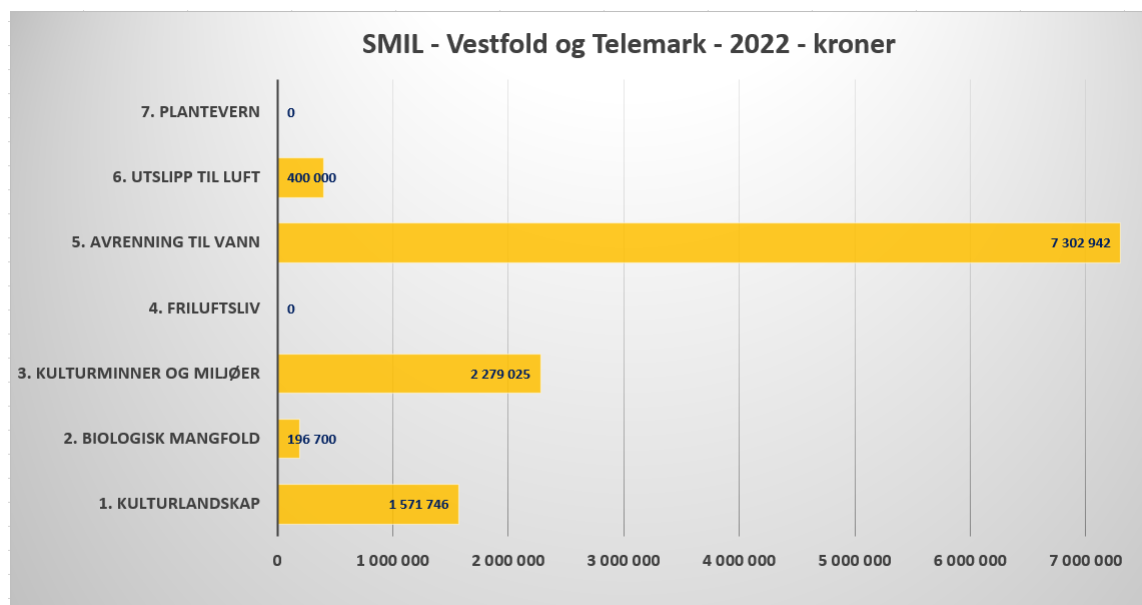
Tilskuddene gitt til tiltakene innenfor kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer er relativt stabilt over årene.

Tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark, beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark, drift av bratt areal, slått av verdifulle jordbrukslandskap, og drift av seter, er tiltakene som er mest omsøkt.

For å kunne bidra til utfordringer tilknyttet til jordbruksareal og seterbruk i øvre deler av Telemark, er tilskudd til drift av bratt areal og setertilskuddet spesielt viktig, og har derfor en relativ høy tilskuddssats. Likevel er det bekymringsfullt at antall setre som har søkt setertilskuddet har gått ned i 2022.

Antall omsøkte meter soner for pollinerende insekter er redusert noe etter 3 år med økning, fra omtrent 255 km til omtrent 215 km.

SMIL

Det er tildelt midler til 160 tiltak og gitt tilsagn på 12,3 mill kr. Med unntak av en liten rest, ble tilgjengelige midler avsatt til nye tiltak. Tildelingen fra LMD var 10 mill kr. Fordelingen mellom midler til forurensing/kulturlandskap ble 65/35 i prosent. Klimaendringene fører til økte behov for tiltak mot erosjon fra og flom på jordbruksarealene.

Signalet til kommunene ved starten av året var at tiltak mot erosjon og flom skulle prioriteres i kommuner med utfordringer ifht. vannmiljø. Tiltak rundt eutrofe innsjøer og generelt tiltak mot avrenning til Oslofjorden har høy prioritet. Alle de aktuelle kommunene har slike tiltak som 1. prioritet i sine retningslinjer for SMIL 2020-2022.

Effekten er at det er gjennomført flest tiltak og tildelt mest midler til tiltak mot avrenning til vann. Størst andel har gått til oppgradering av kummer og rørgater, dernest til erosjonssikring langs vassdrag, fangdammer og flomdemping. Det er tildelt midler til dekke over 2 eksisterende gjødsellagre, unngå utslipp til luft.

Innen tiltak i kulturlandskapet har det gått mest midler til kulturminner i form av istandsetting av verneverdige bygninger (30 stk). Det er en stor og viktig kulturarv i gamle bygninger i kommunene i Vest-Telemark. Tiltakene i selve kulturlandskapet som rydding og gjerding av gammel kulturmark er utført hovedsakelig i innmark. 3 av tiltakene er innkjøp av elektronisk gjerdeutstyr og 3 tiltak er fjerning av fremmede skadelige arter. Effekten av disse tiltakene er at arealer holdes i drift gjennom beiting, dvs. også de små og litt perifere arealene som kan falle ut av drift.

Tilskudd til drenering

Det er ønskelig at mer jord blir drenert. Gradvis forringelse av grøfter, våtere klima vår og høst, dyrking av intensive kulturer og tunge maskiner krever ny grøfting og til dels mer intensiv grøfting med mindre grøfteavstand.

Vi anslår grøftebehovet til ca. 6500 dekar per år. Arealet som blir drenert årlig ligger vesentlig lavere. Til tross for økt sats fra 1. juli har vi dessverre sett en nedgang i 2022 sammenlignet med året før; både i antall søkere og i areal. Inntjening av drenering tar tid og inntjeningen er usikker og lite lønnsom på leid jord. Investering i drenering blir derfor ofte utsatt.

114 søkere fikk tilsagn i 2022, som samla har drenert 3 314 daa systematisk grøfting, og 11 888 meter usystematisk grøfting. Totalbeløpet som er bevilget er 8 326 308 kr. (2021: 122 søkere, 3 785 daa systematisk grøfting, og 13 336 meter usystematisk grøfting).

Mest drenering skjer på jord som søker eier. Mens 55 - 60 % av jordbruksarealet i Vestfold og Telemark er leid, er av arealet som blir drenert bare 35 % leid jord.

Kulturminneforvaltningen har uttalt seg i 14 saker, 9 saker berører naturverninteresser, 2 saker kan øke flomfaren, og 3 saker kan berøre naboeiendommen.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Totale tilsagn 528 851 kr - 22 søknader innvilget

Det er svært lite midler tildelt og tilgjengelige for fylket i denne ordningen. Vi har mange kommuner med aktive beitelag og det er kamp om midlene. Tildelingen var 500 000 kr til Vestfold og Telemark. Alle midlene er brukt opp i kommunene.

Trenden med overgang til elektronisk gjerdeutstyr fortsetter. Fordelingen mellom elektronisk utstyr/fysisk utstyr er 70/30 i prosent. Dette bidrar til fleksible beiteløsninger og letter overvåkingen av dyra ute på beitet. Midlene har i all hovedsak gått til beitelag kommunene i Vest-Telemark. Dette bidrar til å utnytte arealer både på gammel innmark og i utmarka. Tallet på beitedyr har over år en nedadgående trend i Telemark. Vi har kartlagt arealer som går ut av drift og ser at det er store unyttige utmarksressurser i Telemark. Dette er en stor utfordring.

Klima- og miljøprogrammidler (KMP)

De egner seg til å støtte utviklingen mot et mer bærekraftig jordbruk. I 2022 har vi støttet prosjekter som bidrar til økt karbonbinding, jordhelse, redusert forurensning, effektiv bruk av ressurser og naturmangfold. Behovet i fylket er stort, vi må prioritere strengt og dessverre avslå flere gode prosjekter. Vi legger vekt på at eksisterende eller ny kunnskap raskt når ut til næringsutøvere.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Beskriv kort hvordan de ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) er blitt innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov.	Vannmiljøutfordringene er lagt som grunn i alle aktuelle tilskuddsordninger. Eutrofe innsjøer i Vestfold og avrenning til Oslofjorden har stor oppmerksomhet. Det samme har drift av bratte arealer og beiting i kulturlandskapet
Vurder kort om prioriteringene har gitt ønsket effekt og resultat (bidratt til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og redusert forurensningen).	Prioriteringene har vært så tydelige at midler og tiltak har hatt god effekt. Resultater mtp vannmiljøet tar imidlertid lang tid.
Beskriv kort de største utfordringene i fylket på miljøområdet de kommende år.	Avrenning fra jordbruket til Oslofjorden, eutrofe innsjøer og elvesystemer. Arealer som går ut av drift (pilotprosjekt i fylket går videre i 2023)
Hva kan eventuelt kommunal og regional forvaltning gjøre annerledes for å bedre måloppnåelsen/miljøeffekten.	Styrke informasjonen om aktuelle tilskudd og tiltak ut til gårdbrukerne. Vurdere innføring av forskrift med regionale miljøkrav. Prosess startet desember 2022.

Se omtale av hver enkelt ordning.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Miljøavtale og klimarådgiving	Sum
14 %	5 %	5 %	65 %	9 %	2 %	0 %	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

RMP

På en egen nettside for RMP-tilskudd ble det før våronna lagt ut oversikt over RMP-tilskudd med lenke til faktaark for hvert tiltak. Informasjon om dette ble sendt elektronisk ('info til bonden') til alle gårdbrukere i Vestfold og Telemark siste uka i mars. 'Info til bonden' er et informasjonsskriv som blir sendt med e-post til alle som søker produksjonstilskudd. Slutten av juni ble det sendt ut en ekstra 'info til bonden' med informasjon om justering av noen foreløpige satser. Veiledningsheftet med informasjon om RMP-tiltakene ble sendt til alle gårdbrukere i starten av september. I tillegg ble informasjonen om årets søknadsomgang publisert på grontfagsenter.no, som er fylkets informasjonskanal i regi av Bondelaget i Vestfold og Telemark.

Kommunene ble gjort oppmerksomme på alle nyhetene relatert til årets RMP tilskudd gjennom nettsiden for kommunal landbruksforvaltning (med ukentlige e-poster). Vi har gjennomført informasjonsmøter om RMP-tilskuddet, både på teams og fysisk. Og vi har sendt ut et eget saksbehandlingsrundskriv til kommunene.

RMP-arbeidsgruppa (som består av representanter av faglag i fylket, kommunene, landbruksrådgivingen, og Fylkeskommunen) møtes flere ganger i året, og blir dermed oppdatert.

Noen kommuner har i samarbeid med lokale bondelag startet med informasjonskvelder for utfylling av RMP søknaden. Dette er noe vi ønsker å formidle til andre kommuner, og støtte der det er mulig.

I 2023 skal vi aktivt delta på møter i regi av landbruksorganisasjoner for å informere om RMP-tiltakene som skal gjelde fra 2023.

SMIL

I februar hadde vi kompetansesamling som vanlig for kommunene og faglag. Info ble gitt om rammer og tema, aktuelle og viktige tiltak og hvordan midlene ble brukt og fordelt på miljøtema året før.

17. november ble det holdt fysisk kompetansesamling med tema "Metoder for grønn erosjonssikring" i samarbeid med fylkeskommunen og vannområdene. 75 deltagere fra mange sammenhenger - gårdbrukere - forvaltere - rådgivere - forskere. Skal følges opp med feltdag ute i 2023. Vi har egen nettside som holdes oppdatert. Info gikk også ut i "Info til Bonden" via e-post og "Info til kommunal landbruksforvaltning". Noen kommuner sender ut egen info til gårdbrukerne.

Drenering

Gårdbrukere fikk orientering gjennom 'info til bonden' 2 ganger i løpet året. Nettsiden til vår har en egen side om dreneringsordningen. Kommunene blir informert gjennom nettsiden for kommunal landbruksforvaltning og på kommunesamlinger, teams eller fysisk.

vi vurderer å organisere en markdag om drenering i 2023.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Kompetansesamling som vanlig for kommunene og faglagene i februar. Informasjon er gitt om aktuelle og viktige tiltak, og hvordan midlene ble brukt fordelt på type utstyr året før. Rammer og føringer for nytt år. Den økonomiske ramma er lite og det er kamp om midlene. Ikke behov for mye "reklame" for dette tilskuddet.

Klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

Tidlig i januar åpner vi søknadsomgangen for regionale klima- og miljøprogrammidlene. Det publiseres på nettsidene til vår som en nyhetssak. I tillegg blir det publisert en nyhetssak på grontfagsenter.no. Begge NLR-enhetene i fylket blir direkte kontaktet om det regionale KMP-programmet. På nettsidene er målene, faglige prioriteringer, og målgruppe beskrevet. I tillegg blir også retningslinjene for ordningen publisert.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	52	52	52	51

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak (RMP, SML, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av miljøtiltak er stigende de siste 5 år. Tall fra RMP de siste år er analysert og presentert, og viser økning.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	SF har sendt info til gårdbrukerne, hatt kompetansesamlinger for kommunene og hatt innlegg på diverse samlinger i regi av NLR og faglagene. SF har nettside om hver tilskuddsordning.
Hvilke tiltak vil statsforvalteren gjennomføre kommende år for å øke oppslutningen om miljøtiltak i jordbruket?	Som i 2022, se over. I tillegg vil arbeidet med forskrift med regionale miljøkrav sette stor oppmerksomhet rundt miljøtiltak og gi ekstra møteplasser med kommunene og næringen.

3.1.1.14 Andre oppdrag

3.1.7.1, 3.1.7.2 og 3.1.7.3

Læringsnettverk

Alle kommunene får hvert år mulighet til å søke stimuleringsmidler til Læringsnettverk. Det er i 2022 etablert 6 Læringsnettverk som innebefatter 17 av 23 kommuner.

Det er etablert utviklingsprosjekter som utvider og styrker kommunenes tiltaksvirke og veiledningen til kommunale fosterhjem. Tilbakemelding fra flere kommuner er at samarbeidet styrker fagfellesskapet både mellom ansatte i barneverntjenesten og på ledelsesnivå. Videre erfarer kommuner færre utslåtte brudd i fosterhjem på grunn av i kvalitetsutvikling gjennom Læringsnettverk.

Vi vurderer at prosjektene i læringsnettverkene varierer utfra lokalt behov og bidrar til å styrke barneverntjenestens tiltak og tilbud til utsatte barn og deres familie. Samtidig oppfatter vi at samarbeidet bidrar til å gjøre barnevernlederne mer stabile og barneverntjenestene i Vestfold og Telemark mer robuste.

Tiltak for å styrke kommunes arbeid med rekruttering av fosterhjem, i slekt og nettverk

Gjennom en kartlegging av kommunenes behov knyttet til rekruttering av fosterhjem kom det frem et behov fra noen kommuner om utarbeidelse av informasjonsmateriale. Barneverntjenestene i Vestfold og Telemark fikk informasjon fra læringsnettverk i Drammen og Asker om deres prosjekt på området, og tjenestene fikk mulighet til å søke om stimuleringsmidler til dette. Ingen av læringsnettverkene har benyttet seg av denne muligheten

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at tjenestene har rutiner og fokus på rekruttering i slekt og nettverk.

Vi vurderer at de fleste barneverntjenestene i Vestfold og Telemark har hatt et søkelys på å rekruttere fosterhjem i slekt og nettverk over flere år. Deriblant har flere kommuner egne familierådskonsulenter, i tillegg til at statistikk over bruk av fosterhjem i slekt og nettverk viser at flertallet av kommuner i Vestfold og Telemark ligger over landsgjennomsnittet.

Veiledningsteam:

Vi har hatt en kommune som har deltatt i veiledningsteam i perioden 2020-2022. Tilbakemeldingen fra kommunen er at det har vært nyttig å delta. De rapporterer også at det er igangsatt et utviklingsarbeid som gjør at de i større grad er gjort i stand til å møte kravene i reformen. Tjenesten har også i fortsettelsen et fokus på arbeidet med bedre ledelse og myndiggjøring av kontaktpersonene, i tillegg til å styrke den faglige utviklingen og støtten i tjenesten.

Vi vurderer at veiledningsteam har bidratt til en positiv utvikling i barneverntjenesten, og at det har bidratt til å opprettholde fokus på ledelse, samt styrket den faglige utviklingen i tjenesten.

Tjenestestøtteprogrammet:

Vi har for perioden 2021-2022 hatt 4 barneverntjenester med i tjenestestøtteprogrammet. Det betyr at det i Vestfold og Telemark er kun 4 tjenester som ikke har deltatt i programmet. Vi håper imidlertid at disse vil få tilbud om deltakelse i løpet av 2023.

Tilbakemeldingene fra de barneverntjenestene som har deltatt i tjenestestøtteprogrammet er at de er fornøyde med tilbudet og at det har vært nyttig for tjenesten å delta. Corona restriksjoner ga også her noen utfordringer, men som løste seg underveis. Det er imidlertid en klar tilbakemelding at en av suksessfaktorene er at programmet gjennomføres fysisk, i tillegg til overnatting for hele tjenesten på minimum en av samlingene.

Vår erfaring er at tjenestene nyttiggjør seg tjenestestøtteprogrammet. Dette er basert på opplysninger fra tjenestene selv, i tillegg til at vi ser elementer fra tjenestestøtteprogrammet igjen i vår tilsynsvirksomhet overfor kommunene.

Dialogmøter:

Vi har hatt elleve dialogmøter i 2022, samt et felles kontaktmøte med alle barnevernledere og deres ledere. Vi vurderer at disse dialogmøtene gir oss verdifull informasjon om kommunene, og at kommuneledelsen også får tydeliggjort sitt ansvar for barnevern. Vårt inntrykk er at ledelsen i kommunene nå er opptatt av å ta dette ansvaret.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger**3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge**

Vi har gjennom mange år arbeidet med å motivere kommunene i deres arbeid med få til gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge. Dette arbeidet har vært godt forankret i embetet gjennom den tverrsektorielle gruppen for barn og unge. Vårt arbeid med 0-24 oppdraget har også bidratt til arbeidet med å motivere kommunen i deres arbeide for gode og helhetlige tjenester.

Gjennom vårt formaliserte samarbeid med kompetansesentrene, arbeidet med barnevernreformen/oppvekstreformen, pilot for programfinansiering osv. har vi fått en god oversikt over kommunenes arbeid med gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge. Alle kommunene har etablert et samarbeid for denne gruppen, og mange bruker hele eller deler av programmet Bedre tverrfaglig innsats - BTI. Dette arbeidet har i de fleste kommunene pågått i mange år, med KoRus som pådrivere og veiledere. Kommunenes arbeide med barnevernreformen/oppvekstreformen har også bidratt til et økt fokus på gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge.

Vår erfaring er at kommunene jobber godt med dette oppdraget, og de rapporterer selv at de har foræne for samarbeid. Imidlertid rapporteres det også at kommunens arbeid med gode og helhetlige tjenester krever en tydelig ledelsesforankring og at det er et langsiktig arbeid. Vi erfarer også at kommunene får til et slikt samarbeid, men at det fortsatt er utfordringer i samarbeidsflatene der barn har behov for tjenester etter flere lovverk, spesielt når det gjelder barnevern og helse.

Vi har også vært pådrivere for at kommunene skal få på plass en plan for kommunens forebyggende arbeid. Kommunene har startet opp arbeidet med planen, men det har vært flere kommuner som har hatt utfordringer med hvordan de skal løse dette oppdraget. Flere kommuner rapporterer at de også har ventet på at det skal komme en veileder på området. Vi har veiledet kommunene på hvordan de kan arbeide med planen, noe som har blitt godt mottatt. Vi vil i vårt videre arbeid følge med på at planene blir ferdige og at de blir et godt verktøy for kommunens arbeid med utsatte barn og unge.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Statsforvalteren har vært pådriver for et godt samarbeid og koordinert innsats mellom relevante regionale aktører på dette området. Vi har selv søkt å ha en helhetlig innsats på området og samarbeidet med regionale aktører som kompetansesentrene, KS, fylkeskommunen, Husbanken m.fl. er bidragsyttere for å styrke kommunenes samordning om utsatte barn og unge. I tillegg har vi bistått kommunene gjennom arbeid med ulike satsninger som Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, Pilot for programfinansiering, Leve hele livet, Alle trenger et trygt hjem med flere. Her har vi arbeidet målrettet for å styrke kommunenes kapasitet og kompetanse omkring samordning av tjenester.

Regional velferdsarena sør er etablert for å koordinere sektorovergripende oppgaver og virkemidler og bidra til at ulike statlige satsninger ses i sammenheng med den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Videre skal den regionale arenaen samordne aktuelle aktørers tiltak og virkemidler i kommunenes arbeid med framskaffelse av boliger og tjenester til vanskeligstilte og understøtte kommunene i deres oppgaveløsning på best mulig vis.

Bosetting av nyankommede

Vi samarbeider med fylkeskommune og KS på bosetting og integrering, og spiller inn på deres kunnskapsgrunnlag før bosetting av flyktninger.

Pilot for programfinansiering (Horten, Larvik, Bamble og Siljan)

Vi har i løpet av året fulgt opp pilot kommunene gjennom ressursgruppemøter der status, erfaringsutvekslinger og utfordringer har vært tema. I 2022 har vi i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet og Trøndelag samarbeidet om en felles nasjonal erfaringskonferanse for Pilot kommunene og aktuelle

fagmiljø. Tema for konferansen var tversektorielt samarbeid.

Samlet sett gir kommunene i Vestfold og Telemark tilbakemelding om at piloten sees i sammenheng med andre prosesser i kommunene og knyttes nært opp til andre satsningsområder som eksempelvis barnevernreformen, kompetanseløftet og etablerte samarbeidsmodeller som for eksempel BTI-arbeidet. Prosjektarbeidet i kommunene har bidratt til økt felles forståelse for kommunens utfordringsbilde og felles innsats og tiltak for å løse disse.

Kommunene trekker særlig frem betydningen av den lokale friheten som er gitt gjennom finansieringsmodellen knyttet til piloten og mulighet dette gir til å stimulere til lokalt utviklingsarbeid. Vi oppfatter at piloten er et viktig bidrag til at barn og unge i kommunene opplever bedre samordnede tjenester.

Prosjektperioden ble utvidet på grunn av pandemien frem til juni 2023. Kommunene er nå i siste del av prosjekt perioden godt i gang med videreføring og implementering av de etablerte tiltakene.

Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Alle våre kommuner og fylkeskommunen er med i ordningen som heter Kompetanseløftet. Statsforvalteren har erfart gjennom denne ordning at kommunene har behov for kompetanse innen tverrfaglig samhandling. Derfor har vi også her jobbet med kompetansehevingen felles for blant annet å få forståelse for hverandres fagfelt, tverrfaglig samhandling, aktuelle begreper, organisering og systematisk arbeid. Vi vurderer at det har bidratt til økt kompetanse i den enkelte tjeneste, men også at det har økt samarbeidet og skapt mer eierskap mellom tjenestene i fylket.

Samarbeidsforum 0-24 forumet (RVTS, R-bup, Korus, KS og SFAG/SFVT)

I henhold til oppdraget i tilskudds brevet har kompetansesentrene i region sør etablert en samarbeidsavtale med Statsforvalteren. Den beskriver struktur og form på samarbeidet, herunder ansvars- og oppgavefordeling. I 2022 har vi hatt følgende innsatser:

Oversikts-/innsiktsarbeid

Vi har laget oppdatert oversikt over kommuner vi har hatt innsatser i hver for oss eller sammen (regionalt ansvar), og over deltakelse i forskjellige satsinger

Vi har også oversikt over BTI/BTS-kommuner (hvh. 56 og 52 % av kommunene har innført denne samhandlingsmodellen) og Tidlig inn-kommuner.

Vi har sammenstilt data fra forskjellige registre (Oppvekst profiler og Ungdata) for å identifisere kommuner der barn/unge og deres foreldre har belastninger eller rapporterer om problemer (mer enn gjennomsnittet for landet og regionen).

Erfaringer fra våre tilsyn med tjenestene er tatt med i innsiktsarbeidet. Det innsamlede materialet brukes til å ta kontakt med kommuner som ikke har brukt kompetansesentrenes tilbud om tjenestestøtte.

Satsingsområde Sped- og småbarn i risiko

Vi har utformet Samarbeidsprosjektet «de risikoutsatte sped- og småbarna». I 2022 har vi etablert en arbeidsgruppe, som starter sitt arbeid i 2023. Målet er å kunne tilby fagstøtte om de minste barna og deres omsorgspersoner til samarbeidende tjenester i utvalgte kommuner.

Kvalitet og kompetansesatsingen i kommunalt barnevern

Vi har hatt en aktiv rolle overfor kommunene når det gjelder kompetansestrategien i det kommunale barnevernet. I 2022 har en kommune deltatt i Veiledningsteam, og fire kommuner har deltatt i Tjenestestøtteprogrammet. Det betyr at det nå kun er fire kommuner i vårt fylke som ikke har deltatt i Tjenestestøtteprogrammet. De aller fleste kommunene har i tidsrommet 2018 - 2022 deltatt i læringsnettverk. Vi har i løpet av denne tiden hatt et godt samarbeid med kompetansesentrene som har stått som ansvarlige for de ulike satsningene.

Kommunene og vi er tydelige på nytteverdien av de ulike satsningene og vi vurderer at kommunene som har deltatt har nyttiggjort seg tiltakene på en god måte.

Handlingsplanfestivalen

Vi arrangerte også i 2022 Handlingsplanfestivalen i samarbeid med Statsforvalteren i Agder, RVTS Sør, R-BUP og KoRus. Temaet var Barnevernsreformen – hvordan sikre helhetlig innsats til barns beste <https://www.handlingsplanfestivalen.no/>. Arbeidet med forebyggende plan var også et av temaene denne gangen. Festivalen samlet 200 deltagere, og hadde mange på venteliste. Evalueringene viser stor fornøydhet med faglig utbytte og nytte av festivalen for deltakernes arbeid. I 2022 har vårt arbeid økt sannsynlighet for at kommunale ledere og fagfolk i regionen har utarbeidet og realisert målene i handlingsplaner, og styrket sitt tverrfaglige samarbeid.

Vurdering av innsatsen

For å kunne gi en overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og kompetanse på området, sendte vi høsten 2022 undersøkelsen til alle kommunene våre. Spørsmålene vi stilte handlet om tjenestetilbud til, og kompetanse om, utsatte barn og unge i kommunene. Vi fikk svar fra alle våre kommuner. Undersøkelsen ble presentert til medlemmene av Barne- og unge gruppa i embetet og videre til ledelsen. På spørsmål om hvordan samordner kommunen tjenestetilbudet til utsatte barn og unge viser undersøkelsen at veldig mange av våre kommuner jobber etter BTI-modellen og har koordinerende enheter. Videre melder flere kommuner at de har samhandlingsmodell for tidlig innsats og forebygging. De fleste har rutiner og etablerte samarbeidsavtaler mellom virksomhetsområder, internt og eksternt. Samtlige kommuner nevner også barnevernsreformen og arbeid rundt denne på overordnet systemnivå. På spørsmål om de kan gi en kort vurdering av i hvilken grad tjenestetilbud til utsatte barn og unge er godt nok samordnet svarer noen kommuner at de ser at de har en forbedringspotensialet her. De begrunner det med at de strever noen ganger i mer kompliserte saker, for eksempel nivå 2-saker i BTI-modellen. Det er i hovedsak arbeidsbelastning og ulik forståelse av rammene i lovverket som utfordrer. De kommunene som har lyktes på dette området sier allikevel at selv om de har mye bra på plass, så har de fortsatt

en vei å gå for å få implementert dette i hele organisasjonen.

Oversiktsarbeidet har gjort oss særlig oppmerksomme på «kommuner med utfordringer» (der barn og unge har mange belastninger i sitt oppvekstmiljø og/eller rapporterer om ensomhet, psykiske vansker, osv.), og de kommunene som i liten grad har benyttet kompetansesentrenes samlede portefølje (RBUP, KORUS og RVTS). Vi har laget en plan for hvordan vi sammen kan bidra til at kommuner når de vil forbedre sin praksis, få til sammensatt og helhetlig tjenesteutforming, samt å sikre kvalitet.

Vi har sammen fått økt kompetanse om utfordringsbildet for sped- og småbarn og deres omsorgsgivere, og har lagt en plan for å utforme kompetansemoduler til kommunale tjenester. På denne måten bidrar vi til at kommunene kan nå målene med Barnevernsreformen.

Kompetansesentrene har likelydende oppdrag, og kan med vår samlede portefølje bistå kommuner og tjenester med solid kompetanse- og lederstøtte.

Samarbeidsmøtene er blitt evaluert hver gang. Dette er gjort for å følge med på hvordan vi stadig tar nye steg for å realisere samarbeidet konkret. Samarbeidet har som ambisjon å bidra til økt kvalitet i praksisutøvelse, i tjenestene og i samarbeidet mellom tjenester.

Vi vurderer at vår innsats gir god effekt.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Statsforvalteren har samarbeidet med regionale aktører på velferdsfeltet slik det også er beskrevet i 3.2.1.1.1.

I tillegg har vi i mange ulike fora og sammenhenger formidlet informasjon om endringene i velferdsløvgivning, og gjennomført sektorvise samlinger om samarbeide og lovendringene.

Spørreundersøkelsen ut mot kommunene

På spørsmål om kommunen har nødvendig kompetanse om utsatte barn og unge som grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud svarer 19 av 23 kommuner ja. De som svarer nei begrunner det med at de har mange kompetente medarbeidere på de enkelte tjenesteområdene, men har behov for bedre kompetanse knyttet til helhet, gode samarbeidsstrukturer, hvordan tjenesteutvikling påvirker samfunnsutvikling og motsatt, forebyggende tiltak: hva virker og hvordan. Felles forståelse av begreper. F. eks. hva legger ulike yrkesgrupper i "utsatte barn". I noen av våre små kommuner har man også utfordringer med å rekruttere og beholde riktig kompetanse over tid.

Siste spørsmål i undersøkelsen var om hva kommunen ønsker at Statsforvalteren eventuelt skal bistå kommunen med. De fleste kommunen ønsker at vi skal bidra med kompetanse innen samhandling på tvers av lowverk, da dette er et område som utfordrer tjenestene. Barn og unges reelle mulighet til å delta i saker som gjelder dem selv er også et område som kan være krevende å forholde seg til. Å kunne holde fokuset på det universelle for på den måten å gi gode rammebetingelser for alle barn, også de som strever, er et felt som hele veien må løftes høyt. Kommunene ønsker at Statsforvalteren skal være med på å skape møteplasser der kommunene, sammen med Statsforvalteren og ulike kompetansemiljøer, kan lære, dele erfaringer og planlegge tiltak sammen. Kommunen melder at de trenger handlingsrom, økonomisk og juridisk.

Funn fra undersøkelsen bukes i dialog samtaler med kommunen, samt for å iverksette kompetansehevede tiltak. Blant annet skal vi i 2023 ha samling for tjenestene om samhandling på tvers. Der skal også kommunen være som har vært med i prosjektet Pilot for programfinansiering fortelle hvordan de har jobbet systematisk på organisasjon og kulturnivå for å bedre samordningen av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier.

Vi vurderer at vi har samlet kunnskap om kommunenes kompetansebehov. Når det gjelder vår pådriverrolle for godt samarbeid og koordinert innsats, viser vi til dette under rapporteringspunktet om godt samordnet tjenestetilbud.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Regional velferdsarena sør, hvor vi deltar sammen med Statsforvalteren i Agder, Husbanken sør, Bufetat Region sør, NAV Vestfold og Telemark, Tønsberg kommune med kommunedirektøren og Arendal kommune med ordfører ble etablert i 2020.

I løpet av året ble Regional velferdsarena sør omorganisert ved at styringsgruppa ble utvidet med ytterligere to kommuner og gitt et større ansvar for å definere innhold og oppgaver i det boligsosiale arbeidet. Antall arbeidsgrupper ble redusert.

Regional velferdsarena sør samordner regionale aktører for å bidra til å løse kommunenes sammensatte velferdsutfordringer innen integrering, folkehelse, helse -og omsorgstjenester, barn og unges levekår, universell utforming, sosiale tjenester og boligsosiale forhold.

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene.

Regional velferdsarena sør er etablert for å koordinere sektorovergrepene oppgaver og virkemidler og bidra til at ulike statlige satsinger ses i sammenheng med den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Videre skal den regionale arenaen samordne aktuelle aktørers tiltak og virkemidler i kommunenes arbeid med framskaffelse av boliger og tjenester til vanskeligstilte og understøtte kommunene i deres oppgaveløsning på best mulig vis.

Vi jobber målrettet for at den statlige dialogen med kommunene skal være mest mulig helhetlig og effektiv, og vi har iverksatt flere tiltak for å samordne innsatsen mot kommunene. Det kan her nevnes vårt forventningsbrev til kommunene hvor vi formidler styringssignaler, og hvor Husbanken også bidrar. Videre må nevnes Boligsosial konferanse som vi arrangerte sammen med Statsforvalteren i Agder og Husbanken sør og hvor tema var barns rettigheter (barneombudet) og utviklingshemmede og bolig var tema.

Vi har fortsatt et forbedringspotensial når det gjelder oppfølging av boligsosiale hensyn i plan. Det vises til punkt 3.1.1.1.5.1 hvor vi vurderer at boligsosiale hensyn ivaretas i middels grad og med ulik tydelighet. Planene beskriver i liten grad de konkrete tiltakene. Det er et forbedringspotensial i å gjøre planene mer konkrete.

Samarbeidet med andre statlige aktører, og da spesielt Husbanken har gitt oss et bedre kunnskapsgrunnlag.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Embetet har fulgt opp og bidratt aktivt til videreutviklingen av den nasjonale tilsynsskalenderen og samordningen av den statlige tilsyns- og kontrollvirksomheten mot kommunene gjennom nettverket for embetenes tilsynssamordnere. Tilsynssamordning gjennom regionalt nettverk og den planlagte aktiviteten for dette nettverket er også fulgt opp med tanke på den mer "obligatoriske" (og enkleste) aktiviteten i form av samordning. Vi har behov for å prioritere lengre fysiske møter og "dypdykk" i hverandres arbeidsformer og metoder, og ikke minst etablerte kunnskapsgrunnlag, for å styrke målrettingen av tilsyns- og kontrollaktiviteten vår. Dette, sammen med utvikling og gjennomføring av kompetansehevingstiltak, vil være viktig for at aktiviteten skal medvirke til læring og forbedring.

Slik læring og forbedring krever mer enn deling av tilsynsrapporter - vi må skape en kultur for, og legge til rette for, deling av og innsyn i større deler av den samlede kommunekunnskapen.

Pandemi og invasjonen av Ukraina, kombinert med en ganske opptatt tilsynssamordner fra embetets beredskapsstab, er nok medvirkende til at måloppnåelsen for vår del går saktere enn ønsket, men vi deler noen fundamentale utfordringer i form av

- manglende sentral samordning av tilsynsaktiviteten, ikke minst med tanke på tidspunkt for oppdragsformidling
- aktører med til dels store forskjeller i omfang av, målgruppe for og kapasitet til kommunerettete tilsyn

De samme hendelser som kan sies å bremse måloppnåelse med tanke på regional samordning, har samtidig medført økt internt samarbeid, noe som i seg selv gir god uttelling ved at Statsforvalteren står for en så stor andel av den regionale tilsynsaktiviteten.

Med tanke på måloppnåelsen så vurderes den til brukbar gitt omstendighetene, men den kan helt klart bli bedre. Det vurderes også å være helt klart at Statsforvalterens bidrag er avgjørende for slik måloppnåelse.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

- Arbeidet med samordning av statlig tilsyn er organisert med en oppnevnt tilsynssamordner som kommer fra Beredskapsstaben og en vara i denne rollen som kommer fra Oppvekstavdelingen. Begge inngår, sammen med 1-2 utpekte medlemmer fra hver av fagavdelingene som gjennomfører tilsyn, i embetets tverrgående Tilsynsgruppe. Denne gruppa inngår så som vår representasjon i det regionale tilsynsforum, hvor den kommunale egenkontrollen i form av kontrollutvalgssekretariat/kontrollutvalgssekretær inngår sammen med øvrige statlige tilsynsetater.

- Samordningen gjennomføres ut fra en avtalt årsplan som i all hovedsak er lik i fylkene, med registrering av planlagt aktivitet, møter for samordning med hensyn til tid/tema/omfang og belastning for den enkelte kommune, og påfølgende oversending til kommunen for tilbakemelding, med eventuelle justeringer dersom det skulle bli aktuelt.

- De siste årene har tilsynsbelastningen vært ganske lav, spesielt med tanke på tilsyn som er klare ved starten av året. Tross mye oppdukkende tilsyn gjennom året - der samordning kun i tid ved å forholde seg til Tilsynsskalenderen stort sett er den samordningen som oppnås - har det kun i ett tilfelle skjedd at en kommunedirektør har meldt inn en utfordring med tilsyn tett i tid. Det viste seg at dette var et tilsyn som ikke berørte kommuneledelsen, og at den aktuelle kommunaldirektøren hadde akseptert den foreslåtte datoen.

- Situasjonen i enkeltkommuner har så langt bare vært tema i samband med tilsynssamordningsmøter. Her er det mye å gå på med tanke på felles og bilateral dialog og innsyn i/deling av det samlede kommunekunnskapsgrunnlaget.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren og øvrige statlige tilsynsetater regionalt har oversikt over forvaltningsrevisjonene (planlagte og pågående), blant annet gjennom felles Teamsgruppe og selvfølgelig Tilsynskalenderen, der disse legges inn. Revisjonsrapporter oversendes og deles - vi har avtale om slik deling.

Statsforvalter har i 2022 som for året før justert tidspunkt for og innhold i planlagt tilsyn med grunnlag i pågående/gjennomført revisjon.

Som omtalt over så har det vært særdeles lite behov for dialog med enkeltkommuner om prioritering og gjennomføring av tilsyn, og med ett unntak underveis i året så har dette bestått av utsendingen av tilsynsplan i begynnelsen av året for tilbakemelding.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

For å fremme og formidle læring i tilsynene så har Statsforvalteren:

- a) fokusert på aktiv og bred deltakelse i tilsynsforberedelsene gjennom utfylling av eget kartleggingsskjema, som grunnlag for tiltak før tilsynsdagen, for refleksjon og ikke minst for at den enkelte som blir intervjuet er bedre forberedt, og kan oppleve samtalen som mindre stressende og bedre kunne reflektere og "sporre" med tilsynsgruppa
- b) tilpasset intervjuene i innhold, tid og deltakelse (tidvis tillatt bisittere) ut fra status for kommunen og den enkelte som intervjues
- c) gjennomført formøter og veiledning godt tid i forveien der vi er kjent med at status er dårlig, for å gi anledning til å få noe på plass som kan vurderes i tilsynet
- d) gjennomført tilsynsdagen på ulike måter ut fra vurdert behov/nytte/læringsmuligheter gjennom en "ordinær" tilsynsdag
- e) aktive henvisninger til gode eksempler/"best practise" og gode naboer

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Embetet har en intern bærekraftsgruppe med en representant fra hver avdeling. Klima er ett av temaene gruppa diskuterer. Hensikten er å få bedre integrering av hensynet i alle sektorene innenfor embetet.

Det er særlig gjennom arealplanarbeidet klimahensynet er tydeligst. Vi legger statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer og veiledere til grunn for arbeidet og vår dialog med kommunene. Både landbruk, beredskap og natur bidrar med faglige innspill knyttet til klima, både tilpasning og utslipp.

Embetet er også medlem i fylkeskommunens klima- og energinettverk og bidrar tidvis med faglig innhold på kommunesamlinger. Erfaringen er at klimahensynet blir bedre ivaretatt i flere sektorer for hvert år.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Kommunene har i ulik grad oppdatert sine klima- og energiplaner med handlingsdelene. De kommunene som har oppdatert sine målsetninger har svært ambisiøse mål om reduksjon av klimagassutslipp. For å nå målene, må langt flere klimagassreducerende tiltak iverksettes.

Vi formidler SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i vår behandling av klima- og energiplaner, samt ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

SF følger opp SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning gjennom å påse at dette er fulgt opp både ved planvarsel og planer på offentlig ettersyn. Det gjelder både overordnede planer (arealdel og samfunnsdel) og reguleringsplaner. Klimaprofilene for Vestfold og for Telemark henviser vi til, i tillegg til aktuelle veiledere fra NVE og DSB. Vi påser at klimatilpasning også blir fulgt opp som resultat av funn i ROS-analysen.

Vi opplever at kommunene tar konsekvenser av klimaendringene alvorlig og følger opp behov for klimatilpasning i planer.

3.1.2.5 Andre oppdrag**3.2.1.5.1 Oppfølging etter evaluering av hendelser**

Vi har gjennomført en omfattende egevaluering av koronapandemien med undersevalueringer og en sluttevaluering med tiltak som er og blir fulgt opp internt.

De 10 punktene fra felles evaluering DSB/Hdir/embetene følges også opp.

3.2.1.5.2 Oppfølgingsplan

Oppfølgingen etter evaluering etter hendelser og øvelser innarbeides i oppfølgingsplanen for vår Fylkes-ROS. Dette for å ha oppfølgingsoppgavene samlet ett sted og se dem i sammenheng, samt for å sikre jevnlig oppfølging (vi gjennomgår oppfølgingen av tiltak i FylkesROS på hvert møte i Fylkesberedskapsrådet).

3.2.1.5.5 Sikkerhetspolitisk krise/krig i FylkesROS

FylkesROS fra 2020 inkluderer 2 slike scenarier (disse analysene inngår ikke i offentlig versjon). Vi er i gang med revisjonsarbeidet, som skal være klart til 1/1-24. I tillegg til egne scenarier for sikkerhetspolitisk krise/krig vil vi utarbeide tillegg med slikt fokus til alle de aktuelle åpne analysene.

3.2.1.5.6 Prioriteringsordning for drivstofforsyning

Vi har kartlagt mot kommunene og nødetatene volum og hvilke stasjoner som brukes/skal brukes.

3.2.1.5.9 Den sikkerhetspolitiske situasjonen

Vi har gjennom fjoråret jobbet særskilt med personellsikkerhet og gradert kommunikasjon. Vi har etablert møtearenaer sammen med forsvar og politi på fylkesnivå og sammen med SFOV pga de svært overlappende og komplekse geografiske ansvarsområdene rundt Oslofjorden. Særskilt på fylkesnivå har vi etablert en tett møtefrekvens. Vi trener også på møter via NBN.

Vår mest kritiske infrastruktur - kraftforsyning og ekom - har også fått særskilt fokus gjennom tett oppfølging av prioriteringsarbeidet for kraftforsyning, og gjennom etablering av prosedyrer for og trening på bruk av alternativ ekom for å opprettholde styring og kontroll, samt for å sikre innbyggere tilgang til informasjon og nødetater. Her er også SFOV invitert inn pga overlappende grenser, da føst og fremst knyttet til 110 og 112 (Sør-Øst dekker Buskerud i tillegg til oss).

Tematikken sikkerhetspolitisk krise/krig får også særskilt fokus i den pågående revisjonen av fylkesROS.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling****Forurensingstilsyn**

Vi deltar i nasjonalt tilsynsforum, og bidrar til samordning gjennom deltagelse i nasjonale tilsynsaksjoner, og gjennom bruk av felles tilsynsdatabase og nasjonal tilsynskalender, der dette er mulig. Vi deltar på direktoratets opplæringsaktiviteter og fagsamlinger og er aktive i tilsynsnettverk med andre embeter. Vi er også representert i arbeidet med tilsynsmodulen i Tilde. Deltakelse i slike grupper gir god erfaringsdeling på tvers av embetene.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Minimum 2 tilsyn per år.

For å prioritere veiledning med kapittel 6A i integreringsloven, kan Statsforvalterens tilsyn med kommunenes forvaltning av rettighetene og pliktene etter introduksjonsloven/integreringsloven med tilhørende forskrifter, jf. styringsparameter 3.3.1.1.1 i tildelingsbrev til Statsforvalteren for 2022, reduseres fra minimum to til minimum ett.

Statsforvalteren har på bakgrunn av dette i 2022 gjennomført ett tilsyn. Temaet var differensiering av introduksjonsprogram og opplæring i norsk.

Vi har også i henhold til endring i andre supplerende tildelingsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet gjennomført to samlinger med alle våre kommuner om integreringsloven kapittel 6A. På disse samlingene har også NAV Stat og fylkeskommunen deltatt.

På samlingene orienterte vi også om tema for det statlige tilsynet 2022-2024. Vi har i tillegg hatt flere digitale veiledningsmøter med enkelte kommuner om integreringsloven.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

I 2022 behandlet vi 280 byggesaker mot 277 i 2021. Produksjonen har vært stabil. 192 saker ble behandlet innenfor fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid totalt var 84 dager, som er 12 uker. Det har dessverre vært en økning av saker som ble behandlet utover fristen. Fristoverskridelsen skyldes kombinasjonen av at to erfarne medarbeidere sluttet ved årsskiftet 21/22, opplæring av nyansatte og langtidsfravær/permisjoner gjennom året. Gjennomsnittlig fristoverskridelse var 30 dager. Vi har prioritert å behandle saker der kommunen har gitt tillatelse til tiltak i samsvar med regelverket, saker med næringsinteresser osv. innenfor fristen, mens klager på dispensasjonssaker og avslag er blitt prioritert noe lavere. Videre har vi lagt ned betydelige ressurser for å få reparert kommunens vedtak slik at vi kan stadfeste resultatet og få avsluttet sakene, i stedet for å oppheve på grunn av saksbehandlingsfeil.

Vi har i løpet av året fått nye medarbeidere godt i gang på feltet og det er derfor sannsynlig at vi vil kunne behandle flere saker innen fristen i 2023. Ved slutten av 2022 ble majoriteten av saker behandlet innenfor 12-ukersfristen.

For 2022 planla vi for mer ekstern virksomhet når det gjaldt veiledning av kommunene, etter at dette hadde vært noe redusert som følge av sammenheng av embetene og av pandemien. Vi lyktes med å overholde dette målet til tross for en utfordrende ressurssituasjon. Vi avholdt to heldagssamlinger for politikere, der vi gjennomgikk temaer innenfor plan- og bygningsrett og forvaltningsloven. Samlingene var også et samarbeid med landbruksavdelingen og miljøavdelingen slik at politikerne fikk innlegg fra flere fagområder og med ulike vinklinger. Samlingene omfattet totalt seks kommuner.

Vi har også hatt et kurs i forvaltningsrett/offentleglova og besøkt flere kommuner enkeltvis der vi har veiledet om temaer innenfor plan- og bygningsrett og forvaltningsrett. Vi har også hatt en halvdagssamling med byggesaksbehandlere fra seks kommuner. Samtlige opplegg har vært spesialtilpasset behovene til de aktuelle kommunene.

Veiledningsarbeidet har gått noe på bekostning av produksjonen, men vi har fått tilbakemelding fra kommunene om at besøkene har vært nyttige. Vi håper derfor at veiledningen vil ha en positiv effekt på kvaliteten på byggesakene.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 31 %	69 %	280	192

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi har ikke hatt noe eget system for å holde oversikt over de klagesakene der det er gitt utsatt iverksetting og får derfor ikke hentet ut statistikk. For 2023 er det laget et eget skjema. Vi savner imidlertid en funksjon i SYSAM for å kunne hente ut tallene. Ved registrering av innkomne saker hukes det av for utsatt iverksetting, men det er ikke noen søkefunksjon for å gjenfinne disse sakene senere. Av tallene som kommer opp automatisk i årsrapporten, ser vi at vi har oversittet frist i en av sakene. Det er beklagelig, men skyldes trolig den generelle ressurssituasjonen på området i 2022.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 67 %	33 %	3	1

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet 7 ekspropriasjonssaker i førsteinstans i 2022 mot 8 saker i 2021. 2 saker ble dessverre behandlet etter utløp av fristen. Gjennomsnittlig fristoverskridelse var på 33 dager. I 2022 sluttet en saksbehandler som hadde god kompetanse på fagområdet. Den saksbehandleren som kom inn på fagområdet til erstatning, har hatt langtidsfravær og permisjon i 2022, noe som førte til at en annen saksbehandler måtte inn på disse sakene. Dette har ført til at vi ikke oppnådde vårt mål om å få samtlige saker behandlet innenfor fristen, men dette er likevel et saksområde som har vært høyt prioritert hos oss.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 29 %	71 %	7	5

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har kun hatt 1 ekspropriasjonssak til klagebehandling og saken ble behandlet innenfor fristen. Det er en fast saksbehandler som behandler klagesakene og sakstypen prioriteres.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket

For å sikre risikobasert tilsynsaktivitet, tar vi ved planlegging av kommende års tilsyn utgangspunkt i avvik i egenkontrollrapporter, innkomne bekymringsmeldinger og avvik fra sist tilsyn. Vi vurderer også frekvens og når virksomhetene sist hadde tilsyn.

Vi jobber målrettet med å øke tilsynsaktiviteten og ansatte i august 2022 en tilsynsmedarbeider på gebyrmidler. Antall tilsyn har økt fra 18 tilsyn i 2020, 27 tilsyn i 2021 og til 33 tilsyn i 2022. Vi vil øke tilsynsaktiviteten ytterligere i 2023.

Alvorlighetsgraden for avvik under tilsyn varierer i stor grad og det er vanskelig å se en generell trend.

Vi har i løpet av året benyttet forvaltningsmessige virkemidler som varsel om tvangsmulkt ved alvorlige avvik eller mangel på oppfølging fra virksomhetens side. Dette fungerer i hovedsak godt. Vi har anmeldt en virksomhet i 2022 (se rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)).

Lokale media publiserer i større grad enn tidligere nyheter om vår tilsynsvirksomhet og mye oppmerksomhet om den nasjonale aksjonen rettet mot kunstgressbaner virker til å ha en forebyggende effekt også ovenfor aktører vi ikke har ført tilsyn med.

Vi har i 2022 gjennomført en intern aksjon på kommunenes håndtering av overskuddssnø. Siden 2014 har vi oppfordret kommuner og veieiere til å finne egnede plasser på land og ikke dumpe snø i sjø og vassdrag, men det har i liten grad blitt fulgt opp av kommuner og veieiere. Etter tilsynene i 2022 erfarer vi nå at de kontrollerte kommuner og veieiere går bort fra å dumpe snø i sjø og vassdrag. Vi publiserer resultater fra tilsyn på våre nettsider og tilsynene har fått mye omtale i media. Innbyggerne har økt fokus på forurensningsfaren og vi mottar flere varsler og bekymringsmeldinger. Dette har tydelig hatt en forebyggende effekt ved at også de kommuner og veieiere vi ikke har ført tilsyn med i stor grad har avsluttet praksis med å dumpe overskuddssnø i sjø og vassdrag.

En forutsetning for å lykkes på tilsynsområdet er å holde seg faglig oppdatert og ha gode kunnskaper om regelverket. Vi deltar derfor på direktoratets opplæringsaktiviteter og fagsamlinger. Vi deltar aktivt i tilsynsnettverk med andre embeter. Vi ser frem til at HMS-etatenes tilsynskurs igjen vil bli avholdt.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Lovforvaltning, tilskuddsforvaltning, internkontroll og kontrolloppgaver er alltid tema på flere av kompetansesamlingene som landbruksavdelingen arrangerer for kommunene. God forvaltningspraksis, dokumentasjon og etterprøvbarehet er vektlagt i den sammenheng.

Arbeidet med kompetanseheving i kommunene er høyt prioritert. Felles arenaer for erfaringsutvekslinger og "kalibrering" er viktig for å sikre likebehandling mellom kommunene. Det er dessuten viktig for å få tilbakemeldinger om det er svakheter ved regelverk og fagsystemer som bør følges opp.

I 2022 arrangerte landbruksavdelingen 15 kompetansesamlinger hvor lov- og/eller tilskuddsforvaltning var tema. En av disse var en introduksjonssamling til landbruksoppgavene i kommunal forvaltning for nyansatte i kommunene. Vi arrangerte 29 kompetansesamlinger totalt, både digitale møter, fysiske samlinger og kombinasjoner av disse. Vi sender dessuten kommunene ukentlige informasjonsbrev pr. e-post, hvor det er lenker til siste ukes nettsaker for kommunal landbruksforvaltning.

Kontroll med kommunene er gjennomført gjennom forvaltningskontroller etter fastsatt risikobasert kontrollplan. Vi finner få avvik i disse kontrollene. Merknader som blir gitt er ofte knyttet til manglende skriftlig dokumentasjon for internkontrollen i kommunen.

Vårt systematiske arbeid med kompetansetiltak over tid har bidratt til at kommunene jevnt over har god kvalitet i forvaltningen. Vi prioriterer også

veiledning pr. telefon av enkeltpersoner i kommunene, særlig nyansatte.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Landbruksavdelingen har ikke fullført arbeidet med internkontroll, men har etablerte rutiner for mange ordninger og god innarbeidet praksis. Fullføring av internkontroll for tilskuddsforvaltningen er en prioritert oppgave i 2023.

Kontroll av foretak på husdyrområdet ble utsatt pga. stor belastning på saksbehandler pga. et stort antall søknader om tilskudd til produksjonssvikt grunnet tørke i 2022.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Nei
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Kontrollen utsatt til jan/feb 2023

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	0
Saker funnet i orden	4
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Nei	Ja	Det ble ikke avdekket feil i kontrollen for 2020 og 2021.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Det ble ikke avdekket feil i kontrollen i 2022. Et kontrollpunkt var om tilskuddet ble brukt i kommuner i andre fylker
Tilskudd til veterinærreiser	Nei	Ja	20 % av alle søknader er kontrollert i tillegg til reiser som er plukket ut ved systematisk gjennomgang i fagsystemet.
Stimuleringstilskudd til veterinærdekning	Nei	Ja	SF hatt møte med kommunene angående vaktordningen 2022
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Nei	Retningslinjer er utarbeidet for forvaltning og tildeling av midler til ulike prosjekter
Erstatning etter offentlige pålegg	Nei	Nei	
Tilskudd ved produksjonssvikt	Nei	Nei	
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Nei	Nei	
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Nei	Nei	Forvaltningspraksis og kontrollrutiner er endret fra 2023
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Nei	Nei	Endrede krav til tilbud fra 2022, slik at ligger til rette for bedre kontroll fra 2023blir
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ja	Nei	Skogfond, regnskap og plassering

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Forvaltningskontroller - jordbruk

Kommunene arbeider godt med sin skriftlige internkontroll - skriftlige rutiner, kontrollplaner og risikovurderinger viser forbedring de siste årene. Alle de 7 kontrollerte kommunene hadde en eller annen form for skriftlig internkontroll tilpasset kommunens omfang av søknader og størrelse.

Kontrollene for SMIL og RMP besto også av feltkontroll, og bekreftet at de kontrollerte kommunene sørget for riktig bruk av tilskuddsmidler i praksis, ikke bare i skriftlige rutiner.

Grunnet stor belastning i avdelingen mtp søknader om tilskudd til produksjonssvikt etter tørken 2022, har vi dessverre måttet utsette kontroll av PT til mars

2023.

Kommunenes tilskuddsforvaltning - skogbruk

Alle kommunene har startet arbeidet med å dokumentere sitt internkontrollarbeid skriftlig. Det er store forskjeller mellom kommunene i hvor langt de har kommet i arbeidet. Flere ønsker veiledning for å finne et nivå for skriftlig internkontroll som står i forhold til tilskuddsmidlene kommunene forvalter i den enkelte ordning.

Egen internkontroll for oppfølging av kommunenes tilskuddsforvaltning og internkontroll har noe mangelfull skriftlighet, og den er under stadig utvikling. Vi har gode rutiner for risikovurdering av kommuner og ordninger, utarbeiding av risikobasert kontrollplan og gjennomføring av forvaltningskontroller. Vi har god systematikk for formidling av informasjon til kommunene og arbeid med kompetanseheving i kommunene. Kompetanseplanen er omtalt under punkt 3.1.3.2.

Som følge av klimaendringer, med blant annet endret nedbørsmønster, har vi i veilednings- og kontrollarbeidet lagt vekt på skadeforebygging ved planlegging og bygging av skogsveier. Vi har pekt på hvilke krav i tilskuddsforskriften og veinormalene som kan bidra til at nye veier bygges slik at en i størst mulig grad hindrer utløsning av løsmasseskred og skader på skogbrukets egen infrastruktur, nedenforliggende offentlige veier og bebygd areal.

Siden kommunene har overtatt ansvaret for tildeling av tilskudd til skogsveier og dermed også økt ansvar for kontroll av vedlikeholdet av veier bygd med tilskudd, har vi i forvaltningskontrollene lagt vekt på hjemlene og regelverket for dette og å inspirere kommunene til å lage holdbare rutiner i sin internkontroll for skogsveier.

Forvaltningskontrollene av skogbruksordningene og revisjoner av skogfondsordningen viser at kommunene har god praktisk forvaltning, men at skriftlig internkontroll er mangelfull (ikke manglende).

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Bamble	SMIL-tilskudd - dokument- og feltkontroll	Ingen avvik. Merknader med forbedringspunkter i skriftlig internkontroll	Rapport med forventning om at kommunen gjør forbedringer
Horten	SMIL-tilskudd - dokument- og feltkontroll	Ingen avvik. Merknader med forbedringspunkter i vedtaksbrevne	Rapport med forventning om at kommunen gjør forbedringer
Bamble	RMP-tilskudd - dokument- og feltkontroll	Ingen avvik. Merknader med forbedringspunkter i skriftlig internkontroll	Rapport med forventning om at kommunen gjør forbedringer
Horten	RMP-tilskudd - dokument- og feltkontroll	Ingen avvik. Merknader med forbedringspunkter rundt utplukk til risikobasert kontroll	Rapport med forventning om at kommunen gjør forbedringer
Vinje	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - dokumentkontroll	Ingen avvik. Ingen merknader. Få saker.	
Kviteseid og Nissedal	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - dokumentkontroll	Ingen avvik. Ingen merknader. Få saker.	
Drangedal	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - dokumentkontroll	Ingen avvik. Ingen merknader. Få saker.	
Holmestrand	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - dokumentkontroll	Ingen avvik. Ingen merknader. Få saker.	
Landbruksstjenesten Telemark	Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet - intervju med leder	Tilfredsstillende og godt arbeid med tilskuddordningen	
Fyresdal	Produksjonstilskudd - dokumentkontroll	Utsatt til mars 2023	
Notodden	Produksjonstilskudd - dokumentkontroll	Utsatt til mars 2023	
Kviteseid og Nissedal	NMSK skogkultur	Tilfredsstillende praktisk forvaltning, mangelfull dokumentasjon for internkontroll	Rapport med merknader om forventninger til kommunens oppfølging. Veiledning fra SF i 2023.
Vinje	NMSK skogkultur	Tilfredsstillende praktisk forvaltning, mangelfull dokumentasjon for internkontroll	Rapport med merknader om forventninger til kommunens oppfølging. Veiledning fra SF i 2023.
Kviteseid og Nissedal	NMSK skogsveier	Merknad om at kommunen må etablere rutiner for vedlikeholdskontroller av veier som er bygd med tilskudd og etablere hovedplan for skogbilveinettet.	Rapport med merknader om forventninger til kommunens oppfølging. Veiledning fra SF i 2023.
Vinje	NMSK skogsveier	Merknad om at kommunen må etablere rutiner for vedlikeholdskontroller av veier som er bygd med tilskudd og etablere hovedplan for skogbilveinettet.	Rapport med merknader om forventninger til kommunens oppfølging. Veiledning fra SF i 2023.
Seljord	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS, med statsautorisert revisor	Det ble ikke funnet avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfondsordningen i fagsystemet ØKS.	Ett tilfelle av feilført kostnad og for høy tilskuddsutbetaling knyttet til skogkultur. Kommunen har omgjort sitt vedtak. For mye utbetalt tilskudd er tilbakebetalt. Ingen videre oppfølging.
Notodden	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS, med statsautorisert revisor	Det ble ikke funnet avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfondsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging.
Tinn	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS, med statsautorisert revisor	Det ble ikke funnet avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfondsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	28	48 %	11	23

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har to personer som har tilgang til å opprette, endre og slette brukere med tilgang til Landbruksdirektoratets fagsystemer. Det er utarbeidet skriftlige rutiner for oppfølging av tilgangene i Riskmanager. For oppfølging av brukerne har det siden 2016 blitt benyttet et Excel-ark med oversikt over brukere, sortert på kommuner og hvilken rolle de ulike personene har, dato når det er gitt tilgang og kommentarfelt for oppfølging av midlertidige tilganger. Det loggføres også hvilke brukere/brukertilganger som er slettet. Alle henvendelser og bekreftelser på tilganger blir i tillegg journalført i arkivsystemet vårt, Elements.

Vi foretar periodisk gjennomgang av alle brukerne hos kommunene og fylket. De periodiske gjennomgangene bygger på tre nivåer som risikovurderer brukertilgangene. Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjett-disponeringsfullmakt for ordningen.

Nivå 1: Brukeradministrator – forløpende hele året – følger aktivt opp tilgangene i fylket ut fra henvendelser fra kommunene/Statsforvalteren. Vi er restriktive med hvilke tilganger som tildeles brukere, og vi krever at henvendelser om endringer kommer skriftlig fra overordnet. Med få kommuner i fylket vårt har vi god kontroll på ansatte på landbrukskontorene, og vi kan dermed raskt fjerne brukertilganger til personer som slutter og ikke lenger har behov for tilgang.

Nivå 2: Kommune – årlig gjennomgang – Det sendes årlig ut lister over brukere og tilganger til landbrukskontorene, med skriftlig henvendelse om at kommunene må gå gjennom listen over brukertilgangene i sin(e) kommune(r). Dersom det er kommuner som ikke svarer blir de fulgt opp fram til tilbakemelding foreligger. Vi gjennomgår og følger opp tilbakemeldingene fra kommunene. Alle henvendelser og oppfølginger journalføres i sakarkivet vårt.

Nivå 3: Systemansvarlig – årlig gjennomgang – Etter at kommunene har gjennomgått periodisk kontroll, går systemansvarlige for spesifikke ordninger hos Statsforvalteren gjennom listen over alle brukere i fylket. Tilbakemelding om eventuelle endringer gjøres til brukeradministrator i fylket.

Ved usikkerhet om en bruker oppfyller krav til tjenstlig behov for en eller flere tilganger i fagsystemene, har vi rutine på at vi kan kontakte Landbruksdirektoratet for å sjekke brukerloggen i systemene. Vi har en restriktiv praksis med ikke å gi tilganger til fagsystemer til personer som ikke aktivt bruker fagsystemene i sitt arbeid. Det er i 2022 funnet to avvik i oppfylging av krav til tjenstlig behov. De er fulgt opp.

Vi arbeider jevnlig gjennom hele året med å dokumentere og loggføre endringer. Vi mener at de tre nivåene for gjennomgang av brukerne sikrer god informasjonssikkerhet til fagsystemene. I 2022 ble det arkivert 192 journalposter i arkivsystemet vårt knyttet til brukeradministrasjon i Vestfold og Telemark. Vi har ikke avdekket sikkerhetshendelser knyttet til brukeradministrasjon i 2022.

Kontroll tilgangen til Ldires fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Når er kontroll av brukertilganger gjennomført?	Det gjennomføres kontinuerlig kontroll gjennom året og årlig periodisk kontroll på høsten.
Hvordan er kontroll gjennomført?	Kontrollen gjennomføres på 3 nivåer, se tekst over.
Ble det funnet avvik ved kontrollen?	Ja.
Er årsak til avvik(ene) undersøkt og fulgt opp?	Ja.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Temaet "vanlig jordbruksproduksjon" var utvalgt fokusområde i 2021 på kompetansesamlinger og i kommunekontrollen. Kommunene har i varierende grad rutiner for å følge opp dette systematisk.

I 2022 rettet vi oppmerksomhet mot kommunenes avvikshåndtering. Dette ble tema i vår temabaserte kartlegging innen PT, som skal utføres annethvert år. Det er gjort grundige analyser av hvordan avvik håndteres i kommunene. Resultatene ble gjennomgått for kommunene på fysisk kompetansesamling 28. september.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vanlig jordbruksproduksjon var tema for den årlige fagsamlingen i 2021. Vanlig jordbruksproduksjon var punkt i forvaltningskontrollen som ble gjennomført i 2021.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Kommunene er, i sin forvaltningskontroll, bevisste på at de skal kontrollere om det drives vanlig jordbruksproduksjon. Varselmeldinger i fagsystemet følges opp ved at brukeren kontaktes. Informasjon som brukeren gir, legger kommunen til grunn for sin saksbehandling. Noen av kommunene bruker også avviksrapportene for å identifisere tilfeller innen planteproduksjon, som bør følges opp nærmere.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Tiltak for å styrke tilliten til tjenestene og ivaretagelse av retten til nødvendige og forsvarlige tjenester er en sentral oppgave i arbeidet innen helse, omsorg og sosial. Helse- og omsorgsavdelingen har i 2022 veiledet i fortolkning av regelverk og lagt vekt på at saksbehandlingstiden skal være så kort som mulig. Vi har prioritert saker som gjelder rettsikkerheten til enkeltpersoner.

Ressurssituasjonen i avdelingen har satt begrensninger. Vi har derfor ikke klart å oppfylle volumkravet for planlagte tilsyn i 2022. Men vi har fått gjennomført system revisjoner både i rusinstitusjoner og på akuttmottak. Det er også gjennomført risikobaserte tilsyn på kap. 9 vedtak i boliger. Vi har gjennomført LOT i bameboliger ihht til krav.

På sosialområdet er det gjennomført 2 egeninitierte tilsyn og 2 LOT.

Ny lov og ny tilsynsveileder har gitt oss bedre muligheter til å behandle tilsynssaker. Restansene og behandlingstidene på dette området økte frem til september, men har de siste månedene av 2022, blitt betydelig redusert.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Vi gjennomfører alle tilsyn på tidspunkt hvor vi kan forvente å møte barn og unge som bor på institusjonen. Dersom ungdommene ikke vil snakke med oss på tilsynsbesøket gir vi dem anledning til å snakke med oss digitalt eller at vi kommer på nytt besøk dersom ungdommen ønsker det. I 2022 har vi hatt økt fokus på blant annet å oppholde oss noe mer i institusjonens fellesområdet, invitere oss selv til middag og ungdomsmøter. Disse tiltakene blir selvfølgelig vurdert og sett hen til aktuell situasjon på institusjonen. Vi ser en svak økning i antall barn som vil snakke med oss fra 48 % til i år 51 %.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- behandlingsmåte 1 og 2: 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- behandlingsmåte 3 og 4: 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- behandlingsmåte 5: 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Vi har i 2022 fulgt opp svært mange hendelsesbaserte tilsynssaker og det er totalt registrert 609 inngående saker i 2022. Saksbehandlingstiden har vært lengre enn ønsket og vi har jobbet målrettet for å redusere antall restanser og for kortere saksbehandlingstid. Vi forventer derfor en bedring i saksbehandlingstiden i 2023.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 2 %	78 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 5 %	75 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	15 %	95 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	- 30 %	50 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 41 %	39 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	50 %	100 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Antall klagesaker (rettighetsklager) som gjelder spesialisthelsetjenesten har økt betydelig, særlig i løpet av de siste to år. Fra 2021 til 2022 hadde vi en økning på 84% (93 saker). Psykiatrisaker utgjør hoveddelen, med klager på avslag på henvisning for utredning av ADHD som den største andelen.

Vi har også hatt en økning i antall klagesaker etter sosialtjenesteloven. På landsbasis har antall klagesaker på sosialområdet gått ned de siste årene, men dette gjelder ikke for Vestfold og Telemark.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	8 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	8 %	98 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

139 overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming i 2022. 91 % av vedtakene overprøvd innen 3 måneder.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	1 %	91 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Søknader om dispensasjon som kommer inn utenom vedtak som overprøves, behandles fortløpende. Det er ingen utfordringer knyttet til dette.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

I 2022 behandlet vi 87 % av saken innen 1 måned. Bakgrunnen for at vi ikke nådde resultatmål på 90% er at flere av sakene har vært svært omfattende og det har tatt tid å få sakene tilstrekkelig opplyst til å fatte vedtak. I antall betyr dette at det 4 saker hvor saksbehandlingstiden er utover 1 måned. De alle fleste saken blir avgjort i løpet av to uker.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 3 %	87 %

Resultatmål SFVT (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 235 poeng

Det ble gjennomført åtte felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i 2022. Vi gjennomførte også landsomfattende tilsyn med barne- og avlastningsboliger i tre kommuner. Vi har ikke hatt mulighet for å gjennomføre flere planlagte tilsyn, siden vi i samme periode har håndtert svært mange hendelsesbaserte tilsynssaker.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
235	- 101	134

Resultatmål SFVT og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.4.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 55 poeng

Vi har gjennomført to egeninitierte tilsyn ved private institusjoner som tilbyr behandling for rus og avhengighet. Videre har vi prioritert å følge opp akuttstenteret ved et av helseforetakene i fylket med to stikkprøvetilsyn. Vi har og fulgt opp landsomfattende egenvurderingstilsyn med spesialisthelsetjenesten, psykisk helse for barn og unge.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
55	- 3	52

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

I 2022 gjennomførte vi fire tilsyn. Alle tilsynene ble gjennomført på slutten av året, rapportene var derfor ikke ferdige ved utgangen av 2022.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	- 29	46

3.1.3.4 Andre oppdrag

Vi har gjennomført fire felles nasjonale tilsyn på skolemiljø og internkontroll i 2022. Se mer om dette under pkt. 3.1.3.7 "Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)".

Vi er utfordret av vårt oppdrag om at vi skal *sikre at bestemmelsen tolkes likt i forbindelse med tilsyn og veiledning*. Når vi gjennomfører tilsyn, er det i overensstemmelse med de tolkninger våre tilsynsmyndigheter gjør. Vi mener derfor at lik tolkning på tvers av sektorer, er et ansvar primært for eksempelvis Helsetilsynet og Utdanningsdirektoratet.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Vi oppnådde alle målkravene på de prioriterte sakstypene på vergemålsfeltet, foruten opprett sak. Dette har sammenheng med FUFINN-prosjektet, samt turnover blant ansatte. Vi har i løpet av 2022 brukt store ressurser på å ferdigstille sakene med det digitale rammeverket for vergefullmakter, FUFINN. Prosjektet har medført at enkelte andre arbeidsoppgaver måtte nedprioriteres slik at ferdigstillelse skulle kunne finne sted til 31.12.2022. Ved utgangen av året hadde vi fått endret og fullført FUFINN-sakene, og har for øvrig god kontroll på restansene på opprett sak, og de øvrige sakstyper.

Vi kontrollerte samtlige vergeregnskap fra det sentrale uttrekket fra SRF innen fristen. Det ble foretatt revisjon av 35 vergeregnskap, utført av revisjonsselskapet EY. I tillegg ble 10 saker med uttak fra kapitalkonto tatt ut til revisjon. Resultatet etter revisjonen var tilfredsstillende, og vi fikk en god tilbakemelding på arbeidet som er utført.

Det ble gjennomført regnskapskurs for faste verger på våren. Videre har vi holdt flere innlegg for bl.a. kommuner og NAV om vergemål, samt at vi har holdt flere foredrag om fremtidsfullmakter, blant annet for pensjonistforeninger og pårørendeskoler.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Resultatet på området ligger på 75 % innen fristen på 70 dager.

Vi har i løpet av 2022 opplevd økt saksbehandlingstid på området, slik at målkravet på området ikke ble oppnådd. Implementering av nye fullmakter i FUFINN-prosjektet har vært ressurskrevende til tross for ekstra tildeling knyttet til arbeidet som skulle gjennomføres. Gruppen som i hovedsak har arbeidet med opprett sak, har måttet prioritere ferdigstillelse av FUFINN, som har medført økt saksbehandlingstid på området opprett sak.

Vi opplever at vi bruker mye tid innledningsvis i nye saker hva gjelder innhenting av manglende dokumentasjon. Dette da det er flere dokumenter/skjemaer som skal sendes inn i forbindelse med opprett sak.

Vi har god kontroll og oversikt på området, og har som mål å være innenfor målkravet i 2023.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
75 %	80 %	- 5 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi har i løpet av 2022 behandlet 35 klagesaker, der 80 % er behandlet innen fristen på 60 dager. Enkelte klagesaker er omfattende, ressurskrevende og tar tid. Vi har som målsetning å opprettholde rask saksbehandling på vår klagebehandling videre.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
80 %	80 %	0 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Vi har et resultat på området på 81 %. I løpet av 2022 behandlet vi 208 saker med stadfestelse av fremtidsfullmakter. Stadfestelse av fremtidsfullmakter er et område som er i stor vekst, og som antas også øke fremover. Tilsvarende antall saker for 2021 var 127 saker, i 2020 var det 104 saker og i 2019 var det 40 saker. Vi opplever at fremtidsfullmakter er et godt privatrettslig alternativ til vergemål som stadig flere benytter seg av. Vi mottar mange henvendelser, både skriftlig, pr telefon og ved personlig oppmøte med behov for veiledning knyttet til opprettelse av fremtidsfullmakter.

I de sakene vi ikke klarer å overholde saksbehandlingsfristen beror dette i all hovedsak på manglende dokumentasjon fra innsender. Det være seg at vi ikke har mottatt fremtidsfullmakten i original, eller at pårørende ikke er varslet slik loven krever.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
81 %	80 %	1 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi hadde et uttrekk på 637 regnskap i den årlige regnskapskontrollen. Samtlige ble ferdigstilt til fristen.

Vi følger sakene som ikke er godkjente i perioden etter regnskapskontrollen; med innhenting av mangler, varsel om bytte av verge i saker hvor vi ikke har mottatt regnskapet, og gjennomgang av alle ikke godkjente regnskap.

Av hensyn til saksbehandlingskapasitet kan vi ikke utføre regnskapskontroller i alle saker som avsluttes, eller i saker hvor vergen byttes. Vi gjennomgår dog avsluttende regnskap og eventuelt siste års regnskap i slike saker dersom dette ikke tidligere er kontrollert.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi foretar innledningsvis grundige kartlegginger i sakene hva gjelder den vergetrengendes behov når vi mottar begjæringer eller meldinger om behov for vergemål. Kartleggingsskjemaet er et godt verktøy i saker ved løpende vergemål for voksne, da dette er knyttet direkte opp til den vergetrengendes behov. Vi innhenter videre informasjon fra den vergetrengende og/eller pårørende og evt. hjelpeapparatet rundt om bistandsbehovet i den aktuelle saken.

Vi innhenter samtykke fra vergetrengende til opprettelse av vergemål, omfang og valg av verge der vedkommende selv kan ta stilling til dette. Dersom det ikke er mulig å innhente skriftlig samtykke før opprettelsen, anmoder vi vergen om bistand til innsendelse av samtykkeskjema i etterkant. Ved opprettelse av vergemål gjør vi det klart i vedtaket at vergens bistand, uavhengig av mandatet, skal begrenses til det som er nødvendig og det den vergetrengende faktisk ønsker og har behov for bistand til.

Opplæring av verger (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført e-læringskurs.

Vår erfaring er at våre verger har god rolleforståelse og ivaretar vergehavers selvbestemmelsesrett. Både vergens rolle og vergehavers selvbestemmelse klargjøres i samtale med nye verger, i vedtak om vergemål, og i øvrig kontakt med vergene.

Høsten 2022 sendte vi e-post til samtlige faste verger om e-læringskurs som er tilgjengelige, og ba vergene ta disse. Vi tok vi med informasjon om e-læringskursene i brev som ble sendt ut om FUFINN, og i nye saker som ble opprettet. Vi ser en klar økning i antall verger som har gjennomført kursene i etterkant av dette. Vi vil følge opp at faste verger gjennomfører aktuelle e-læringskurs blant annet ved fremtidige tilsyn, og ved oppnevning i nye saker.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Gjennom vår områdeovervåking av barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere, ser vi stadig et behov for veiledning og tilsyn. På noen områder ser vi bedre regelverksetterlevelse. For eksempel ser vi i håndhevingssakene at flere delplikter blir oppfylt nå enn før. Det samme gjelder skyssfeltet. Her fatter kommunene, og i sær fylkeskommunen, bedre vedtak enn før.

På barnehageområdet ser vi mange regelverksbrudd. Delvis skyldes dette manglende regelverksforståelse, men vi tror at det også er omgåelse av regelverket på enkelte områder (eks. pedagognorm).

Overordnet vurderer vi likevel at kommunene i stor grad forstår, formidler og etterlever regelverket.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Vi følger med på tilstanden i sektor gjennom informasjon fra en rekke ulike kilder. Vi følger med på innrapporterte tall fra BASIL, GSI og elevundersøkelsen og vi vurderer informasjon vi har fått gjennom tilsyn, klagebehandling og håndhevingssakene. I tillegg vurderer vi opplysninger vi har mottatt og veiledet på gjennom den generelle saksbehandlingen, bekymringsmeldinger og problemstillinger fra foresatte, elever, ansatte i sektor, medieoppslag og informasjon vi blir kjent med i møte med barnehagemyndighet, barnehagestyrere, barnehageeiere, skoleeiere, rektorer og andre aktører på feltet. På både barnehage og skole vil informasjon som ikke er del av en sak blir registrert i henholdsvis et excel-skjema eller i elements, avhengig av informasjonens grad av personsensitivitet.

Avdelingen har en egen gruppe med ansvar for statistikk, analyse og risikovurderinger på barnehage- og skoleområdet som arbeider med en systematisk oppfølging av indikatorer for vurdering og oppfølging av tilstanden i sektor. Denne gruppen har også ansvaret for å sørge for innleggelse i det digitale verktøyet for kommunebilder. Vi har sett at dette verktøyet kan være nyttig som forarbeid til kommunedialogen, men fordi den oppleves som et øyeblikksbilde med til dels utdatert data, har vi ikke foreløpig klart å se nytten av dette i vårt risiko og sårbarhetsarbeid.

Vi bruker aktivt de kildene vi har tilgjengelig i arbeidet med risiko- og sårbarhetsvurderingene for videre å velge ut tilsyn. På enkelte områder har vi vurdert det som mer hensiktsmessig å veilede enkeltkommuner i konkrete saker skriftlig eller muntlig, eller samlet i kontaktmøte med kommunene. Vi har eksempelvis veiledet PP-tjenestene i fylket om barnets beste i arbeid med sakkyndige vurderinger. Det er videre gitt veiledning på enkeltskoler i etterkant av konkrete skolemiljø saker, både på tema elevens subjektive opplevelse og på aktivitetsplikten.

Dersom vi har mottatt eller sitter på informasjon som kan tyde på at en skole eller skoleeier ikke følger lovverket, vurderer vi om vi skal følge dette opp

med et brev der vi ber om mer informasjon slik at vi kan vurdere hva som er det mest hensiktsmessige virkemiddel. Det kan være å gjennomføre et hendelsesutløst tilsyn, gi veiledning eller annet. På skoleområdet har vi i 2022 for eksempel åpnet ett hendelsesutløst tilsyn på tema brudd på taushetsplikt og melding til barnevernet. I 2021 hadde vi dette som tema på møte med kommunale skoleeiere, og i 2022 ble dette fulgt opp som tema på samling med privatskolene. På bakgrunn av det relativt store antall klager på skoleplassering/skolebytte, vår erfaring med sektors forvaltningskompetanse, samt vår erfaring fra veiledning i enkeltsaker, vurderte vi det som hensiktsmessig å invitere kommunale skoleeiere (saksbehandlere med erfaring) til dialogmøter på tema. Møtene vil bli gjennomført i begynnelsen av februar.

På bakgrunn av informasjon om manglende gjennomføring av nasjonale prøver og elevundersøkelsen, har vi i tre tilfeller gitt direkte pålegg om retting av forhold.

På barnehageområdet har vi valgt tilsyn som virkemiddel i de tilfellene der risikoen for lovbrudd og konsekvenser for barna er størst. Vi vurderer at dette var en riktig ROS-vurdering fra vår side da vi fant lovbrudd på alle områdene vi førte tilsyn med.

Som et eksempel kan nevnes at vi fikk vi en henvendelse fra et foreldrepar som etterlyste svar på klagen de hadde fremsatt. Under samtalen viser det seg at klagen aldri ble sendt til oss. Vi tok kontakt med kommunen og fikk vite at kommune ikke hadde fattet vedtak i denne saken. Det viste seg at flere barn i denne kommunen ikke fikk vedtak om avslag på spesialpedagogisk hjelp, og at dette var gjeldende praksis i kommunen. Dermed fikk ikke foreldrene mulighet til å klage på avslaget. Vi vurderte at veiledning som virkemiddel ikke var tilstrekkelig til å følge opp kommunens praksis, og vi valgte derfor å åpne tilsyn med denne kommunen. Kommunen fikk lovbrudd når det gjelder å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp, samt gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp, jf. punkt 3.3.

I tillegg har vi gjennomført to undersøkelser for å innhente mer kunnskap om hvordan tilstanden i sektor er på følgende områder:

- barn som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien
- om barnehageeier og de som arbeider i barnehager har kjennskap og forstår kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø

Når det gjelder barn som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, viste undersøkelsen at barnehagene i stor grad har klart å verne om barn med særlige behov og tiltak knyttet til dette i pandemien, se punkt 3.3.3.1.7.1.

Når det gjelder undersøkelsen om barnehagens psykososiale miljø, har vi fått innspill på områder som barnehagene selv opplever som ekstra utfordrende og knyttet til behov for kompetanseheving. Vi valgt å følge opp dette med veiledning til sektor, se punkt 3.3.3.1.3.2.

Vi har jevnlig dialog med barnehagesektor, både gjennom kommunebesøk, kontaktmøter, kompetansetiltak og veiledning. Det å være tett på og tilgjengelig for sektor, erfarer vi er viktig for å kunne ha den nødvendige kjennskapen slik at de ulike virkemidlene treffer hensiktsmessig.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Når statsforvalteren vurderer at det er risiko på skolemiljøområdet, skal tilsynsopplegget for FNT 2022 benyttes

Det er stor risiko knyttet til skolemiljø. Dette kommer tydelig frem av vår saksbehandling i håndhevingsordningen og i tidligere tilsyn på området. Vi har gjennomført fire felles nasjonale tilsyn med skolemiljø og internkontroll i 2022. Alle disse er gjennomført i tråd med Utdanningsdirektoratets krav om at tilsynsopplegget for FNT 2022 skal benyttes. Det er gjennomført tilsyn med Bamble kommune, Hjartdal kommune, Seljord kommune og Porsgrunn kommune.

I forkant av tilsynene er risiko for brudd vurdert både i lys av konsekvenser og sannsynligheten for å finne brudd på regelverksetterlevelsen. Tre av de fire kommunene har fått brudd på alle deltema det er ført tilsyn med. Den siste kommunen fikk brudd på to av tre deltema. Totalt sett er det gitt brudd på flere av de undersøkte korreksjonspunktene i hvert tilsyn. Funnene viser lav regelverksetterlevelse knyttet til både praksis på skolene og ved kommunen sin internkontroll. Erfaringene fra de to første tilsynene er at det er svært ressurskrevende å se på alle tre pliktene. Vi fant også at vi i stor grad ser systemet ved å se på kun to av pliktene. Fordi det er en sammenheng mellom undersøkelsesplikten og tiltaksplikten, vurderte vi det som hensiktsmessig å avgrense de to neste tilsynene til å se på varslingsplikten og undersøkelsesplikten.

Vi vil i 2023 fortsette å gjennomføre tilsyn i tråd med tilsynsopplegg for felles nasjonalt tilsyn på tema skolemiljø og internkontroll.

Vi vurderer resultatmålet som oppfylt.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato forek tilsyn
Barnehage	Fyresdal		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	11	Endelig rapport	4	
Barnehage	Porsgrunn		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	11	Foreløpig rapport	7	07.10
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Tilsynsbesøk	10	Foreløpig rapport	6	07.10
Barnehage	Skien		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	11	Foreløpig rapport	5	22.12
Barnehage	Tinn		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	11	Foreløpig rapport	4	22.12
Barnehage	Tinn		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2	Tilsynsbesøk	7	Foreløpig rapport	4	22.12
Barnehage	Tinn		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd	Tilsynsbesøk	12	Foreløpig rapport	7	22.12
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	17	Endelig rapport	0	07.01
Opplæring	Bamble kommune	Stathelle barneskole og Langesund barneskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Endelig rapport	3	21.06
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Endelig rapport	7	13.06
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Sandefjord videregående skole og talenthuset avd. kompetansesenteret	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Skriftlig	13	Foreløpig rapport	1	01.09
Opplæring	Seljord kommune	Seljord barne- og ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	12	Foreløpig rapport	4	28.11
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	12	Foreløpig rapport	8	16.12
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tennesmoen skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Skriftlig	13	Foreløpig rapport	8	15.12
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	13.01
Opplæring	Seljord kommune	Flatdal oppvekssenter	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	13.01
Opplæring	Vinje kommune	Rauland skule og Øyfjell oppvekstsenter	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	13.01
Opplæring	Notodden kommune	En skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Opplysningsplikt til barnevernet, jf. oppl. § 15-3 og taushetsplikt jf. forvaltningsloven § 13	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	2	30.6.2
Opplæring	Tønsberg kommune	Vear kombinerte skole, Revetal ungdomsskole, Presterød ungdomsskole og Ringshaug ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Ordensreglement og bortvisning	Skriftlig	13	Endelig rapport	4	8.7.20

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Barnehage	Fyresdal		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Fyresdal		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Fyresdal		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Fyresdal		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Skien		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Skien		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Skien		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Skien		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Skien		Veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak		Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?		
Barnehage	Tinn		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Tinn		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Tinn		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Tinn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2		Gir barnehagemyndigheten nødvendig veiledning før og under søknadsprosessen om hvordan man skal gå frem for å søke om midlertidig dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2		Gjør barnehagemyndigheten en konkret vurdering av om det foreligger særlige hensyn?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2		Fatter barnehagemyndigheten vedtak om dispensasjon som kun gjelder fram i tid?	

Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2		Inneholder enkeltvedtaket begrunnelse for de reglene og faktiske forholdene som vedtaket bygger på, og de hovedhensynene som har vært avgjørende ved utøvelse av forvaltningsmessig skjønn, herunder eventuelle vilkår og hvorfor de er satt?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Gir barnehaagemyndigheten nødvendig veiledning før og under søknadsprosessen om hvordan man skal gå frem for å søke om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Vurderer barnehaagemyndigheten om barnehaageeier har gjort en innsats for å skaffe kvalifiserte søkere til stillingen?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Undersøker barnehaagemyndigheten om det har meldt seg en eller flere kvalifiserte søkere til stillingen det søkes dispensasjon for?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Innhenter og vurderer barnehaagemyndigheten informasjon om de reelle kvalifikasjonene til den det søkes dispensasjon for?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Sikrer barnehaagemyndigheten at den det søkes dispensasjon for blir i stand til å fylle stillingen?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidig dispensasjoner fra norm for pedagogisk bemanning, jf. forskriften § 2		Fatter barnehaagemyndigheten vedtak om dispensasjon som kun gjelder fram i tid?	
Barnehage	Tinn		Egeninitiert tilsyn	Midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere, jf. forskriften § 3 første og tredje ledd		Inneholder enkeltvedtaket begrunnelse for de reglene og faktiske forholdene som vedtaket bygger på, og de hovedhensynene som har vært avgjørende ved utøvelse av forvaltningsmessig skjønn, herunder eventuelle vilkår og hvorfor de er satt?	
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehaagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehaageeierne oppfyller sine plikter etter barnehaageloven?		
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehaagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehaageloven hos barnehaageeier?		
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Er barnehaagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?		
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Innhenter barnehaagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehaageeier oppfyller barnehaageloven?		
Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Vurderer og konkluderer barnehaagemyndigheten på om barnehaageeier oppfyller lovkravene i barnehaageloven?		

Barnehage	Porsgrunn		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Formidler barnehagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehageeier?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn	Spesial pedagogisk hjelp	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn	Spesial pedagogisk hjelp	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om forelderådgivning?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsetter?		
Barnehage	Porsgrunn		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?		
Opplæring	Notodden kommune	En skole	Egeninitiert tilsyn	Opplysningsplikt til barnevernet, jf. oppl. § 15-3 og taushetsplikt jf. forv.lov § 13		Sikrer kommunen at skolen har riktig anvendelse av reglene om taushetsplikt, jf. forv.lov § 13	
Opplæring	Notodden kommune	En skole	Egeninitiert tilsyn	Opplysningsplikt til barnevernet, jf. oppl. § 15-3 og taushetsplikt jf. forv.lov § 13		Sikrer kommunen at skolen har riktig anvendelse av reglene om nedtegning av opplysninger, jf. forvaltningsloven § 11d	
Opplæring	Bamble kommune	Stathelle barneskole og Langesund barneskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Bamble kommune	Stathelle barneskole og Langesund barneskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Opplæring	Bamble kommune	Stathelle barneskole og Langesund barneskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Seljord kommune	Seljord barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Seljord kommune	Seljord barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Seljord kommune	Seljord barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Seljord kommune	Seljord barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Porsgrunn kommun	Stridsklev ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Bestiller skolen elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene	
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Fordeler skolen brukernavn til Elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene og gjennomføre undersøkelsen	
Opplæring	Seljord kommune	Flatdal oppvekssenter	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Bestiller skolen elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene	
Opplæring	Seljord kommune	Flatdal oppvekssenter	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Fordeler skolen brukernavn til Elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene og gjennomføre undersøkelsen	
Opplæring	Vinje kommune	Rauland skule og Øyfjell oppvekstsenter	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Bestiller skolen elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene	

Opplæring	Vinje kommune	Rauland skule og Øyfjell oppvekstsenter	Egeninitiert tilsyn	Elevundersøkelsen		Fordeler skolen brukernavn til Elevundersøkelsen til alle elevene på de obligatoriske trinnene og gjennomføre undersøkelsen	
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning	Melder lærerne behov for spesialundervisning til rektor?		
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning		Henviser skolen elevene til PPT snarest mulig i de tilfellene opplæringsloven krever det	
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fattet vedtak?		
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattet vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?		
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kragerø videregående skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fattet vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Tønsberg kommune	Vear kombinerte skole, Revetal ungdomsskole, Presterød ungdomsskole og Ringshaug ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Krav til ordensreglement og enkeltvedtak om bortvisning		Går det frem av enkeltvedtakene at avgjørelsene bygger på opplæringsloven § 9 A-11 og skolens ordensreglement?	
Opplæring	Tønsberg kommune	Vear kombinerte skole, Revetal ungdomsskole, Presterød ungdomsskole og Ringshaug ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Krav til ordensreglement og enkeltvedtak om bortvisning		Har skolen i enkeltvedtakene unnlatt å gjøre egne begrensninger i klageretten eller retten til å se sakens dokumenter	
Opplæring	Tønsberg kommune	Vear kombinerte skole, Revetal ungdomsskole, Presterød ungdomsskole og Ringshaug ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Krav til ordensreglement og enkeltvedtak om bortvisning		Inneholder enkeltvedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Opplæring	Tønsberg kommune	Vear kombinerte skole, Revetal ungdomsskole, Presterød ungdomsskole og Ringshaug ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Krav til ordensreglement og enkeltvedtak om bortvisning		Inneholder enkeltvedtaket informasjon om retten til å be om utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42?	
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Porsgrunn kommune	Stridsklev barneskole og Kjølnes ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?		

Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Hjartdal kommune	Sauland skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fattet vedtak?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattet vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fattet vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Notodden kommune	Heddal barneskole, Heddal ungdomsskole og Tinnsmoen skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?		
Opplæring	Vestfold og Telemark fylkeskommune	Sandefjord videregående skole og talenhuset avd. kompetansesenteret	Spesialundervisning - Fatte vedtak			Fatter skolen vedtak så snart som mulig for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen	Skolen har ikke gjort nødvendige vurderinger av elevenes behov for spesialundervisning, og har derfor ikke fattet vedtak. Kontrollspørsmålene i tilsynet blir dermed irrelevante.

Tilsyn er innrettet etter avdekket risiko (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilsyn skal i økt grad innrettes med de temaer og i det omfang som er nødvendig basert på den risikoen som er avdekket

Temaene for våre tilsyn har i stor grad rettet seg mot lovområder hvor manglende regelverksetterlevelse har store konsekvenser for sårbare barn og unge. På opplæringsområdet planla vi for og gjennomførte 8 tilsyn. I tillegg åpnet vi fire hendelsesutløste tilsyn.

Etter en vurdering av ulike kilder som GSI, elevundersøkelsen, sett i sammenheng med informasjon fra områdeovervåking, henvendelser mv., har vi vurdert at det fortsatt er stor risiko på områdene spesialundervisning og skolemiljø. Vurderingene bygger på den kunnskapen vi har om kommunene/skolene, deres regelverksforståelse- og etterlevelse, konkrete meldinger og saker i håndhevingsordningen, klager på spesialundervisning, skyss, bortvisning og skolebytter samt resultater fra elevundersøkelsen.

Mange av håndhevingssakene er kompliserte, og omfatter ofte elever med betydelige behov for spesialundervisning. Gjennom sakene i håndhevingsordningene og tidligere tilsyn på skolemiljøfeltet, har vi sett at saker i mange tilfelle oppstår som følge av mangelfull tilrettelegging. Selv om vi i 2022 har mottatt flere klager på spesialundervisning enn i 2021, handler om lag halvparten av disse om manglende gjennomføring av spesialundervisning. Vi har derfor vurdert at klager på dette området er en god indikasjon på regelverksbrudd på skolemiljøfeltet og motsatt. Begge typer saker gjelder i stor grad elever som i utgangspunktet har en sårbarhet, og som det kan få store konsekvenser for ved brudd. I likhet med året før, var det derfor disse to temaer som det hovedsakelig ble ført tilsyn med i 2022

Vi har gjennom klagebehandling og henvendelser erfart at det er en manglende forvaltningskompetanse i sektor. Vi prioriterte derfor å se nærmere på skolers og kommuners praksis når det gjelder å fatte enkeltvedtak, og valgte også i 2022 å ha tilsyn med spesialundervisning og bortvisning. To av tilsynene med spesialundervisning var rettet mot fylkeskommunen.

Vi har i 2022 funnet lovbrudd i alle gjennomførte tilsyn, og for alle deltema som ble undersøkt, med unntak av to. Vi vurderer derfor at resultatmålet er oppfylt, men vi vil jobbe ytterligere med å avgrense omfanget av hvert enkelt tilsyn i 2023.

I 2022 har vi valgt tema og tilsynsobjekt på barnehageområdet der risikoen for lovbrudd og konsekvenser for barna er størst. Funn etter tilsyn tyder på at tema var aktuelle tema for tilsyn, og at vi har gjort en fornuftig risikovurdering.

Vi har i 2022 begrenset omfanget av hvert enkelt tilsyn sammenlignet med tidligere år. Der hvor vi ut fra risikovurdering kunne ha fire tema i en kommune før, har vi nå begrenset oss til å ha ett til to temaer. Vi har bevisst hatt oppmerksomhet på å spisse tilsynene våre slik at de ikke er mer omfattende enn nødvendig for å rette opp ulovlig praksis. Vi har særlig hatt oppmerksomhet mot der hvor konsekvensen for barna er størst, for eksempel spesialpedagogisk hjelp og dispensasjon fra både pedagognorm og utdanningskravet.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Vi har siden 01.08.2022 hatt en egen fagsjef på området for skolemiljø. Fagsjefen har ansvar for å holde de ansatte som arbeider på området faglig oppdatert, men også å være med på å heve alle skoleeieres og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I 2022 har vi jobbet forebyggende ved at vi har deltatt i regionsmøter med skoleeiere der skolemiljø har vært tatt opp som tema. I møtene har vi formidlet funn og erfaringer etter tilsyn med skolemiljø, samt veiledet på deler av aktivitetsplikten etter meldt behov og etter vår erfaring fra håndhevingsordningen. Gjennom å vise til de ulike lovbruddene som vi har funnet i både tilsyn og de konkrete sakene, har vi veiledet på regelverket og rett saksbehandling. For 2023 er det planlagt et kontaktmøte med skoleeiere der vi går gjennom våre erfaringer med håndhevingsordningen fra 2017 til nå, med veiledning på regelverk og våre funn med læringspunkter.

Vi vil hevde at god kvalitet i saksbehandlingen, herunder solide vedtak med god veiledning, har virkning hos den enkelte kommunen og skolen. I løpet av året får vi henvendelser fra skoler og kommuner som ønsker veiledning også i etterkant av saksbehandling. I tillegg er det situasjoner der vi selv vurderer at skoler og kommuner har behov for ytterligere veiledning. Vi vurderer i hvert enkelt tilfelle om det dreier seg om et tema/saksfelt vi bør og kan ta opp som sak i møte med alle kommunene og/eller fylkeskommunen, eller om vi gir veiledning til den eller de kommunene det gjelder. Alternativt kan vi gjøre begge deler. På bakgrunn av meldt behov og egne vurderinger har vi derfor gjennomført flere eksterne veiledninger for både skoleeier og skoleledere over hele fylket. Dette gjennomfører vi både fysisk og digitalt.

Læringsmiljøprosjektet er også et virkemiddel som gir skoleeierne og skolelederne kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. En kommune skriver til oss at de gjennom læringsmiljøprosjektet har fått hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen. De vurderer at gjennom læringsmiljøprosjektet har hele kommunen/organisasjonen fått økt kunnskap og kompetanse som har bidratt til bedre læringsmiljø for våre elever.

I tillegg har vi i 2022 oppdatert informasjonen om skolemiljø på våre nettsider.

Vi vurderer at vårt arbeid og vår innsats for å heve skoleeiere og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø gir effekt ved at vi i mindre grad konkluderer med brudd på alle delpliktene i våre vedtak. I tillegg ser vi at veiledning tidlig i saksforløpet oftere fører til at elev og/eller foresatte trekker saken etter eget ønske fordi skolen kommer godt i gang med arbeidet for å sørge for et trygt og godt skolemiljø. Vi vurderer at grepene vi foretar oss også på sikt kan bidra til å nå målet om bedre etterlevelse av aktivitetsplikten hos skolene og skoleeierne.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

For å undersøke om barnehagelovens kapittel 8 er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehagen, har vi både hatt tematikken oppe i våre kontaktmøter og vært i dialog med sektoren på de arenaer vi har vært på.

Tre kommuner i Øst-Telemark, samt Tønsberg og Seljord kommune, har vært med i prosjektet "Inkluderende barnehage- og skolemiljø". Notodden kommune meldte i sin rapportering i prosjektet om at de hadde jobbet med kollegaveiledning på dette temaet og utviklet nye rutiner ut fra funn i veiledning. Vi inviterte derfor styrer og pedagogisk leder fra Notodden kommune til Kontaktmøte for barnehagemyndigheten. På møte fortalte de hvordan de med USN og mobbeombudet hadde jobbet rundt tema. Barnehagemyndighetene fikk praktiske eksempler på hvordan alle ansatte hadde tatt tak i krenkelser når det skjedde. Videre fortalte de hvordan de hadde utarbeidet skriftlige rutiner og hvordan disse ble implementert. På dette møte spurte vi også barnehagemyndighetene om de har gjennomført tilsyn med tema og 5 av 23 kommuner hadde gjort det. Mange funn var like og gikk ut på at barnehagene har stor sett like rutiner, og at det mangler skriftlig rutine på hva avvikene går ut på. Mange ansatte er mer bevisste på "voksenkrenkelser", men tør ikke å snakke om det. Dette var nyttig runde for oss for å tenke videre på hvordan vi kan bidra til at kapittel VIII i

barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

I tillegg har vi vært på besøk i samtlige kommuner i forbindelse med kompetanseheving, og da har vi benyttet anledningen til også å forhøre oss om barnehageeiers og barnehagenes arbeid med barns psykososiale barnehagemiljø. Her har vi også fått innspill på områder som barnehagene selv opplever som ekstra utfordrende, og hvor de mener det er behov for kompetanseheving. Dette har vært viktig informasjon for oss når vi bestemte noen prioriteringer for arbeidet vårt for å heve kompetansen på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø hos barnehageeiere og de som arbeider i barnehagen.

Etter innspillsrunden bestemte vi oss å lage en «verktøykasse» til bruk i barnehagene basert på meldte behov. Verktøykassa består av ulike typer materiale som barnehageeiere og ansatte i barnehager kan hente ut og bruke utfra sitt eget behov. Innhold i verktøykassa er: artikkelsamlinger, podcast-oversikt, caser til refleksjon og lignende.

Vi også kjøpt inn filmer av Kari Pape ut fra behov meldt fra barnehagesektoren. Dette har handlet om §§ 41, 42 og 42, tilbakemeldingskultur og «voksne som krenker barn». Det siste temaet har vært særskilt etterspurt fra barnehagene, og vi har av den grunn valgt å ha et eget tema-område i verktøykasse som heter «Voksne som krenker barn.»

Når det gjelder ledelsen i barnehagen, har styrere meldt behov for vurderinger gjort knyttet til aktivitetssplikten, når slår denne inn? Her planlegger vi sammen med de to mobbeombudene i Vestfold og Telemark å utvikle et digitalt kurs/webinar i 2023 med dette som tema. Disse har inngående og viktig kjennskap til hvordan arbeidet i barnehagene utvikler seg, i tillegg til konkrete saker som etter hvert oppstår i noen barnehager.

Vi har gjennom disse tiltakene bidratt til økt kompetanse hos barnehageeiere og de som jobber i barnehagen på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø og vurderer vår innsats på dette området som god.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har fått egen fagsjef på området som fordeler og følger med på saker som kommer inn. Fagsjefen sitter med et overordnet blikk på antall saker og følger saksbehandlingen i enhver sak tett. Vi har et internt system hvor vi følger opp saker fram mot en avslutning. Dette gir oss god oversikt over saker under arbeid, saker der vedtak er sendt og venter på oppfølging av skolen, samt saker som er avsluttet.

Alle saker startes opp raskt. Det går maksimalt to dager fra vi mottar saken til vi tar kontakt med melder. Det er alltid en jurist og en pedagog som vurderer og følger saken sammen. Vi har en saksbehandlerinstruks/fremgangsmåte med beskrivelse av hvordan vi trinnvis går frem for å sikre en rask behandling. Denne er i tillegg revidert med henblikk nettopp på å sikre raskere saksbehandlingstid. En slik fremgangsmåte sikrer god og effektiv håndtering av håndhevingsaker.

Det er tidligere utarbeidet en rekke maler som vi benytter i ulike ledd i vår saksbehandling, og disse evalueres løpende for å hele tiden samkjøre og effektivisere arbeidet vårt i håndhevingssakene. Dette bidrar til at vi kan behandle saker raskere. I tillegg bidrar det til trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier i saksbehandlingen vår.

Vi har i 2022 en gjennomsnittlige saksbehandlingstid på 75 dager (median 69). Vi har derved redusert saksbehandlingstiden fra 2021 med 15 dager. Vi har likevel ikke lyktes i å overholde internt mål på 60 dagers saksbehandlingstid per sak. Lang saksbehandlingstid har periodevis vært en utfordring i perioder med stor saksmengde. Det er flere av saksbehandlere som har andre arbeidsoppgaver knyttet til tilsyn med tidsfrister og behandling av klager på andre saksfelt. Vi har hatt «turnover» i organisasjonen, permisjoner og sykemeldinger som gjør at det er færre å fordele sakene på. Nyansatte trenger opplæring og veiledning på saksfeltet. Vi har en fadderordning for de som er nye, og vi legger vekt på god opplæring. I tillegg har det vært en økning i antall saker fra 2021 på 34 %.

Vår erfaring er at de sakene som i størst grad drar opp saksbehandlingstiden, er saker hvor eleven har sluttet på hjemskolen etter at saken ble startet opp. Disse sakene får ikke førsteprioritet i saksbehandlingen og får av den grunn ofte en noe lengre saksbehandlingstid.

En samlet vurdering er at vi ferdigbehandler saker så raskt som mulig.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Forarbeidene, opplæringsloven og Utdanningsdirektoratets oppdaterte veileder er aktivt i bruk for å sikre kvaliteten i vår saksbehandling i håndhevingsordningen. I tillegg går vi nøye gjennom klagesakene Utdanningsdirektoratet har hatt på skolemiljøssaker. I 2022 gikk vi gjennom sakene fra 2021. Disse sakene er viktig for å korrigere og samordne praksis, samtidig som det høyner kvaliteten i saksbehandlingen.

I skolemiljøssakene har vi definert hva vi legger i begrepet kvalitet: struktur, klart språk og gode pedagogiske og juridiske vurderinger.

Hver 14. dag har vi 9A-møter for å diskutere regelverksforståelse, drive kompetanseheving internt og drøfte saksbehandling i enkelte saker. Vi diskuterer reelle problemstillinger og ulike tema for å dele hverandres kompetanse, og for å utvikle felles forståelse og felles praksis. Dette er med på å sikre kvaliteten i arbeidet vårt. I år har det vært særlig fokus på å gjennomgå oppdatert saksbehandlingsveileder fra Utdanningsdirektoratet slik at vi sikrer en felles forståelse av denne. Dette arbeidet vil fortsette i 2023.

Juristene i skolemiljøgruppen har egne juristmøter. Gruppen viderefremidler konklusjoner fra møtene. Det foregår kompetanseheving i samarbeid mellom jurist og pedagog i enkeltsaker. Gjennom fadderordningen får nyansatte hjelp og støtte til å raskt komme inn i saksbehandlingen og for å ivareta kvaliteten i vedtakene.

På digitale plattformer deler vi relevante artikler blant annet fra media og andre fagmiljøer, samt annet som høyner vår kompetanse for å bedre kvaliteten. Saksbehandlere i skolemiljøgruppen deltok også digitalt på Læringsmiljøkonferansen 2022.

Funn fra tilsynsrapporter deles i skolemiljøgruppa. Dette er viktig for å se helheter og sammenhenger på feltet.

Vi har kontakt med mobbeombudet i aktuelle saker. Vi har ulike roller i de samme sakene. Det er lærerikt å forstå hverandres perspektiv og dele erfaringer i skolemiljøarbeidet generelt. Dette gir en større innsikt i kompleksiteten i skolemiljøsakene.

De som følger Læringsmiljøprosjektet deler kunnskap og informasjon fra fellessamlinger inn i skolemiljøgruppen. Det gir faglig oppdatering og påfyll. Gruppen fungerer som et lærende nettverk.

Fagsjef har overtatt godkjenning av vedtak og sikrer kvaliteten i alle håndhevingssaker og holder de faste møtene hver 14.dag. Dette bidrar til oversikt over saksfeltet og kalibrering av praksis. I enkeltsaker der vi er i tvil, kan vi kontakte Utdanningsdirektoratet.

For å sikre en ensartet praksis i klagesaksbehandlingen, har vi utarbeidede maler, og disse revideres jevnlig.

I sakene vi behandler tilbys alltid elevsamtale. Faggruppen er opptatt av den dialogiske barnesamtalen med fokus på å få frem elevens subjektive opplevelse.

Det er ikke blitt arrangert regelverkssamlinger i regi av Utdanningsdirektoratet i 2022. Det er kommet til flere nye saksbehandlere i vårt embete, og samlingen med Utdanningsdirektoratet har alltid vært viktige i opplæringen av nyansatte. Samlinger med Utdanningsdirektoratet gir oss også oppdatert på forskning på fagfeltet.

Vi har tidligere hatt et samarbeid med embetene i Innlandet og i Oslo og Viken. Som følge av Covid-19 ble dette samarbeidet satt på vent, men dette er nå startet opp igjen. Her vil koordinator/seksjonsleder/fagsjef i de tre embetene sammen kunne dele erfaringer og regelverkstolkninger, og på den måten sikre kalibrering av lik praksis av høy kvalitet.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Det er utarbeidet egen klarspråkveileder. Intranettet er tydelig endret som følge av økt fokus på klarspråk, og inneholder gode eksempler til inspirasjon for den utadrettede kommunikasjonen. Flere avdelinger har hatt særskilt fokus på klart språk knyttet til vedtak. På grunn av sykdom er etablering av klarspråknettverk på tvers av avdelingene i embetet noe forsinket.

Det er i oppvekstavdelingen utviklet en intern veileder for saksbehandling. Denne har oppmerksomhet på klarspråk og korrekt rettsanvendelse. Maler for vedtak som blir utarbeidet, skal ha denne som utgangspunkt. I tillegg skal alle vedtak kvalitetssikres av minst to saksbehandlere.

Vi ser at det fortsatt er et arbeid igjen på enkelte områder, og vi er i en kontinuerlig prosess der vi jobber med både innholdet og kvalitet når det gjelder klarspråk. Det er naturlig at klarspråkveilederen som nevnt over, vil bli en del av det arbeidet vi tar med oss inn i 2023.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Gjennom klagesaksbehandling og tilsyn veiledes det på eventuelle rettsanvendelses- og/eller saksbehandlingsfeil i skolenes og kommunenes vedtak. Gjennom året får vi henvendelser fra skoler og kommuner som ønsker veiledning i etterkant av klagebehandling eller tilsyn. Dette gjelder både private og offentlige skoler.

I hvert enkelt tilfelle vurderer vi om det er et tema/saksfelt vi bør og kan ta opp som sak i møte med alle kommunene, fylkeskommunen og/eller privatskolene, eller om vi gir generell veiledning til den eller de kommunene / skolene det gjelder. Regelverksforståelse og generell saksbehandling er for eksempel et fast tema på møtene våre med saksbehandlere på skyssfeltet i fylkeskommunen. Vi ser at vedtakene om skyss nå er mye bedre enn før.

Eksempel på saker vi har tatt opp i møter med kommunale skoleeiere, er enkeltvedtak om spesialundervisning, vg3 i skole, opplysningsplikt til

barneverntjenesten, tildeling av midler til spesialundervisning til friskoler, skyss, muligheter for fritak for fag i grunnskolen, mv. Andre eksempler på saker vi har veiledet på overfor enkeltkommuner, er skolebytte / skoleplassering og spesialundervisning. Når det gjelder private skoler, har vi eksempelvis veiledet på tildeling av midler til spesialundervisning og hvem som skal fatte vedtak om å skolebytte (etter § 9A-12) for elever på private skoler.

Det er hovedsakelig gjennom tilsyn og klagesaksbehandling vi får kunnskap om eventuelle rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil i vedtak fra skoleeiere. Det er i kommuner der vi får flere klager, eller i saker der vi har opphevet vedtaket og bedt om kopi av det nye, som vi kan se om det har skjedd en endring og om vår veiledning har bidratt til en reduksjon av feil.

Vi har sammenlignet med 2021, en oppgang i antall klager. Vi antar at nedgangen året før hadde en sammenheng med pandemien.

Vi har opphevet flere saker i 2022, særlig på saksområde skolebytte, skoleplassering. Dette skyldes i stor grad kommunens manglende vurdering av barnets beste-vurderinger.

Slik vi også sa fra om i rapporteringen for de to foregående år, kan vi ikke med sikkerhet si at vår veiledning har ført til en reduksjon på alle felt, men vi vurderer at det er stor sannsynlighet for at vi har bidratt positivt på flere saksfelt og i flere kommuner.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Det er ingen klager på spesialpedagogisk hjelp i år. Vi tror at dette kan ha sammenheng med vår veiledning rundt dette regelverket. Vi har ut fra kunnskapen om sektor tatt flere grep. Blant annet har vi veiledet barnehagemyndigheten generelt om regelverket knyttet til spesialpedagogisk hjelp og reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Videre har vi åpnet tilsyn med en av våre kommuner på dette området på bakgrunn at vi fikk mange klager og henvendelser.

Vi veileder barnehagemyndighetene gjennom klagesaksbehandling og tilsyn på eventuelle rettsanvendelses- og/eller saksbehandlingsfeil i deres vedtak.

Statsforvalteren har et Excel-ark hvor vi over år har registret antall klager, hvilke kommuner og resultatet av vår klagesaksbehandling. Enkelte kommuner har hatt en del saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil som vi har kommentert i våre vedtak. Vi ser en positiv tendens til at disse kommunene har færre saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil i sine vedtak.

Særskilt oppmerksomhet på barn og elever med behov for spesialped. tilrettelegging (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Barn og elever, som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, er fulgt opp.

For å følge opp skoleeieres arbeid med å sikre at elever får det tilbudet de har krav på, har vi gjennomført møter med skoleeiere, gitt veiledning i saksbehandling og har planlagt en samling med skoleeiere og skoleledere vedrørende bekymringsfullt fravær.

På skoleområdet har vi etter pandemien sett en økende tendens til bekymringsfullt fravær hos skoleelever. Dette omfatter elever fra småskoletrinnet til videregående. Det er et økende antall henvendelser fra foresatte som ikke opplever at de får den hjelpen de trenger, og fra sektor som ønsker veiledning. Dette er også et tilbakevendende tema i klagesaker og håndhevingsordningen. Eksempelvis har halvparten av klagene på spesialundervisning handlet om manglende oppfølging av vedtaket, og enkelte av disse sakene har handlet om at elever ikke har fått fulgt opp det tilbudet de har behov for. På bakgrunn av dette startet vi i 2022 planleggingen av en konferanse om bekymringsfullt skolefravær. Målgruppen er skoleledere, PP-tjenesten og skoleeiere, og for å sikre at vi når flest mulig, gjennomfører vi to dagskonferanser med identisk dagsorden i slutten av mars 2023. På konferansen har vi fått tak i innledere fra USN, læringsmiljøsektoren og Statped.

På ett av våre faste møter med fylkeskommunen, var oppfølging etter pandemien på dagsorden. Vi oppfattet at fylkeskommunen etter pandemien opplevde økningen i skolefravær og skolevegring, samt en økning i vansker for oppstart for lærlinger, som utfordrende. De opplyste også om en forventning om mer hjemmeundervisning, og det de oppfattet som en lavere terskel for å bli hjemme. De ønsket en samordnet innsats, og ba i den forbindelse om innspill. De så selv at de måtte bedre kontakten med foreldrene. Vi vurderer at partnerskap for inkludering kan spille en rolle her, og det ble også formidlet til fylkeskommunen.

I tillegg har vi overfor fylkeskommunen fulgt opp gjennomført tilsyn i videregående skole på tema spesialundervisning, og også innhentet informasjon om fylkeskommunens rutiner for sikring av gode overganger fra ungdomsskole til videregående. Elementer som er med på å sikre at elever med behov fanges opp og følges opp.

På en samling med kommunale skoleeiere og barnehagemyndigheter i mai, hadde forsker Else-Marie Augusti fra NKVTS innlegg om konsekvenser av koronapandemien for barn og unge.

Vi vurderer at vi på skoleområdet har fulgt opp oppdraget på en hensiktsmessig måte.

For å kunne undersøke om barnehagebarna som ikke har fått det tilbudet de har behov for under pandemien er fulgt opp, sendte vi en undersøkelse til barnehageeierne med spørsmål om dette.

Undersøkelsen viste at det har vært forskjeller mellom kommuner. Noen har hatt større smittetrykk, mens andre har nesten ikke hatt smitte. Dette har gitt utslag på svarene og hvilke utfordringer man har opplevd.

Undersøkelsen viste at barnehagene i stor grad har klart å verne om barn med særlige behov, og tiltak knyttet til dem, i pandemien. Gjennomgående meldte barnehagene at de har hatt et stort fokus på sårbare barn, og at barn med særskilte behov har blitt fulgt opp i pandemien. Barnehagene har prioritert i sitt arbeid å finne gode løsninger for spesialpedagogiske tiltak og annen tilrettelegging.

Undersøkelsen viste at det var noen områder som barnehageeiere var bekymret for: overgangen fra barnehage til skole, og barn med minoritetsspråklige bakgrunn. Barn med minoritetsspråklig bakgrunn har flere steder vært hjemme av frykt for smitte og av den grunn ikke kunnet delta i språkutviklende aktiviteter i barnehagen.

Når det gjelder overganger, melder barnehageeiere at de ikke har ikke hatt så tett samarbeid med andre barnehager og skolen som de vanligvis ville hatt. Det gjelder da kullet i 2020 og 2021.

Vi hadde oppsummering av undersøkelsen i flere fora, både internt på avdelingen og eksternt med barnehageeiere, barnehagemyndighetene i kommunene og regionale nettverk i regional ordning. Vi vurderer at vi gjennom dette har fulgt opp eiernes arbeid med å sikre at barn får det tilbudet de har krav på.

Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Kommunen gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Vi har et ROS-system hvor vi noterer tema og antall klagesaker, henvendelser fra foreldre/barnehageeiere/barnehagemyndigheter, og fra mediasaker m.m. I tillegg til gjennomgang av BASIL, danner dette et godt grunnlag for å velge virkemiddelbruk på området.

Vi følger opp henvendelser ved at vi kontakter aktuelle barnehagemyndighet for å se om det er behov for veiledning i saken. Når det gjelder foreldrehenvendelser så veileder vi om rettighetene barnet har når det gjelder spesialpedagogisk hjelp og viser til at de kan ta kontakt med vedtaksmyndighet i kommunen. Videre tar vi kontakt i ettertid med kommunen for å forsikre oss at foreldrene har fått svar.

Vi førte tilsyn med temaet spesialpedagogisk hjelp i en av våre kommuner. Temaet spesialpedagogisk hjelp ble valgt fordi vi fikk flere henvendelser knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

I tilsynet fant vi at kommunen ikke opplyste saken godt nok før de fattet vedtak, og at vedtakene manglet informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres og hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha. I tillegg fant vi at kommunen ikke igangsatte tilbud om spesialpedagogisk hjelp fra vedtaksdato, og at barn ikke fikk den hjelpen de hadde krav på i henhold til vedtaket. I den aktuelle kommunen var barnehagemyndighetens rolle begrenset til å være vedtaksmyndighet. Myndigheten hadde liten innsikt i hvordan hjelpen ble gjennomført og organisert ute i barnehagene. Etter tilsynet har kommunen begynt prosessen med å endre barnehagemyndighetens rutiner for oppfølging av vedtak om spesialpedagogisk hjelp og gjennomføringen av den spesialpedagogiske hjelpen. Tilsynet er ikke lukket, og vi fortsetter oppfølgingen av kommunen videre i 2023.

Vi mottar få klagesaker knyttet til spesialpedagogisk hjelp. I fjor hadde vi en klagesak som omhandlet spesialpedagogisk hjelp som vi opphevet. Vi tok tak i de problemstillingene vi så i klagesaken og hadde det som tema på en av våre kontaktmøter med barnehagemyndighetene. Der hadde vi laget tre case som barnehagemyndighetene jobbet sammen om. På slutten av samlingen veiledet vi også om forvaltningskompetansen knyttet til regelverket på det spesialpedagogiske området. Det har vært gode tilbakemeldinger fra sektor på denne samlinga. I år er det ikke kommet inn klager knyttet til spesialpedagogisk hjelp. Dette kan være uttrykk for at kommunene i all hovedsak gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere følger regelverket for fritak for fag

Siden området «fritak for fag» kan berøre mange forskjellige saksfelt hos oss, har regelverket for fritak for fag blitt gjennomgått for alle avdelingens saksbehandlere på skoleområdet.

Vi har gjennomgått dette regelverket på kursdag for alle ansatte i PPT i Vestfold, samt vært tema på flere av nettverksmøtene for de kommunale skoleeierne. Vi har også veiledet flere skoleeiere enkeltvis på regelverket.

Vi har gjennom kommunenes samarbeidsnettverk på skolesiden startet et samarbeid med fylkeskommunen for å løfte fram problemene de videregående skolene opplever når elever i for stor grad har blitt fritatt for fag i grunnskolen. Kommunale skoleeiere er oppfordret til å skaffe seg oversikt over omfanget av vedtak, og vurdere skolenes praksis. Dette samarbeidet vil fortsette i 2023.

Vi vurderer at det er mye usikkerhet ute i sektor rundt både regelverket, omfang og konsekvensene av fritak, og vi ser det som hensiktsmessig at dette oppdraget er videreført inn i 2023.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har i 2022 gjennomført to tilsyn med spesialundervisning i videregående opplæring. Det ene tilsynet omfattet deltema: melde behov for spesialundervisning, og begge to omfattet: fatte vedtak om spesialundervisning.

Bakgrunn for begge tilsynene er den kunnskapen vi har om en betydelig redusert andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i videregående. Vi er kjent med at organiseringen/opplæringen i videregående skole gjerne foregår i mindre grupper uten spesialundervisning (yrkesfaglige studieretninger spesielt), men med tilpasset opplæring. Vi vurderer at dette kan være bra for flere elever. Henvendelser til oss viser imidlertid at det er elever i videregående skole mente de hadde behov for spesialundervisning. Vi har også fått informasjon om at det for enkelte elever, i forbindelse med overgangen til videregående skole, tar uforholdsmessig lang tid før de tilmeldes til PPT for sakkyndig vurdering, noe som igjen fører til manglende vedtak. Dette gjelder spesielt for elever som i ungdomsskolen har hatt store og kjente faglige utfordringer. Flere av disse elevene ender gjerne opp med grunnkompetanse etter endt videregående skole. Klagesaker viser at det er uklarheter i vedtak når det gjelder innholdet spesialundervisningen skal ha, avvik fra kompetansemål og uklarheter knyttet til sluttkompetanse. Opplysninger fra søknader om dispensasjon fra fritak med vurdering i fremmedspråk, kan også tyde på at ikke alle elever som kan ha rett på spesialundervisning, har fått det.

Funn fra det ene tilsynet har vært tema i et av de faste kontaktmøtene med fylkeskommunen. Det andre tilsynet ble ferdig rett før jul, og vil bli tema i møte med fylkeskommunen i løpet av februar.

Det siste tilsynet omfattet elever i vg3 i skole for yrkesfag (også kalt alternativ vg3 i skole). Dette omfatter de elevene som har søkt læreplass eller opplæringsplass i bedrift, men som ikke har fått tilbud. Vi har i løpet av tilsynet veiledet på regelverket, og fikk i den forbindelse en redegjørelse for fylkeskommunens praksis. I tilsynet konkluderte vi med at fylkeskommunen ikke gjør nødvendige vurderinger av elevenes behov for spesialundervisning, og at de ikke fatter vedtak om spesialundervisning for elever i Vg3 i skole på yrkesfag.

Vi oppfatter at det er lite detaljert lovregulering på feltet (Vg3 yrkesfag i skole), som gir fylkeskommunene et stort handlingsrom. Vi ser at dette fører til stor ulikhet i praksis, og med det kanskje utilsiktede konsekvenser.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

Alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Fra skoleåret 2022/2023 er LK20 innført for alle trinn i både grunnskolen og videregående opplæring. Selv om Covid-situasjonen har påvirket innføringen noe, er vår vurdering likevel at alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter har gjort en omfattende innsats for å implementere nye læreplaner.

En stor del av vår veiledning til skoler og skoleeiere har i stor grad vært knyttet til eksamen og standpunktvurdering. Siden det enda, ikke har vært arrangert eksamen for elever etter nye læreplaner har vi hatt mest fokus på eksamen og sluttvurdering.

Vi har bistått Udir med gjennomføringen av digitale eksamenssamlinger for grunnskolen og fysiske samlinger for videregående skoler. Dette har vært store og krevende oppdrag, men vi oppfatter at dette er tiltak som har blitt tatt godt i mot i sektor, og at disse har vært med på å bevisstgjøre mange lærere på vurderingsordningene etter nye læreplaner.

Udires webinar «LK20/LK20-S i et differensieringsperspektiv - om tilpasset opplæring og spesialundervisning etter fagfornyelsen» opplevde vi som et nyttig innspill for å se arbeidet med nye læreplaner i lys av elevenes rett til spesialpedagogisk tilrettelegging.

Temaet nye læreplaner har jevnlig vært tatt opp med skoleeiere i kommunenes samarbeidsnettverk «Lederforum», samt i de regionale nettverksmøtene for kommunale skoleeiere.

Flere kommuner har gjennom desentralisert ordning gjennomført tiltak som skal bidra i innføringen av nye læreplaner.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Statsforvalteren vurderer sitt arbeid med å understøtte nasjonale myndigheters, fylkeskommunens og kommunenes arbeid med bosetting og integrering av nyankomne innvandrere som godt. Vi viser til omtale av gjennomførte tiltak i punkter 3.3.3.2.1.1 og 7.3.1.7.5.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Vi etablerte i 2021 en tverrfaglig gruppe kalt Regional velferdsarena sør som skulle samordne aktuelle aktørers tiltak og virkemidler i kommunenes arbeid med å skaffe boliger og tjenester til vanskeligstilte, samt understøtte kommunene i deres oppgaveløsning på best mulig vis. De som var med fra starten av var Statsforvalteren i Agder, Husbanken sør, NAV Vestfold og Telemark, Bufetat region sør, Tønsberg kommune med kommunedirektøren og Arendal kommune med ordfører.

I 2022 inviterte vi også fylkeskommunen i denne gruppen for også å kunne jobbe med bedre samarbeid om rask og treffsikker bosetting. Samarbeidet har ført til god dialog om utfordringer i tjeneste-kapasiteten, og muligheten for deltakere i arena til å kunne spille dette inn til fylkeskommunens arbeid med anbefaling til IMDI om bosettingstall for 2023. Vi opplever at fylkeskommunen gjør en grundig jobb med å skaffe og å utarbeide et solid kunnskapsgrunnlag om den enkelte kommune, og de søker aktivt samarbeid med oss.

I tillegg har vi gjennomført samling for kommunene sammen med fylkeskommunen hvor dette med samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting har vært tema.

Vi vurderer at samarbeidet på de ulike arena vi har hatt, har bidratt til en effektiv bosetting i fylket vårt.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

På barnehageområdet ser vi i BASIL at både private og kommunale barnehager har tilfredsstillende kompetanse ut fra lovkrav. Videre viser BASIL-statistikken at i barnehagene øker antall personer med formell kompetanse. Blant annet er det nå blitt en økning i andel av pedagoger (49 %) og fagarbeidere (19,8 %). Det er også en stor økning av ansatte som tar tilleggsgutdannings/etterutdanning.

Samarbeidsforum for regional ordning har i år valgt å prioritere disse gruppene ved å omfordele midler for å imøtekomme økt antall søkere. For eksempel har barnehageassistenter fått tilbud om å ta kurs i teorien til barne- og ungdomsarbeiderfaget på kveldstid. Det var stor interesse og det ble derfor startet opp 2 klasser med til sammen 50 deltakere. Det var høy andel som gjennomførte kurset og tok eksamen i november 2022.

I 2022 har 116 ansatte fått utbetalt lokale tilretteleggingsmidler våren og 65 ansatte har fått midler på høsten 2022. Samarbeidsforum bestemte at ansatte som allerede er i et studieløp og har fått tildelt midler tidligere, skal prioriteres foran nye søkere. For 2022 var antallet som allerede var i gang med et studieløp så høyt at det ikke var tilgjengelige midler til en ny utlysning høsten 2022. Den samlede summen med lokale tilretteleggingsmidler for 2022 gikk derfor til de som var prioritert.

Av utdanninger som prioriteres av lokale nettverk, ser vi at barnehagelærere og spesialpedagogikk kommer høyt opp. Det er også noen som søker seg til masterutdanninger, i hovedsak ledelse eller spesialpedagogikk. Av andre utdanninger er arbeid med språk, flerspråklighet og flerkulturell kompetanse, samt styrerutdanning representert.

Vi ser også at veldig mange barnehageeiere gjennom regional ordning søker midler til tiltak rettet mot temaet barnehagens psykososiale miljø. Tiltakene er igangsatt i partnerskapet med USN. Vi ser at samarbeidet mellom USN og lokale nettverk/barnehager fører til økt profesjonalisering og kapasitetsbygging i form av økt kompetanse på dette området. Vi vurderer at dette er med på å utjevne kvalitetsforskjeller, og dermed fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barns behov i barnehage.

Gjennom Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert tilbud, får både barnehager og skoler tilbud om kompetanseutvikling i barnehage- og skolemiljø. Vi har hatt kommuner med i alle puljer fra starten, til sammen 14 kommuner.

Det er stor interesse for å delta i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi har fra januar 2023 alle våre kommuner og fylkeskommunen med i ordningen. PPT er med i alle styringsgruppene.

GSI-tallene viser at av totalt 4 349 årsverk i grunnskoler i Vestfold og Telemark blir 138 årsverk til undervisning gitt av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetting, jf. opplæringsloven § 10-1 og privatskoleloven § 4-2. Av totalt 5 400 lærere i fylket er det 238 lærere som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetting. Selv om dette er en forholdsvis lav andel, er den økende i forhold til 2021.

Fra høsten 2022 fikk 469 lærere tilbud om videreutdanning gjennom strategien Kompetanse for Kvalitet. Dette er en nedgang fra høsten 2021 hvor 517 lærere fikk godkjent videreutdanning gjennom strategien.

Alle kommuner, fylkeskommunen og mange privatskoler deltar i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling.

Vi hadde i 2022 to kommuner med i oppfølgingsordningen. Kommunen fra 2020-uttrekket har som tiltak i oppfølgingsordningen videreført sin deltakelse i Læringsmiljøprosjektet med ett år. Denne kommunen deltar med alle skoler, og barnehager, sammen med skoleeier, barnehagemyndighet og PP-tjenesten. Kommunen som er omfattet av 2022-uttrekket er, sammen med veiledere fra Universitetet i Sørøst-Norge, godt i gang i forfasen med å kartlegge og analysere situasjonen og vurdere behovet for tiltak.

Kompetansebehov i lys av Kompetanseløftet (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet

Vår avdeling har regelmessig kontaktmøter med kommunene/fylkeskommunene, både i regioner, men også samlet. Kommunens arbeid med lokal kompetanseutvikling, og hvordan kommunen vurderer sine kompetansebehov, er et tema vi kommer ofte inn på.

På bakgrunn av den første evalueringsrapporten del 1 i Kompetanseløftet, som viser at det er uklart for kommuner/fylkeskommune hvilke oppgaver fra Statped som skal overføres til kommunene, har vi invitert Statped på disse møtene. Statped har prøvd å synliggjøre for kommune hva disse oppgavene er, og også minnet de om det spesialpedagogiske feltet innenfor inkludering.

I vårt fylke er fra januar 2023 alle kommuner og fylkeskommunen med i Kompetanseløftet. Som en forutsetning for å være med i Kompetanseløftet har vi tidlig informert om at kommunen/fylkeskommunen må vurdere hvilken kompetanse de ulike tjenestene og de som jobber der har. Det er ikke all kompetanse man kan eller skal ha i den enkelte barnehage eller skole, eller kanskje heller ikke engang i den enkelte kommune. Dette er et viktig grunnlag når kommuner og fylkeskommuner skal vurdere hvilken kompetanse de trenger i barnehager og skoler, eller på kommune- og fylkeskommunenivå, for å kunne ha et godt lag rundt barnet og eleven.

Statsforvalteren har utarbeidet skjemaer til behovsmelding i Kompetanseløftet. Disse har blant annet punkter der kommunen/fylkeskommunen vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet:

- hvordan utvikler dere felles begrepsforståelsen og sammen setter ord på kompetansebehovet?
- hvordan kartlegger dere kompetansebehovet som en del av kollektiv læring?
- hvordan utvikler dere organisasjon basert på identifiserte behov?

Alle puljene i Kompetanseløftet starter det første året med en kartlegging og analyse før det settes inn tiltak. Det er to UH-miljø våre kommuner har valgt i denne fasen; USN og UiS. USN bruker KOSIP-undersøkelsen, og UiS bruker Learnlab-undersøkelsen. Vi har sammen med disse UH-miljøene laget et webinar hvor tema har vært: "Hvordan kan vi sammen bidra til et godt partnerskap i oppstartsfasen og kartleggingen?". Evalueringene viser at dette har vært nyttig, og at dialog har ført frem til godt partnerskap i kartleggingsfasen. Både UH- miljøene og kommunene melder at for å lykkes i oppstartsfasen, trengs det ledelse, planlegging, forpliktelse, varighet og kreativitet, samt at begge parter er villige til å gi og ta.

Vi er tett på sektor, og erfarer at det grundige forarbeidet med kartlegging og analyse, bidrar til både en forankring og til mer treffsikre tiltak for de involverte. Vi har tro på at denne ordningen vil bidra til større kompetanse for de som er tette på barnet/eleven. Dette gjelder både i den enkelte barnehage og på den enkelte skole, men også på tvers av disse og andre tjenester.

Tiltak i tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.4.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten er inkludert

Kompetanseløftet skal være en varig ordning for å videreutvikle og vedlikeholde kompetansen i kommuner og fylkeskommuner innenfor spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi har hatt en tydelig forventning om at kompetansetiltakene skal omfatte den brede målgruppen i laget rundt eleven, inkludert PPT. Vi har formidlet dette på kontaktmøter med sektor, gjennom Samarbeidsforum, PP-leder nettverket og tydeliggjort i langsiktig plan for ordningen. I tillegg har Statped vært på flere arenaer sammen med oss og formidlet hvordan kompetansen skal «flyte» mellom Statped og kommuner/fylkeskommuner, mellom PPT og andre støttetjenester og barnehage- og skoleeiere. Vårt inntrykk er at dette er nå godt kjent i sektor.

Vi har også oppfordret kommunene til å delta på den digitale samlingen som UDIR og Bufdir arrangerte i april og hvor tema var helhet og sammenheng. Faggruppa barnevern har videreformidlet denne informasjon til barnevernledere, og vi har også markedsført konferansen på våre nettsider, samt informert om konferansen internt hos statsforvalteren (Barn- og unge gruppa).

To av våre kommuner (pilotkommunene) har også bidratt med tilbakemeldinger under utvikling av kompetansepakkene som UDIR har utviklet sammen med Statped. De to kommunene har fortalt om arbeidet sitt, samt hvordan de har tatt i bruk kompetansepakkene til PP- ledernetverket og Samarbeidsforum. I tillegg har vi informert kommunene våre om kompetansepakkene og sagt at kompetansepakken kan brukes som en del av tilskuddsordningen med veiledning fra UH.

En viktig del av å se tjenester i sammenheng, er å vurdere hvilken kompetanse de ulike tjenestene og de som jobber der har. I vår invitasjon om å bli med i Kompetanseløftet ba vi om en identifisering av målgrupper innenfor ledelse, PPT, lærere, spesialpedagoger, sosialrådgivere, helsesykepleiere og andre som inngår i laget rundt barn som har behov for særskilt tilrettelegging, både for skole og barnehage. Dette ble synliggjort i prosjektpåplan fra kommunene/fylkeskommunen og vi ser at alle deltakere i ordning har det.

Alle våre kommuner melder tilbake om at de har de private barnehagene med. Regional ordning i Vestfold og Telemark har hatt inkluderende barnehage praksis som tema i to år og dette er bidratt at flere private barnehager har også blitt kjent med Kompetanseløftet. Dermed er private barnehager med i en rekke kommuners kompetansetiltak i Kompetanseløftet. Det har vist seg som en større utfordring å få til det samme for private skoler. Fylkeskommunene har sendt invitasjon til de andre private skolene i fylke til å være med, men det er en del utfordringer. De melder i Samarbeidsforum at på sikt vil de fleste være med på noen tiltak, men det vil ta tid. Vårt inntrykk er at kommunene som har jobbet lenge med tverrfaglig innsats får det til, da de har gode etablerte

samarbeidsarenaer fra før. For eksempel får både Færder og Horten kommune med seg alle sine private skoler og barnehager i Kompetanseløftet.

Alle kommunene og fylkeskommunen melder om en sterk involvering av PPT, og at de er tett på barnehager og skoler i kompetansetiltakene. I noen kommuner har leder av PPT vært deltakere i arbeidsgrupper både i barnehage og skole. I tillegg er både Barnevern og Familiehelsetjenesten representert i referansegrupper. Vi benytter også disse arenaene til å oppfordre til å tenke helhetlig og se Kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesialpedagogikk i sammenheng med barnevernsreformen/oppvektsreformen og oppdrag knyttet til utsatte barn og unge.

Vi vurderer at vi har bidratt godt til at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, samt at PP-tjenesten er inkludert i tiltakene i alle våre kommuner og fylkeskommunen.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Drangedal kommune vurderer at de gjennom å delta i oppfølgingsordningen har bedret sitt system og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov gjennom:

- å samarbeide med Læringsmiljøsenteret om gjennomføring av to ståstedsanalyser og oppfølging av resultater fra dem (overordnet tema er trygge- og gode barnehage- og skolemiljø).
- å ha har anskaffet analyseverktøyet Conex Insight for skoler. Dette verktøyet bidrar til at skoleeier og skoleledere får analysehjelp, øker sin kompetanse i å se sammenhenger og også utvikling over tid.
- utarbeidelse av tilstandsrapporten for grunnskoler i Drangedal er en nyttig rapport som krever analyse og som definerer behov og plan for tiltak videre.
- systemer og/eller datakilder. Drangedal kommune benytter bl.a. aktivt følgende for å definere kompetansebehov: GSI, kommunebarometeret, Standpunkt- og eksamenskarakterer, andel henvisninger til PPT, antall elever med spesialundervisning.
- etterutdanning i skolene: Dette foregår lokalt på enhetene og deltakere er lærere/ansatte med utgangspunkt i prioriterte områder. Eksempelvis bruk av kompetansepakker i arbeidet med læringsmiljø og LK20 – fagfornyelsen. Lærere er også deltakere i faglige nettverk gjennom regionalt kommunesamarbeid og gjennom tiltak i Desentralisert kompetanseordning.
- videreutdanning for lærere: Prioriterte områder defineres ut fra planer, kartlegginger og analyser.

Hjartdal kommune ble trukket ut i oppfølgingsordningen igjen i 2022, basert på svake resultater både på nasjonale prøver, elevundersøkelsen og grunnskolepoeng.

Høsten 2022 er en del av forfasen. I denne fasen har kommunen fått bistand av to veiledere fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN). De jobber tett på ledelsen ved den ene skolen i kommunen og skoleeier i kommunen for å kartlegge og analysere situasjonen.

Vi har i dialog med USN laget en avtale der veiledningen i forfasen er beskrevet. Vi har hatt møter med både ansatte i kommunen og politikere. Vi er tett på både skoleeier og UH i denne forfasen for å bidra til en forankring. Vi veileder også kommunen med hvordan de kan se Oppfølgingsordningen i sammenheng med Kompetanseløftet. Hjartdal kommune er en liten kommune som har hatt endringen i skolestrukturen. Det er en kommunal skole og to Montessoriskoler. På ungdomstrinnet møtes alle elevene. Skoleeier har derfor valgt også å involvere de private skolene.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Drangedal kommune arbeider systematisk med Læringsmiljøprosjektet (pulje 5) som en del av Oppfølgingsordningen. Etter at den formelle prosjektperioden utløp etter to år, har kommunen fortsatt arbeidet med Læringsmiljøprosjektet og utvidet prosjektperioden med 1 år.

Drangedal kommune har utarbeidet rutiner og prosedyrer for arbeidet med kap. 8 i barnehageloven og kap. 9A i opplæringsloven, og skolene og barnehagene sørger for at alle ansatte kjenner til og har kunnskap om kommunale rutiner og prosedyrer for arbeidet med et trygt og godt barnehage- og skolemiljø.

Barnehagene og skolene i Drangedal gjennomfører trivselsundersøkelser, skolene analyserer elevundersøkelsen og følger opp elevundersøkelsen med sine lærere og elever. En mer systematisk oppfølging av elevundersøkelsen på hver enhet ble utformet og vedtatt gjennom deltakelsen i læringsmiljøprosjekt (oppfølgingsordningen). Selv sier Drangedal kommune: "Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom perioden holdt kommunen og undertegnede kommunalsjef skjerpet på forventninger til kommunen og oppdraget som ligger i ordningen. Dette oppleves som positivt. Ved å stille krav til planer, systemer, og gjennom sine direkte oppfølginger med blant annet møter og igjen videre krav om rapporteringer, forplikter kommunen seg i større grad til et systematisk arbeid".

Hjartdal kommune har tre ganger ligget under oppfølgingsordningens nedre grense for kvalitet. Vi har i dialog med kommunen likevel fremhevet at de har

hatt en positiv utvikling i resultatene de tre årene som er omfattet av kriteriesettet, og at dette er et godt utgangspunkt for arbeidet i forfasen. Statsforvalteren er tett på kommunen i forfasen for at kommunen skal finne fram til varige tiltak som gir virkning ut i skolene.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi har ikke gjennomført evalueringer eller brukerundersøkelser i 2022.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

På grunn av ressursituasjonen i Helse- og omsorgsavdelingen har vi for å kunne løse de sakene, som ifølge styringsdokumentene skal prioriteres først, ikke oppnådd målkravene til planlagte tilsyn. Avdelingen har måttet omprioritere internt for å holde restanser på et akseptabelt nivå

Dette har medført at vi også i 2022 har nedprioritert omfanget av utviklingsoppgaver.

Ellers ingen vesentlige avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vedrørende 5.2.7.8: Samvirkekonferanser knyttet til skogbrann er gjennomført sammen med Statsforvalteren i Oslo og Viken. Dette på bakgrunn av overlappende 110 region. Vi har gjennomført to av tre samvirkekonferanse. Den tredje konferansen ble ikke gjennomført da det ikke ble ansett å være et behov.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Miljø

Søknader om tillatelse etter forurensingsloven har for lang saksbehandlingstid. Flere av oppgavene innenfor natur har også lang saksbehandlingstid, blant annet klagesaksbehandlingen. Også innen forvaltning av verneområdene har vi stort etterslep. Flere oppdrag i tildelingsbrevet innenfor forurensing og natur blir ikke løst. Dette skyldes misforhold mellom tildelte midler og tildelte oppgaver. Avdelingen har ikke tilstrekkelig ressurser til å løse alle oppdrag.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

HI 5.1.5.3 I mail til LMD 17.03.22 sa vi fra oss tilbud om midler til videre arbeid med Matgledekorpsset på grunn av liten interesse hos kundene i kommunene.

Avvik. HI 5.3.10.2 Kontroll av husdyrkonsesjonsregelverket er ikke gjennomført i 2022.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke forankringen av kvalifiseringsprogrammet på ledernivå i NAV- kontoret og i kommunen.
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene.
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet.
- Hva som er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet.

Kvalifiseringsprogrammet har vært tema på møter vi har hatt med NAV-ledere og kommunale ledere i 2022. Vi har presisert at det er en lovpålagt oppgave for kommunene å sikre at de som fyller vilkårene får tilbud om program. Vi har presentert deltakertall for ledere i kommunene og sammenlignet med hvilke forventede tall som ligger bak direktoratets fordeling av midler til kommunene. Vi har redegjort for de gode resultatene kvalifiseringsprogrammet har på landsbasis og oppmuntret til økt bruk av kvalifiseringsprogrammet.

Vi ser en positiv utvikling i antall deltakere med en økning på 50 deltakere fra begynnelsen av året og til november 2022. Det er usikkert om økt antall deltakere har sammenheng med lederforankringen, om det skyldes de øvrige kompetansehevende tiltakene på området som er beskrevet nedenfor, eller om det er en kombinasjon av aktivitetene.

Vi har tilbudt opplæring om kvalifiseringsprogrammet til alle kommunene i fylket og har vært svært tilgjengelige for NAV-kontorene for henvendelser, veiledning og tilpassede opplæringsaktiviteter. I tillegg har vi driftet fagnettverk der alle kommunene deltar. Vi ser en effekt av arbeidet i nettverkene. Kommunene bruker hverandre i veiledning ved for eksempel bruk av tiltak, innhold i program og i oppfølgingsarbeidet. Enkelte kommuner deltar også i hverandres fagmøter om kvalifiseringsprogrammet for å lære av hverandre. Fordi Statsforvalteren deltar i alle nettverksmøtene, kan vi formidle tips, råd og problemstillinger på tvers av alle gruppene og dermed spre gode grep i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet til alle kommunene.

Vi har arrangert fagsamling om kvalifiseringsprogrammet over to dager med innspill både fra Fylkeskommunen og NAV Fylke. På fagsamlingen hadde vi workshops på tvers av nettverksgruppene. I samarbeid med NAV Fylke har vi bidratt på «Fagdripp» og presentert foreløpige resultater fra Arbeids- og velferdsdirektoratets prosjekt «Identifisering av deltakere i kvalifiseringsprogrammet.» I alle møtepunktene med kommunene formidler vi at kvalifiseringsprogrammet er en tjeneste som personer som oppfyller inngangsvilkårene har rett til.

Vi har fått god oversikt over og kjennskap til kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet gjennom nettverksarbeidet, og følger med på antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet i de enkelte kommunene. På nettverksmøtene og på fagsamlingen har vi informert om hvordan de ulike kommunene ligger an på antall deltakere sammenlignet med forventet antall deltakere.

I tillegg har vi hatt dialog med enkelte kommuner som har spesielle utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet og tilbudt tilpasset opplæring og veiledning.

Kommunene i Vestfold og Telemark er ulike i størrelse, antall deltakere i program og har dermed også opparbeidet seg ulike erfaringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. NAV-kontorene har derfor ulike utfordringer. I små kommuner, hvor det er store avstander til et større sentrum, er det utfordringer knyttet til tilgang og tilgjengelighet til aktuelle tiltak. Det er også meldt om utfordringer med å skaffe kvalifiseringstiltak i bedrifter og at det er få ledige stillinger til ufaglærte.

Enkelte NAV-kontor melder om utfordringer med å få til gode og tilpassede program og at det er utfordrende å få hele NAV-kontoret involvert i arbeidet med å identifisere personer som kan ha rett til å delta i program. Det meldes også om utfordringer knyttet til bruken av statlige datasystemer i oppfølgingsarbeidet og tekniske utfordringer i arbeidet med å henvise deltakere i kvalifiseringsprogrammet til ledige stillinger som er direktemeldte til Nav.

NAV-kontorene melder om utfordringer knyttet til manglende ressurser til oppfølgingsarbeidet i kvalifiseringsprogrammet. I enkelte kommuner er det fortsatt utfordringer knyttet til kunnskap om tjenesten hos enkelte veilederne og sårbarhet knyttet til antall veiledere med kompetanse på det enkelte NAV-kontor. Flere NAV-kontor melder også om at det er en utfordring at regelverket ikke gir mulighet for å ha utdanning som innhold i program utover to år.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og vurdere hvorvidt aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Vi har gjennomgått klagesaker og vært i dialog med de ulike NAV-kontorene i fylket, muntlig og gjennom tilbakemeldinger på utsendt kartleggings skjema. Videre har vi hentet erfaringer gjennom vårt arbeid med tilskuddsordningen til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

I 2022 har vi ikke hatt saker til klagebehandling med aktivitetsplikt etter § 20 a som hovedtema. Tilbakemeldinger vi får fra NAV-kontorene er at det fortsatt er få som klager på at det er satt vilkår etter denne bestemmelsen. En mulig årsak kan være at målgruppen har god tilgang til sin veileder og i stor grad får tett oppfølging.

Vi ser i klagesaker at det stilles vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad, men at praktiseringen av vilkårlæren ikke alltid er i tråd med loven. Vi har også merket oss at innholdet i aktivitetsplikten fortsatt er lite konkret beskrevet i enkelte vedtak.

Vår erfaring og tilbakemeldinger fra NAV-kontorene viser at det i liten grad blir sanksjonert ved brudd på vilkår etter § 20 a. En av årsakene til dette blir oppgitt å være at NAV-kontorene opplever at de må fatte korte vedtak, og at det derfor blir vanskelig å benytte sanksjoner i tråd med saksbehandlingsreglene.

En økende andel NAV-kontorer vurderer retten til kvalifiseringsprogram før det fattes vilkår om aktivitet etter § 20 a.

Av aktivitetstiltak skilles det i stor grad mellom lavterskeltilbud, eksterne tiltak og interne tiltak. De fleste NAV-kontorene har tilgang til egne kommunale aktivitetstilbud. Det benyttes statlige tiltak der dette er hensiktsmessig. Det er etablert "Mulighetshus" eller "Talenthus" etter ulike samarbeidsmodeller.

Flere NAV-kontor samarbeider med frivillige organisasjoner og arbeidsgivere. Oppfølgingstjenesten er også en samarbeidspartner i de fleste kommunene, og deres tilbud inngår som en del av NAV-kontorets tiltak etter § 20 a.

Vi erfarer at handlingsrommet er ulikt for små og store kommuner. Enkelte NAV-kontor opplyser om å ha måttet avslutte egne lavterskeltilbud for den gruppen som er lengst unna arbeid, som følge av vanskelig kommuneøkonomi. Mindre kommuner rapporterer også om utfordringer knyttet til avstand og mobilitet.

I Vestfold og Telemark er noen kommuner tildelt tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene der aktivitetsplikten inngår som en del av prosjektet. For eksempel er det i prosjektet «NAV på hjul» en person som reiser rundt i kommunen for å følge opp unge med aktivitetsplikt, og gi individuell oppfølging der ungdommen er. Flere andre kommuner har gitt signaler om at de ønsker å søke tilskudd til lignende prosjekter.

NAV-kontorene beskriver i stor grad at de benytter aktivitetstilbud som de mener bidrar til økt overgang til arbeid eller til utdanning. Flere rapporterer imidlertid om at det er vanskelig å finne det rette individuelle tiltaket til den enkelte. De viser til at tett individuell oppfølging bidrar til gode resultater, men at det krever ressurser som NAV-kontorene oppgir å ikke ha.

Det er få NAV-kontor som kan vise til en konkret økning i overgang til utdanning, men de vurderer at muligheten er større gjennom at kvalifiseringsprogrammet nå kan inneholde utdanning.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for kompetansehevende tiltak innenfor økonomisk rådgivning som er gjennomført overfor kommunene og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning.

Vi har gjennomført grunnkurs, videregående kurs og fagdager for økonomiske rådgivere på NAV-kontorene. Kursene er gjennomført i samarbeid med regionkontaktene i Oslo og Viken, fagpersoner i embetet, Namsmannen og NAV Forvaltning. Alle kommunene ha fått tilbud om å delta.

Økonomiske rådgiver i Vestfold og Telemark har tilbud om å delta på informasjons- og spørretimen som arrangeres av Statsforvalteren i Oslo og Viken.

I vår behandling av henvendelser og klagesaker ser vi at enkelte som har behov økonomisk rådgivning ikke får tilbud om tjenesten. Vi følger opp der det kan se ut til å være mangler i tjenestetilbudet.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

I vårt arbeid med tilskuddsforvaltning har vi prioritert prosjekter rettet mot unge, både ved tildeling og i oppfølgingen av prosjektene. Vi har tilrettelagt for erfaringsutveksling på vår erfarings- og delingskonferanse.

I samarbeid med statsforvalterne i Innlandet og i Rogaland har vi etablert et digitalt nettverk for NAV-kontor som mottar tilskuddsmidler til prosjekter hvor målgruppen er unge. Formålet med nettverket er å skape en arena for erfaringsdeling for prosjekter med felles målgruppe og problematikk.

I 2022 har vi samarbeidet med fylkeskommunen og NAV Fylke om kunnskapsformidling til NAV-kontorene om ulike opplærings tiltak til unge som deltar i kvalifiseringsprogrammet. Fylkeskommunen og NAV Fylke ved opplæringskoordinator deltok på vår fagsamling om kvalifiseringsprogrammet og informert om ulike veier til fagbrev, fagkompetanse og spesielt tilrettelagte løp for å få ungdom gjennom fagutdanning. Alle NAV-kontorene fikk informasjon om fylkeskommunens tiltak og virkemidler på dette området med fokus på bruk av kvalifiseringsprogrammet knyttet til tilrettelagte fagutdanningsløp

Vi deltar i «Nettverk Ung», et nettverk etablert av NAV Fylke. Det gjennomføres regelmessige samlinger hvor ungdomsarbeidet i NAV er tema.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, og hvordan det jobbes med å sikre tilgang til sosiale tjenester for brukere som har vansker med å benytte digitale løsninger.

Ved utsending av spørreskjema og i dialog med NAV-kontorene, har vi undersøkt deres erfaringer med DIGISOS. De fleste NAV-kontorene benytter DIGISOS, og i løpet av 2023 skal alle ha DIGISOS

NAV-kontorene rapporterer om at den økte digitaliseringen ikke har endret selve saksbehandlingsrutinene i vesentlig grad. Effekten ser ut til å være raskere saksbehandling som følge av at søknader blir raskere mottatt enn ved bruk av ordinær postgang.

Ingen NAV-kontor rapporterer om bedre kvalitet i tjenesten som følge av digitalisering.

I vår behandling av klagesaker ser vi lite spor av muntlig dialog mellom søker og NAV-kontoret. Det kan være dialog mellom NAV-kontoret og søker som ikke kommer fram i sakene, men det kan for oss se ut til at muntlig dialog ofte blir erstattet med utsending av digitale brev. Vi ser at det i mange saker går flere brev ut til søker om innhenting av informasjon og dokumentasjon, før det fattes vedtak i saken.

Siden DIGISOS kan benyttes hele døgnet, mener NAV-kontorene at dette bidrar til å øke tilgjengeligheten til tjenestene og at det senker terskelen for å søke om sosiale tjenester.

Vi er usikre på om brukere som ikke er digitale i tilstrekkelig grad blir fanget opp. Vi har sett at det på hjemmesiden til flere kommuner i fylket ikke er tilgang til søknader som kan skrives ut manuelt. Kommunene henviser kun til www.nav.no og elektroniske søknader. Ikke alle NAV-kontorene har tilgjengelig papirsøknader i publikumsmottaket.

Flere NAV-kontor har etablert vakttelefon som brukere kan ringe direkte til. Enkelte NAV-kontor opplyser at ikke-digitale brukere blir ivaretatt ved at brukerne også har direktenummer til sin veileder, som kan bistå ved søknad. Det rapporteres også om at det er mye kontakt med ikke-digitale brukere både per telefon og ved fysiske møter. Ett NAV-kontor opplyser å ha startet opplæring i digitale tjenester, med tolk til stede.

Vi har også i 2022 fått informasjon fra brukere av enkelte NAV-kontor om at de ved fysisk oppmøte blir henvist til å benytte digitale løsninger uten at deres digitale kompetanse er kartlagt. Vi erfarer også at brukere som tar kontakt med oss ikke har klart å komme i kontakt med sin veileder, verken ved fysisk oppmøte eller på telefon. Vår oppfatning er at enkelte NAV-kontor fremdeles er lite tilgjengelig.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren har i 2022 mottatt 9 klagesaker på området:

- To av klagesakene har vi avvist jf. forvaltningsloven §§ 34 første ledd, jf. 31.
- Tre av sakene gjaldt integreringsloven § 8 jf. § 9. Av disse ble to opphevet og returnert til kommunen til ny behandling. I den tredje saken opprettholdt vi kommunens vedtak.
- En av klagesakene gjaldt introduksjonsloven § 5 og midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 § 2 annet ledd. Saken ble opphevet og sendt til ny behandling.
- En av sakene gjaldt gjaldt introduksjonsloven § 5 og midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 § 2 tredje ledd. Saken ble opphevet og sendt til ny behandling.
- To av klagesakene gjaldt integreringsloven § 13 femte ledd, jf. annet ledd. Begge sakene ble sendt tilbake til kommunen til delvis ny behandling.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere har vi i 2022 behandlet to klagesaker:

- En av sakene gjaldt introduksjonsloven § 17 tredje ledd, jf. forskrift om norskopplæring mv. § 4 og § 20 andre ledd. Vi ba om tolkningsuttalelse i denne saken fra IMDi. På bakgrunn av den opphevet vi vedtaket og sendte saken tilbake til ny behandling.
- En av sakene gjaldt introduksjonsloven § 19 andre ledd, jf. forskrift om opplæring i norsk og samfunnskunnskap § 20 tredje ledd. Vi opphevet dette vedtaket, da kommunen ikke hadde rettslig grunnlag for å fatte vedtak om fritak fra avsluttende prøve.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark arrangerte 1 statsborgerseremoni i 2022. Av de 2503 nye norske statsborgere i fylket, var det **286** påmeldte til seremonien. Totalt var det rundt 700 gjester tilstede under seremonien, som også inkluderer ordførere fra fylkets kommuner og artistene bak seremoniens kulturelle innslag.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Våren 2022 har kommunene i Vestfold og Telemark rapportert at det var 1 557 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, 132 av disse var asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 121,45.

Høsten er det rapportert 2 122 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, av disse var 206 asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 142,79.

En fullstendig oversikt fra de ulike voksenopplæringene som har rapportert fordelt på kjønn og målform er oversendt direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (Hk-dir.) 26. januar 2023 i henhold til oppdrag.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)**Rapportere på**

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Det er avdeling for næring, innovasjon og kompetanse i Vestfold og Telemark fylkeskommune som har ansvaret for oppgaver knyttet til integreringsfeltet. Vi har hatt godt samarbeid med denne avdelingen de siste årene. Fra Statsforvalterens side er det representanter fra helse- og omsorgsavdelingen, beredskapsavdeling og oppvekstavdeling som deltar i samarbeidet. Vi har møter to ganger i halvåret. I møtene drøfter vi både innspill fra fylkeskommunen om deres inntrykk av kommunene, og vi deler funn fra tilsyn og annen offentlig informasjon som kan bidra i arbeidet med å gi gode anbefalinger til IMDi. Under pandemien, og i forbindelse med krigen i Ukraina, har disse møtene vært ekstra nyttige.

I tillegg har fylkeskommunen årlige møter med hver enkelt av kommunene i fylket, og jevnlig møter med KS hvor de drøfter kommunenes kapasitet og ressurser til å ta imot flyktninger. Situasjon for Vestfold og Telemark er slik at veldig mange av våre små og mellomstore kommuner ikke har bosatt flyktninger på mange år. Alle landets kommuner ble bedt om å bosette i 2022. Engasjementet etter å hjelpe har vært stort, og kommunene våre bosatte i 2045 personer i 2022. Dette har vært krevende prosess for mange kommuner da de kommunene som ikke har tatt imot flyktninger på en stund, har måttet bygge opp tjenestetilbudet gjennom året for å kunne ta imot flyktninger. Noen kommuner har lyktes, og noen kommuner har lyktes i mindre grad. Derfor var det viktig at fylkeskommunen skulle få god og treffsikker kunnskap om kommunenes kapasitet for 2023. Fylkeskommunen gjennomførte en spørreundersøkelse rettet til kommunene angående bosetting for 2023. Fylkeskommunen fikk til svar at kommunene har følgende utfordringer: avstand til spesialisthelsetjeneste, manglende tilgang til politi, manglende psykologtjenester, tilgang på boliger og press på kommunens tjenester.

I møte med fylkeskommunen ga vi innspill om sårbarheter knyttet til tjenestetilbudet til barn og unge, familier, enslige mindreårige og andre grupper. Det er avgjørende at fylkeskommunen får nok informasjon slik at de kan opplyse IMDi om behovet for kompetanseheving og styrking av enkelte tjenesteområder for å øke muligheten for en mest mulig treffsikker bosetting i en tid der det er helt avgjørende å fortsette den høye bosettingstakten.

For øvrig viser vi til punkt 3.3.3.2.1.1 hvor vi beskriver ytterligere samarbeid med andre aktører angående rask og treffsikker bosetting.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Vi har ikke gjennomført tilsyn etter krisesenterloven i Vestfold og Telemark i 2022. Vi har heller ikke mottatt klager eller andre henvendelser som har gitt grunnlag for å gå inn med tilsyn.

Det er ett krisesenter lokalisert i Tønsberg som har en samarbeidsavtale med kommunene i Vestfold. Tilsvarende er det ett krisesenter lokalisert i Skien som har en samarbeidsavtale med kommunene i Telemark med unntak av Notodden som har avtale med krisesenteret på Kongsberg.

To av lovbruddene gitt i 2020 følges fortsatt opp i 2023. Utfordringen med å lukke lovbruddene er knyttet til manglende tilbud til målgruppen "utsatte grupper". Lederforum helse Vestfold har hatt en pågående prosess med Stiftelsen Krisesenteret i Vestfold for å finne en felles løsning for gruppen. Det er nå enighet om at krisesenteret også skal ivareta denne målgruppen.

Krisesentrene har rapportert at tilgjengeligheten for brukerne under pandemien har vært god. Etter vår vurdering leverer krisesentrene tjenester av god kvalitet.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	5
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova. Rapporteringen skal for hver sakstype omfatte antall fattede vedtak fordelt på henholdsvis innvilgelser, avslag og avvísninger. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren rapportere på om sakene gjelder bokstav a), b) eller c). Når det gjelder separasjons- og skilsmisessøknader, skal statsforvalteren rapportere på andelen søknader som er mottatt digitalt.

Vi har gitt 812 separasjonsbevillinger i 2022. Vi har gitt 714 skilsmissebevillinger etter § 21 og 21 bevillinger etter § 22. Det er gitt 5 avslag og 4 avvísninger. Vi har hatt en svak nedgang i antall saker dette året sammenlignet med i fjor.

Når det gjelder andelen søknader om separasjon § 21 og skilsmisse mottatt digitalt, så er det en sterk økning fra i 2021. For søknad om skilsmisse etter § 22 er det en betydelig økning. Vi ser også at antallet henvendelser/uttalelser til saker på dette feltet i økende grad kommer inn via "sikker melding" til Statsforvalteren.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	813	812	1	0	85 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	719	714	4	1	91 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	24	21	0	3	71 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	18	14	4	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	80	80	0	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi har ikke mottatt klager etter barneloven, jf. barneloven § 47, annet ledd.

Vi har heller ikke mottatt anmodninger om å gi avtaler om bostad og samvær tvangskraft, jf. barneloven § 55.

Vi har ikke frem til lovendringen i juni 2022 fastsatt at en skriftlig avtale om deling av reisekostnader skal kunne tvangsfullbyrdes, jf. barneloven § 44.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke sakstyper som henvendelsene gjelder, hvilke problemstillinger og utfordringer som ofte tas opp og går igjen, samt utviklingstrekk. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren og bakgrunnen for at det tas kontakt.

Vi får i økende grad henvendelser fra foreldre som ikke bor sammen med den andre foreldre som gjelder spørsmål om innhold i foreldreansvar og hvilke rettigheter foreldre har til informasjon fra skole, barnevern og barnehage om sine barn. Vi gir individuell veiledning til de som henvender seg til oss, både på telefon og i brev. Siden spørsmålene om foreldres rettigheter også kan komme fra kommunene, har vi gitt generell veiledning om temaet på våre kontaktpunkter med kommunen. Effekten av vår veiledning er at rettigheter blir kjent, som igjen kan føre til at konflikter reduseres. Spesielt ser vi at informasjon om rett til innsyn i barns sak fører til at flere får oppfylt sine rettigheter på dette område.

Den største og økende andel av spørsmål om familierett kommer fra foreldre i høykonflikt. Høykonflikt mellom foreldre kan igjen være grunnen til at vi får færre (eller ingen) anmodning om å gi avtaler om bosted og samvær tvangskraft. Anmodning til oss om stadfesting, forutsetter avtale og samarbeid mellom foreldrene.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Vi gjennomføre tilsyn med alle familievernkontorene i 2021 og har derfor ikke hatt tilsyn i 2022. Det har heller ikke kommet opplysninger eller klager som har gitt grunnlag for å åpne tilsyn på dette området.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020
4	0	4	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

I Vestfold og Telemark er det 2 barnevernvakter med ansvar for akuttberedskapen utenom ordinær arbeidstid. Barnevernvakten i Vestfold og Telemark er organisert som vertskommunesamarbeid i henholdsvis Tønsberg og Skien. Alle kommunene med unntak av en er tilknyttet disse barnevernvakten. Den siste kommunen er tilknyttet barnevernvakten i Kongsberg.

Barnevernvaktene bistår også kommunen med tilsyn i konkrete saker dersom de har kapasitet.

Vi vurderer at kommunene i Vestfold og Telemark har en tilfredsstillende akuttberedskap både på dag - og utover ordinær arbeidstid. Vi har heller ikke mottatt klager på området i 2022.

Ledere av barnevernvaktene delta på våre samlinger sammen med kommunal barnevernledelse.

Kvalitet og risikovurdering av tjenestene

I arbeidet med risikovurderinger av kommunene vektles både barneverntjenestens rapporteringer og kunnskap vi får via klager, dialog med tjenestene og landsomfattende tilsyn. Gjennomgang av tilstandsrapporter gir også god informasjon som er naturlig å ta med i en risikovurdering. I 2022 har embetet hatt særlig fokus på å bruke kommunebilde for å få en samlet oversikt over utfordringsbildet til den enkelte kommune.

Gjennomgangen av kommunenes rapportering viser at samtlige kommuner, med unntak av en, har tilfredsstillende måloppnåelse. Denne kommunen ble spesielt fulgt opp i 2022 med blant annet dialogmøte og tilsyn. Oppfølgingen vil fortsette i 2023.

Kommunenes egenrapportering er tydelig på suksesskriterier og utfordringer. Dette er i samsvar med våre vurderinger av tjenestene.

I vår dialog med kommunene får vi tilbakemelding om at tilsyn og vår oppfølging av tilsyn oppleves relevant i kommunens eget forbedringsarbeid.

Vi vil også bemerke at flere av våre kommuner har startet prosjekter med egentilsyn på barnevernområdet og melder om at dette er gode prosesser som bidrar til økt kvalitet og bevissthet. Informasjon om egentilsyn har blitt delt på våre samlinger med barnevernledelsen.

Separasjon og skilsmisse (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Vi har to saksbehandlere som jobber med separasjon og skilsmisser. En saksbehandler jobber 100 prosent på området og en på om lag 80 prosent. Vi er kjent med at det foregår en prosess for nye digitale løsninger. Den digitale løsningen vi har per i dag fungerer meget godt, og vi har hatt en økning i antall digitale henvendelser. Rettssikkerheten anser vi som godt ivarettatt da vi har meget kort saksbehandlingstid og alltid har åpen telefon. Vi er likevel sårbare fordi det kun er to saksbehandlere på feltet.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

I 2022 mottok vi 350 søknader om askespredning. 54 prosent av søknaden er fra personer som søker om askespredning før egen død. 46 prosent er søknader fra pårørende. Det ble gitt 328 tillatelser til askespredning og 11 avslag. Ingen av avslagene er påklagd. Ved overgangen til nytt år var 11 saker ubehandlet. Vi har ikke fått søknader om privat gravsted eller klager på kommunalt enkeltvedtak etter gravferdsloven. Antall søknader er jevnt stigende. I 2022 hadde vi 100 flere saker enn i 2019.

Det er fem personer som utgjør Faggruppe gravplass. I tillegg er to stillinger i hhv 50 % og 70 % knyttet til prosjektet Digital gravferdsmelding.

Statsforvalteren forvalter innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift og innhenter faglige råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Vi har gitt innspill i rundt 90 plansaker (reguleringsplan- og kommuneplan) og har også gitt innspill i noen byggesaker. Plansakene blir dels oversendt fra embetene, men også fylkeskommuner, bispedømmer og kommuner sender saker. Faggruppe gravplass erfarer at vi ikke blir involvert i alle plansaker som berører gravplasser og ser at vi må jobbe for å sikre bedre rutiner i embetene for å få til dette.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, jmfør gravplassloven § 20. Vi har fått to søknader om privat gravsted i 2022, begge søknadene ble avslått. Ett av avslagene ble påklaget til departementet etter saksforberedelse i klagesak hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Departementet stadfestet avslaget.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal behandle søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen, jmfør gravplassloven § 23. Vi har godkjent en søknad om overføring av ansvar og mottatt en søknad som ikke er ferdig behandlet. Det har også vært dialog

med noen kommuner som etterspør behandlingskriterier knyttet til overføring av ansvar.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal behandle saker om godkjenning av lokale vedtekter for gravplassene i kommunene, jmfør gravplassloven § 21. Vi har i 2022 hatt fokus på at forvaltningslovens bestemmelser skal legges til grunn ved utarbeidelse av lokale vedtekter, blant annet at vedtektene skal ut på høring. Vi har også jobbet mye med å sikre det faglige innholdet i vedtektene. Dette medfører at søknader om godkjenning av lokale vedtekter er tidkrevende. Vi har mottatt 57 søknader om godkjenning av lokale vedtekter i 2022. I tillegg var det 20 søknader fra 2021 som ikke var ferdigbehandlet og ble overført til 2022.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal behandle saker om godkjenning av tiltak på gravplasser, jmfør gravplassloven § 4. Tiltakene omfatter nyanlegg, utvidelser, nedleggelse samt vesentlig endring av gravplass og bygning på gravplass. Det store volumet av saker ligger i den siste kategorien. Totalt har vi behandlet rundt 250 søknader om godkjenning i 2022. I noen av sakene er tilbakemeldingen at dette ikke er en vesentlig endring som vi skal godkjenne. I mange saker er det behov for veiledning, tilleggsopplysninger og korrigeringer av tiltak, men de fleste tiltakene blir godkjent til slutt. De få søknadene som ikke blir godkjent er i hovedsak knyttet til felling av trær.

Statsforvalteren skal behandle klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven. Klagesakene er tidkrevende blant annet fordi prosessen før saken blir oversendt til oss har vært feil, fordi det må innhentes tilleggsopplysninger og/eller det eventuelt må gjennomføres kontradiksjon mellom partene. Det skjer også at klagen ikke har vært stilet til underinstansen, men til oss. Underinstansen skal gjøre forberedende klagesaksbehandling, samt kan bli bedt om å bistå med ytterligere opplysning av saken og eventuelt kontradiksjon. I 2022 har vi ferdigbehandlet 13 klagesaker. Statsforvalteren har stadfestet underinstansens vedtak i 8 saker og opphevet underinstansens vedtak i 1 sak. Statsforvalteren har avvist 3 saker og opphevet underinstansens avvisningsvedtak i 1 sak.

I tillegg har Statsforvalteren gjort 2 vedtak om delvis dekning av saksomkostninger.

I tillegg til klagesakene over har Statsforvalteren besvart 2 begjæringer om omgjøring etter forvaltningsloven § 35 hvor vi ikke har funnet grunnlag for å omgjøre.

Det bes om innsyn i alle saker og særlig innsyn i klagesakene innebærer en del arbeid.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark forvalter myndighet lagt til statsforvalteren i gravplassforskriften. Denne myndigheten er knyttet opp mot §§ 6, 8, 14, 15 og 20. I mange tilfeller vil anvendelsen av myndigheten være knyttet opp mot søknader etter gravplassloven § 4 og/ eller § 21. Saksomfanget ut over dette er beskjedent.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren. Vi har hatt ansvaret for å innhente kremasjonsstatistikken for 2021. Tallene hentes inn fra krematoriene og sammenstilles med befolkningsstatistikk fra SSB. Vi har gitt uttalelse til departementet i flere dispensasjonssøknader etter gravplassforskriften § 39. Gjennom 2022 har vi samarbeidet tett med departementet om både tolkning av gjeldende lov og forskrift og endringer i lov og forskrift.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark veileder lokal gravplassmyndigheter om gravplassloven og -forskriften, bl.a. gjennom å holde faglige innlegg på kurs og bidra i annen kompetanseoppbygging. Gravplassveilederen ble oppdatert som følge av regelendringer el. i halvannen runde i 2022. Det ble også i 2022 igangsatt et arbeid for å gjøre nettsiden Gravplassveilederen mer universelt utformet med tanke på krav til tilgjengelighet. Gravplassveilederen brukes aktivt både av lokal gravplassmyndighet og andre, men vi har likevel mange henvendelser på telefon eller e-post. I den grad tiden tillater det er vi også ute på befaring. Vi jobber også med utvikling av nettsiden for Faggruppe gravplass og andre faglige ressurser som vil forenkle og gi bedre rammer for vår saksbehandling.

Faggruppe gravplass samarbeider tett med Gravplassforeningen om kurs og har bidratt som foredragsholder på kurs i praktisk drift av gravplass og administrasjon av gravplass i 2022. Faggruppe gravplass har også holdt innlegg og foredrag i mange andre sammenhenger, blant annet for KA, Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, Riksantikvaren og kirkevergelag og under stiftsdager. Faggruppe gravplass deltar også aktivt i fagmiljøet og sitter eksempelvis i redaksjonsutvalget for fagbladet Gravplassen, SKU, Standardiseringsutvalget for Kister og umer, Faglig råd for gravferd og styret i Norsk forening for gravplasskultur. Vi har bidratt med artikler til fagbladet Gravplassen. Faggruppe gravplass har også et tett samarbeid med KA blant annet om utvikling av SOSI standard for gravplass og gravplassdatabasen.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark utvikler for tiden Digital gravferdsmelding. Dette er en innbyggerrettet offentlig digital løsning. Når den er fullt utviklet, er målet at innbyggere kan få tatt sine valg i forbindelse med død, gravferd og grav ovenfor gravplassmyndigheten, krematorier, gravferdsbyrå og tros- og livssynssamfunn. Løsningen skal møte innbyggerens behov i tre faser; avklaring av spørsmål knyttet til egen død, lede en som er ansvarlig for en gravferd igjennom de ulike prosesser, og avklare spørsmål når innbyggeren er ansvarlig for en grav.

Digital gravferdsmelding vil i første versjon ha som mål å levere et digitalisert alternativ til skjemaet «Begjæring om gravlegging og/eller kremasjon». Utviklingen skjer i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet. Første versjon forventes å bli publisert innen utgangen av 2023.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Vi har behandlet fire søknader om dispensasjon fra påbudet om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. En av søknadene ble trukket. De tre siste ble innvilget.

Vi har ikke mottatt noen søknader fra kommuner om at et område skal regnes som et typisk turiststed, jf. § 5, sjette ledd.

Implementering av barnevernsreformen (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal rapportere på om det er kommuner i fylket som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

Gjennom dialogmøter og felles samlinger for barnevernledere og deres kommunale ledere har vi tilrettelagt for erfaringsutveksling og informasjonsdeling om reformarbeidet. Tema har blant annet vært:

- økonomiske utfordringer
- bruk av skjønnsmidler
- informasjon om tiltak fra Bufetat
- plan for kommunens forebyggende arbeid
- velferdstjenestelovgivningen
- barneverntjenestens ansvar for individuell plan,
- oppfølging av foreldre etter omsorgsovertagelse
- rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk

I barneverntjenestens tilstandsrapporter kommer det fram at flere kommuner har gjort interne omorganiseringer for å ivareta de nye ansvarsområdene som følger med reformen. Vi ser at samtlige kommuner satser på å styrke og utvide tiltaksvidden blant annet ved at det iverksettes lokale tiltak i samarbeid med for eksempel barnehager, skoler og forebyggende helse.

Alle kommunene i Vestfold og Telemark har etablert eller videreutviklet samhandlingsmodeller.

Kompetansestrategien, deriblant læringsnettverk, viser seg å ha vært et viktig og nyttig bidrag i kommunenes iverksettelse av barnevernsreformen. Læringsnettverk har bidratt til at tjenestene har økt og styrket sitt tjenestetilbud til utsatte barn og deres familier både gjennom allerede etablerte tiltak, samt utvikling av nye tiltak og tilbud. Eksempler på dette er økt veiledningskompetanse til fosterhjem, etablering av og iverksettelse av et ressurscenter, opprettelse av et MST-CAN team og samarbeidsprosjekt med familievernkontorene på tvers av kommuner.

I tillegg til læringsnettverkene er også de andre delene av kompetansestrategien, som tjenestestøtteprogrammet, veiledningsteam, dialogmøter og videreutdanning, med på å understøtte barnevernsreformen. Tilbakemeldingene fra kommunene er at kompetansestrategien har bidratt til positiv utvikling i barneverntjenestene og vært et nyttig bakteppe inn i barnevernsreformarbeidet. Til nå har vi hatt en kommune som har deltatt i veiledningsteam og 13 av 15 kommuner har deltatt i tjenestestøtteprogrammet.

I samarbeid med Statsforvalteren i Agder, RVTS, RBUP og KoRus arrangerte vi Handlingsfestivalen for tredje gang. Hovedfokuset denne gangen var barnevernsreformen og viktigheten av gode planer for å nå målene i reformen. [Handlingsplanfestivalen](#)

Statsforvalteren har ikke fått informasjon om at det er kommuner i fylket som ikke ivaretar koordineringsansvaret internt.

Vi vurderer at kommunene i Vestfold og Telemark har jobbet hensiktsmessig med barnevernsreformen. Vi vurderer også at reformen er forankret i kommuneledelsen. Det er likevel variasjoner med tanke på fremdrift, økonomi, tilgang på kompetanse og kommunestørrelse.

Vi vurderer at det fortsatt er for tidlig å se konkrete effekter og resultater av kommunenes tidlige innsats og forebyggende arbeid, etter reformens intensjon, ute blant hos tjenestemottakerne barn og unge.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Hjelpetekst:

Statsforvalterens vurdering bør om mulig være kvantitativ. Bekrivelsen kan med fordel omfatte hvilke tiltak Statsforvalteren har satt i verk for å skaffe seg oversikt på området, samt hva som er gjort for å bistå kommuner som særlig har behov for oppfølging.

Framskrivninger

Tall fra SSB viser at befolkningen i Vestfold og Telemark i dag er eldre enn gjennomsnittet i Norge. I fylket er det derfor også en høyere andel personer med demens enn i flere andre fylker. I følge Demenskartet.no var andelen med demens i Vestfold og Telemark på 2,15% i 2020. Dette ligger godt over landsgjennomsnittet som er 1,88%. Det er forventet at denne andelen vil stige til opp mot 4,5% i 2050, noe som er mer enn en dobling sammenliknet med hva vi har i dag.

Demografiutvikling i kommunale planer

Vi har ikke tilstrekkelig kunnskap om kommunenes planer til å kunne gi en kvantitativ vurdering av i hvilken grad kommunene planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med føringene og målsetningene i Demensplan 2025. Vi kan heller ikke uttale oss om kommunene har tatt tilstrekkelig høyde for den ventede demografiske utviklingen i sine planer, da vi ikke har foretatt en systematisk gjennomgang av kommunenes ulike planer.

Vi har satt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet på dagsorden i ulike sammenhenger, herunder gjort Demenskart.no kjent for kommunene.

Boliger og institusjoner

Vi erfarer gjennom vårt arbeid med Husbankens Investeringsstilskudd at mange kommuner ser ut til å prioritere å bygge nye institusjoner, eller bygge ut/bygge om eksisterende bygg for å tilpasse bygningsmassen et økende antall eldre, og økende antall personer med demens. Det er imidlertid uvisst om dette vil være tilstrekkelig til å møte fremtidige behov. Det bygges også flere sentralt plasserte boliger tilpasset en økende andel eldre, beliggende i geografisk nærhet til sevicetilbud og øvrige kommunale tjenester. Enkelte av våre kommuner deltar i læringsnettverk om Aldersvennlige samfunn.

Kartlegging av kommunens tilbud

I en kartlegging (utført av USHT med midler fra KI-tilskuddet) der 13 av 17 Telemarks-kommuner har svart, kom det frem at en rekke tilbud/ tjenester var det bare én eller to av kommunene som hadde. Alle kommunene som besvarte undersøkelsen svarte imidlertid at de kunne tilby velferdsteknologi og primærkontakt, i tillegg til dagaktivitetstilbud.

Det er uvisst hvilken vekt vi kan tillegge denne undersøkelsen, bl.a. fordi det ikke er kvalitetssikret at de som har besvart undersøkelsen har full oversikt over kommunenes samlede tilbud. Men kartleggingen indikerer at det er nokså store forskjeller mellom kommunene, og at flere tiltak man forventer at er tilgjengelig antagelig ikke er det. Det er ikke så mange klagesaker på dette feltet, men vi antar at det er en del mørketall.

Dagaktivitetstilbud og støttekontakt til hjemmeboende personer med demens

Ifølge nasjonale kvalitetsindikatorer (publisert av Helsedirektoratet i juni 2022) ligger kommunene i Vestfold og Telemark blant de med lavest andel i landet når det gjelder å tilby tjenester som dagaktivitetstilbud og støttekontakt til hjemmeboende personer med demens. Andelen hjemmeboende personer med demens som hadde vedtak om dagaktivitetstilbud var 18,9%, mens andelen for landsgjennomsnitt var 30,8%. Til sammenlikning var andelen i Oslo 38,9%. Når det gjaldt vedtak om støttekontakt, så var andelen 3,2% i Vestfold og Telemark, noe som er langt under landsgjennomsnittet på 6,3%. Til sammenlikning, så er dette tallet 14,7% for Troms og Finnmark. Disse indikatorene kan si noe om kapasiteten i tilbudet til hjemmeboende personer med demens i vårt fylke, men også noe om prioriteringer og politikk.

Vi har presentert disse funnene for kommunene i ulike sammenhenger, blant annet i møte med kommunalsjefene for helse og omsorg. Vi har satt funnene inn i et økonomisk perspektiv: Dette er relativt rimelige tjenester for kommunene, og er forholdsvis enkle å administrere. Vi vurderer at slike tjenester i stor grad kan bidra til å utsette behovet for mer kostnadsstunge tjenester som f.eks. langtidsplass i institusjon, fordi det også kan gi sårt tiltrengt avlastning til pårørende som står i krevende omsorgssituasjoner. Når vi har presentert oversiktene for kommunene har de blitt nysgjerrige på hva som kan ligge bak tallene, og hva som kan være årsakene til de tilsynelatende store forskjellene i landet.

Demenskoordinator og hukommelsesteam

Vi har innhentet opplysninger fra kommunene og ser at det er blitt en liten økning i antall kommuner som oppgir at de har egne ressurspersoner med kompetanse på demens. Vi ser det som positivt at flere av disse nå er ansatt i dedikerte demenskoordinator-stillinger. Blant Vestfold-kommunene har alle 6 kommunene demenskoordinatorer, mens i Telemarks-kommunene er det minst 6 kommuner vi kjenner til som har dette. Mange kommuner uten demenskoordinatorer har i stedet demenskontakter, eller demenssykepleiere. Stadig flere kommuner har også etablert tverrfaglige hukommelsesteam eller demensteam. Vi kjenner til 5 kommuner blant Telemarks-kommunene, og 1 blant Vestfold-kommunene som har etablert slike team.

Tilbud for pårørende til personer med demens

Vi har bidratt til å spre informasjon om pårørendeskoler og samtalegrupper i regi av Aldring og helse gjennom ulike nettverk og på våre hjemmesider. I Telemark har over halvparten av kommunene etablert pårørendeskoler for pårørende til personer med demens. (Tall for de 6 Vestfold-kommunene har vi

ikke innhentet.)

Når det gjelder avlastningstilbud for pårørende til personer med demens, så gjorde vi i 2022 fremstøt mot kommunene for at de skulle benytte seg av tilskuddet til å prøve ut fleksible avlastningsløsninger til pårørende som står i utfordrende omsorgssituasjoner. Pårørende til personer med demens er blant de inkluderte i denne målgruppen, og vi ser det som særskilt viktig at de får et tilpasset tilbud om avlastning, slik at deres pårørende kan bli boende hjemme lengst mulig. Dette resulterte i at det var 3 kommuner i fylket som søkte, og som har prøvd ut nye tjenester som skal gi avlastning på nye måter.

Velferdsteknologi

Vår vurdering er at det er god fart på utviklingen i bruk av velferdsteknologi i tjenestene i fylket. Andel hjemmeboende tjenestemottakere med registrert demensdiagnose, og som har lokaliseringsteknologi fra kommunen, er 6,1% i Vestfold og Telemark. Dette ligger godt over landsgjennomsnittet på 4,7%, men langt under snittet for Oslo, som er 18,1%. Vi gir bistand til ulik satsning på velferdsteknologi via våre tilskudd. Vi får relativt hyppig henvendelser fra kommuner med behov for bistand til juridiske avklaringer knyttet til anvendelse av velferdsteknologi (overvåknings-, varslings- og lokaliseringsteknologi) overfor eldre personer med og uten samtykke.

IP og koordinator

Når vi har snakket med demensansvarlige i USHT, så fremkommer det at det i liten grad benyttes IP og koordinator i tjenesteytingen til personer med demens. Demenskoordinator, kontaktsykepleiere eller hukommelsesteam i kommunen, dekker muligens noe av koordineringsbehovet for den enkelte, men vi har lite oversikt over i hvilken grad personer med demens får innfridd sin rett til IP og koordinator. Dette er et område som bør få mer oppmerksomhet i tiden fremover.

Kompetanseheving om demens

Ca. 2,6 millioner av vårt KI-tilskudd gikk til kompetanseheving spesielt rettet mot eldreomsorg/ demens i 2022. Av dette gikk ca 774.000,- til 68 personer til fagskoleutdanning, og ca. 650.000,- til 58 personer som tok videreutdanning eller masterutdanning rettet mot eldre/demens. Vi innvilget 1.184.000,- til Demensomsorgens ABC i 2022 (fordelt til 341 personer). Dette er en av de ABC-opplæringene som hadde flest deltakere i 2022. Det totale antallet som gjennomførte ABC-opplæringen i 2022 var 214 personer, fordelt på 11 av 23 kommuner. I løpet av perioden 2019 til 2022 er det kun 5 av våre 23 kommuner som ikke har hatt deltakere i Demensomsorgens ABC. Vi har årlige møter med USHT'ene og Aldring og helse for å diskutere hva vi kan bidra med for å få økt deltakelse.

Læringsnettverk om demens

For å bygge opp under føringene i Demensplan 2025 har vi over flere år prioritert å tildele midler til begge utviklingssentrene i fylket for at de skal drifte ulike læringsnettverk, herunder demensnettverk. Det å legge til rette for at ressurspersonene i kommunene kan kobles sammen for å lære av hverandre og støtte hverandre ser vi som sentralt i det å legge til rette for god fag- og tjenesteutvikling i hele fylket. Nettverkene gir oss en mulig arena for informasjonsformidling, og utgjør samtidig en viktig lyttepost for oss.

I Telemarks- kommunene er alle 17 kommunene representert i demensnettverk, og deltakerne gjenspeiler på mange måter bredden i tjenestene. Her deltar alt fra kommuneoverlege til aktivtørere, og det er også ulike personer som deltar fra kommunene, litt styrt av hvilke tema som er satt på agendaen på samlingene.

Gode pasientforløp for personer med demens

13 av 17 kommuner i Telemark er også med i et ettårig prosjekt kalt "Gode demensforløp i Telemark" som ble satt i gang av USHT i Telemark (finansiert via midler fra oss) våren 2022. (USHT Vestfold er i oppstartsfasen for tilsvarende satsning, der alle 6 kommunene er involvert.) Veiviser demens er utgangspunktet for arbeidet i prosjektet. I forbindelse med oppstart i april 2022 ble det foretatt en kartlegging i kommunene der 13 av 17 kommuner svarte. Det ble bl.a. undersøkt om tjenester til personer med demens var blitt omtalt i kommunens planer. Svarene viste at det er svært ulikt hvordan kommunene har omtalt demens-satsningen i sine planer, og hvilken status disse planene har. Det er ulikt hvilke detaljnivå de har, og hvor konkrete tiltakene og tjenestene er beskrevet. Dette gjør det utfordrende å gi en sammenfattet vurdering av graden av forankring i planverk. Fra vårt arbeid med planer ser vi at de som mer nylig blir utformet har et mye større fokus på demografiutfordringer og demens-framskrivninger enn tidligere (se punkt 3.1.3.1.1.1). De kommunene som har ønsket det har fått tilbud om veiledning når det gjelder kommunal planlegging på demensfeltet av prosessveiledere i prosjektet i Telemarkskommunene. Målet har vært å få mer struktur på planene, slik at det også er mulig å evaluere dem.

Kommunene som er med startet først med å foreta en analyse av kommunens egne tjenester, sett opp mot innsatsområdene og føringene i Demensplan 2025. Deretter ble de bedt om å beskrive hva som fungerte bra, og hva de ville prioritere å forbedre i prosjektperioden. Ressurspersoner fra USHT har i nesten ett år nå bistått kommunene som prosessveiledere, og vi venter på sluttrapporten som kommer i april 2023. Her vil det bli synliggjort hvilken nytte kommunene har hatt av å delta i prosjektet, hva de har valgt å jobbe særskilt med, og hva de mener er blitt forbedret. Vi kjenner til at flere kommuner valgte å satse på å bedre sin informasjon ut om kommunens tilbud til personer med demens og deres pårørende, både ut til innbyggerne, men også overfor fastlegene. For å sette inn hjelp i rett tid er det viktig at fastlegene har god kjennskap til hva kommunen kan tilby innbyggere med begynnende demensutvikling.

Helsefellesskap – faglige samarbeidsutvalg for skrapelige eldre

Ett av hovedmålene i Demensplan 2025 er at personer med demens og deres pårørende blir fanget opp i rett tid, og får et tilpasset tilbud. Videre er det et mål om bedre forløp for pasientene. Det er fra demensnettverket i Telemark blitt tatt initiativ opp mot Helsefellesskapet i Telemark, for å melde inn behovet for å kvalitetssikre samarbeidet mellom ulike aktører når det gjelder å fange opp, utrede og diagnostisere personer som har begynnende demens. Det er også meldt inn behov om forbedring og etablering av rutiner, når det gjelder forløp etter at diagnose er stilt i spesialisthelsetjenesten. Erfaringene kommunen har er at mange pasienter avsluttes i spesialisthelsetjenesten uten at kommunale tjenesteapparatet er koblet på i tilstrekkelig grad. Her kan det glippe, og et steg i riktig retning vil være å etablere rutiner for hvor epikrise skal sendes for å sikre gode overganger. Det har vist seg ikke å være tilstrekkelig å sende epikrise til fastlegen alene. Det blir spennende å følge med på utviklingsarbeidet kommuner og spesialisthelsetjenesten skal gjøre sammen på dette området i tiden fremover.

Helsefelleskapet i Vestfold har kommet langt i å samarbeide om tjenester til eldre. Viser her til punkt 3.1.1.5 med beskrivelse av et sentralt prosjekt.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen, samt prioriteringer i tilskuddsforvaltningen:

Pandemien avdekket stor mangel på kvalifisert arbeidskraft innenfor helse- og omsorgstjenestene. NAV sin bedriftsundersøkelse 2022 estimerte at det manglet 1 620 personer i helse- og sosialtjenestene i Vestfold og Telemark. Dette er en økning på 811 personer, sammenliknet med 2021. I fylket mangler det ifølge undersøkelsen 550 helsefagarbeidere og 425 sykepleiere. Vi har derfor prioritert å gi tilskudd til helsefagarbeidere og sykepleiere i tildelingen av kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd i 2022.

Tall fra SSB viser at de fleste kommunene i Vestfold og Telemark har hatt en nedgang i andelen med personell uten helse eller sosialfaglig utdanning i perioden 2019-2021, med unntak av enkelte av distriktskommunene. Her kan det være generelt vanskelig, ikke bare å rekruttere kompetansen i første omgang, men også senere å beholde den. Vi har valgt også å gi ekstra tilskudd til kommuner som over tid har hatt særlige utfordringer med rekruttering og kompetansebygging.

Alle kommunene i Vestfold og Telemark søkte om kompetanse- og innovasjonstilskudd i 2022, og det var en betydelig økning i antall personer som det søkes for. Et økende antall kommuner har de siste par årene søkt om overføring av midler. Kommunene søkte om å overføre vel 13 millioner kroner fra tilskudd de fikk i 2021 til 2022.

Totalt søknadsbeløp til kompetanseheving og innovasjon i 2022 var på 95 millioner kroner, mens vi bare hadde 29 millioner til fordeling. Fratrasket overførte tilskuddsmidler på 13 millioner, søkte kommune altså om 53 millioner mer enn hva vi hadde til rådighet.

Totalt ble det delt ut tilskuddsmidler til kompetanseheving for 3075 personer i 2022, noe som var 1034 flere enn i 2021. Slik var fordelingen:

440 - helsefagarbeidere og annen utdanning på videregående skolenivå,
266 - fagskoleutdanning,
136 - sykepleie,
67 - desentralisert sykepleie,
84 - vernepleie fordelt på heltid og desentralisert utdanning,
288 - opplæringstilskudd til BPA,
540 - videreutdanning og mastergradutdanning (påbygg bachelorutdanning),
875 - til ABC, flest på Demensomsorg og Mitt livs ABC.

Kommunene har bl.a. rapportert om at de har behov for økt somatisk vurderingskompetanse, og økt kompetanse om akutt syke eldre i omsorgstjenestene. Skrøplige eldre er en av de fire pasientgruppene som skal prioriteres i helsefelleskapene, og for å sikre tjenester av god kvalitet til denne gruppen er det vesentlig at personalet har kompetanse til tidlig å kunne identifisere tegn på akutt sykdom. Vi har derfor særlig prioritert å gi midler til utdanning som gir fagskolegrad innen eldreomsorg for helsefagarbeidere i kommuner der det er lav dekning av personell med helsefaglige grunn- og videreutdanninger. Videre har vi prioritert tildeling til AKS-utdanning, samt ulike faglige nettverk driftet av USHT'ene som retter seg mot utvikling av tjenester til eldre, demens, ernæring og palliasjon.

Lærlinger, helsefagarbeidere

Opplæringskontoret for offentlig sektor i Telemark (OKOS) som har ansvar for lærekontrakter og oppfølging underveis i læretiden for blant annet helsefagarbeidere, skriver i en rapport at de opplever at flere lærlinger enn før strever med å takle arbeidslivet, med de plikter og rettigheter det innebærer. Flere har hatt behov for mer oppfølging enn tidligere år. En mulig forklaring på dette er at de som nå skal ut i lære har hatt et begrenset studietilbud og praksis under pandemien.

I Telemark ble det tatt inn færre helsefagarbeiderlærlinger enn ønskelig i 2022. Det handlet ikke om plasser eller antallet søkere, men at for mange ble ansett som ukvalifiserte, spesielt på grunn av manglende språkferdigheter i norsk. OKOS deltar i prosjektet «*Forsterket innsats om samarbeid og inkludering*», og har satt i gang et «forkurs» for minoritetsspråklige med mål om å bestå norsktestene til B1-nivå og få lære plass. De samarbeider her med en videregående skole. Vi vurderer at et viktig virkemiddel i det å heve kompetanse i tjenestene i distriktene er at fagskolene anerkjenner realkompetanse når de tar opp studenter eller gir fritak fra et emne i en fagskoleutdanning.

Sykepleiere og vernepleiere

Antallet sykepleiere med videreutdanning/ masterutdanning i den kommunale helse- og omsorgstjenesten i fylket økte i perioden 2019-2021. Rekrutterings- og bemanningsutfordringer for disse yrkesgruppene er tiltagende flere steder. I flere av kommunene har dette resultert i store utgifter knyttet til innleie fra vikarbyråer. En kommune hadde så store utfordringer med å få bemannet sine sykehjem og hjemmetjeneste sommeren 2022 at de måtte ansette flere personer under 18 år. Det hadde blitt en utfordring at de fast ansatte krevde store tillegg for å ta på seg ekstra vakter. Dette var noe de hadde blitt vant til å få under pandemien, men som naturlig nok er vanskelig å videreføre som fast ordning for kommunen.

Det er et vedvarende problem at det mangler personell med høgskolekompetanse i tjenester til personer med utviklingshemming. Det søkes i stor grad om dispensasjon fra utdanningskravene som følger av reglene for å anvende tvang (helse- og omsorgstjenesteloven kap.9).

Allmennlegetjenesten

Fastlegeordningen har i særdeleshet pekt seg ut som en utfordring i vårt fylke i hele 2022. I perioder, og stedvis, har det vært en kritisk situasjon når det kommer til å få dekt opp fastlegehjemler med leger, med påfølgende problem med å kunne tilby listeplass til kommunenes innbyggere. Situasjonen har resultert i utvidet bruk av vikarer, med dertil store kostnader, for flere av kommunene.

Andel sykehjemsbeboere i Vestfold og Telemark som er blitt vurdert av lege siste 12 måneder var 66,9% i 2022. Til sammenlikning, så var andelen 85,1% for sykehjemsbeboere i Oslo. Angivelig er dette et uttrykk for den generelle belastningen som har vært på allmennlegetjenesten i vårt fylke det siste året.

Vestfold og Telemark ligger i følge nasjonale kvalitetsindikatorer (publisert av Helsedirektoratet juni 2022) på landsgjennomsnittet på de fleste områder når det gjelder pasienters erfaring med fastlegen og fastlegekontoret, med unntak av ett parameter. Det er *Koordinering og samhandling*. Her ligger fastlegene i fylket dårlig an, sammenliknet med de fleste andre fylker i landet.

Pasient- og brukerombudene i fylket melder om at de i 2022 så et endret mønster i henvendelsene fra publikum. En økende andel omhandlet fastleger og legekontor. Temaet som lå på topp var legens eller legekontorenes *tilgjengelighet*. Dette mente de ikke bare hadde sammenheng med at leger er under et økt press. Det er også et uttrykk for at det er en knapphet når det gjelder tilgangen til kvalifiserte legesekretærer. Det er flere legekontorer som rapporterer om utfordringer når det gjelder rekruttering av legesekretærer, noe som påvirker opplevelsen av tilgjengelighet og kapasitet på legekontoret. Små legekontorer er ekstra sårbare, og vi hører om flere kommuner som vil satse på å etablere større legesentra, slik at de ikke blir like sårbare.

Flere av kommunene har foretatt omfattende endringer/ tiltak for å imøtegå situasjonen, til dels tiltak med store kostnader og tidvis tiltak som har ført til at leger har blitt rekruttert fra nabokommuner (problemet forflytter seg). Ved utgangen av 2022 var det fortsatt betydelige vansker knyttet til fastlegeordningen, med variasjon fra kommuner som for det meste får det til, til kommuner som har større vansker. Per. 1. januar 2023 var det ifølge tall fra Helfo 38 fastlegelister i fylket uten fast lege, og 30 395 innbyggere uten fast lege.

Flere av kommuneoverlegene vi har vært i kontakt med har rapportert om bekymring over fastlegesituasjonen i sin kommune. De erfarer at selv om kommunen har opprettet flere hjemler, så blir hjemlene stående ledige fordi de ikke får rekruttert. Flere kommuner melder også om at når fastleger blir sykemeldte, eller når de skal ha permisjon (f.eks i forbindelse med avvikling av «sykehusåret»), så har de ingen å sette inn. Bruk av bemanningsbyråer oppleves ustabil for pasientene, og er av svært varierende kvalitet, bl.a. p.g.a. språk- og kulturforskjeller.

Problemene knyttet til fastlegeordningen er like for hele landet, og må løses på nasjonalt nivå. Likevel ser vi at den enkelte kommune har et visst handlingsrom for å finne løsninger lokalt, og vår oppfordring til dem i ulike sammenhenger og fora har vært at de må gjøre sitt beste for midlertidig å finne løsninger - fram til eventuelle nasjonale løsninger foreligger. Vi har hatt utfordringene i fastlegeordningen som tema i møter med kommuneoverleger, og på Høstkonferansen 2022 for helseledere i kommunene og kommuneoverleger. Vi har lagt til rette for erfaringsdeling, og også vært i direkte dialog med kommuner vi er blitt kjent med at har større/kritiske utfordringer med rekruttering av fastleger. Vi har orientert om forventinger og hatt dialog med dem om kommunens handlingsrom og alternativer.

Vi ser at kommunene forsøker ulike løsninger for å løse utfordringer med fastleger, med ulik effekt. Som et eksempel, har Larvik kommune innført en variant av «Tromsømodellen». Ved utgangen av 2022 hadde de likevel rekrutteringsvansker i fastlegeordningen. Fyresdal har etablerte "Nordsjøturnus" for legetjenesten. Der har de erfart at de fikk et høyt antall søknader til stillingene, og lyktes i å få ansatt et team med godt kvalifiserte leger. Større kommuner har etablert alternative ordninger for de pasientene som ikke har plass på listen til en fastlege. Dersom de andre legene på legekontoret ikke kan ta over pasientene, kan pasientene gå til legevakten, og få et tilbud der. Økt bosetting av flyktninger i flere av kommunene har også gjort beslag på en betydelig del av de kommunale legeressursene i 2022.

Via vårt *Forventningsbrev til kommunene 2022* har vi formidlet en forventning om at de unntaksbestemmelsene for kompetansekrav til legevaktlege uten bakvakt, og for tidsrom for kommunal ansettelse av lege som ikke er i spesialiseringsforløp som ble gitt under pandemien, skulle brukes i minst mulig grad. Vi har ikke mottatt noen orienteringer fra kommunene om at unntaksbestemmelsen i akuttmedisinforskriftens § 7 tredje ledd er tatt i bruk. Vi legger da til grunn at kommunene har klart å løse dette uten bruk av unntaksbestemmelsen.

Tidvis har spørsmål om suspensjon av ordningen etter fastlegeforskriften § 37 blitt tatt opp, men ingen av kommunene søkte om dette i 2022.

Unntaksbestemmelsen i forskrift om kompetansekrav for leger § 4 bokstav a skal rapporteres direkte til Helsedirektoratet. Av den grunn har vi ikke oversikt over bruken av denne unntaksbestemmelsen.

Kommuneoverlege og andre leger

Å få ansatt leger i andre kommunale stillinger enn som fastlege har også vært en utfordring for mange av kommunene. Vi har over år, og særskilt de første to pandemiårene, også vært en pådriver overfor kommunene for å etablere mer robuste løsninger knyttet til kommuneoverlegene. De siste årene har antallet kommuneoverleger økt, og i 2022 så vi at flere av de største kommunene har ansatt flere kommuneoverleger som deler på ansvar og oppgaver seg i mellom, der de tidligere kun hadde én. Det er nå cirka 30 kommuneoverleger fordelt på fylkets 23 kommuner. I flere av de mindre kommunene har de også økt størrelsen på kommuneoverlegestillingen. Enkelte mindre kommuner deler på én kommuneoverlege. Ved utgangen av året er det to kommuner (som deler på én kommuneoverlegestilling) som har utfordringer med å få stillingen besatt, til tross for gjentatte utlysninger.

ALIS

Flere kommuner ansetter unge ALIS, med gode betingelser fra sentralt hold. Dette oppleves positivt. I 2022 har vi bidratt til å gjøre ALIS-ordningen og tilskuddsordningen knyttet til ALIS kjent ute i kommunene. Dette har blitt gjort ved formidling av informasjon fra Helsedirektoratet via mail ut til alle kommuner, informasjon gitt direkte i møter med kommunene, samt at ALIS Sør har blitt invitert inn på våre møtearenaer for å informere kommunene direkte. Vi har et inntrykk av at ALIS-stillinger blir stadig mer utbredt i fylkets kommuner.

Svangerskapsomsorgen og helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Vi registrerer at de fleste kommunene i fylket har benyttet seg av *Tilskudd til å styrke kapasitet og videreutvikle tilbudet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten* fra Helsedirektoratet. Dette har gitt mange kommuner anledning til å ansette flere, og utvikle tjenestene med nye tilbud. Det er likevel sårbar når stillinger er knyttet opp til prosjektmidler. Til midlertidige stillinger er det også mange sykepleiere og helsesykepleier-studenter som søker, og ikke erfarne helsesykepleiere. Vi kjenner til at enkelte kommuner har hatt utfordringer med å rekruttere inn i nye stillinger, og at flere kommuner ligger noe under normtallet. I mindre kommuner har fødselstallene imidlertid gått en del ned de siste årene, slik at relativt sett er deknningen av helsesykepleiere likevel opprettholdt, selv om det kan ha vært nedgang i årsverk.

Enkelte helsestasjoner har ansatt egne psykologer. Der det har vært utfordringer med å rekruttere psykolog, har det som alternativ blitt ansatt familierapeut i stedet. Dette har vist seg å være et godt alternativ.

Når det gjelder svangerskapsomsorgen, så kjenner vi til at det er opprettet flere kommunale jordmorstillinger i kommunene de siste årene. Dette har samtidig ført til en betydelig lekkasje fra sykehusene. For å rekruttere til disse stillingene har flere kommuner overbydd sykehuset med opp mot 100 000 mer i årslønn. I tillegg kan de lokke med bedre arbeidstider (ikke turnus) og arbeidsforhold.

Rus og psykisk helse

IS 24/8 (2022) for Vestfold og Telemark viser at kommunene har utfordringer med å finne nok kvalifisert helsepersonell på fagfeltet, spesielt psykologer og helsesykepleiere.

Vi er kjent med at flere mindre kommuner i Telemark oppfyller sin lovpålagte plikt til å ha psykologkompetanse, ved å inngå avtaler med privatpraktiserende psykologer.

Den fylkeskommunale tannhelsetjenesten

Vi har ikke skaffet oss en god oversikt over kompetanse- og bemanningssituasjonen i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Vi ser ut fra tilgjengelig statistikk (KPR) at andelen beboere med langtidsopphold på sykehjem (institusjon) som er blitt vurdert av tannhelsepersonell siste 12 måneder lå på 38,9% i 2022. Dette er noe under landsgjennomsnittet som er 42,6%. Til sammenlikning så har beboere på sykehjem i Oslo, som har en andel på 65,0%. Disse tallene kan være et uttrykk for kapasiteten i tannhelsetjenestene er underdimensjonert i vårt fylke.

Antall tannlegespesialister per 1000 innbyggere i Vestfold og Telemark ligger på 0,8. For landet for øvrig er tallet 1,0. Til sammenlikning ligger høyeste del av landet (Oslo) på 1,6. Dette kan indikere at det er behov for kompetanseheving i tannhelsetjenesten i vårt fylke.

Vurdering av tilgangen til utdanningstilbud i fylket, herunder tilgangen til desentraliserte deltidsutdanninger

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har et bredt og godt studietilbud. Fylkeskommunen har ulike utdanningstilbud innen helse- og omsorgsfagene, både for unge og voksne, og Fagskolen Vestfold og Telemark har også et variert studietilbud som i stor grad er tilpasset behovet for kompetanse i kommunene. "Menn i helse"-satsningen er også et tilbud som er populært i fylket.

Vi kjenner til at flere av de store kommunene i fylket har tatt selvstendige initiativ til møter med utdanningsinstitusjonene for å diskutere behovet for utvikling av lokale studietilbud.

Til tross for at enkelte distriktkommuner tilbyr ansatte å ta deltids- eller heltidsstudier for å få nødvendig formalkompetanse, så er det likevel mange som takker nei, bl.a. grunnet lang reiseveg. Fleksible, desentraliserte, og modulbaserte studietilbud gjør det lettere for kommunene å få hevet kompetanse i egen arbeidsstokk, og er derfor et svært viktig tiltak for å sikre tilgangen til kompetanse i distriktene i årene framover. Skreddersydde utdanningstilbud er noe kommunene etterspør, og ønsker å benytte seg av. Dette har vi jevnlig formidlet videre til utdanningsinstitusjonene, og det er siste året blitt opprettet noen flere slike studier.

I 2022 tildelte vi et større beløp til det nyopprettede fleksisykepleiestudiet ved USN. Vi inngikk også en intensjonsavtale med USN for å synliggjøre at vi gav vår oppslutning til at universitetet skulle opprette et fleksibelt og samlingsbasert veilederstudium for distriktene med tittel «Kunnskapsledelse og veiledning i fleksible praksisstudier i sykepleie (30 stp)». I avtalen skrev vi: «Statsforvalteren mener at en veilederutdanning vil være et styrkende tiltak som kan bidra til økt satsning på desentralisert sykepleierutdanning. Veilederutdanningen vil føre til at studentene på den desentraliserte sykepleierutdanningen kan bli møtt på en god måte. Den vil også sørge for at studentene får den nødvendige kompetansen og oppfølgingen som de har behov for underveis i studiet.» USN la avtalen ved sin søknad til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om midler til opprettelse av dette studiet. Søknaden ble imøtesett, og de fikk tildelt midler. Det samme gjorde vi i forbindelse med en søknad om tilskudd til etablering av en desentralisert veilederutdanning for helsefagarbeidere (fagskolegrad) fra Fagskolen Vestfold og Telemark. De fikk også tilskuddsmidler av Direktoratet

for høyere utdanning og kompetanse.

Når det gjelder desentralisert utdanning i vernepleie, så fantes dette som et modulbasert studie (over 4 år) ved USN tidligere. Kommuner vi har vært i kontakt med har bedt oss formidle at de fortsatt har et behov for et slikt utdanningstilbud. Dette gjelder særlig for distriktskommunene, men også for større kommuner. Også dette har vi tatt opp i møter med USN.

Vi har i flere sammenhenger satt kommunal kompetanseplanlegging på dagsorden, og knyttet dette opp mot utfordringsbildet som ligger i den fremtidige demografiske utviklingen. Vi har hatt rekruttering og kompetanseplanlegging som tema både på Høstkonferansen og i møte med kommunalsjefene (Helseledermøte).

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen, herunder antall/andel kommuner med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt hvordan kommuner informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne.

Overordnet vurdering av tjenesteområdet, sett opp mot målet om en styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene

Vi har bidratt til å finansiere drift av ulike nettverk, og deltatt på ulike arenaer og nettverkssamlinger for hverdagsrehabilitering og rehabilitering, samt deltatt i nettverk for Koordinerende enhet. Vi har ellers ikke hatt spesiell aktivitet innen dette feltet p.g.a. interne kapasitetsutfordringer. Kartlegging av tilbudet i kommunene er utsatt til 2023, bl.a. fordi vi ble klar over at USHT'ene planla å gjøre det samme. Vi fant det formålstjenlig å samarbeide om en slik kartlegging, slik at det ikke ble dobbelt opp for kommunene. Dette vil altså skje i 2023.

Vårt inntrykk er at tilbudet innen habilitering og rehabilitering fortsatt er underdimensjonert, og ikke har fått høy nok prioritet i kommunene. Årsverksutviklingen for sentrale fagprofesjoner innen habilitering/rehabilitering, slik som f.eks. fysioterapeuter, ergoterapeuter, logopeder, ernæringsfysiologer og psykologer, er svært sparsommelig. Tilgangen til ergoterapi er fortsatt en knapphet i enkelte av kommunene. Vi kjenner ikke til noen kommuner i vårt fylke som de siste årene har iverksatt noe som kan betegnes som en stor-satsning eller oppskalering av sitt rehabiliterings- og habiliteringstilbud. Vi orienteres jevnlig om at hverdagsrehabiliteringsteam ikke er videreført etter endt prosjektperiode.

Er det ulikheter mellom målgrupper?

Vi har ikke konkrete tall her. Det er imidlertid kjent at personer i behov av psykososial og kognitiv rehabilitering ikke får dekket behovet i tilstrekkelig grad. Det samme gjelder personer med behov for arbeidsrettet rehabilitering. Likeledes vet vi at tilbudet til personer som er i behov av logoped er kraftig underdimensjonert. Ikke alle kommuner har klart å rekruttere egne psykologer.

Pasientforløp på tvers av nivåene

Gjennom arbeidet i Helsefelleskapene har fokuset på samhandling om pasientforløp blitt styrket. Arbeidet er nå satt mer i system, og vi ser at strukturer for samarbeid forplanter seg fra felt til felt. Vi støtter opp under dette, og har bl.a. gitt midler til et prosjekt som heter "Gode pasientforløp", ledet av USHT. Med i prosjektet er det deltakere fra både de enkelte kommuner og spesialisthelsetjenesten. Resultatet er at de sammen identifiserer flaskehalsar og setter i gang forbedringsarbeid for å sikre gode forløp på tvers.

Bygges tjenestene i kommunene opp i takt med nedbygging i spesialisthelsetjenesten?

Dette har vi ikke tilstrekkelig informasjon om til å kunne konkludere. Vårt inntrykk er at kommunene nok ikke opplever at spesialisthelsetjenesten avventer med å bygge ned sine tilbud før kommunen har bygget opp tilsvarende. Vi ser imidlertid også stadig gode eksempler på at det foregår kompetanseoverføring mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, og også et økende samarbeid om å heve kompetanse på tvers av nivåer (eks. satsningen på dysfagi i Telemark, og prosjektet rettet mot multisyk i Vestfold, slik omtalt i punkt 3.1.1.5). Spesialisthelsetjenesten er blitt gradvis mer utadvendt, og jobber i stadig større grad ambulant. Digital hjemmeoppfølging er under utvikling i fylket (eks. Larvik).

Er ansvaret mellom nivåene avklart?

Det er på enkelte tjenesteområder godt avklart hva som er kommunens ansvar, og hva som er spesialisthelsetjenestens ansvar. Revisjon av avtaleverket mellom kommune og spesialisthelsetjenesten er en del av pågående arbeid i Helsefelleskapene. Dette innebærer bl.a. en gjennomgang av ansvarsforhold.

I hvilken grad etterleves lovkrav knyttet til individuell plan og koordinator?

Ordnningen er godt etablert, og de fleste kommunene har Koordinerende enhet som ivaretar oppfølgingen av koordinatorene, og holder oversikt over individuelle planer i kommunene. Vi har få klagesaker som omhandler rett til IP og koordinator, uten at vi tror at dette nødvendigvis er representativt for situasjonen. I forbindelse med overprøving av kap.9-vedtak ser vi at det er en tendens til at personer med psykisk utviklingshemming som bor i en samlokalisert bolig som de leier av kommunen ikke alltid har IP, selv om flere instanser er involvert i habiliteringen.

I nasjonale kvalitetsindikatorer publisert av Helsedirektoratet i juni 2022 kommer det frem at vårt fylke ligger lavere enn landsgjennomsnittet når det gjelder vedtak om IP overfor enkelte grupper. F. eks. så er andelen personer som er mottakere av rehabilitering og habilitering i hjemmet - og som har en virksom IP - bare er 4,9%. Til sammenlikning er andelen 14,5% i Vestland, og landsgjennomsnittet er 7,9%.

Vi får jevnlig henvendelser fra brukere og pårørende som forteller om at ordningen med IP/koordinator ikke fungerer optimalt. Det er en utfordring med turn-over i tjenestene og bytte av koordinatore i forbindelse med overganger. Med innføring av barnekoordinator tror vi at koordinatorrollen vil få økt oppmerksomhet og anerkjennelse, og trolig bidra til at flere personer med rett til IP vil bli fanget opp.

Erfaringer og status for kommunale planer på rehabiliterings- og habiliteringsfeltet

De aller fleste kommunene har utviklet en overordnet plan for rehabilitering og habilitering, med unntak av 1-2 kommuner (som fortsatt er i prosess).

Tilsyn og vergeregnskapskontroll (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på:

- Totalt antall kontrollerte vergeregnskap
- Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger
- Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag

Statsforvalteren skal gi en beskrivelse av hva tilsyn har avdekket og redegjøre for hovedårsakene til at verger fratas vergeoppdrag

Vi har kontrollert 756 regnskap, medregnet 636 regnskap i det sentrale uttrekket, 68 lokalt opprettede regnskapskontroller og 52 tilleggskontroller. Det var totalt 60 regnskap som ikke ble godkjent i det sentrale uttrekket og de lokalt opprettede kontrollene. Vi har fulgt og, og følger opp samtlige av disse sakene med innhenting av mangler og bytte av verge.

Det ble gjennomført 60 tilsyn, hvorav 16 var vergebaserete og 44 var saksbaserte. Det ble funnet avvik i 4 tilsyn, og observasjoner i 11 tilsyn. Avvikene og observasjonene er fulgt opp med hensiktsmessige tiltak.

I 2022 var oppdraget fra SRF å gjennomføre tilsyn med verger som er oppnevnt fra og med 2016 til og med 2020, og som har fra og med 5 til og med 20 oppdrag for voksne. Vi hadde 12 verger som falt inn under denne kategorien. Samtlige tilsyn ble gjennomført og ferdigstilt i løpet av 2022. Vi gjennomførte tilsynet med digital undersøkelse utarbeidet av SRF, foretok en gjennomgang av vergenes portefølje, hadde telefonmøte med vergene gjennomgang av tilsynet, samt at det ble skrevet et oppsummeringsbrev til alle vergene som er journalført på vergen. Samtlige ble ferdigstilt med tilfredsstillende resultater.

Hva gjelder antall verger som er fratatt vergeoppdrag, er det ikke mulighet å hente ut tall for dette fra vårt saksbehandlingssystem. Vi har dog foretatt bytter av verger i saker hvor det har vært nødvendig, for eksempel i saker med manglende regnskapsinnlevering mv. I flere saker ønsker vergene selv frivillig å fratre som verger dersom det er varslet bytte av verge og fratakelse av oppdrag.

Tilsyn av verger

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger	Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag
756	60	0

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall inkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid gjennom hele året har vært om lag åtte uker for søknader og to uker for arbeidsoppgaver. Vi har innvilget økonomisk dispensasjon i tre barnefordelingssaker, en voldsoffererstatningssak, fire trygdesaker og en øvrig sak.

De totale utgifter som er innvilget på saksområdet rettsråd er på kr 5.939.231. Spesifisering av sakstypene fremgår av årsrapportering til SRF. Vi har gitt totalt 77 avslag på sakfeltet, 14 saker som følge av økonomisk overskridelse og 60 saker av andre grunner, og tre avslag på grunn av en kombinasjon av disse to årsakene.

Vi har fått 36 søknader om fri sakførsel i perioden. Det er gitt avslag i 22 saker, der fem av avslagene gjelder økonomi.

Restansene ved årsskiftet var 13 saker om fritt rettsråd og fem saker som gjelder fri sakførsel.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	237	201	36
Innvilgede søknader	120	111	9
Avslåtte søknader	99	77	22

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	18

Forventet forbruk (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Forbruket i løpet av 2022 ble på kr 8.180.315. Dette er kun kroner 100.000 høyere enn i 2021. Økningen skyldes sannsynligvis at flere kan få bistand fordi satsen er økt noe.

Beløpet ligger likevel langt under det estimerte forbruket for 2022 og 2023, som var på kroner 9.360.000 per år. Fordi inntektsgrensen er satt opp med et vesentlig beløp, beholder vi det estimerte beløpet også for 2023.

Det foreligger ingen vesentlige avvik eller risikoer på området.

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
8 180 315	9 360 000

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)**Rapportere på****Samfunnssikkerhet i plan**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?

SF følger opp og formidler de nasjonale forventningene til kommunene også på samfunnssikkerhet i plan. Ved utarbeidelsen av arealdel og reguleringsplaner vurderer vi alle ROS-analyser, både ut fra metodikk og innhold. Dette er gjennomgående fra varselfasen med planprogram, i utarbeidingsfasen dersom vi blir trukket med i planarbeidet, og til høringsfasen.

Vi følger opp at det utarbeides ytterligere faglige utredninger dersom analysene viser at det er behov for det, samt at disse gjennomføres eller sikres oppfølging gjennom plankart og bestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE i de tema der de er fagmyndighet, og har fokus på å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på****Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
 - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør Statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Kommuner med storulykkevirksomheter har i stor grad opprettet hensynssoner rundt disse i kommuneplanene. SF følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, og ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Eksempel her er Bamble kommunes arealdel. Hensynssone rundt storulykkevirksomhet ble tegnet inn i kommuneplanens arealdel etter vårt innspill.

Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på****Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Når vurderes det at tilsyn er det mest effektive virkemiddel for oppfølging av kommunene på samfunnssikkerhetsområdet?
3. Er valg av kommuner for tilsyn gjort ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering, og ut fra hvilke kriterier?
4. Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
5. Hvordan sikres involvering av kommuneledelsen i øvelser?

1. Følgende kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunenes behov: FylkesROS, tilsynsrapporter og innhentet dokumentasjon i forbindelse med disse, revisjonsrapporter, svarene i Kommuneundersøkelsen og på Selvangivelsen, kunnskap fra deltakelse i kommunale beredskapsrådsmøter, nettverksmøter, kommunemøter (på embetsnivå) og utarbeidet Kommunebilde, kunnskap innhentet fra dialogen med regionale samarbeidspartnere og beredskapskoordinatorer, lesing av regional- og lokalaviser mv.

2. Tilsynene er generelt viktige for å få et tilnærmet likt og inngående bilde av status i kommunene og legge til rette for kompetansehevsaktiviteter som treffer best mulig. I forhold til den enkelte kommune så vurderes tilsyn å være ekstra viktige for å styrke lederforankring der dette trengs og generelt der kommunen har svake resultater på området.

3. Valg av kommuner er gjort ut fra tid for forrige tilsyn (alle kommunene bør ha, og ser ut fra tilbakemeldingene å ønske, en viss oppfølging gjennom tilsyn), tilsynsresultat og kommunens oppfølging etter tilsynet, samt det kunnskapsgrunnlaget som er beskrevet under pkt. 1

4. Se rapportering på dette under pkt 3.1.2.3

5. Involvering av kommuneledelsen i øvelser sikres gjennom at målgruppa for øvelsene er krise-/beredskapsledelse - der ordfører, kommunedirektør og kommunalsjefer inngår. For varslingsøvelser og tilsvarende mindre aktiviteter oppfordrer vi sterkt til slik deltakelse, gir positive tilbakemeldinger der dette skjer, og poengterer ytterligere viktigheten av slik deltakelse der denne savnes.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på****FylkesROS**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Ny FylkesROS for nytt fylke, Vestfold og Telemark, var på plass i starten av 2020, etter å ha blitt jobbet frem i 2019.

Oppfølgingsplan kom på plass året etter (pga pandemien) og har blitt svært tett fulgt opp av rådet, som tema på flere møter gjennom året. Sentralt har vært omskriving av tiltak for å gjøre dem mer konkrete og målbare, samt styrket forankring av oppfølgingen av disse tiltakene.

Sikkerhetspolitisk krise/krig er med som tema i gjeldende ROS.

Vi har også startet opp utarbeidelse av overordnede regionale beredskapsplaner for aktuelle tema/scenarier i FylkesROS, som et grunnleggende grep for samordning av beredskapsplaner. Disse planene baseres på en felles mal.

For rulleringen det skal jobbes med nå i 2023, så blir det oppdatering av gjeldende analyser - eventuelt også noen ut og noen nye inn. Tematikken sikkerhetspolitisk krise/krig skal vurderes særskilt for alle tema, samt at oppdatering av eksisterende og eventuelt tillegg av nye analyser vil følges opp i egen arbeidsgruppe.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)**Rapportere på****Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringen**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.
- Redegjøre kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Korona og Ukraina

Er begge deler kriser som vesentlig har styrket Statsforvalterens samordningsrolle både gjennom synlighet og at kommuner og samarbeidspartnere har hatt god nytte av arbeidet vårt. Dette har vært med på å videreutvikle arbeidet vårt både mot kommunene og de øvrige regionale aktørene ved økt fokus fra vår side og ved styrket kredibilitet og dermed gjennomslagskraft.

Bruk av digitale verktøy både i ren dialog (nettmøter) og for kartlegginger, statusrapportering, presentasjoner og dokumenthåndtering er kraftig styrket. Det samme er bruken av kart for visualisering, f.eks. av tiltaksnivå i kommunene.

Både pandemihåndteringen og den sikkerhetspolitiske krisen har også medført at vi har utviklet et tett og nært samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken, både gjennom felles problemstillinger/risikobilde og gjennom de utfordringene vi har med overlappende og komplekse regionale organiseringer av sentrale samarbeidspartnere.

Kommunene

Vår etablerte systematikk i det kommunerettede arbeidet, med forutsigbare aktiviteter som spenner fra tilsyn og øvelser via kvartalsvise aktiviteter (varslings- og prosedyretreningsovelser, møter med beredskapskoordinatorene mv.) og til månedlig aktivitet som øving på Nødnett, og etter hvert andre samband, er videreført og utvikles stadig med tanke på å ses i sammenheng.

Det samme gjelder kompetansetiltak som den regionale Beredskapsdagen (www.beredskapsdagen.no), seminar, fagdager, fagdrypp (småøkter) og overførbarhet i den bilaterale dialogen med enkeltkommuner.

Viktig kunnskapsgrunnlag utover det som innhentes fra aktiviteten ovenfor kommer gjennom kommunebesøk i embetsregi, regionale tverrgående arenaer, Kommuneundersøkelsen i regi av DSB, og vår regionale kommunerapportering på samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet - Selvangivelsen

Regionale aktører

Store og samfunnsrammende hendelser har betydd både mer fokus mot og samarbeid med de regionale aktørene gjennom selve krisehåndteringen, samtidig som det har legitimert det kvalitetsarbeidet vi har jobbet med - først og fremst i form av oppfølgingen av FylkesROS. Vi har også fått trent opp digital samhandling og hurtig respons.

Styrket samhandling kommuner-regionale aktører

Det å legge til rette for arenaer der kommuner og aktuelle aktører lokalt/regionalt kan samarbeide - kommunale og interkommunale beredskapsrådsmøter, regionale beredskapskoordinatorkommuner og det at våre regionale samarbeidspartnere inviteres inn på våre møtearenaer med kommunene har hatt og vil fortsatt ha høy prioritet.

Økt regionalisering gjør at de regionale aktørene får økte utfordringer med bilateral aktivitet, derfor må vi jobbe for å tilrettelegge for kommunalt samarbeid på dialogen med de eksterne som er nødvendig for å ivareta kommunens utvidede beredskapsrolle.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Vi ser en gevinst gjennom større grad av likebehandling og kravstilling på tvers av de gamle fylkene. For å bidra til lik praksis mellom embetene deltar vi på Miljødirektoratets opplæringsaktiviteter og fagsamlinger. Vi deltar i nasjonalt tilsynsforum og bidrar til samordning gjennom deltakelse i nasjonale tilsynsaksjoner, og gjennom bruk av felles tilsynsdatabase og nasjonal tilsynskalender, der dette er aktuelt. Viktige feller rutiner og strategier benyttes i tilsynsarbeidet vårt. Vi har nyansatte som kun har fått intern opplæring og vi ser et behov for kompetanseheving på tilsynsområdet og ser frem til at HMS-etatenes tilsynsopplæring kan gjennomføres. Vi har i 2022 ansatt en tilsynsmedarbeider på gebyrmidler og vi vil fortsette trenden fra 2020 med en økning i antall tilsyn vi gjennomfører.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Veiledning av kommunene skjer via den løpende saksbehandlingen, i tillegg til informasjon på våre nettsider, utsendte informasjonsbrev osv. Sammenslåingen av embetene har gjort dialogen mer effektiv. Samtidig har vi hatt kraftige kutt i bevilgningene og har begrenset med kapasitet blant saksbehandlerne. Det gjør at lovpålagte oppgaver må prioriteres foran satsing på veiledning av kommunene.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Se tabell.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Tiltaksplan fremmede arter kalkrike verneområder. Kartlegging, vurdering av restaureringspotensial og anbefalinger om tiltak i kommunene Bamble, Porsgrunn, Skien, Larvik og Holmestrand. Inkluderer lokaliteter både innenfor og utenfor verneområdene.	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Arter som vurderes som en trussel i ÅGK, som for eksempel gravbergknapp, filterve, syrin, mispler mm.	Annet	Planen er bestilt, feltarbeidet vil utføres i sesongen 2023, planen ferdigstilles i desember 2023. Vil gi oppdatert kunnskap om områdene og fungere som en oppslagsverk for lokaliteter og tiltak som bør utføres. Tiltaket er samordnet med midler fra oppfølgingsplan for trua natur og verneområdemidler.	550 000
Bekjempelse kjempespringfrø Melsom	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Tiltaket har hatt en god effekt, har luket omtrent alle planter, redusert spredningspotensialet. Info om tiltak i avis og gartnerskoleelever har deltatt i bekjempelsen - dette fører til økt oppmerksomhet om problemet med fremmede arter.	30 000
Bekjempelse høstberberis - Pirane naturreservat	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Høstberberis	Bekjempelse	God effekt, redusert spredningspotensialet	43 000
Bekjempelse høstberberis Sønstegård	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Høstberberis	Bekjempelse	God effekt, redusert spredningspotensialet.	1 750
Bekjempelse av kjempespringfrø Hemskilen	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Ikke gjennomført pga. kapasitetsutfordringer	0
Bekjempelse av kjempespringfrø Børsesjø NR	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Ikke gjennomført pga. kapasitetsutfordringer	0
Bekjempelse av kjempebjørnekjeks - gamle Vestfold	Tiltak som har fokus på tidlig innsats, for eksempel: tiltak mot forekomster der det er en stor sannsynlighet for å fjerne arten i et område/regionen.	Kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	God effekt, flere av forekomstene er redusert og videre spredning er hindret. Ingen nye forekomster registrert i artskart. Noe behov for oppfølging av de eksisterende forekomstene.	100 000
Bekjempelse av rynkerose Jomfrulund (utenfor nasjonalparken)	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Rynkerose	Bekjempelse	God effekt, flere av forekomstene er bekjempet og tiltaket kan antageligvis nedskaleres noe i 2023.	100 000
Bekjempelse av platanlønn Bjørntvedt	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Platanlønn	Bekjempelse	Ikke gjennomført pga. kapasitetsutfordringer	0
Bekjempelse av parkslirekne Ørsnes	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Parkslirekne	Bekjempelse	God effekt, forekomsten er sterkt redusert. Vil følge opp videre, men lave kostnader. Inngikk i år i prosjektet med kjempebjørnekjeks.	0
Informasjonstiltak og fagsamling for kommunene	Samkjørte tiltak - samarbeid mellom ulike etater	Flere	Informasjonstiltak	Vi hadde dessverre ikke kapasitet til å arrangere en egen fagdag i 2022, men fikk likevel utført tiltaket på andre måter. Vi arrangerte bl.a. annet foredrag om fremmede marine arter (med fokus på havnespy) på Færderseminaret, hvor kommunene deltok. Har også satt i gang et eg. prosjekt på utarbeidelse av små, informative videoer om fremmede arter.	80 000
Sitkagran Nevlungstranda (en av få forekomster i Vestfold og Telemark), oppfølging av prosjekt der det er fjernet sitkagran innenfor nærliggende verneområde.	Tiltak som støtter oppunder arbeid i verneområder og vil bidra til å redusere spredning inn i verneområder	Sitkagran	Bekjempelse	Veldig god effekt, sitkagrana ble fjernet fra området og dette vil hindre videre spredning inn i verneområdet. Vil være noe behov for kontroll av oppslag.	40 000
Midler til tiltak mot fremmede arter - Larvik kommune	Samkjørte tiltak - samarbeid mellom ulike etater	Parkslirekne, rynkerose, kjempebjørnekjeks.	Bekjempelse	OK effekt, kommunen prioriterer bekjempelse langs offentlige veier, i parker og i statlig sikrede friområder. Men bekjemper også nær naturreservat og har fokus på dørstokkart (boersvineblom)	80 000
Tiltak mot fremmede arter - Holmestrand kommune. Kommunen har hovedsakelig fokus på kjempespringfrø langs Bremsa og Vesleelva, men har også kartlagt i andre områder.	Samkjørte tiltak - samarbeid mellom ulike etater	Kjempespringfrø	Bekjempelse	God effekt, hindret frøspredning og redusert bestanden. Kommunen ønsker også å fokusere på bekjempelse på Bjerkøya (kalkrik mark).	100 000

Tiltak mot fremmede arter - Hjørdal kommune. Bekjempelse av lupin i slåtteeeng.	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Hagelupin	Bekjempelse	Noe usikker på effekten, krever nok mye arbeid, men har ikke foregått så lenge og lav sum. Vil også ha en viss formidlingseffekt da Kyrkjeparken ligger sentralt til i bygda.	15 000
Tiltak mot fremmede arter - Skien kommune	Samkjørte tiltak - samarbeid mellom ulike etater	Parkslirekne og legepestrot	Bekjempelse	OK effekt, kommunen fikk ikke brukt alle midlene pga. redusert bemanning. Bestandene begynner å reduseres. Kommunen ønsker å fortsette med forekomster av parkslirekne, men er informert om at de ikke kommer til å få midler til dette.	51 663
Tiltak mot fremmede arter - Tønsberg kommune		Parkslirekne	Bekjempelse	Ikke gjennomført av kapasitetsutfordringer og fordi parkslirekne ikke er prioritert.	0
Tiltak mot fremmede arter - Tønsberg landbrukskontor	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	Første års bekjempelse er gjennomført, med god effekt så langt. Entreprenør har funnet en god kombinasjon av bekjempsesmetoder som gjør arbeidet mindre arbeidskrevende enn forventet.	300 000
Tiltak mot fremmede arter - Færder kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Rynkerose, hagelupin, kjempespringfrø	Bekjempelse	God effekt, forekomstene av rynkerose og kjempespringfrø er betydelig redusert (men trenger fortsatt noe oppfølging). Tiltak mot hagelupin fortsetter med slått og luking.	54 000
Tiltak mot fremmede arter - Tokke kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Fere	Kartlegging	God effekt - kommunen leide inn student for å kartlegge på kommunale eiendommer. Har nå god oversikt for å kunne planlegge tiltak.	50 000
Oppfølging av handlingsplan mot stillehavsøsters	Samkjørte tiltak - samarbeid mellom ulike etater	Stillehavsøsters	Bekjempelse	God effekt, Østersdugnaden har også i år gjort en stor innsats (13,5 tonn østers, 148 strender).	300 000
Fiskesperra i Kjeldal	Tiltak mot forekomster der det er en stor sannsynlighet for å fjerne arten i et område/regionen.	Gjedde	Bekjempelse	Betalt alle utgifter i forbindelse med drift av fiskesperra	100 000
Kostnadsinndekning	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Flere	Annet	Lønnsmidler for å kunne følge opp prosjektene over.	524 587
					2 520 000

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper

Se tabell

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Hul eik	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Utarbeiding og kvalitetsssikring av skjøtelsplan for hule eiker	Ferdigstilling av skjøtelsplaner for verdifulle lokaliteter med utvalgt naturtypehul eik	Klokkerveien (Færder kommune), Heierstad (Tønsberg kommune)	Grunnlag for grunneiers skjøtsel av eikelokalitetene og grunnlag for tilskuddssøknader	38 500
Hul eik	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Informasjonstiltak: drift av nettside for hul eik	Årlig driftskostnad samt noe til administrasjon og utvikling av nettsiden	Nettside	Veileder grunneiere, publikum og offentlige ansatte om regler og anbefalt skjøtsel av hul eik. Enkelt for saksbehandlere å vise til denne nettsiden. Ønsker å videreutvikle med bl.a. FAQ i 2023.	11 500
Slåttemark	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Kartlegging og skjøtelsplaner for slåttemark	Kartlagt 5 lokaliteter og utarbeidet 9 skjøtelsplaner for lokaliteter med slåttemark	Larvik, Horten, Færder, Porsgrunn, Tokke, Nome, Sandefjord og Tønsberg kommune.	Bedret kunnskapsgrunnlag og grunnlag for skjøtsel og tilskuddssøknader for grunneiere.	280 000
Slåttemark og høstingsskog	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Regional fagrådgivning for kulturbetingede naturtyper	Oppfølging av grunneiere/tilskuddssøkere, veiledning om kulturbetingede naturtyper	Hele fylket	God effekt, frigjør tid for saksbehandlere da oppfølging av søkere kan være tidkrevende.	120 000
Åpen grunnlendt kalkmark	5.1.5.11	Tiltaksplan for åpen grunnlendt kalkmark	Utarbeide en tiltaksplan for restaurering av utvalgte lokaliteter med åpen grunnlendt kalkmark (både utenfor og innenfor verneområdene). Planen er bestilt, feltarbeid vil gjennomføres i sesongen 2023.	Bamble, Porsgrunn, Skien, Larvik og Holmestrand kommune.	Vil gi oppdatert informasjon om status på lokalitetene, grundige vurderinger av hvilke lokaliteter som bør prioriteres for tiltak og råd om hvilke tiltak som bør utføres. Samordnet med midler fra fremmede landlevende planter og verneområdemidler for å kunne inkludere flest mulige lokaliteter.	250 000
Eremitt	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Oppfølging av handlingsplan for eremitt	Årlig kartlegging og overvåking av de to eneste forekomstene av eremitt i landet	Tønsberg kirkegård og eikehagen på Berg (begge i Tønsberg kommune)	Oppdatert status for eremitt på de to lokalitetene, oppfølging av prosjekt på utsetting av eremitt. Fører til at de to eneste forekomstene av eremitt i Norge blir ivarettatt.	186 400
Strandmurerbie	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Kartlegging og tiltak for strandmurerbie på Jomfruland (midler overført fra SF Rogaland)	Kartlegging av forekomster med strandmurerbie (i oppfølgingsplan for trua natur) på Jomfruland. Kartlegging utført i 2021 og 2022.	Jomfruland, Kragerø	Oppdatert kunnskapsgrunnlag, arten ble dessverre ikke funnet verken i 2021 eller 2022. Antatt utgått fra denne lokaliteten.	50 000
Trua arter og naturtyper	5.1.4.14 Trua arter og naturtyper	Kostnadsinndekning	Det brukes mye tid på planlegging, administrasjon og innhenting av tilbud ved de ovennevnte prosjektene, som ikke ligger inne i de fakturerte kostnadene. Vi bruker derfor en del midler fra den totale potten til inndekning av lønnskostnader på avdelingen.	Hele fylket	De ovennevnte prosjektene har stor effekt for å ivareta og bedre tilstanden for av trua arter og naturtyper i fylket vårt.	53 600
						990 000

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på
Fellingstillatelser på rovviltområdet

Rovvilt

	Antall skadefellings søknader	Antall avslag	Antall tillatelser	Andel innvilgende
Jerv	0			
Gaupe	0			
Bjørn	0			
Ulv	1	0	1	100 %
Kongeørn	0			
Totalt	1	0	1	

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på
Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder.

Vi har i 2022 gjennomført bekjempelse av storlind i Langesundstangen NR (Bamble), samt bøk (regionalt fremmed art) i Åsstranda NR (Porsgrunn). Begge reservatene har forekomster av kalklindskog der hhv storlind og bøk utgjør en reell trussel. Samlet volum og areal der trevirke er tatt ut er lite, og vi har derfor ikke lagt inn informasjon om dette i tabellen, men tiltakene har likevel stor betydning for langsiktig ivaretagelse av verneverdiene.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kystlynghei	Løvsog	Myr	Furuskog	Annet	Sum
Antall verneområder	0	2	0	0	0	2
Anslag volum hogd (m3)						0
Anslag areal hogd (dekar)						0
Anslag andel sitkagran (%)						0
Anslag andel norsk gran (%)						0
Anslag andel andre treslag (%)						0

Status for arbeidet med avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.7 i TB)**Rapportere på**

Status for arbeidet med avfallsplan i havn

Det ble i 2018 og 2019 lagt ned et betydelig arbeid med å få oversikt over havner i fylket og sørge for at det forelå godkjente avfallsplaner for havnene. De fleste havnene i fylket har derfor i 2022 fortsatt en godkjent avfallsplan. I påvente av endringer i forurensningsforskriften kap. 20 bl.a. av hvilke havner som vil bli omfattet, har vi ikke prioritert oppfølging av småbåthavner uten godkjent avfallsplan i 2022.

Avfallsplaner i havner

Type havn	Totalt antall	Uten krav om avfallsplan	Med krav om avfallsplan	Har godkjent avfallsplan	Mangler godkjent avfallsplan
Nærings- og industrihavn	6	6	0	60	8
Fiskerihavn	0	0	0	2	1
Trafikkhavn	3	3	0	3	2
Småbåthavn	162	162	0	240	68
Sum	171	171	0	305	79

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene (fra kapittel 7.3.5.8 i TB)**Rapportere på**

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene

Se tabell.

Vannforvaltning

År	Driftsmidlene vil brukes opp i løpet av året	Midlene er brukt til
2022	Ja, 250.000 kr.	lønn

Status på bruk av tilskuddsmidler for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.9 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på bruk av tilskuddsmidler i henhold til behovsinnmelding gjennom ESS for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (kapittel/post 1410.21).

Rapport på bruk av overvåkingsmidler ble sendt Miljødirektoratet innen fristen 5. januar. Tabell gjengitt under.

Overvåking under vannforskriften

Delfprogram/område/prosjekt	Antall stasjoner	Sum tilskudd (beløp)	Sum brukt (beløp)	Beskrivelse av gjennomført overvåking
Kyst: Kragerøvassdraget	0	440 000	0	Utsatt til 2023, midler omdisponert til biologiske undersøkelser i elv
Elv totalt: vannkjemi, bunndyr og påvekstlger	209	1 092 000	1 532 000	Sum brukt inkluderer midler fra kyst. Feltarbeid utført av vannområdekoordinator og Statsforvalter. Ambisjonsnivået er økt ifm overføring av midler fra kyst
Innsjø: vannkjemi og planteplankton	15	741 000	741 000	Feltarbeid utført av Statsforvalter
	224	2 273 000	2 273 000	

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd

Ett forhold er politianmeldt fra miljøavdelingen ved forensingsgruppa. Rapporteringen gjøres i brev til Miljødirektoratet som merkes unntatt offentlighet jf. offl. § 24 andre ledd andre setning. Brevet blir merket med sak: 2022/10604.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Vårt arbeid med omstilling og modernisering i kommunene har to viktige utgangspunkt, utover retningslinjene til departementet: For det første er skjønnsmidlene en del av de samlede inntektene til kommunene, og derfor skal kommunene ha betydelig innvirkning på bruken. For det andre driver kommunene den løpende tjenesteproduksjonen med større eller mindre innslag av utvikling og omstilling som en del av daglig drift, både etter eget initiativ, men også stimulert av statlige handlingsplaner eller KS-program. Vi prøver å kople moderniseringsarbeidet til dette kontinuerlige utviklingsarbeidet.

Prosjektskjønnsmidlene, eller skjønnsmidlene til innovasjons- og fornyingsprosjekter, skal medvirke til at kommunene gjennom innovasjon kan løse oppgavene sine, hovedsakelig tjenesteproduksjonen, bedre. Det betyr ikke at disse skjønnsmidlene finansierer daglig drift, men at vi må ta utgangspunktet i problemforståelsen til kommunene.

9 mill. kroner av skjønnsmiddelpotten for 2022 ble tildelt som prosjektskjønnsmidler. I søknadsinvitasjonen til kommunene viste vi til departementets retningslinjer på vanlig måte, og dessuten til krav til hva en søknad bør inneholde.

I tildelingen legger vi vekt på mulig gevinst – både sannsynlighet og omfang – for kommunene. Dette gjelder ikke bare kommunene som gjennomfører prosjektet, men også andre kommuner. Altså tar vi hensyn til potensiell overføringsverdi. Jo flere kommuner som står bak en søknad og gjennomfører et prosjekt, jo sterkere står søknaden hos oss. Det er fordi det gjør at den potensielle gevinsten fra prosjektet blir større.

I vurderingen av søknadene legger vi ellers vekt både på kommunenes prioriteringer, men også faglige vurderinger fra avdelingene i embetet. Vi viser til søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn for en uttømmende liste over prosjekter som fikk tildelt støtte i 2022.

Rapporteringen av prosjektene i Prosjektskjønn blir innrettet etter prosjektenes antatte ferdigstillelse. Typisk er likevel at prosjektene bruker lenger tid til ferdigstilling enn planlagt. Så lenge prosjektene likevel har tilfredsstillende framdrift ser vi på det som uproblematisk. Flere prosjekter enn vanlig har de siste årene blitt forsinket i gjennomføringen som følge av pandemien. Dette er naturlig, og særlig forståelig for prosjekter innen helse- og omsorgssektoren.

Erfaringene fra prosjektene blir videreformidlet blant annet i fagnettverk og på møter med regionrådene i Telemark. De siste årene har vi også arrangert digitale seminarer med videreformidling av flere prosjekter. I tillegg til å formidle erfaringer fra gjennomførte prosjekter, er formålet med seminarene også å stimulere til samarbeid mellom kommunene om nye prosjekter. Disse seminarene har nå blitt en fast post som en del av arbeidet med omstilling og modernisering. Vi gjennomførte derfor også et slikt seminar i januar 2023.

Det er vanskelig å beskrive entydig «et helhetsbilde av resultater og virkninger av prosjektene», som departementet etterspør. Det er, etter vår vurdering, svært varierende grad av måloppnåelse og gevinstrealisering blant prosjektene. Generelt ønsker vi å utløse nyskaping og innovasjon gjennom at prosjektskjønnsmidlene fungerer som risikoavlastning for kommunene. Da er det naturlig at resultatene varierer.

De siste årene har vi gitt betydelige midler til ulike prosjekter innen digitalisering, herunder DigiTV som ble omtalt i årsrapporten for 2021. Dette er et langsiktig arbeid for kommunene. Vi har også gitt tilskudd til flere velferdsteknologiprojekter. Vi har tidligere omtalt prosjekter i regi av Kongsbergregionen. Dette er viktige prosjekter som har potensial for overføring av store kvalitets- og effektivitetsgevinster.

Vi vil også trekke fram at vi har gitt tilskudd til såkalte «samskappingsprosjekter», blant annet til Larvik og Holmestrand kommuner. Også disse har varierende grad av måloppnåelse. Vi tror likevel de har gitt betydelige læringseffekter både for de nevnte kommunene, og andre kommuner gjennom videreformidling. Universitetet i Sør-Norge bidro på ett av prosjektene til Holmestrand. Her ble det blant annet utarbeidet en «veileder for offentlige aktører i lokal samskaping». Vi håper at samskaping, gjennom at det offentlige sammen med innbyggerne utvikler gode løsninger, kan være med på å gi bedre og mer effektive tjenester. Denne ambisjonen skulle også passe godt inn i regjeringens tillitsreform.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	1	0	1
På eget initiativ	0	1	1

Vi har de senere årene hatt få saker inn til formell lovlighetskontroll etter klage. I 2022 behandlet vi 1 sak og vedtaket ble opprettholdt. Bi mottar mange anmodninger om å ta opp saker til lovlighetskontroll på eget initiativ. I 2022 tok vi opp 1 sak, som gjaldt habilitet ved vedtakelse av kommuneplan. Kontrollen førte til at deler av planen ble opphevet som følge av inhabilitet.

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Statsforvalteren har behandlet en klagesak som gjaldt spørsmål om innsyn i en digital politikerportal kalt «Bobla». Den digitale løsningen gir utvalgsmedlemmene mulighet til å legge inn forslag til vedtak i saker som skal opp til møtebehandling. Statsforvalteren behandlet saken etter reglene i offentleglova og opprettholdt kommunens vedtak om å ikke gi innsyn. Avisen klaget deretter saken inn til Sivilombudet.

Sivilombudet stilte Statsforvalteren en rekke spørsmål som i hovedsak gjaldt forholdet til kommuneloven. I den etterfølgende uttalelsen ga Sivilombudet uttrykk for at det var mye som talte for at virksomheten i den digitale portalen innebar møtevirksomhet i kommunelovens forstand. Saken var ressurskrevende for Statsforvalteren og vakte stor interesse også utover fylkets grenser. Saken strakte seg fra slutten av 2021 til Statsforvalteren sendte svar til Sivilombudet i januar 2023 der vi konkluderte med at Statsforvalteren ikke har myndighet til å ta stilling til spørsmålet om bruken av politikerportalen innebærer et brudd på reglene om møteoffentlighet i kommuneloven. Slik vi ser det må Sivilombudet ta opp spørsmålet direkte overfor kommunen.

Temaer det er gitt veiledning om til kommunene: Krav ved behandling av innbyggerforslag, § 12-1 og § 13-1 (forsvarlig utredning i forkant), ansvarsområdet til kommunedirektøren § 13-1, uttreden og fritak § 7-9, nye medlemmer § 7-10, organiseringsformer av barnehagemyndigheten, dvs. ulike former for kommunalt samarbeid, rammer for lovlighetskontroll, §§ 27-1 og 27-2.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Omfang av interkommunalt samarbeid

Kommunene i tidligere Vestfold fylke slo seg for noen år tilbake sammen til større kommuner. Den minste kommunen i innbyggertall har flere enn 25 000 innbyggere. Opprydding og endring i interkommunalt samarbeid har vært en del av sammenslåingsprosessen. Det interkommunale samarbeidet i de tidligere Vestfold-kommunene dreier seg i dag i stor grad om interkommunale løsninger for brann, akutt forurensning, vannforsyning, avfallshenting og -anlegg, renseanlegg, legevakt, museer o.l.

I tidligere Telemark fylke er situasjonen en annen. Elleve kommuner i tidligere Telemark har under 10 000 innbyggere, av disse har sju færre enn 3 000 innbyggere. Kommunene i tidligere Telemark fylke har en utstrakt bruk av interkommunale samarbeid.

De tidligere Telemark-kommunene er deltakere i fire regionråd; Vest-Telemarkrådet, Grenlandssamarbeidet, Nome og Midt-Telemark, og Kongsbergregionen, sistnevnte sammen med fem kommuner i tidligere Buskerud fylke.

Vi oppdaterer løpende vår kartlegging av interkommunale samarbeid i fylket. Per dato viser vår oversikt 87 slike. Av disse har vi informasjon om at 14 er organisert som aksjeselskap, 19 som IKS, 54 som interkommunale vertskommunesamarbeid og andre samarbeid og prosjekt og nettverk.

I dag er revisjon, kontrollutvalgssekretariat og fjernarkiv for Vestfold og Telemark fylke organisert som interkommunale selskaper (IKS). Foruten to kommuner som ikke deltar i det felles kontrollutvalgssekretariatet, deltar alle kommunen i fylket i disse selskapene. Grenland Havn, Vestfoldmuseene,

Vest-Telemark barnevernstjeneste og Vest-Telemark PPT er eksempel på andre IKS i fylket.

En rekke samarbeidsavtaler om å benytte tjenester i nabokommunen har uklar organisering, mens andre samarbeider er organisert etter kommunelov § 20-2, f.eks. miljøretta helsestilsyn, legevakt, fysioterapi, 110-sentral, feiing, IKT, akutt forurensning, velferdsteknologi, barnevern, PPT, voksenopplæring, kommuneoverlege osv.

Utviklingstrekk og utfordringer

Nome og Midt-Telemark har tatt initiativ til et nærmere samarbeid med Kongsbergregionen innen tjenesteutvikling, herunder digitalisering og IKT-drift. Dette tror vi Nome og Midt-Telemark kan dra betydelig nytte av. Kongsbergregionen har vist seg som et slagkraftig kommunesamarbeid, med både kapasitet og kompetanse til å utvikle og implementere nye løsninger for deltakende kommuner.

Fra 1. januar 2023 blir Skien brann- og feievesen en del av Grenland brann og redning IKS. Utvidelsen av dette samarbeidet bør kunne bidra til sterkere brann- og redningsberedskap i regionen.

Utover dette har vi ikke registrert noen endringer av betydninger i interkommunale samarbeid det siste året.

Gitt dagens kommunestruktur er interkommunale samarbeid av avgjørende betydning for de minste kommunenes evne til å tilby forsvarlige tjenester på flere områder. Barnevernssamarbeidet mellom kommunene i Vest-Telemark kan trekkes fram i så måte. Generelt kan det være en utfordring med interkommunale samarbeid at de fører til overføring av beslutningsmakt ut av kommunestyrene, i tillegg til administrativ avstand fra kommunene til IKS-ene.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2022 har statsforvalteren samordnet innsigelser i 30 plansaker. Det ble totalt fremmet 93 innsigelser til disse planene. 8 av innsigelsene ble avskåret, hvorav 2 av innsigelsene ble delvis avskåret. 72 av de 93 innsigelsene ble fremmet av Statsforvalterens fagavdelinger. De resterende innsigelsene ble fremmet av NVE, Statens Vegvesen, Direktoratet for Mineralforvaltning og Mattilsynet. Innsigelsene som ble avskåret ble fremmet av Statsforvalterens fagavdelinger og Statens vegvesen.

Ingen av innsigelsene er blitt løst før de ble fremmet for kommunen. I noen tilfeller tar vi kontakt med kommunen i høringsperioden for å forsøke å finne løsning, men i de fleste tilfellene blir innsigelser fremmet med begrunnelse ut fra at planforslaget er i strid med nasjonale interesser. Ut fra kapasitet og relativt korte tidsfrister er prosess for å finne løsning begrenset, før høringsperioden går ut.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	30	0	5	29
Statsforvalteren	20	0	4	19
Avinor				
Biskopene				
Direktoratet for mineralforvaltning	1	0	0	1
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg				
BaneNor				
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	1	0	0	1
NVE	11	0	0	11
Oljedirektoratet				
Politiet				
Rikssantikvaren				
Statens vegvesen	1	0	1	1
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi behandlet totalt 280 byggesaker i 2022.

I 40 av sakene ble klager gitt helt eller delvis medhold.

88 saker ble behandlet utover 12-ukersfristen og gjennomsnittlig overskridelse var 30 dager.

I 1 sak ble fristen forlenget pga. særlige tilfeller.

I 3 saker ble fristen utsatt som følge av barmarksundersøkelse.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
280	40	88	30	0	1	0

Antall saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse er feil. Må skyldes feilføring i SYSAM. Antall saker skal være 3.

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2022 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

I 2022 ble det behandlet 36 klager på reguleringsplaner. Samtlige ble stadfestet. 10 saker ble behandlet etter utløpet av 12-ukersfristen. Gjennomsnittlige saksbehandlingstid var 69 dager.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	36
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	69
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	10
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	0

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2022. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Embetet hadde en (1) lærling i kontor- og administrasjonsfaget fram til 23. august 2022.

Intensjonen var å ta inn en ny lærling fra august 2022, men studieretningen har nå endret innhold fra kontor og administrasjon til salg, service og sikkerhet.

Det ble gjennomført intervjuer med 7 kandidater, hvorav 2 kunne være aktuelle for oss. Begge kandidatene takket nei da de fikk lærlingplass hos andre arbeidsgivere.

Etter å ha gjennomført intervjuene, ble det etter hvert klart for oss at fagsammensetningen nå er rettet mot nettopp salg, service og sikkerhet – et faginnhold som ikke samsvarer med våre oppgaver eller opplæringen vi kan gi.

En annen betenkelighet med å ha kontorlærling hos oss – er at læretiden ikke kvalifiserer for jobb i vår eller annen statlig virksomhet, da alle administrative

stillinger som lyses ut har krav om minimum bachelor.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Plangruppa er lokalisert i miljøavdelingen, og har i 2022 hatt om lag 7 årsverk, inkludert fagsjef. I praksis har kapasiteten av flere årsaker vært redusert, bl.a. pga. restriksjoner i forbindelse med pandemien og sykdomsfravær.

I 2022 har vi gitt uttalelser til 354 dispensasjonssaker. Til 238 av disse hadde vi ingen vesentlige merknader, mens 62 saker har vært nedprioritert og der vi ikke ga noen uttalelse. Vi ga uttalelse til 160 reguleringsforslag og 28 kommune(del)planer, i tillegg til 198 reguleringsvarsel.

På grunn av ressursituasjonen har vi iverksatt noen nedprioriteringer, og har gjennomført effektiviseringstiltak. Oppgaver som har vært høyt prioritert er behandlingen av kommuneplaner, både samfunnsdel og arealdel, dispensasjonssaker i strandsonen og innenfor villreins leveområder, større samferdselssaker, samordning av innsigelser, reguleringsplaner (sortert etter risiko), deltakelse i regionalt planforum, og politikeropplæring. Omvendt har følgende oppgaver vært nedprioritert: reguleringsendringer etter forenklet prosess, dispensasjonssaker som ikke berører strandsone eller villrein, og befaringer. Videre har vi gjort forenklinger i saksbehandlingen, og utarbeidet en del standard svar til enklere saker.

SF mener at kvaliteten på vår behandling av de sakstypene som er høyt prioritert er god. Derimot vil det være lavere kvalitet innenfor de sakstypene som vi har nedprioritert, og også der vi har forenklet og sender standard svar.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

SFVT samarbeider med Vestfold og Telemark fylkeskommune, DNT Telemark, FFO Telemark og Statens vegvesen i tiltaket "Turveier for alle", en videreføring av av "Sentrumsnære turveger med universell utforming". Alle kommunene i fylket deltar.

I 2022 har vi ferdigstilt og formidlet rapporten som viser omtale av en turveg i hver kommune. Videre har vi i samarbeid arrangert et turvegseminar 22.-23.08.22 i Kragerø og Drangedal med god deltakelse.

Vi har løpende dialog med alle kommunene om utvikling av turveger med universell utforming. Statsforvalteren deltar på regelmessige korte teamsmøter om slik turveg på den nedlagte jernbanen mellom Larvik og Porsgrunn.

Statsforvalteren gir også planuttalelser om universell utforming.

Universell utforming er et styrende prinsipp i våre uttalelser til søknader om investeringstilskudd fra kommunene til Husbanken. Vi har ansatt tre fysioterapeuter i helse- og omsorgsavdelingen, og besitter fagkompetanse på universell utforming.

Fylkesmannen skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. hovedinstruksen pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](https://www.bufdir.no/aktivitets-og-redegjorelsesplikten-arp)

Fra 1. januar 2020 kom et skjerpet krav om aktivt likestillingsarbeid, og plikten til å redegjøre for arbeidet, i likestillings- og diskrimineringsloven. For å undersøke hvordan tilstanden er i våre kommuner og i fylkeskommunen, bestilte Statsforvalteren en rapport fra Likestillingssenteret som gjennomgikk kommunenes og fylkeskommunens redegjørelser.

De så også på i hvilken grad kommunene oppfylte plikten til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling, både som arbeidsgiver og som offentlig myndighet. Denne kartleggingen er en gjentakelse av tilsvarende gjennomgang av de samme kommunenes og fylkeskommunens årsberetning for 2019, og resultatene ble sammenlignet.

Funn viser at det, med noen få unntak, jevnt over er ufullstendige redegjørelser opp mot det som kreves jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Vi vil følge opp funn og analyser i 2023.

Vi har prioritert at vi skal ha et særlig fokus på likestilling for mennesker med nedsatt funksjonsevne og flyktninger (da særlig nyankomne).

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på medianverdi og gjennomsnittstid på saksbehandlingen i håndhevingssakene per 31.12. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Gjennomsnittstid på håndhevingssaker med brutt/ikke brutt aktivitetsplikt er 75. Sammenlignet med 2021 har vi gått ned i gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Median er 69.

Vi gjør oppmerksom på at vi har tatt med saker fra 2021 der vi fattet vedtak om brudd/ikke brudd i 2022.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Skoleområdet

Våre vurderinger knyttet til valg av tilsynstema og tilsynsobjekt:

Vi er i særlig grad bekymret for elever som i utgangspunktet har en særskilt sårbarhet, og har vurdert at det fortsatt er vesentlig og nødvendig med tilsyn på temaene skolemiljø og spesialundervisning. Med utgangspunkt i relevante data, klager, meldinger om skolemiljø, henvendelser, medieoppslag med mer, planla vi for, og gjennomførte, 8 tilsyn i 2022. Vi hadde fire tilsyn med internkontroll og skolemiljø og tre på temaet spesialundervisning.

Vi valgte i tre tilsyn å kontrollere om skoler oppfyller krav til regelverket når det gjelder spesialundervisning. Videre sluttførte vi et tilsyn som ble åpnet i 2021, der vi kontrollerte skolenes oppfyllelse av krav til regelverket når det gjelder ordensreglement og enkeltvedtak om bortvisning. Disse temaene ble valgt på bakgrunn av opplysninger fra henvendelser, håndhevingssaker og klager, samt tidligere tilsyn. Det er vår vurdering at det fortsatt er høy risiko for lovbrudd når det gjelder skolers og kommuners saksbehandling og forvaltningskompetanse, og valget av disse temaene er et av flere tiltak for å bidra til at sektor sikrer likebehandling og rettsikkerhet for elevene.

Bakgrunnen, spesielt for tilsynene med fylkeskommunen, er en bekymring for at rettsikkerheten til elever i videregående ikke er ivarettatt. Vi er kjent med at det er langt færre elever med spesialundervisning i videregående skole enn i grunnskolen. Vi vet også at noe av årsaken til dette er at opplæringen i videregående skole i mange tilfeller foregår i mindre grupper, og at det gis mye tilpasset opplæring. Henvendelser til Statsforvalteren viser at det er elever i videregående skole som har behov for vurdering av spesialundervisning, men at det tar uforholdsmessig lang tid for enkelte elever før de meldes til PPT. Dette kan føre til at elever med rett til spesialundervisning, ikke får det, eller de får det alt for seint.

Videre viser klagesaker at det er uklarheter i vedtak når det gjelder innholdet spesialundervisningen skal ha. Det er også avvik fra kompetansemål og uklarheter knyttet til sluttkompetanse. Vi har også sett gjennom søknadene om fritak fra vurdering med karakter i videregående skole, at få av de elevene som søker om fritak, har enkeltvedtak om spesialundervisning, men i stedet har masse tilrettelegginger.

Avgjørende for valg av omfang i det enkelte tilsyn, har blitt drøftet på flere nivåer, både i ledelsen, i faggruppene på skole og i tilsynsteamene. Andre igjen har blitt bestemt av ledelsen. Med bakgrunn i informasjonen vi hadde fra videregående skole, valgte ledelsen for eksempel å se på fylkeskommunens forvaltningskompetanse i begge tilsynene. Da vi mener at deltema "melde behov" krever stedlig tilsyn, og med det er et ressursmessig mer krevende tilsyn, ble dette kun valgt for det ene av tilsynene. Vi vurderer samlet sett at vi har mer kunnskap om systemet for spesialundervisning, og ikke minst PP-tjenestens rolle i fylkeskommunen, enn tidligere.

Kommunen der vi gjennomførte skriftlig tilsyn med enkeltvedtak om spesialundervisning, ble valgt ut blant annet fordi vi året før hadde hatt tilsyn med den interkommunale PPT som denne kommunen bruker. Tilsynet med PPT baserte seg på informasjon om lang saksbehandlingstid og mangler ved saksmyndighetsarbeidet. Vi vurderte derfor et mer spisset tilsyn, som en oppfølging for å se eventuelle effekter fra tilsynet med PPT året før.

Vi har i tillegg åpnet hendelsesutløst tilsyn med tre kommuner på grunn av manglende gjennomføring av nasjonale prøver, og ett i en kommune på bakgrunn av en henvendelse/klage på brudd på taushetsplikt og melding til barnevernet.

Kommunene og skolene som ble valgt ut til tilsyn med internkontroll og skolemiljø, var valgt av flere årsaker. Alle fire kommunene hadde i henhold

til elevundersøkelsen skoler med et høy andel elever som har opplevd mobbing. Fra to av kommunene hadde vi opplysninger fra konkrete håndhevingssaker. Av de to vi ikke hadde håndhevingssaker fra, ble den ene valgt ut på grunn av ustabil ledelse over tid, og den andre fordi vi hadde lite kunnskap om kommunen og kommunens arbeid.

Vi har bestrebet oss på å gjennomføre de stedlige tilsynene fysisk, men i enkelte av tilsynene har møter blitt gjennomført digitalt både av effektivitetshensyn, av hensyn til kommunens ønsker og av hensyn til bærekraftsmål om mindre reiseaktivitet.

Barnehageområdet

Vi førte tilsyn med barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn i fire kommuner. Det var vår samlede kunnskap om barnehagemyndighetenes praksis som var avgjørende for valg av dette temaet. I to av kommunene hadde barnehagemyndighetene praksis på å gjennomføre tilsyn med andre tilsynsmyndigheter i kommunen. I BASIL fremstod det som barnehagemyndigheten i disse kommunen hadde hatt tilsyn med alle barnehagene, men i realiteten var det andre myndigheter som utførte tilsyn etter barnehageloven. I to av de andre kommunene så vi også at barnehagemyndigheten ikke hadde hatt tilsyn med barnehagene siden 2016/2017. I flere kommuner var barnehagemyndigheten ny, og rollen ift barnehagemyndighet/barnehageeier var uklar for barnehageeiere/foreldre.

Konsekvensen av at barnehagemyndigheten ikke oppfyller sitt ansvar med å påse regelverksetterlevelse hos barnehageeiere, vurderer vi som alvorlig. Mangelfull ivaretagelse av dette ansvaret vil kunne føre til at barna ikke får et godt og forsvarlig barnehagetilbud.

Vi førte i tillegg tilsyn med temaet spesialpedagogisk hjelp i en av kommunene, og barnehagemyndighetens behandling av dispensasjon fra pedagognormen og utdanningskravet for pedagogiske ledere i en annen kommune. Temaet spesialpedagogisk hjelp ble valgt fordi vi fikk flere klager og henvendelser knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Ettersom barn som har behov for spesialpedagogisk hjelp er en sårbar gruppe, vurderte vi at konsekvensen av at kommunen ikke oppfyller rettighetene til denne gruppen vil være alvorlig.

Vi valgte å føre tilsyn med barnehagemyndighetens behandling av dispensasjoner fordi kommunen hadde rapportert både dispensasjoner fra pedagognormen og utdanningskravet i flere av sine barnehager i BASIL i 2020 og 2021. Vi vurderte derfor at det var stor sannsynlighet for brudd på dette regelverket. Vi vurderer at kompetansen til personalet er den viktigste kvalitetsfaktoren i barnehagen. Dersom barnehagemyndigheten ikke behandler søknader om dispensasjon i tråd med regelverket vil dette kunne føre til at barna ikke får et forsvarlig barnehagetilbud.

Omfanget av det enkelte tilsyn varierer både i antall temaer og antall kontrollspørsmål. I to av kommunene førte vi tilsyn med ett tema, mens i de to andre kommunene førte vi tilsyn med to temaer.

Alle tilsynene ble gjennomført stedlig. Årsaken til at vi valgte stedlig tilsyn er at vi erfarer at det er lite dokumentasjon og skriftlige rutiner i kommunene. Intervjuer med sentrale personer i administrasjonen, eiere og styreere vurderte vi derfor som nødvendig for å innhente nok informasjon om barnehagemyndighetens praksis.

Tilsynsobjektene ble valgt ut fra en risikovurdering (BASIL, klagesaker, henvendelser/manglende henvendelser, mediesaker m.m). På bakgrunn av vår kunnskap om barnehagemyndighetenes praksis, vurderte vi at det var størst sannsynlighet for brudd på regelverket i disse fire kommunene.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

På både barnehage- og skoleområdet har vi gjennomført de tilsynene vi hadde planlagt.

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Som vist i rapporteringen under tidligere punkter, forsøker vi å tilpasse bruken av virkemiddel til den konkrete situasjonen.

Når det gjelder skoleområdet, har vi en oppfatning av at det er flere kommuner enn tidligere som gjør mer konkrete barnets beste-vurderinger i enkeltsaker. Vi har jevnlig, og på ulike kontaktplasser med sektor de siste årene, hatt barnets beste-vurderinger i saksbehandling som tema. I tillegg har vi veiledet på det gjennom tilsyn og vår egen klagebehandling. Vi har internt arbeidet for selv å forbedre oss på det samme, og har blant annet hatt innlegg fra sivilombudet på avdelingsmøte vårt. Vi har også i flere klagesaker enn tidligere også snakket med eleven. Dette gjelder særlig i skoleplassering/skolebyttesaker. Vi mener å se at flere kommuner gjør mer konkrete barnets beste-vurderinger i enkeltsaker. Men vi ser samtidig at dette er noe det må jobbes enda mer med på enkelte områder. Når det gjelder saksfeltet om skoleplassering/skolebyttesaker har vi, som også nevnt et annet sted, invitert kommunene til dialogmøter. De faste dialogmøtene med saksbehandlere på skoleskyssfeltet, ser vi en helt klar effekt av både for fylkeskommunens generelle saksbehandling og i de enkeltvedtakene de fatter.

På barnehageområdet har vi møter hver fjortende dag hvor vi går gjennom alle våre kommuner og vurderer om det er behov å følge opp avdekket risiko og med hvilket virkemiddel. Når det gjelder virkemiddel tilsyn har vi ført tilsyn med barnehagemyndigheten i fire av våre kommuner i 2022, se punkt

7.3.8.2.

Dersom vi ikke følger opp avdekket risiko gjennom tilsyn, bruker vi veiledning som virkemiddel. I 2022 har vi flere eksempler på dette. Gjennom klagesaksbehandling avdekket vi for eksempel risiko knyttet til kommunenes forvaltningskompetanse. Vi valgte derfor å veilede om reglene for enkeltvedtak, særlig knyttet til spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet, på ett av våre kontaktmøter med kommunene. I tillegg veiledet vi en av våre kommuner om barnehageloven § 37. Ny barnehagemyndighet i kommunen oppdaget at kommunen ikke hadde praksis for å fatte vedtak etter barnehageloven § 37. Dermed hadde ingen barn i kommunen fått vedtak om individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet i 2020 og 2021. Vi hadde møter med denne kommunen og veiledet om ansvaret kommunen har for barn med nedsatt funksjonsevne. I årets BASIL rapporterer kommunen at de har fattet flere vedtak etter barnehageloven § 37. Vi ser konkret i dette eksemplet at valgt virkemiddel har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Videre avdekket vi risiko knyttet til barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager i flere av våre kommuner. Blant annet fattet ikke barnehagemyndigheten vedtak om godkjenning etter barnehageloven, kun etter miljørettet helsevern. Dermed hadde ingen av deres barnehager godkjenning etter barnehageloven. Vi vurderte at veiledning var et mer hensiktsmessig virkemiddel enn tilsyn for å følge opp denne risikoen. Ettersom vi har fått henvendelser fra flere kommuner om regelverket knyttet til godkjenning, valgte vi å ha godkjenning som tema på ett av våre kontaktmøter med kommunene. I tillegg fulgte vi opp de nevnte kommunene med digital veiledning og vi har nå mottatt vedtak fra enkelte kommuner som viser at veiledning har ført frem.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Antall klager på skoleområdet har økt fra 2021. Basert på tall fra 2019 og 2020 vurderer vi at dette er en naturlig oppgang etter pandemien.

I likhet med de to foregående årene, er det klager på skoleplassering og skyss det har kommet flest av. Vi har opphevet langt flere skoleplasseringssaker enn året før. Dette er i stor grad begrunnet i manglende barnets beste vurdering, herunder manglende høring av barnet. Vi har i år også en økning av klager på skoleplassering som gjelder søknad om plass forsterkede enheter/avdelinger. Begrunnelsene i flere av sakene er at det ikke er plass til eleven.

I år har det vært en økning i antall klager på spesialundervisning, og omtrent halvparten av disse handler om klager på gjennomføring av spesialundervisning. I enkelte av sakene vises til manglende opplæring på grunn av pandemien. Etter at endringene i regelverket om skolemiljø ble innført, så vi i vårt fylke en nedgang i antall klager på spesialundervisning. Det ser imidlertid ut til at denne trenden nå er i ferd med å snu, og vi har nå hatt en økning i disse klagene.

Vi har behandlet 26 søknader om dispensasjon fra kravet om vurdering med karakter i fremmedspråk. Av disse ble 23 innvilget og 3 avslått. Dette er en liten oppgang fra 2021, men vi ligger fortsatt langt under antallet søknader i 2020 som var 44.

I tillegg til klager på enkeltvedtak, får vi mange direktesendte klager/beklagelser som må håndteres. De fleste av disse handler om spesialundervisning og brudd på taushetsplikt ved melding til barnevernet. Hvordan disse håndteres avhenger av sakens grad av alvor og hvor mye den haster. Noen av sakene blir oversendt rett instans, men i de fleste sakene veileder vi på regelverket enten per brev eller telefon.

Det har vært en økning i antall klager på barnehageområdet. Vi har i 2022 behandlet 11 klagesaker, som er en økning på 4 saker fra 2021. I 2021 gjaldt klagenes hovedsakelig tilrettelegging av barnehagetilbudet. Også i 2022 har de fleste klagenes handlet om tilrettelegging av barnehagetilbudet (7 av 11).

I tillegg har vi behandlet en klage som omhandlet rett til tegnspråkopplæring. Der fikk vi veldig god veiledning fra Statped, da det er få slike klager vi behandler.

I år har vi ikke behandlet klagesaker på spesialpedagogisk hjelp, og det tror vi skyldes omfattende veiledning til sektor i 2022 på bakgrunn av klager i 2021.

Statsforvalteren opplever en økende andel av kompliserte klager knyttet til barnehageloven § 19 (tilskudd til private), hvor den private parten også har bistand fra PBL advokat i forbindelse med klagen. Vi har i den forbindelsen vært nødt til å søke veiledning fra UDIR, da sakene er kompliserte og regelverket endres ofte. I alle tre saker har vi fått uttalelser fra UDIR. Vi har på bakgrunn av disse opphevet kommunens vedtak og sendt dem tilbake for ny behandling. Dette er krevende prosesser for kommunen.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	3	0	0	3	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	0				
Barnehageloven § 37	7	0	0	7	0
Barnehageloven § 38	1	0	1	0	0
	11	0	1	10	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, § 3-7	2	2	0	0	0
Spesialundervisning, § 3-6	1	0	0	1	0
Bortvisning, § 3-10	1	0	0	1	0
Standpunkt i fag	8	0	2	6	0
	12	2	2	8	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven [privatskoleloven/friskoleloven]	7	7	0	0	0
	7	7	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	5	0	5	0	0
Standpunkt i fag	29	0	14	15	0
Standpunkt i orden og oppførsel	2	2	0	0	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	1	0	0	1	0
Bortvisning, § 2-10	5	0	0	5	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	13	5	4	4	0
Skyss, § 7-1	12	1	9	2	0
Skoleplassering, § 8-1	29	0	18	11	0
Sum	98	8	52	38	0

Det er en økning i antall klager totalt, som vi vurderer skyldes et unaturlig lavt antall året før. Antall klager på skoleplassering øker fortsatt. Fra 22 i 2020 til 29 i 2022. Klagen kommer fra seks av 23 kommuner, og nesten halvparten er fra en kommune. Vi ser en økning i antall klager på spesialundervisning, og likt som i fjor handler nesten halvparten av sakene om klage på gjennomføring av spesialundervisning. Antall klager vi ikke har gitt medhold har økt. Når det gjelder standpunktklager vurderer vi at økningen i antall klager vi ikke har gitt medhold skyldes endringer i læreplanene, og da særlig bortfall av hovedområder.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	1	0	1	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven	19	16	3	0	0
	21	17	3	1	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene. I tillegg skal statsforvalteren vurdere hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for barnehage.

Hvordan har samarbeidsforum fungert?**Regional ordning.**

Samarbeidsforumet har vært en stabil gruppe over tid. Dette mener vi har vært heldig for vårt langsiktige arbeid. Forumet er bredt sammensatt, noe som gir arbeidet bred forankring og bringer ulike perspektiver inn i både langsiktige og kortsiktige planer. Deltagerne i samarbeidsforum vært bidragsytere når

det gjelder prioriteringer og tiltak, mens vår sekretariatsfunksjon har bidratt til å trekke trådene i arbeidet.

Høsten 2022 ble det gjennomført en evaluering, hvor 340 respondenter besvarte spørsmål knyttet til den barnehagebaserte kompetanseutviklingen. Som en del av evalueringen har vi også vært ute på besøk i de lokale nettverkene. Disse besøkene har vært på oppdrag av samarbeidsforum, og har gitt verdifull og utdypende informasjon. Til sammen kan man se både suksesskriterier og utfordringer klart, og dette danner grunnlaget for å legge nye planer for arbeidet videre. Blant annet har samarbeidsforum på bakgrunn av evalueringen tatt valg om å videreføre tiltakene, og gi barnehagene mer tid til fordypning og arbeid med det barnehagebaserte.

Det ble også avdekket i evalueringen at assistent- og fagarbeidere i varierende grad opplever at de har vært en del av arbeidet med barnehagebasert kompetanseutvikling. Samarbeidsforum vil lage en kompetansehevingspakke til assistenter og fagarbeidere, jf. «barnehagefaglig grunnkompetanse.» Dette blir en digital kursrekke på seks kurs, med mellomarbeid.

Funn i evalueringen dannet grunnlag for en erfaringskonferanse i januar 2023. Her skulle man bruke funn i evalueringen som grunnlag for refleksjon og erfaringsdeling, samt se for seg en retning for videre arbeid. Målgruppa for konferansen var samarbeidsforum, lokale nettverk, USN, styrere, pedagogiske ledere/barnehagelærere og fagarbeidere/assistenter. Etter erfaringskonferansen vil samarbeidsforumet oppdatere den langsiktige planen.

Når det gjelder samarbeidsforumets årlige innstilling, har forumet klart å bli enig om hvilke tiltak som prioriteres, hvem som skal delta og tiltakenes varighet. Per 31.12.2022 er alle midler blitt utbetalt til tilskuddsmottakere.

Desentralisert ordning

Retningslinjene vedtatt 01.01.2021 har bidratt til en tydeligere forståelse for hvilken rolle samarbeidsforumet og Statsforvalteren har. I Vestfold og Telemark fungerte kommunenes samarbeidsnettverk «Lederforum for Oppvekst» tidligere som samarbeidsforum, men der var ikke alle parter representert.

I 2022 ble det opprettet et nytt samarbeidsforum for Desentralisert ordning i Vestfold og Telemark. Det var Statsforvalteren som fattet endelig beslutning om forumets sammensetning etter dialog med de ulike aktørene. Vi har sekretariatsansvaret for samarbeidsforum og deltar på møtene. Deltakerne i samarbeidsforum har gitt uttrykk for at møtene og organiseringen har bidratt til en bedre forståelse for ordningen. Det er en god involvering av både ansatte, tillitsvalgte og UH. Vi har jobbet med forståelsen av å representere andre, og er på god vei til å lykkes ved at alle har en vara og har møtepunkt med sitt nettverk.

Vi følger opp hvordan de lokale nettverkene ivaretar kriteriene i retningslinjene. Vi ser at de lokale prosessene ute i sektor fortsatt er noe mangelfulle. Dette er også funn som OsloMet har gjort i sin følgeforskning.

Det er i 2022 arbeidet med en ny langsiktig plan. Det har vært lagt opp til flere møtepunkt for dette arbeidet, både for hele samarbeidsforum og i en arbeidsgruppe.

Den desentraliserte ordningen er et statlig supplement til kommunenes egne etterutdanningstiltak. Vi får tilbakemelding fra sektor om at det er i liten grad stilles ekstra midler til rådighet. Midlene skal brukes til kompetansetiltak for alle ansatte i grunn- og videregående skole i både offentlige og private skoler. Behovene vil være litt ulike i fylket, men med bakgrunn i skoleeierens kartlegging, analyse og vurdering har prioriteringene vært innenfor noen hovedområder. Områder som flere har jobbet med er fagformyelsen, vurdering og digitale ferdigheter.

Vi har i samråd med forumet i noen tilfeller måttet avslå behovsmeldingene fordi de ikke har vært en del av et partnerskap eller tiltak innenfor skolebasert kompetanseutvikling. Sektor melder også behov for midler til en koordinator dersom organiseringen og tiltakene er komplekse.

Per 31.12.2022 er det 600 715 kroner i ubrukte midler som ønskes overført til 2023. Restmidler skyldes manglende kapasiteten i UH til å levere på en bestemt behovsmelding. UH og fylkeskommunen vil samarbeide om å få det til i 2023.

Kompetanseløftet (se også punkter 3.4.1.1.1. og 3.4.1.1.1.2.)

Samarbeidsforum i Vestfold og Telemark ble etablert i mars 2022. Samarbeidsforum i Vestfold og Telemark er satt sammen av kommunale og private eiere, PP-tjenester, UH-sektor og organisasjonene. I tillegg deltar Statped med en representant. Vi har sekretariatsansvar og deltar på møtene.

Samarbeidsforum har jobbet med den langsiktige planen i 2022. Man har jobbet i arbeidsgrupper på tvers av sektorene. Alle våre 23 kommuner og fylkeskommunen er med i ordningen fra januar 2023.

Når det gjelder tildeling og samarbeidsforumets årlige innstilling, så har forumet fungert godt og klart å bli enig om hvilke tiltak som skal prioriteres, hvem som skal delta og tiltakenes varighet. I samarbeidsforumet har man også sett viktigheten av koordinatorrollen i Kompetanseløftet. For eksempel ser vi at i små kommuner er man sårbare i forhold til at roller og oppgaver er fordelt på få personer. Dette gjør dem mer sårbare, og det er vanskelig å holde fast ved nødvendige prioriteringer over tid. En koordinatorfunksjon kan bidra til prioritering. Større kommuner er mer selvdrøvne og har flere personer med spesialisert kompetanse. Likevel er behovet for å synliggjøre en koordinatorfunksjon nødvendig for at Kompetanseløftet ikke skal bli nedprioritert. Derfor har samarbeidsforum prioritert å innvilge midler til en koordinatorfunksjon til alle kommuner/fylkeskommune i ordningen.

Per 31.12.2022 er alle midler blitt utbetalt til tilskuddsmottakere.

A formidle overordnede nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningene, inkludert sørge for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk

Vi har en viktig rolle med å legge til rette for samarbeid mellom aktørene og fordeler midler ut fra planen som samarbeidsforumene har blitt enige

om. Tilskuddsordningen er tema på kontaktmøter med kommunene, fylkeskommunen, og barnehagemyndighetene, samt på kontaktmøter med UH-sektoren og Statped.

Vi har i løpet av året fulgt opp alle medlemmer i samarbeidsfora. Vi har informert om retningslinjen, kriterier, hvordan samarbeidsforumene er sammensatt m.m. Alle kriterier for tilskuddsordning er innarbeidet i skjemaet. På den måten gis det nødvendig informasjon til de som skal melde behov, og det synliggjøres også tydelig dersom kriteriene ikke er oppfylt. Vi tilbyr i tillegg to digitale veiledninger i alle tre ordninger. En veiledning handler om formidling av kriterier for å søke og hvordan fylle ut behovsmeldingsskjema, og den andre er i forbindelse med rapportering.

Å legge til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler

Det er blitt tydeligere for praksisfeltet at det skal være en involvering av ansatte og ledere, og at tiltakene skal fremme kollektive prosesser i et partnerskap med UH. I vårt fylke er det fire UH-miljøer som er representert i ordningene (USN, UiS, OsloMet og HINN).

I retningslinjene for Lokal kompetanseutvikling i barnehage og skole punkt 1.1 er det formulert som mål at "Partnerskap mellom universiteter eller høyskoler og praksisfeltet skal også bidra til å styrke lærerutdanningene." Det doble perspektivet som UH har, er blitt tydeligere nå. UH sin rolle er også svært viktig for at ordningene skal tjene sin hensikt. Det er en utfordring med kapasiteten til UH og hva som ligger i det doble perspektivet. Hvordan påvirker tilskuddsordningen lærerutdanningen? Vårt lokale UH -USN er i ferd med å organisere seg for tilskuddsordningen, og vi har faste møter. Samarbeidsforumene ønsker mer informasjon om hvordan det doble formålet følges opp.

For å kunne gi korrekt svar på det, har USN nå etablert prosjektet "Det doble perspektivet" og nedsatt en prosjektgruppe. Prosjektgruppen har fått i oppdrag å utarbeide en oversikt over erfaringsdeling, informasjonsflyt og møteplasser for ivaretagelse av det doble perspektivet og hvordan kompetansedeling skjer på fakultetet i dag. Funn og anbefalinger vil drøftes i alle tre samarbeidsforumene i 2023.

I flere partnerskap er fortsatt prosessene preget av å «bestille» og «levere». Vi jobber fortsatt med forventninger, hva som skal ligge i en avtale før midlene utbetales, og hvor tidlig i prosessen partene skal komme sammen.

Det samiske perspektivet har heller ikke vært ivare tatt godt nok, men vi har tro på at den nye rapporteringen vil gi en bedre modellering for hvordan dette skal forstås.

Å være sekretariat for samarbeidsfora i sitt embete

Vi opplever at egen innsats og arbeid med ordningene er viktig for framdriften i ordningen. Veldig mye av vårt arbeid går til å forberede saksdokumenter, inkludert koordinere forumets arbeid med en langsiktig plan og årlige innstillinger. Det er også vært viktig for oss å sikre informasjonsflyt mellom samarbeidsforumets deltakere.

Som sekretariat for samarbeidsforum har vi bidratt til å holde fokus på kjernen i ordningen:

- kompetansen skal være forankret i det lokale behovet
- tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen
- det doble perspektivet

Samlet vurderer vi våre egen rolle til å bidra positivt til måloppnåelse, og vi er fornøyd av hvordan vi har løst oppdraget i samarbeid med de andre involverte i fylket.

Å bidra til samarbeid og sammenheng på tvers av ulike kompetansetiltak i embetet

Samarbeidsforumene har besluttet at de i 2023 vil utarbeide en overordnet plan som vil legge føringer på hvordan de tre ordningene kan ses i sammenheng. I tillegg ønsker samarbeidsforumene at ordningene skal ses i sammenheng med den pågående barnevemsreformen og partnerskap for inkludering og ung deltakelse.

Hvorfor er det noen barnehager- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen? Hva hemmer og hva fremmer deltakelse?

Det er ikke alle kommuner i fylket som deltar med alle skolene i kompetanseutvikling innenfor desentralisert ordning. For privatskolene er det Montessoriskolene som deltar i et nettverk, samt Oasen Grenland. Alle kommunene i region Telemark deltar i et regionalt samarbeid. I region Vestfold er det kompetanseutviklingsarbeid i alle kommunene hver for seg.

Noen av de minste kommunene mangler kapasitet til å drive eget utviklingsarbeid. For dem er det også utfordrende å holde kontakten med et UH-miljø. Det er ofte endringer i ledelse både på skoler og i kommuner. Noen sier at dette utviklingsarbeidet kommer på toppen av det andre de holder på med. De melder at de heller ønsker kurs og samlinger, og syns at et partnerskap er krevende å gå inn i. De mener det er for få ressurser de kan bruke i skolene. De har blitt skuffet over hva UH har levert, og de ønsker derfor ikke å fortsette. Da har vi bidratt til dialog, og det har ofte resultert i et bedre samarbeid og partnerskap. Vi går tettere på de skoleeierne som vi vet trenger støtte med blant annet veiledning. Vi går også tettere på de største kommunene og etterspør hva som skal til for utviklingsarbeidet skal bli mer forankret blant de ansatte.

Av evalueringen og annen dialog med sektoren merker vi oss at det er en del barnehager som av ulike årsaker ikke er en del av ordningen. Noen av de lokale nettverkene melder om at de store barnehagekjedene ikke deltar, da de har sine egne satsinger på kompetanseheving. Det er etter vår vurdering Læringsverkstedet som i størst grad ikke deltar i ordningen. Også i kommunale barnehager er det en del barnehager som ikke deltar. Dette ser ut til å ha sin bakgrunn i at barnehageeier selv ønsker å bruke midlene på noen barnehager av gangen, for å få størst mulig effekt av det de opplever som begrenset med midler til kompetanseheving.

Noen av de minste kommunene som er samlet i nettverk har også valgt at to og to kommuner får størstedelen av midlene på rundgang for å få noen som helst effekt av det som er tilgjengelig. Det er vår vurdering at kompetansehevingen må oppleves relevant for mottakerne, og at der de er fornøyde, sprer dette seg og kan bidra til at flere ønsker å være med i ordningen. Vi merker oss at noen nettverk opplever å ha så lite utdelt av tid til veiledning at man ikke helt ser nytten og av den grunn blir både oppgitt og frustrert. Dette er uheldig, og noe som samarbeidsforum må se nærmere på i videre fordelingsarbeid.

I Kompetanseløftet deltar fra januar 2023 alle våre kommuner og fylkeskommunen.

Å bidra til transparens gjennom oversikt over tiltak, planer og rapportering

Det er tre samarbeidsforum i Vestfold og Telemark, og hver har sin egen langsiktige plan. I de langsiktige planene fremgår det hvordan ordningene er organisert, og hvordan arbeidet med behovsmeldinger foregår. Her ligger også oversikt over medlemmer i samarbeidsforum, skjema for rapportering og vedtak om tildeling av midler. Overordnet plan for ordningene er under utvikling.

I regional ordning har vi hvert år gjennomført erfaringssamlinger. Fra 2023 vil vi gjennomføre erfaringssamlinger for alle tre ordninger. Videre har vi i alle tre ordningene jobbet med felles begrepsforståelse og rolleavklaringen. Det er enighet om at aktørene ved oppstart av nettverk og partnerskap foretar en grundig forventnings- og rolleavklaring. Sammen arbeider de for å forankre en felles forståelse for intensjonen i ordningene, og at kompetansehevingen er gjensidig. Dette bidrar til at forståelsen og intensjonen i partnerskapet blir forankret, og at alle er bidragsyttere.

Å fatte vedtak og tildele midler til tilskuddsmottakere i tråd med samarbeidsforumets innstilling. Tildelingen må oppfylle tildelingskriteriene beskrevet under punkt 3.3, og punkt 8 om instruks for økonomiforvaltning.

Samarbeidsforum beslutter føringer/kriterier for ordningen. Vi inviterer så alle eiere til å søke om midler. I invitasjonene legger vi ved behovsmeldingsskjema, retningslinjer og langsiktig plan for ordning. Vi arrangerer samling for de som måtte ønske veiledning om utfylling av skjema og avklarer eventuelle spørsmål. Vi går så gjennom søknader for å sikre at kriteriene er oppfylt, jf. punkt 3.3 i retningslinjer. Deretter sender vi søknadene til samarbeidsforum.

Det er det enkelte samarbeidsforum som prioriterer tiltak og lager en innstilling for hvordan midlene skal fordeles og brukes. På bakgrunn av innstillingen fatter vi vedtak og fordeles midlene. Tildelt tilskudd utbetales per barnehage-/skoleår.

For å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for eiere og UH kan samarbeidsforumene gi tilsagn om midler til tiltak for inntil 3 år av gangen, med forbehold om tildeling i de årlige budsjetter. Dette bidrar til at eiere og universitet/høyskole får en forutsigbarhet, og at de ikke trenger å melde behov for det samme tiltaket flere år på rad. Utbetaling av tilskudd skjer per år, men gjennom innstillingen er det «bundet opp» midler for de påfølgende år.

Å rapportere årlig til Utdanningsdirektoratet

Rapportering er viktig da den gir oss tilbakemeldinger når vi drifter og utvikler ordningen. Vi hadde en digital samling før rapporteringsskjemaene ble sendt til tilskuddsmottakere, hvor vi forklarte hvordan skjema skulle fylles ut. I tillegg hadde vi på forhånd fått oversikt over kontaktpersoner i UH i alle tre ordninger slik at vi kunne formidle hvem tilskuddsmottakere kunne ta kontakt med når det gjaldt felles utfylling av punkter. Alle skjemaene ble levert innen fristen.

Vi har tidligere etterlyst mulighet for å sortere rapporteringen på fylke, og vi har oppfattet at det snart skal bli mulig. Det blir bra fordi den enkelte samarbeidsforum ønsker å bruke rapportering til refleksjon omkring arbeid med langsiktig plan.

Vurdering av innsats

Til slutt vil vi oppsummere alle overnevnte punkter med å si at vi mener at vår innsatt i ordningen i 2022 har bidratt til måloppnåelse.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	109	115	224
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	93	78	171
Totalt	202	193	395

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse	97 675	3
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 775 575	17
Totalt	3 873 250	20

Rapportering på tilskuddsmidler fra statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse	USN	546 000	Lokal nettverk Holmestrand - private og kommunale eiere	82 310	Nei	0

Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	550 875	Lokal nettverk Horten - private og kommunale eiere	82 490	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	1 199 250	Lokal nettverk Tønsberg/Re - private og kommunale eiere	154 550	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	560 625	Lokal nettverk Færder - private og kommunale eiere	83 920	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	1 408 875	Lokal nettverk Sandefjord - private og kommunale eiere	177 800	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	989 625	Lokal nettverk Larvik - private og kommunale eiere	131 310	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	1 252 875	Lokal nettverk Skien/Siljan - private og kommunale eiere	160 450	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	775 125	Lokal nettverk Porsgrunn - private og kommunale eiere	107 700	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	360 750	Lokal nettverk Midt-Telemark - private og kommunale eiere	61 560	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	487 500	Lokal nettverk Øst-Telemark - private og kommunale eiere	75 510	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	82 875	Lokal nettverk Drangedal - 3 kommunale barnehager	30 500	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	273 000	Lokal nettverk Bamble - private og kommunale eiere	51 750	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	185 250	Lokal nettverk Kragerø - private og kommunale eiere	42 100	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	USN	341 250	Lokal nettverk Vest-Telemark - kommunale eiere i seks kommuner (har ikke private eiere)	59 250	Nei	0
Desentralisert ordning	Digitalisering av opplæringen (videreføring av pågående prosjekt)	USN	600 000	Holmestrand kommune	350 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	LK20: Læringsfremmende prosesser i lys av ny læreplan	USN	729 000	Horten kommune	220 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Kommunale nettverk (LK20)	USN	110 000	Horten kommune	0	Nei	0
Desentralisert ordning	LK20: Lesing + Vitenskaplige medtoder + programmering	USN	757 000	Tønsberg kommune	700 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Inkluderende skolemiljø Bryr deg	UiS	30 000	Tønsberg kommune	70 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Lærende nettverk lesing	USN	23 000	Tønsberg kommune	35 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Prosessledelse og læringssystemer	USN	464 000	Færder kommune	446 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Lesing i alle fag 1 - 10 (videreføring av prosj)	USN	1 359 850	Sandefjord kommune	500 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Lesing i alle fag 1-10 og læringsmiljø	USN	495 600	Larvik kommune	400 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Kommunale nettverk	USN	76 000	Larvik kommune	0	Nei	0
Desentralisert ordning	Elevene bak tallene (2018-2026)	USN	3 400 000	Region Grenland+	707 270	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Kartleggingsverktøy utviklet i partnerskapet med alle i ordningen	USN	600 000	Alle private og kommunale skoleeiere	0	Nei	0
Desentralisert ordning	Profesjonsfelleskap + elevenes læringsmiljø	USN	410 000	Region Midt-Telemark	256 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Fagformyelse	USN	400 000	Region Vest-Telemark	300 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Lærende nettverk	USN	80 000	Nissedal kommune	20 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Fortsette fokuset på utvikling av profesjonsfelleskapet	USN	2 000 000	Vestfold og Telemark fylkeskommune	1 000 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Læreplan i praksis	USN	711 300	Montessoriskole nettverket	229 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Lærende nettverk	USN	0	Montessoriskole nettverket	15 000		0
Desentralisert ordning	Lesing i alle fag	USN	60 000	Oasen skolen i Grenland	27 000	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Alle med - fagformyelsen (oppfølging og videreutvikling)	USN	109 980	Region Øst-Telemark	0	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Alle med - fagformyelsen (oppfølging og videreutvikling)	HiIN	449 285	Region Øst-Telemark	0	Bruker 30% midler	0
Desentralisert ordning	Alle med - fagformyelsen - avslutning	USN	71 000	Region Øst-Telemark	9 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Alle med - fagformyelsen - avslutning	HiIN	72 000	Region Øst-Telemark	0	Nei	0
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 2	UiS	336 898	Holmestrand kommune	68 400	Ja	45 888
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 2	UiS	622 301	Tønsberg kommune	68 400	Ja	45 888
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	UiS	539 100	Vestfold og Telemark fylkeskommune	200 000	Ja	245 887
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	USN	524 400	Region Midt-Telemark	200 000	Ja	45 888
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	UiS	461 900	Horten kommune	200 000	Ja	105 887
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	USN	610 500	Færder kommune	200 000	Ja	145 887
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	USN	552 000	Porsgrunn kommune	200 000	Ja	45 888
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet - tiltak år 1	UiS	260 000	Kragerø kommune	200 000	Ja	45 888
Kompetanseløftet	Kartlegging/analyse	USN	350 000	Sandefjord kommune	0	Ja	50 000
Kompetanseløftet	Kartlegging/analyse	USN	300 000	Larvik kommune	0	Ja	100 000
Kompetanseløftet	Kartlegging/analyse	UiS	357 000	Skien kommune	0	Ja	43 000
Kompetanseløftet	Kartlegging/analyse	USN	350 000	Bamble kommune	0	Ja	50 000
Kompetanseløftet	Kartlegging/analyse	USN	240 000	Region Øst-Telemark	0	Ja	160 000

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Drangedal kommune vurdere at de gjennom oppfølgingsordningen fått hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen. Kommunen viser til at tilstandsrapportene for de siste tre skoleårene viser en positiv utvikling og at de har gått opp flere plasser på kommunebarometeret for grunnskoler. De har utarbeidet og utviklet nye systemer og rutiner for kvalitetsutvikling kommunalt og på skolenivå. Gjennom læringsmiljøprosjektet har de fått økt kunnskap og kompetanse som har bidratt til bedre læringsmiljø. Ved at vi har stilt krav til planer og systemer, direkte oppfølging og videre krav om rapporteringer, skriver Drangedal kommune at de har opplevd seg forpliktet til et systematisk arbeid.

Hjartdal kommune, som er med i 2022 uttrekket, er nå i gang med forfasen. Hensikten med forfasen er å komme fram til tiltak som gir bedre læringsmiljø og øker læringsutbyttet. Siden tiltakene enda ikke er igangsatt blir det for tidlig å vurdere effekten av tiltakene nå.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)**Rapportere på**

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2022.
- Antall årsverk benyttet til førstinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Det har vært 15 % utskifting av ansatt i avdelingen i 2022 og avdelingen er redusert med ett årsverk.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2022.	19.6
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2022.	0.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	2.1
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	10.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Få kommuner med rutinebeskrivelser. 5 kommuner har ikke gjort endringer i AR5 i 2022.

Tiltak: Kommunesamling om ajourføring og bruk av AR5Web. 15 kommuner har satt opp brukere og 13 kommuner har gjort endringer i AR5 gjennom AR5Web. Videre oppfølging av AR5Web er viktig da dette verktøyet gjør det lettere for landbruksfaglige personer å oppdatere AR5.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	15	0	23

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker på landbruks- og matdepartementets område der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Vi har ikke vurdert anmeldelser i 2022.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Kontakten fungerer etter intensjonen. Sakene som sendes fra Mattilsynet (MT) til landbruksforvaltningen er i tråd med beskrivelsen av hvilke saker som skal sendes. Det gjennomføres halvårlige møter mellom landbruksforvaltningen og MT i tråd med rutinen. Kommunene tar disse sakene seriøst. Det er krevende saker, hvor de søker råd og støtte for å få til korrekt saksbehandling. Vi gir råd til kommunene og behandler også sakene grundig.

Det har kun vært 1 sak meldt til oss fra Mattilsynet i 2022.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Vi har nødvendig kontakt i enkelt saker.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det er kommet inn 8 saker på kompensasjon etter avvikling. En fylte ikke kravene og søknaden ble senere trukket. Alle har fått kompensasjon etter forhøyet sats for mink. En søker hadde rev og mink og har kun fått for minken. Beregning/utbetaling for reven ble utsatt i påvente av ny ordning. Denne søkeren har kun fått delvis kompensasjon, men det er i henhold til søknaden.

Det er foreløpig kommet inn to søknader om kompensasjon ved riving og opprydding. De er ikke behandlet.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	7	0	0	7
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	2	2	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142,77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	39 353 808	11 986 438	0	27 367 370

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Reindriftsloven berører ikke oss.

Eiendomslovgivningen. Fra å ha to jurister pluss to personer med landbruksfaglig kompetanse i de opprinnelige fylkene har vi i dag en jurist samt en jurist som deles med planfag/plangruppa i miljøavdelingen. I tillegg er han samordner for Statsforvalteren der det vurderes avskjæring av innsigelser. Ytterligere en jurist tiltrer landbruk i 2023. Gevinst har vi, med større likebehandling i det sammenslåtte fylke og større fagmiljø.

Husdyrkonsesjonsregelverket. Det er i praksis styrket og gevinst oppnådd ved at vi nå har to personer som holder i det, men samtidig har de andre oppgaver i avdelingen. Saker om driftssamarbeid er ressurskrevende.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd. Gevinst er oppnådd ved mer likebehandling i det sammenslåtte fylket og større fagmiljø som arbeider med fagfeltet.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

Resultat i behandlede klager og søknader der vi er førsteinstans, er lagt inn i tabellene. I tillegg har vi behandlet 5 saker som gjelder lovlighetskontroll på vedtak om konsesjon til AS, og 1 sak som gjaldt begjæring om gjenopptak av vårt vedtak i klagesak.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	12	0	12
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0		
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0		
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	8	1	7
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	4	0	4

Vedtak i klagesak om konsesjon for erverv i nær familie - kommunens vedtak om avslag etter § 9 fjerde ledd ble omgjort da det forelå konsesjonsfrihet etter § 5.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	0	1	0	0	0	0	Midlertidig omdisp. av 3,3 dekar til riggplass for etablering av vann- og avløpsledninger
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	12	0	0	12	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	5	0	4	1	0	0	0	I en sak der det var søkt om fradeling av to areal, er det gitt delvis innvilgelse på vilkår, og delvis avslag
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	3	0	3	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	8	1	0	7	0	0	0	1 sak avvist på grunn av manglende rettslig klageinteresse, 1 sak omgjort som gjaldt konsesjonspålegg - ikke hjemmel i lov
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0	0	0	0	0	Sak omgjort da det forelå konsesjonsfrihet etter § 5
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	4	0	0	4	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	1	0	0	0	1	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	3	3	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	4	3	1
Påklaget til Landbruksdirektoratet	1	1	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	4	0	0	0	4
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	4	0	0	0	4

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0			0			0		

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	Har ikke hatt saker i 2022.

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for effekten av det tverrsektorielle samarbeidet for utsatte barn og unge, og hvordan embetet vurderer hovedutfordringene knyttet til samordning når kommunene ses under ett.

Vi etablerte i 2019 en tverrgående gruppe for å ivareta vårt 0-24 oppdrag på en god måte. Denne gruppen består av representanter fra oppvekstavdelingen og helseavdelingen, og har fått navnet Barn- og ungegruppen. Gruppens arbeid er tydelig forankret i embetsledelsen og direktørene for disse to avdelingen bytter på ledelsesoppgavene. I 2022 har vi jobbet ut fra tre hovedmål:

1. Være pådriver for tverrfaglig samarbeid for utsatte barn og unge og deres familier i kommunene og fylkeskommunene.
2. Bidra til at kommunene har nok og relevant kunnskap om god praksis, relevante verktøy og tiltak når det gjelder tverrsektorielt arbeid mot fattigdom i barnefamilier (bolig/levestandard/tilskudd/støtteordninger).
3. Bidra til at kommunene ivaretar sitt ansvar for å avdekke og forebygge vold og overgrep, og at voldsutsatte sikres et helhetlig krisesentertilbud.

I tillegg har vi jobbet med å bistå kommunene med å implementere Barnekonvensjonen i sitt arbeid på alle områdene. Statsforvalteren skal både internt og eksternt arbeide for å sikre at Barnekonvensjonen legges til grunn for den samordnede innsatsen og for å sikre gode helhetsløsninger for barn og unge.

Det er utarbeidet tydelige arbeidsmål for hvordan vi skal jobbe med hovedmålene, i tillegg til en tydeliggjøring av ansvar og tidspunkt for gjennomføring av tiltakene. Vi har på tross av pandemi klart å gjennomføre tiltakene som planlagt. I tillegg til at vi på slutten av året bestemte at det skulle etableres et brukerråd bestående av barn og unge på embetet. Arbeidet med å etablere et brukerråd vil få høy prioritet i 2023.

I tillegg til arbeidet med målsettingene i barn- og ungegruppen, har barnevernreformen/oppvekstreformen hatt et stort fokus i vårt arbeid ut mot kommunene. Dette i tillegg til at vi har jobbet for å gjøre kjent den nasjonale veilederen *Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier*. Dette arbeidet vil bli videreført i 2023 hvor vi planlegger en konferanse for aktuelle kommunale tjenester våren 2023.

Plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt har også vært et fokusområde for oss, og som vi har løftet opp i ulike fora i kommunene. Vi vil følge opp i fortsettelsen av kommunene jobber med planen og identifiserer eventuelle risikoområder i det forebyggende arbeidet sitt.

Barneverntjenestenes årlige tilstandsrapporteringer gir oss også en god oversikt over kommunens utfordringsbilde på barnevernområdet. Kravet til at den skal politisk behandles i kommunestyret er også med på å ansvarliggjøre det politiske nivået i kommunene.

Handlingsplanfestivalen har blitt en viktig stemme i vårt tverrfaglige arbeid ut mot kommunene. Det at vi sammen med statsforvalteren i Agder og kompetansesentrene står sammen om å lage en inspirasjonsfestival for kommunens arbeid med planer, har gjort oss bedre rustet til å se hvordan vi sammen kan bistå kommunene i deres arbeid med bedre samhandling.

I 2022 har vi i samarbeid med Likestillingssenteret og Krisesenteret i Telemark arrangert kurs for ansatte i barnehager og andre som jobber tett på barn i det daglige. Kurset handlet om hvordan ansatte kan forebygge og oppdage vold og overgrep blant barn i barnehagen og heter *Våg å se – våg å handle!* Hovedformålet med kurset var at krisesentret i fylket presentere arbeidet sitt, samt etablerer samarbeid med den enkelte barnehagen. I tillegg har vi hatt flere møter med kommunene/fylkeskommunen om tjenestetøtteprogrammene «Jeg vet» og «Snakke sammen». For eksempel på møte i mai med barnehagemyndigheten og skoleeiere hadde vi følgende temaer rundt implementering av verktøyene:

- Hva viser forskning om konsekvenser av koronapandemi for barn og unge?
- Hva mener FNs barnekomite at Norge må gjøre bedre for å beskytte barn mot vold og overgrep?
- Snakke sammen og Jeg vet – følgeevalueringen av programmene ved Fafo.

«Jeg vet» og «Snakke sammen» var også tema på barnevern- og teamledersamling 01.09.22. 6 barneverntjenester rapporterer om at de bruker «Snakke sammen» som verktøy, sammen med blant annet Barnesamtalen DCM.

Hver høst sendes forventningsbrev til kommunene våre. Forventningsbrevet er en del av myndighetsdialogen mellom regional stat og kommunene. I brevet formidler vi styringssignaler gjennom lover, forskrifter, stortingsmeldinger, rundskriv og andre retningslinjer, statsbudsjett, kommuneproposisjonen osv. Målgruppen er kommuneledelsene. Brevet behandles grundig i mange kommuner, og er en viktig kanal for å poengtere viktige styringssignaler og pålegg fra statens side. I forventningsbrevet for 2022 har vi formidlet om nye [lovendring](#) i velferdstjeneste lovgiving (samarbeid, samordning og barnekoordinator).

Videre har vi på flere arenaer (kontaktmøter for barnehagemyndighetene, skoleeiere, barnevernledere m. flere) informert om tverrsektoriell veileder om samarbeid, samordning og barnekoordinator. Blant annet har Charlotte Stokstad fra Bufdir fortalt om tidlig innsats og et helhetlig og koordinert tilbud til barn og unge og Tone Fløtten ved FAFO har snakket hvordan styrke samarbeidet mellom tjenester på oppvekstområdet?

Tidligere i rapporten har vi vist til en spørreundersøkelse der kommune skulle beskrive tilstanden knyttet til tverrfaglighet og samhandling. Så godt som alle kommuner har egnede strukturer for samhandling og er opptatt av dette.

NAV-kontorene har et økende fokus på samarbeid og samordning med andre instanser. Flere kommuner søker prosjektmidler til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret der samarbeid med andre instanser er en viktig del av prosjektarbeidet. Samarbeidspartnere er blant annet barneverntjenesten, fylkeskommunen og ulike deler av helsetjenesten. Det foreligger samarbeidsavtaler mellom NAV-kontorene og barneverntjenestene. Flere kommuner har etablert «talenthuss» eller lignende møteplasser der flere instanser er representert i samme hus til beste for unge NAV-brukere med behov for bistand fra

flere tjenester.

Vi vurderer en økt oppmerksomhet knyttet til samordning, og at mange kommuner også får dette til i praksis. Vi vurderer likevel at det er utfordringer knyttet til å fange opp de barna det skal samhandles rundt, og tenker at det å fange opp også utfordrer kompetanse. Vi vurderer at det er viktig å fortsette å utfordre kommune på dette feltet. Vi vurderer likevel å se effekt av vår innsats på dette området.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

I rovviltregion 2 er det et mål om 12 ynglende gauper. Dette målet har vært nådd de siste 3-4 år. Kvotene til kvotejakt for gaupe settes for å holde antall dyr på bestandsmålet.

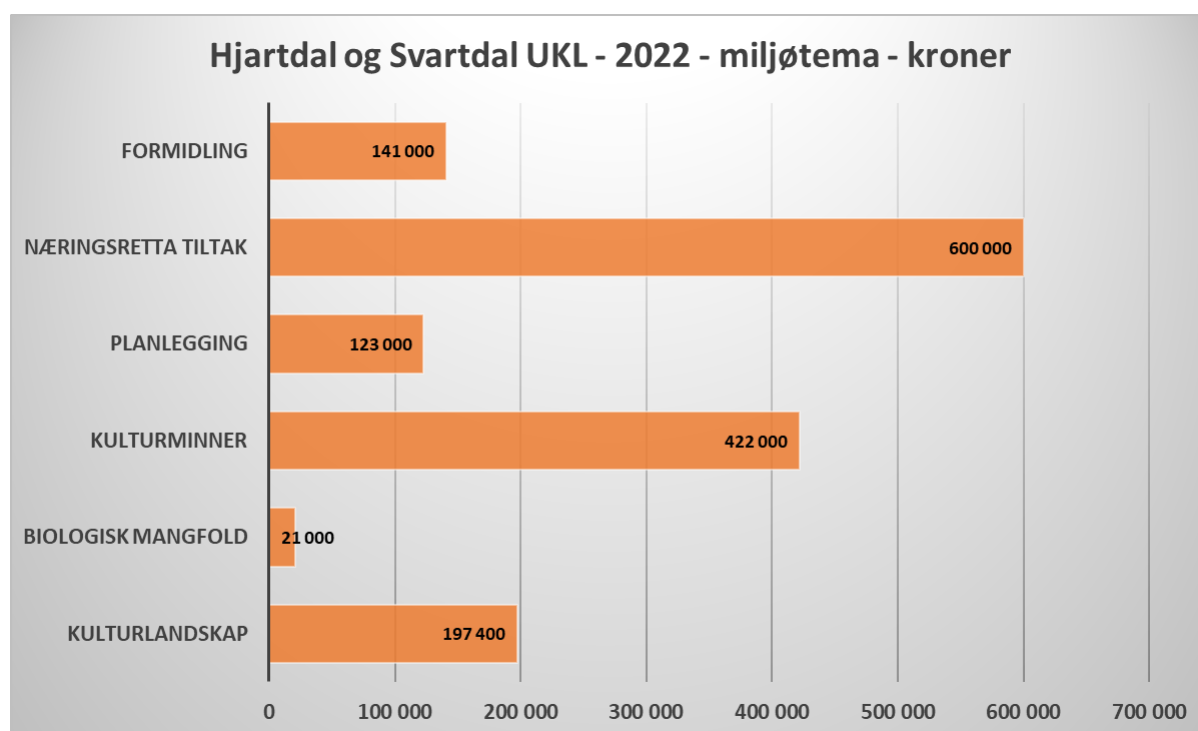
Vi samarbeider med Mattilsynet med opplysninger om antall tapt på beite, slik at de kan vurdere tiltak hos husdyrprodusenter med stort tap.

Rovvilt hos oss er hovedsakelig gaupe, og det å holde bestanden på bestandsmålet er det beste forebyggende tiltaket. Elektronisk overvåking og flytting til andre beiter er andre tiltak som kan ha virkning.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

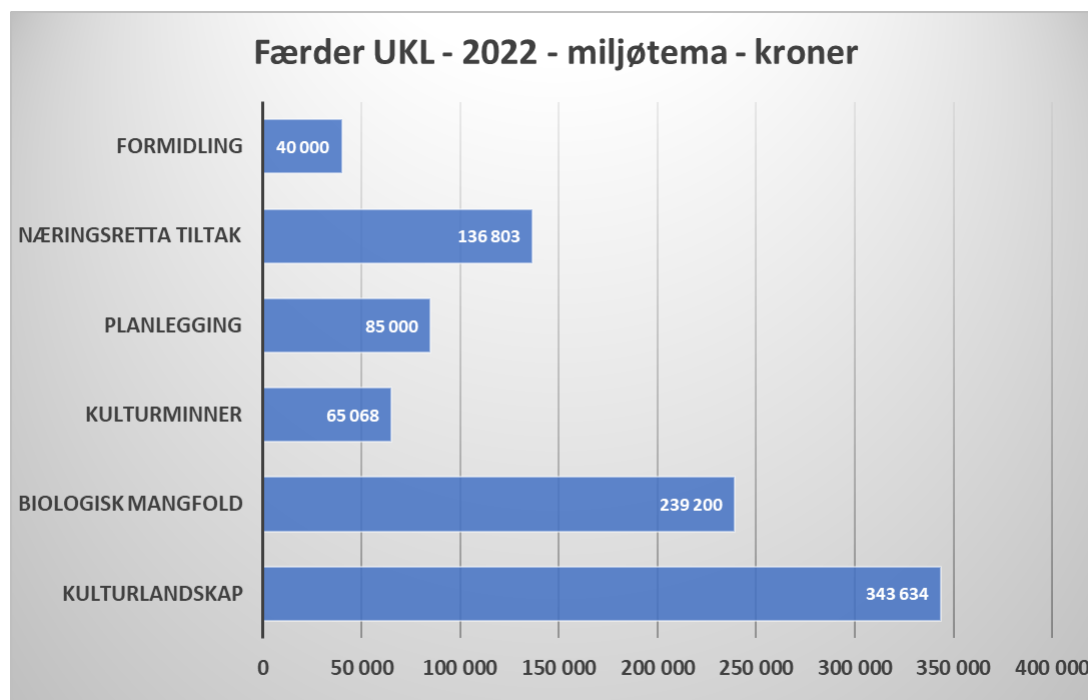
Totale tilsagn 1,5 mill kr. Totalt areal 30 000 dekar.

Området har i flere år brukt mesteparten av midlene på verneverdige bygninger. I år har UKL-området brukt mest til innkjøp av spesialutstyr for slått i bratt terreng (er ført som næringsretta tiltak). Liknende utstyr brukes i Alpeområdet. Hjartdal og Svartdal har mange verdifulle slåttmarker og bratte felt med styvingstrær. Investeringen legger grunnlag for høyere prioritering av tiltak for biologisk mangfold de neste årene. 12 slåttmarker får RMP-tilskudd til skjøtsel - resten gis tilskudd fra miljøforvaltningen gjennom trua naturtyper.

Midlene under kulturlandskap har for en stor del gått til gjerding, særlig bordgjerder. Midlene til formidling har gått hovedsakelig til infotiltak overfor barn og unge. Vi anser bruken av midlene som tilfredsstillende, særlig fordi det nå legges til rette for å kunne støtte flere tiltak innen biologisk mangfold. Midlene har bidratt til å styrke miljøverdiene i området.

Antallet beitedyr er nedadgående. Det kunne med fordel vært mer beitedyr i store deler av Telemark. Vi har dette som et utviklingsprosjekt i åra framover. Det nye slåtteutstyret bidrar til drift og slått av bratte arealer på mange bruk i området og vil samtidig bidra til å ivareta miljøverdiene.

Forvaltningsplanen er fra 2017, prioriteringene der skal gjennomgås og justeres i 2023. Det er godt samarbeid mellom kommunen og aktørene i området. Vi sammen med fylkeskommunen møter i «styret» og bidrar iht. sin rolle.

Totale tilsagn 910 000 kr. Totalt areal 15 000 dekar.

Færder UKL har brukt størst andel av midlene på landskapsskjøtsel. Ca. 600 dekar gammel innmark fordelt på 8 øyer holdes i hevd gjennom beitepussing. Det er fremdeles beitedyr på 20 øyer, og midler er gitt til vedlikehold av gjerder. 3 aktører har fått tilskudd til innkjøp av elektronisk gjerdeutstyr, som egner seg ekstra godt der det ikke er ønskelig med fysisk gjerde, og kun periodevis beiting. Selve beitingen stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP.

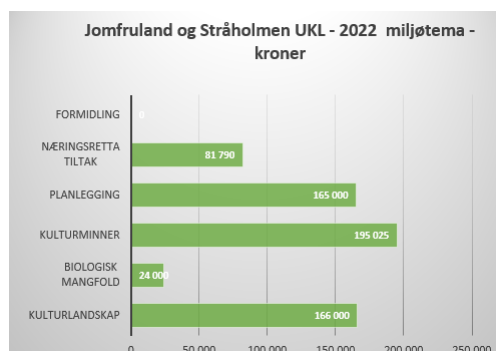
Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer er høyt prioritert. Nesten hele UKL-områder inngår i Færder nasjonalpark og naturverdiene er store. Skjøtsel av trua naturtyper som naturbeitemark, hagemark, rik sumpskog m.fl. utgjør størstedelen av skjøtselen. I tillegg til skjøtsel av utvalgt naturtype slåttemark.

Det var tørke på øyene sommeren 2022, og det er gitt noe støtte til driften på de 3 øygårdsbrukene, fordi de ble avhengig av enda mer fôr fra land. Gårdene søkte ikke tilskudd til klimabetinget produksjonssvikt. Vedlikehold av gårdskai og lekter fikk støtte.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, selv om mer midler med fordel kunne gått til kulturminner. Kulturlandskapsskolen er aktiv og kulturminner var tema på årets samling for øyfolket. UKL-midlene bidrar til å styrke miljøverdiene i området.

Landbruksforvaltningen er styrket i Færder kommune, fra 1 til 2 saksbehandlere. Ny saksbehandler er godt i gang med UKL-arbeidet.

Forvaltningsplanen er gammel, fra 2009. Færder nasjonalpark har fylldig forvaltningsplan med vedlegg om skjøtsel fra 2017, som UKL har støttet seg på. I 2023 skal det utarbeides egen forvaltningsplan for UKL. Det er godt samarbeid mellom kommunen og aktørene i området. Vi og fylkeskommunen deltar etter ønske og bidrar iht. sin rolle.

Totale tilsagn 630 000 kr. Totalt areal 3500 dekar.

Jomfruland og Stråholmen UKL har også dette året avsatt midler til verneverdige bygninger (Jomfruland Hovedgård) og andre kulturminner. Bygninger på Jomfruland er kartlagt med hensyn til verneverdi.

Gjennom skjøtsel i kulturlandskapet holdes gammel innmark i hevd. Det er gitt tilskudd til beitepussing og vedlikehold av gjerder. Det er beitedyr på begge øene. Selve beitingen stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP. Skjøtsel er i stor grad utført som dugnader og bidrar til å holde det kulturlandskapet åpent og ivaretatt.

Det var tørke på øene sommeren 2022 og det er gitt noe støtte til driften på de 3 øygårdsbrukene som ble avhengig av innkjøp av fôr fra land (næringsretta tiltak). De tre aktive gårdene på Jomfruland søkte i tillegg tilskudd til klimabetinget produksjonssvikt, og har fått betydelige tilskudd som er med å sikre videre gårdsdrift og beiting på øya. Dyreholdet på Stråholmen er støttet gjennom tilskudd til drift og vedlikehold.

Jomfruland nasjonalpark dekker kun begrensede deler av UKL-området. Skjøtsel av naturmangfoldet der skjer mest i regi av nasjonalparken. Det er derfor brukt lite midler til tiltak i biologiske mangfold dette året.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende. Finansiering fra andre kilder har bidratt til åpen kulturlandskapsdag på Jomfruland., Og til film om sauene på Stråholmen og ulla som blir behandla av Telespinn i Svartdal.

En trussel for området er at det er lite, og at det er et begrenset antall aktive søkere. De to mest markante ildsjelene begynner også å dra på årene. Landbruksforvalteren i Kragerø kommune sluttet i desember, og det er for tiden ingen ansatt på landbrukskontoret.

Forvaltningsplanen er gammel, fra 2009. Etter anbudsrunde er NIBIO i gang med å utarbeide ny forvaltningsplan for UKL-området. Det er godt samarbeid mellom kommunen og aktørene i området. Vi og fylkeskommunen deltar etter ønske og bidrar iht. sin rolle.

Utvählte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyan

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse landbruksområdet	Beskrivelse miljøområdet
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	UKL-tilskuddet bidrar til å styrke gårdsdrift og næring i områdene.	UKL-tilskuddet bidrar til å styrke miljøverdiene i områdene.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Styrket	Styrket
Er det positive trender i områdene?	Gårdsdrift på øyer uten fastlandsforbindelse opprettholdes og utvikles.	Økt bevissthet rundt miljøverdiene i områdene, og mer balansert bruk av midler
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Mangel på beitedyr i Hjørtal og Svartdal. Kompetansen innen landbruk og miljø i Kragerø kommune.	Kompetansen innen landbruk og miljø i Kragerø kommune.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Det er ikke opprettet ny tilleggsnæring i områdene i 2022, men de næringsretta tiltaka er viktig særlig i de to øy-områdene.	Ingen nye tiltak i 2022
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Hjørtal-Svartdal - ja. Færder UKL og Jomfruland/Stråholmen UKL - ny plan er under utarbeidelse.	Hjørtal-Svartdal - ja. Færder UKL og Jomfruland/Stråholmen UKL - ny plan er under utarbeidelse.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Flere planer på plass vil gi mer bevisst prioritering av tiltak.	Flere planer på plass vil gi mer bevisst prioritering av tiltak.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Fungerer godt i alle de tre områdene.	Fungerer godt i alle de tre områdene.

Se omtalen av hvert enkelt område

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Vi mottok kopi av kartleggingen fra NAV og helsetjenestene i kommunene som ble gjennomført i september 2021.

Både NAV og kommunehelsetjenestene ser behovet for samarbeid, henholdsvis 91 prosent i NAV og 89 prosent i kommunehelsetjenestene. Fra NAVs side er behovet størst for samarbeid innen psykiatritjeneste, rustjeneste og fastlege. Kommunehelsetjenestene svarer at behovet er størst for samarbeid med veileder i NAV.

På grunn av ressursituasjonen i 2022 har vi ikke gjennomført tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandling mellom NAV og helsetjenesten.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursbruk på fagområder

Sammenstillingen av ressursbruken mellom departementsområdene viser noen forskjeller fra 2021. Dette har blant annet sammenheng med embetes tilpasning til den nye budsjettfordelingsmodellen. Vi registrer at noen oppgaver flyttes mellom fagdepartement uten at det har vært foretatt noen justering av tildelingene mellom fagdepartementene. Vi anmoder om at dette blir korrigert i tildelingene for 2023.

Vi opplever at det er et særlig stort sprik mellom tildeling og ressursbruk knyttet til oppgaver/forventninger fra Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Her må øvrige sektorer inn og sponse underfinansieringen. Merforbruket i 2022 knyttet til Helse- omsorgsdepartementet

er på kr 3106' og Justis- og beredskapsdepartement er på kr 4198'. Vi har bruk mindre ressurser på sektoren til justis- og beredskap i år sammenlignet med i fjor. Dette skyldes i hovedsak Covid-19.

På Klima- og miljødepartementets områder har vi flyttet flere lønnskostnader fra kapittel 0525.01 til prosjekter tilhørende fagdepartementet.

Vi må ta en ny gjennomgang på resultatområder lokalt og se om det er behov for justeringer lokalt ifm at oppgaver flyttes mellom ulike fagdepartement. Ellers opplever vi at vi har fått til en god tilpasning mellom tildeling og ressursbruk på de øvrige fagdepartementene.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2 230	3 907	1 615	3 922
Barne- og familiedepartementet	5 481	6 065	8 156	5 435
Helse- og omsorgsdepartementet	24 326	10 504	24 642	8 473
Justis- og beredskapsdepartementet	10 215	13 743	11 534	15 963
Klima- og miljødepartementet	14 932	8 191	17 074	5 261
Kommunal- og distriktsdepartementet	45 722	2 325	44 577	642
Kunnskapsdepartementet	12 570	6 580	12 877	7 145
Landbruks- og matdepartementet	16 411	58	16 892	90
Andre	125	0	260	0
Sum	132 012	51 373	137 627	46 931

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2022, mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i det enkelte rapporteringspunkt.

For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Oppdrag for Kongehuset

Besøk i 2023:

29. januar - H.M. Dronning Sonja - Åpning av Bjørn Ransves kunstutstilling på Haugar Kunstmuseum i Tønsberg.

29. april - H.K.H. Kronprins Haakon besøker Yara og døper skipet Yara Birkeland i Porsgrunn.

7. september - H.K.H. Kronprins Haakon besøker Vesar og den magiske fabrikken i Tønsberg.

Medaljesøknader:

Saksbehandlet 9 søknader om Kongens fortjenstmedalje

1 overrekkelse av Kongens fortjenstmedalje

Annet:

Bistand i anledning H.K.H. Prinsesse Ingrid Alexandra sin myndighetsdag.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Ledergruppen har ukentlige ledermøter gjennom hele året. I tillegg har hele ledergruppen sammen med de øvrige statsforvalterne, deltatt på ulike samlinger i topplederprogrammet som har vært i regi av DFØ. Dette har gitt nye impulser og vi har delt kunnskap og erfaringer på tvers av embeter.

Vi ivaretar medbestemmelse gjennom det formelle medbestemmelsesmøtet (MBM) med tillitsvalgte. I saker som angår arbeidsmiljøet deltar verneombudslinjen i medbestemmelsesordningen. Medbestemmelsesmøtene gjennomføres hver måned og blir som regel ledet av statsforvalter eller assisterende statsforvalter.

Vi har i tillegg et aktivt arbeidsmiljøutvalg som diskuterer ulike utfordringer knyttet til HMS-arbeidet.

Statsforvalteren har i kraft av sin regionale samordningsrolle et koordineringsansvar for planlegging og gjennomføring av en regionale konferanse annet hvert år, sammen med tillitsvalgte fra de 4 hovedsammenslutningene regionalt. 16. mars gjennomførte vi en digital samarbeidskonferanse regionalt med følgende innhold:

- Personaldirektør Gisle Norheim – «Medbestemmelse gir bedre beslutninger». Hvor er vi og hvor skal vi? Innlegg med forankring i samarbeid og medbestemmelse og viktigheten av det.
- Forsker Inger Marie Hagen – «Bekymret og begeistret». Foredrag med utgangspunkt i funn fra FAFO-rapporten 2021; Hovedavtalen i staten – et godt virkemiddel for samarbeid, medbestemmelse og utvikling?
- Harald Eia – «Hemmeligheten bak Norges utrolige suksess». Når man spør folk om hvorfor det norske samfunn stadig kåres til verdens beste, svarer mange at forklaringen ligger i den norske kulturen.

Vi hadde meget god oppslutning om denne konferansen. Målsetningen med konferansen var å skape en felles arena og en felles forståelse for den norske samarbeidsmodellen og styrke relasjonene mellom arbeidsgivere og tillitsvalgte i regionen.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Dette innebærer å finne løsninger og tiltak for å finne «riktig» risiko, som balanserer ønskene om å skape verdier med ønskene om å unngå uønskede hendelser.

Tre enkle spørsmål er kjernen i vår risikovurderingen:

1. Hva kan gå galt?
2. Hva kan vi gjøre for å forhindre dette?
3. Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Risikovurderinger gjennomføres fortløpende i alle avdelinger/enheter og virksomhetsområder gjennom hele året. Risikostyring er en integrert del av arbeidet i ledergruppen, samt at risikovurderinger gjennomgås i forbindelse med årlig revidering av virksomhetsplan og budsjett.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Internkontrollsystem

Alle våre sentrale interne styringsdokumenter og retningslinjer er gjort tilgjengelig på vårt intranett. Det samme gjelder referater og saksdokumenter fra ledermøter, AMU og medbestemmelsesmøter. I forbindelse med disse møtene er det utarbeidet egne årshjul som sikrer at vi gjennomfører alle planlagte oppgaver og pålegg i løpet av året. En del av internkontrollsystemet er delegasjonsreglementet som tydeliggjør roller og ansvar i embetet. Vår virksomhetsplan tar utgangspunkt i de sentrale styringsdokumentene og gir en samlet oversikt over årlige mål og resultatkrav. I den årlige arbeidet med virksomhetsplanen skal det legges til rette for at ansatte kan være med å påvirke og bidra i arbeidet.

Virksomhetsplanen består av:

Del 1- Styringsdokument med felles satsingsområder

Del 2- Detaljert plan for hver avdeling/enhet med resultat, - arbeidsmål og tiltak embetet skal realisere. Hver avdeling skal i forbindelse med virksomhetsplanarbeidet gjennomføre risikovurderinger av kritiske faktorer knyttet til å nå hovedmålene i oppdragene

Hver avdeling skal legge sin VP inn i Riskmanager. Virksomhetsplanen skal drøftes med organisasjonene. Vi bruker Riskmanager som system for dokumentstyring, avviksbehandling og risikovurderinger. Eventuelle tiltak ifm avviksbehandling blir fortløpende beskrevet i Riskmanager.

Vi sikrer oss mot økonomisk mislighold ved at alle utbetalinger blir attestert og godkjent av to personer. Det står alltid to personer bak et forvaltningsvedtak eller utbetaling av et tilskudd. Vi har kvartalsvis rapportering på saksbehandlingstider på de viktigste fagområdene våre. Dette gir oss en god oversikt over status på de enkelte fagområdene.

Gjennom god tilgangs-/rollestyring i ulike systemer sikrer vi at ansatte kun får tilgang til den informasjon som er nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver.

Vi vurderer at styringssystemet samlet sett fungerer godt og at vi har god styring og kontroll i embetet.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Vi har fortsatt høy turnover i embetet. Vi har en god søkermasse til kunngjorte stillinger, men opplever at konkurransen om arbeidskraft har blitt større. Det er utfordrende å få kvalifiserte søkere på enkelte fagområder. Spesielt jurister, nøkkelpersoner innen områdene forurensning og plan og bygg har vist seg vanskelig å rekruttere. Rekrutteringsutfordringene oppleves større i Skien enn i Tønsberg hvor tilgang til arbeidskraft er større.

Vi har gjort noen tiltak for å beholde kompetansen som er mest ettertraktet hos oss. Vi jobber fortsatt med å tilpasse bemanningen iht ny budsjettfinansieringsmodell. Vi håper å komme i mål i løpet av 2023.

De ulike faggruppene i embetet har nå fått satt seg og vi opplever at de ansatte faglig sett er meget godt fornøyd med å jobbe i større faggrupper.

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre våre prosesser for å kunne yte service og opprettholde et forsvarlig tjenestenivå, men vi opplever at det noe avstand mellom forventninger og tildelte ressurser fra våre oppdragsgivere.

Det er gjennomført en spørreundersøkelse og en evaluering av kontorlokalene både i Tønsberg og i Skien. Dette ble gjort i tett samarbeid med Mellomrom Arkitekturpsykologi AS.

Følgende faktorer ble vurdert:

- Kort om respondentene og deres arbeidshverdag
- Arbeidsform: tilfredshet vs. viktighet
- Møteromvirksomhet
- Inneklima
- Tilfredshet med de fysiske løsningene
- Den hybride hverdagen
- Hjemmekontoret
- Åpne svar

Det er noe forskjell i svarene mellom de ulike kontorstedene. Det ser ut til at ansatte på kontorstedet i Skien generelt sett er mer fornøyd med arbeidsplassen sin enn ansatte i Tønsberg. Hovedforklaringen på dette er at i Skien er deknningen på cellekontor 100 %, mens i Tønsberg er deknningen 20 %. Øvrige ansatte sitter i kontorlandskap.

Vi ser på hva vi kan gjøre for å løse noen av utfordringene som er blitt avdekket i undersøkelsen. Vi jobber med nærværarbeid tilbyr blant annet avtale om hjemmekontor er par dager i uken til ansatte som har behov for dette.

Vi opplever at delt lokasjon gir noen utfordringer i arbeidet med kulturbygging i embetet. Arbeidsgiver legger til rette for trivsel og et forsvarlig arbeidsmiljø så godt dette lar seg gjøre.

Vi har brukt kr 182.000 på konsulentbruk i 2022. Dette inkluderer alle avdelinger og alle prosjekter lokalt. Vi har kun benyttet konsulenter der vi ikke har kompetanse selv.

Vi har tilrettelagt for desentralisert arbeid på begge kontorstedene. Dette for at ansatte skal få anledning til å tilhøre et kontorfellesskap lokalt. Dette benyttes som et virkemiddel i for å redusere pendling mellom kontorstedene og redusere bruken av hjemmekontor. Vi leier også ut en fast kontorplass til statens helsetilsyn.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har svært få eiendeler av verdi. Vi leier stort sett alt av kapitalkrevende utstyr. Dette gjør at vi kan tilpasse utstysbehovet i forhold til forløpende endringer.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2021. Årsrevisjonen for 2022 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF og er regulert gjennom egen informasjonssikkerhetsinstruks. Embetet har et selvstendig ansvar for å følge opp det daglige informasjonssikkerhetsarbeidet.

Rollen som personvernombud er felles for Statsforvalterens fellestjenester og statsforvalterne. Personvernombudet er ansatt i STAF og samarbeider med embetenes kontaktpersoner.

Kompetanseheving

Arbeidet med informasjonssikkerhet for et særlig fokus hver oktober ifm sikkerhetsmåneden. Tidligere ble ansatte pålagt å ta et årlig kurs i fra av NorSIS, men dette har ikke vært noen suksess for vårt embete. Dette opplevdes som vanskelig og meget tidkrevende. Vi jobber derfor med informasjonssikkerhet i mindre drypp gjennom hele året. Noen eksempler:

- Forløpende produksjon av egne artikler på intranett
- Deltagelse på informasjonssikkerhetsseminar
- Videreformidling av informasjon fra STAF
- Deltagelse i fagutvalg informasjonssikkerhet
- Informasjon til ledergruppen
- Foredrag fra NSM på allmøte
- Fortløpende oppdatering av sikkerhetsdokumentasjon
- Phishing trening for alle ansatte i regi av STAF
- Meget godt samarbeid med STAF på ulike tekniske løsninger.

Sikkerhetsutvalg

Embetet har etablert et lokalt sikkerhetsutvalg. Sikkerhetsutvalget er et rådgivende organ i internkontroll- og sikkerhetsspørsmål.

Det daglige ansvar for og oppfølging av sikkerhet ligger i linjen og følger ansvarsprinsippet. Det innebærer at den som har et ansvar for et fag, fagområde eller fagapplikasjon i en normalsituasjon, har ansvar for alle aspekter av sikkerhet. Nærhetsprinsippet betyr at hendelser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Det operative ansvar ligger i linjen.

Rolle: Sikkerhetsutvalget er ett av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med sikkerhet og personvern i embetet.

Mandat: Sikkerhetsutvalgets arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Den rådgivende rollen retter seg primært mot ledelsen i den hensikt å skaffe til veie/bearbeide beslutningsgrunnlag i spørsmål om sikkerhet.

Oppgaver: Sikkerhetsutvalget skal utarbeide, behandle og godkjenne styrende kontrollerende dokument i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Prioriterte oppgaver omfatter å følge opp lovpålagte krav til internkontroll, sikkerhetsrevisjon og å utarbeide ledelsens årlige gjennomgang på området.

Utvalget kan foreta kontroll med at sikkerheten og personvernet i embetet overholdes. Kontrollen skal primært rettes mot å avdekke systemsvikt. Avvik meldes i avvikssystemet.

Sikkerhetsutvalget skal påse at praktiske veiledere finnes.

Sikkerhetsutvalget er pådriver for at sikkerhet og personvern øves.

Hindre at informasjon kommer på avveie.

Sørge for at informasjon er tilgjengelig når de ansatte trenger den.

Innebygget informasjonssikkerhet skal være med i alle prosesser, tjenester og systemer ved embetet.

Vi skal kjenne til verdien av vår informasjon.

Vi skal ha riktig sikkerhetsnivå, basert på klassifisering og risikovurderinger. Offentlighetens rett til innsyn etter offentleglova skal ivaretas.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Mange av rapporteringskravene som ligger i ARP er ivaretatt gjennom nøkkeltallrapporter i kapittel 2. Her vises lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder. Likeså deltid.

Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov. Og vi har sammen med tillitsvalgte så langt ikke gjort funn som krever særskilte tiltak ut over det vi allerede gjør.

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter, som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold, herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og individuell tilrettelegging. Vi har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner, med bl.a. mulighet for hjemmearbeid. Vi har i samtale med APA ytret et ønske om en endring av seniordager i HTA, for i stedet å fokusere på livsfasepolitikk.

Det jobbes nå videre med å finne en god balanse mellom mulighet til å jobbe hjemmefra og det å møtes fysisk for å styrke faglig normering og utvikling, kulturbygging og arbeidsmiljø.

Vi har oppmerksomhet på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosessen. Vi har deltatt på flere kompetansehevende tiltak om mangfoldrekruttering i regi av DFØ. Maler er gjennomgått og revidert. Før nye rekrutteringsprosesser utarbeides det jobbanalyser der bl.a. deltakelse i traineeordningen vurderes.

Embetet inngikk i 2022 ny samarbeidsavtale med NAV i forhold til rekruttering av personer i målgruppen, samt samarbeid om kandidater som er aktuelle for arbeidstrening.

Inkludering har vært tema på flere møter med ledere, og har også ved flere anledninger vært tema på intranett og overfor tillitsvalgte.

Vi har ikke iverksatt systematisk arbeid sammen med tillitsvalgte/ansattrepresentanter som beskrevet i veilederen, men det skal være på plass i løpet av 2023.

I forbindelse med lønnsforhandlinger og årlig evaluering av samarbeidet med de tillitsvalgte, mener vi likevel at vi langt på vei har god oversikt og aktiviteter i tråd med ARP.

Embetet har innført minstelønn på stillingskodene i 2022, noe som fremmer likestilling.

Likestillingsredegjørelsen er publisert både på intranett og internett.

I henhold til arbeidsmiljølovens kapittel 7 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, har vi et partssammensatt arbeidsmiljøutvalg. Det har vært avholdt fire møter i 2022. Viktig for arbeidsmiljøutvalget har blant annet vært å få på plass verneombud på begge kontorstedene.

Vi deltok i arbeidet med kravspesifikasjonen og har knyttet oss til felles rammeavtale BHT som er inngått av Statsforvalterens fellestjenester i samarbeid med embetene. Vår nye leverandør av bedriftshelsetjenester er Avonova.

Vi har tilrettelagt for og har gode rutiner for smittevern på kontorstedene.

Vi har et Akan-utvalg som skal jobbe med å få på plass en god forebygging og håndtering av eventuell rus- og spillproblematikk ved embetet.

Gjennom embetets rekrutteringsprosesser er utlysningstekster, intervjuveiledning og innstillingsmaler utformet på en slik måte at det skal favne endringen fra 01.01.2020 i forskrift til lov om statens ansatte. Dette med særlig tanke på søkere med hull i cv og funksjonsnedsettelse, for å fremme likestilling og regjeringens mål knyttet til inkludering. I møte med NAV Vestfold og Telemark har vi blitt enige om noen justeringer i forhold til opprinnelig avtale.

Embetet har fra 4. kvartal 2022 hatt en medarbeider i arbeidstrening via NAV.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Ressurssituasjonen i embetet

Fra sammenslåingen av embetene 1. januar 2019 har vi tatt ut betydelig effektiviseringsgevinst i saksbehandlingen som følge av sammenslåingen. Ny budsjettfordelingsmodell har gitt en krevende ressursituasjon i embetet. Vi har gjennom flere år jobbet for å justere driften i henhold til ny budsjettfordelingsmodell. I budsjettet for 2023 har vi lagt inn ytterligere reduksjon av stillinger i fagavdelingene. De omdisponeringer som kan foretas mellom avdelinger og innad i avdelingene er allerede gjort.

Kommunene

Statsforvalterens oppgaver er nært knyttet til kommunenes evner til å levere gode tjenester. Kommuner under press gir økte og nye oppgaver til embetet. Vestfold og Telemark er mangfoldig, med store og små kommuner, noen vekstkommuner og mange kommuner med utfordringer med demografi og befolkningsreduksjon. Både innenfor tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling er utfordringene mange steder store, og vi registrerer at mange kommuner signaliserer krevende økonomiske utfordringer.

Nye regelverk på forurensningsområdet

Den forventede "tsunamien" av regelverk fra EU innenfor forurensningsområdet vil påvirke både kommuner og virksomheter. Hos oss vil dette arbeidet legge beslag på store ressurser internt.

Digitalisering og nye arbeidsformer

Økt bruk av digitale flater og hjemmekontor er en fleksibilitet vi utnytter også etter pandemien. Vi ser mange muligheter for effektivisering og reduksjon i klimautslipp om vi kan legge om noen av våre tidligere arbeidsformer. Digitale flater kan ikke fullt ut erstatte fysiske møter, men til en viss grad kan de gjøre det.

Siden oktober 2022 har ikke embetene hatt møteromsutstyr. Anskaffelsen ble jobbet med i STAF før jul, men er besluttet avvendt til statlig rammeavtale er på plass.

Vi har en bekymring rundt digitale verktøy som utvikles for staten av DFØ, da disse viser seg å ha en kostnad i implementering og drift som det ikke er rom for i våre budsjetter. Dette blir det viktig å avklare sentralt. Enten må embetene gis overføringer tilsvarende kostnadene, eller DFØ gis midler til implementering og drift slik at statlige virksomheter fortløpende kan ta verktøyene i bruk uten økonomiske forpliktelser.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Vi merker at arbeidsmarkedet har blitt strammere, selv om vi fortsatt rekrutterer nødvendig kompetanse. Lønnsnivået i embetet ligger under nivået i kommuner, fylkeskommunen og regionale statsetater det er naturlig å sammenligne oss med. De tillitsvalgte og ledelsen er enige i denne virkelighetsbeskrivelsen, og vi jobber med å gjøre betingelsene mer konkurransedyktige.

Spørsmålet om deling av embetet skaper usikkerhet blant våre ansatte, og vi opplever at dette er tema hos søkere og potensielle søkere til ledige stillinger.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Ressurssituasjonen i embetet

Størrelsen på bemanningsreduksjonen som følge av ny budsjettfordelingsmodell påvirker og vil ytterligere påvirke vår evne til å løse oppdragene i tildelingsbrevet og hovedinstruks.

Finansieringen på særlig miljøområdet og helse- og omsorgsområdet setter oss ikke i stand til å ivareta hele oppdraget i tildelingsbrev og hovedinstruks. I tillegg vil det store omfanget av nye regelverk på forurensningsområdet kunne føre til at vi ikke får løst andre deler av oppdraget.

Kommunene

En knappere ressursituasjon hos embetet gjør det vanskeligere å imøtekomme kommunenes ønsker om bistand, fysiske møter og å opprettholde arenaer for dialog.

Digitalisering

Manglende møteromsutstyr fører til at det er krevende å gjennomføre digitale møter.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Et lønnsnivå som ligger under nivået i kommuner, fylkeskommunen og regionale statsetater kan påvirke vår evne til å få de beste kandidatene til ledige stillinger, og til å beholde nøkkelmedarbeidere.

5.3 Andre forhold

Intet å rapportere.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Vestfold og Telemark.pdf](#)

7 Vedlegg

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	3 514.0
Budsjettavvik (%)	2.6 %

Husleie

Husleie (tusen kr)	21 023.0
Husleie (% av driftsutgifter)	15.9 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	116 029	59 117	56 912

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
052501	133 160
052521	1 693
Post 01 (unntatt 052501)	35 771
Post 20-29 (unntatt 052521)	103 301
Post 30-39	10 870
Post 40-49	0
Post 60-69	66 819
Post 70-79	15 752
Post 80-89	4 281

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 259.6
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	7.5 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	416.6
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.7 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 843.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	8.8 %
Antall legemeldte sykedager for menn	232.6
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.0 %
Avtalte arbeidsdager for menn	11 374.8
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 351.8
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	7.3 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	32 353.9
Antall egenmeldte sykedager for menn	184.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.6 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	492.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.5 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	141.0	73.4 %	51.0	26.6 %	670 201.0	733 055.0	91.4 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	37.5 %	5.0	62.5 %	975 000.0	1 055 400.0	92.4 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	6.0	60.0 %	4.0	40.0 %	942 063.0	922 000.0	102.2 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	88.0	72.1 %	34.0	27.9 %	684 887.0	692 706.0	98.9 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	30.0	78.9 %	8.0	21.1 %	603 388.0	608 600.0	99.1 %
Kategori 5: Kontorstillinger	14.0	100.0 %	0.0	0.0 %	539 236.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Lærlinger							

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Totalt antall årsverk	181.8
Totalt antall årsverk for kvinner	133.3
Totalt antall årsverk for menn	48.5
Totalt antall årsverk for faste stillinger	173.8
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	8.0
Sum andel administrasjon	4.9 %
Økonomi	2.9
Lønn	0.5
Personal	1.5
Resepsjon/sentralbord	3.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Turnover i prosent	8.7 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	195.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	17.0
Totalt antall ansatte som sluttet	26.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	9.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	17.0

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	141	51	192
Sum antall deltidsansatte	12	5	17
Sum antall midlertidige ansatte	5	4	9
Sum antall ansatte med personalansvar	3	5	8
Ufrivillig deltid	0	0	0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	132 012.0
Administrativ kostnadsdekning	13 502.0
Brutto driftsutgifter	145 514.0
Lønn 052501	113 945.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	78.3 %

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Sum antall ansatte	192
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	6
Antall ansatte 30 - 39 år	33
Antall ansatte 40 - 49 år	47
Antall ansatte 50 - 59 år	62
Antall ansatte over 60 år	44
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	17
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	514
Antall kvinner i foreldrepermisjon	6
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	
Dagsverk foreldrepermisjon menn	0
Antall menn i foreldrepermisjon	0